

รายงานฉบับสมบูรณ์

พื้นที่ชีวิตของผู้หญิง (Living Space of Women) : ประสบการณ์
การเผชิญสถานการณ์ (ปัญหา) ของผู้หญิงกับบุคคลในครอบครัวที่ดื่มสุรา

(รหัสโครงการ 61-02029-0014)

โดย

ไมชาเร้าะ ขุนรักษ์ หมานระเด็น
อัปเดตเล้าะ หมัดอะด้า
อาริฟ หมานระเด็น

ได้รับทุนสนับสนุนโดย
แผนงานศูนย์วิจัยปัญหาสุรา (ศวส.)
คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

มีนาคม 2564

Final Report

Living Space of Women: Facing Problem of Drunkards in Family of Women

(Project code 61-02029-0014)

By

Maisaroh Khunrak Manraden

Abdulloh Mad-adam

Arif Manraden

This project was supported by
Center for Alcohol Studies Faculty of Medicine
Prince of Songkla University

March, 2020

คำนำ

งานวิจัยนี้ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับ พื้นที่ชีวิตของผู้หญิง ประสบการณ์การเผชิญสถานการณ์ (ปัญหา) ของผู้หญิงกับบุคคลในครอบครัวที่ดื่มสุรา มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการรับรู้และการให้ความหมายต่อพฤติกรรมของผู้ดื่มสุราของผู้หญิงที่มีสมาชิกในครอบครัวที่ดื่มสุรา 2) ศึกษาประสบการณ์ของผู้หญิงจากการได้รับผลกระทบจากการดื่มสุราของสมาชิกในครอบครัวที่ดื่มสุรา และ 3) ศึกษาบริบทพื้นที่ชีวิต (living space) ปฏิบัติการประจำวัน และกลไกในการเผชิญและรับมือกับปัญหาผลกระทบ (coping mechanism) ของผู้หญิงที่ได้รับผลกระทบจากการดื่มสุราของสมาชิกในครอบครัว ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้หญิงที่มีบุคคลในครอบครัวที่ดื่มสุรา รับรู้และให้ความหมายต่อพฤติกรรมการดื่มสุราของบุคคลในครอบครัวว่า มีสาเหตุมาจากสิ่งแวดล้อม/สถาบันต่าง ๆ ที่เป็นจุดเริ่มต้นในการถ่ายทอดพฤติกรรมการดื่ม โดยสาเหตุทางด้านสิ่งแวดล้อมเชื่อมโยงกับพฤติกรรม และความเชื่อของผู้ดื่มสุราและคนรอบข้าง 2) ผู้หญิงรับรู้และให้ความหมายต่อพฤติกรรมของผู้ดื่มสุราของผู้ดื่มสุราไว้ว่า เมื่อเมาสุรามักสร้างความเสียหายต่อทรัพย์สิน มีการฉก ชิง ลักขโมย เงินหรือทรัพย์สินที่มีค่า ทำร้ายร่างกายผู้หญิงหรือคนอื่น ๆ และพฤติกรรมของผู้ดื่มสุราเมื่อไม่ได้ดื่ม/เมาสุราก็มีทั้งเหมือนและแตกต่างกันไป โดยพบว่า ผู้ดื่มสุรามักทำบุญ ปฏิบัติศาสนกิจ อยู่ในกรอบของศาสนา ใจเย็นและแสดงออกถึงลักษณะที่ดี บางกลุ่มของผู้ดื่มสุราเก็บตัวเงียบ ไม่สูงส่งกับใคร 2. ผลการศึกษาประสบการณ์ (ปัญหา) ของผู้หญิงจากการได้รับผลกระทบจากการดื่มสุราของสมาชิกในครอบครัวที่ดื่มสุรา พบว่ามีสถานการณ์ปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อประสบการณ์ (ปัญหา) โดยตรงต่อผู้หญิง ได้แก่ 1) ด้านคุณภาพชีวิตของผู้หญิง 2) ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ การเงินของครอบครัว 3) ส่งผลกระทบต่อสมาชิกครอบครัวของผู้หญิงที่มีบุคคลในครอบครัวที่ดื่มสุรา ทั้งผลกระทบต่อเด็ก/เยาวชน คนชรา โดยเกิดความรุนแรงต่อเด็ก/เยาวชน และคนชรา 3. ผลการศึกษบริบทพื้นที่ชีวิต (living space) ปฏิบัติการประจำวัน และกลไกในการเผชิญและรับมือกับปัญหาผลกระทบ (coping mechanism) ของผู้หญิงที่ได้รับผลกระทบจากการดื่มสุราของสมาชิกในครอบครัวที่ดื่มสุรา โดยเฉพาะประเด็นสัมพันธ์กับผู้ดื่มสุรา พบว่าผู้หญิงที่มีบุคคลในครอบครัวที่ดื่มสุรา มีบริบทพื้นที่ชีวิต (living space) ปฏิบัติการประจำวัน และกลไกในการเผชิญและรับมือกับปัญหาผลกระทบ (coping mechanism) ในพื้นที่ชีวิตภายใต้สถานการณ์ (ปัญหา) ที่ต้องเผชิญแตกต่างกันไป ตามสถานการณ์ปัญหาที่เข้ามาในพื้นที่ชีวิตด้วยวิธีการแตกต่างกันไป ตามจังหวะสถานการณ์ในพื้นที่ชีวิต ได้แก่ 1.) การรับมือกับผลกระทบด้วยการดิ้นรน ต่อสู้เมื่อต้องเผชิญหน้ากับผู้ดื่มสุรา 2.) ด้วยการต่อรอง แลกเปลี่ยนเมื่อต้องเผชิญหน้ากับผู้ดื่มสุรา 3.) ด้วยการนิ่งเงียบ จำยอม และหลีกเลี่ยง โดยพบว่า พื้นที่ชีวิตของผู้หญิงส่วนใหญ่ ยังอยู่ในสภาวะที่ต้องจำยอม หลีกหนี หรือนิ่งเงียบ ยามเมื่อต้องเผชิญหน้ากับผู้ดื่มสุรา

ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรกำหนดเป็นนโยบายเฉพาะเกี่ยวกับการป้องกันและมาตรการการดูแลกลุ่มเปราะบางเหล่านี้เพื่อให้พื้นที่ชีวิตได้ปลอดภัยจากผู้ดื่มสุราในครอบครัวมากขึ้น อย่างไรก็ตามการแก้ไขสถานการณ์ปัญหาผลกระทบจากสุราไม่สามารถขับเคลื่อนได้โดยผู้กำหนดนโยบายหรือหน่วยงานระดับประเทศเพียงอย่างเดียว เพราะผู้ที่อยู่ในพื้นที่ชีวิตของกลุ่มนี้คือบุคคลหรือองค์กรในชุมชน จึงเป็นหน้าที่ของทุกฝ่ายที่ต้องมีส่วนร่วมในการปกป้อง ดูแล และเฝ้าระวังสถานการณ์ปัญหาผลกระทบจากสุราร่วมกัน

คณะผู้วิจัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่า งานวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้ที่สนใจศึกษาต่อไป

ไมชาเร้าะ ขุนรักษ์ ฆมานระเด็น
อับดุลเลาะ ฆมดอะด้า
อาริฟ ฆมานระเด็น

กิตติกรรมประกาศ

มวลการสรรเสริญทั้งมวลเป็นสิทธิสำหรับผู้เป็นเจ้าของ

คณะวิจัยขอขอบคุณแผนงานศูนย์วิจัยปัญหาสุรา (ศวส.) คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ที่ได้มอบทุนการวิจัยในครั้งนี้

งานวิจัยนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาของ ศาสตราจารย์ ดร.พญ.สาวิตรี อัษณางค์กรชัย ผู้อำนวยการแผนงานศูนย์วิจัยปัญหาสุรา (ศวส.) และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ที่ให้ทุนสนับสนุนในการวิจัย ทำให้คณะผู้วิจัยได้มีโอกาสศึกษาพื้นที่ชีวิตของผู้หญิง (living space of women) ประสบการณ์การเผชิญสถานการณ์ (ปัญหา) ของผู้หญิงกับบุคคลในครอบครัวที่ดื่มสุรา คณะผู้วิจัยขอขอบคุณเป็นอย่างสูง ที่กรุณาให้งบประมาณรวมทั้งมีการจัดอบรมให้ความรู้เพิ่มเติมแก่คณะวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนางานวิจัย

ขอขอบคุณ ดร. สุรัชย์ ไวยวรรณจิตร ที่เป็นผู้จุดประกายให้คณะผู้วิจัยได้สนใจที่จะศึกษาพื้นที่ชีวิตของผู้หญิงที่มีคนในครอบครัวดื่มสุรา จนนำมาสู่การของบประมาณในการวิจัยครั้งนี้ ขอขอบคุณที่เป็นที่ปรึกษางานวิจัย เป็นแรงผลักดันที่สำคัญ ให้กำลังใจ ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์จนงานวิจัยลุล่วงสำเร็จ

ขอขอบคุณ ผศ.ดร. จารุวัจน์ สองเมือง ที่กรุณาสละเวลาส่วนตัว ให้คำแนะนำเพิ่มเติมในการเขียนรายงานวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณ คุณทักษญา สรรเพ็ชญ์ หัวหน้าสำนักงานศูนย์วิจัยปัญหาสุรา (ศวส.) ที่ช่วยประสานงานแก้ปัญหาท่ามกลางการศึกษางานวิจัยที่สถานการณ์โควิด 19 เข้ามา จนทำให้งานวิจัยสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบคุณอย่างยิ่ง ต่ออาสาสมัครผู้หญิงที่มีคนในครอบครัวดื่มสุรา ที่กรุณาให้ข้อมูลในการวิจัยจนครบถ้วนสมบูรณ์ เป็นวิทยาทานในการนำเสนอเรื่องราวพื้นที่ชีวิตได้ตีแผ่ให้สังคมรับรู้ ตลอดจนผู้ให้ข้อมูลท่านอื่น ๆ และผู้ประสานงานในพื้นที่ต่าง ๆ ที่มีส่วนร่วมอย่างจริงใจเพื่อให้การเก็บข้อมูลครบถ้วนตามเจตนาและวัตถุประสงค์ของคณะวิจัย

ขอขอบคุณผู้ร่วมวิจัย อับดุลเลาะห์ หมัดอะด้า และอารีฟ หมานระเด็น และซูไวบะห์ สะนิ ผู้ช่วยวิจัยที่ได้สละเวลา ให้กำลังใจซึ่งกันและกัน จนงานวิจัยสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ความดีงามและคุณค่าที่เกิดจากงานวิจัยในครั้งนี้ขอมอบแด่พ่อแม่และครูอาจารย์ ผู้ให้การอบรมเลี้ยงดูและสร้างโอกาสที่ดีในการศึกษาให้แก่คณะวิจัย

ไมชาเร๊ะ ขุนรักษ์ หมานระเด็น

อับดุลเลาะห์ หมัดอะด้า

อารีฟ หมานระเด็น

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับพื้นที่ชีวิตของผู้หญิง ประสบการณ์การเผชิญสถานการณ์ (ปัญหา) ของผู้หญิงกับบุคคลในครอบครัวที่ดื่มสุรา มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการรับรู้และการให้ความหมายต่อพฤติกรรมของผู้ดื่มสุราของผู้หญิงที่มีสมาชิกในครอบครัวที่ดื่มสุรา 2) ศึกษาประสบการณ์ของผู้หญิงจากการได้รับผลกระทบจากการดื่มสุรา และ 3) ศึกษาบริบทพื้นที่ชีวิต ปฏิบัติการประจำวัน และกลไกในการเผชิญและรับมือกับปัญหาผลกระทบของผู้หญิง โดยเก็บข้อมูลจากผู้หญิงที่มีบุคคลในครอบครัวที่ดื่มสุราจำนวน 15 คน และบุคคลแวดล้อมผู้หญิงจำนวน 15 คน โดยใช้แนวคิดปฏิบัติการชีวิตประจำวันของเดอ แซร์โต ซึ่งอธิบายกลวิธีในการต่อสู้ดิ้นรนและการต่อรองความสัมพันธ์ระหว่างกันของผู้คน เพื่อช่วงชิงพื้นที่หรือแสดงตัวตนของผู้คนที่ไม่ได้รับความสนใจจากบุคคลทั่วไป ซึ่งผู้หญิงที่มีคนในครอบครัวที่ดื่มสุราเป็นหนึ่งในกลุ่มเปราะบาง ที่อ่อนแอ ถูกกลั่นแกล้งไม่ได้รับความสนใจจากสังคม งานวิจัยนี้ให้ความสำคัญกับกลุ่มดังกล่าว โดยมุ่งตีแผ่เพื่อให้คนในสังคมได้รับรู้ต่อสถานการณ์ปัญหาในพื้นที่ชีวิตของผู้หญิงที่มีคนในครอบครัวที่ดื่มสุรา

ผลการวิจัยพบว่า 1. ผู้หญิงรับรู้และให้ความหมายต่อสาเหตุการดื่มสุราของบุคคลในครอบครัวว่ามาจากสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ อันได้แก่ ครอบครัว สถานศึกษา ที่ทำงาน รวมทั้งสังคมที่ผู้ดื่มสุราอาศัย โดยสถานที่ดังกล่าวมีบรรยากาศการดื่ม การชักชวนให้ดื่ม การบอกเล่าถ่ายทอดพฤติกรรมการดื่มแทนสัญลักษณ์ต่าง ๆ เช่น ความเป็นพี่น้อง ความรักพวกพ้อง จนก่อให้เกิดความเชื่อ อยากลอง อยากเลียนแบบ ซึ่งเมื่อเมาสุราผู้ดื่มมีพฤติกรรมส่งเสียงดัง หยาดคาย สร้างความรำคาญและความอับอาย ก่อความเสียหายต่อทรัพย์สิน รวมทั้งทำร้ายร่างกายผู้หญิงและกลุ่มเปราะบางอื่น ๆ ในบ้าน ส่วนพฤติกรรมเมื่อไม่เมาสุราพบว่า บางกลุ่มมีพฤติกรรมเช่นเดียวกับตอนเมา ในขณะที่บางกลุ่มมีพฤติกรรมเก็บตัวเงียบ ปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดี ซึ่งผู้หญิงมักใช้ช่วงนี้ในการต่อรองกับผู้ดื่มสุราเพื่อช่วงชิงพลังอำนาจในพื้นที่ชีวิต และรู้สึกว่าจะตนเองสามารถกุมพลังอำนาจได้ระยะหนึ่งและนำไปสู่การปรับปรุงพฤติกรรมของผู้ดื่มสุราให้ดีขึ้น 2. ผลการศึกษาประสบการณ์ (ปัญหา) ของผู้หญิงจากผลกระทบจากการดื่มสุราของสมาชิกในครอบครัว พบว่า ผู้หญิงได้รับผลกระทบด้านคุณภาพชีวิต เศรษฐกิจ การเงินของครอบครัว และผู้ดื่มสุรายังสร้างความรุนแรงต่อกลุ่มเปราะบางอื่น ๆ ในบ้านทั้งเด็ก เยาวชน คนชราและผู้พิการ 3. ผลการศึกษาบริบทพื้นที่ชีวิตปฏิบัติการประจำวัน และกลไกในการเผชิญและรับมือกับปัญหาผลกระทบ พบว่า ผู้หญิงมีบริบทปฏิบัติการชีวิตประจำวันแตกต่างกัน การรับมือของผู้หญิงจึงขึ้นอยู่กับบริบทของสถานการณ์ปัญหาในพื้นที่ชีวิต ซึ่งผู้หญิงรับมือด้วยวิธีการดังต่อไปนี้ 1) ดิ้นรน ต่อสู้ เมื่อต้องเผชิญหน้ากับผู้ดื่มสุรา 2) ต่อรอง แลกเปลี่ยน เมื่อต้องเผชิญหน้ากับผู้ดื่มสุรา 3) นิ่งเงียบ จำยอม และหลีกเลี่ยง โดยพบว่า พื้นที่ชีวิตของผู้หญิงส่วนใหญ่ ยังอยู่ในสถานะที่ต้องจำยอม หลีกหนี นิ่งเงียบเมื่อต้องเผชิญหน้ากับผู้ดื่มสุราเนื่องจากไร้สิทธิ์ ไร้เสียง ไม่รู้วิธีการส่งเสียงเพรียกและรับมือ อีกทั้งยังขาดผู้คน สังคม หรือหน่วยงานที่ช่วยเสริมให้ผู้หญิงมีพลังอำนาจในการต่อรอง นอกจากนี้ยังพบว่า การรับมือของผู้หญิงมักขึ้นอยู่กับความรู้ การศึกษา ความพร้อมในการใช้ชีวิตของตนเองในสังคม ความพร้อมในด้านเศรษฐกิจของตนเอง รวมทั้งบทบาทของบุคคลแวดล้อมที่ช่วยเสริมสร้างพลังอำนาจให้แก่ผู้หญิง ซึ่งพบว่า โอกาสในการต่อรองขึ้นอยู่กับความพร้อมของบุคคลแวดล้อมผู้หญิงที่มีความตระหนักรู้ พร้อมปกป้องและช่วยเหลือต่อสถานการณ์ปัญหาที่ผู้หญิงเผชิญ ความไม่นิ่งเฉยของผู้คนในสังคม นับเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยเสริมพลังอำนาจให้ผู้หญิงได้ต่อรองมากขึ้น นำไปสู่การดิ้นรน ต่อสู้ แลกเปลี่ยน จนสามารถกุมพลังอำนาจและสร้างเงื่อนไขในปฏิบัติการชีวิตประจำวันได้สำเร็จ ดังนั้น ครอบครัว บุคคลแวดล้อม และสังคมคือผู้กำหนดกลไกสำคัญในการเสริมสร้างพลังอำนาจให้แก่ผู้หญิงที่มีคนในครอบครัวที่ดื่มสุรา

คำสำคัญ : พื้นที่ชีวิต กลุ่มเปราะบาง ผู้อ่อนแอ ผู้หญิง สุรา ปัญหาจากสุรา ผลกระทบสุรามือสอง

Abstract

This research was related to the Living Space of the women and their problematic experiences of coping with the family members who were alcoholics. The objectives of this study were to investigate 1) the women's perceptions, and the meanings of alcoholic behaviors defined by the women, 2) the impacts of alcoholic dependence in family members on the women, 3) the context of the women's Living Space, their practices of everyday life, the strategies and tactics used by the women in facing the problematic situations, and coping with the impacts. The data were collected from 15 women whose family members were alcoholics, and 15 people surrounding the women. The study used Michel de Certeau's concept of the Practice of Everyday Life which explains the strategies used by the people who are being ignored when struggling and negotiating with others to capture social spaces and show their identities. The focus of the study was the women whose family members were alcoholics. They were regarded as a vulnerable group being ignored by society. Thus, this research aimed to expose people in society to understand the problematic situations in the Living Space of women whose family members were alcoholics.

The research found that: 1. The women perceived the causes of alcohol consumption among family members and defined them as problems derived from external factors surrounding the family members such as family, school, workplace as well as the society in which the drinkers lived or in an atmosphere of binge drinking, persuasion of drinking, talking of drinking behaviors and representing them as the symbols of brotherhood, friendship leading to imitation. The alcohol drinkers were loud, rude, annoying, and embarrassing when they were drunk. Some drinkers damaged property and assaulted women and other weak family members. Some groups behaved the same as when they were drunk while some groups separated themselves and acted as good members of the family. The women would use this time in their Living Spaces to negotiate with the alcoholics to gain power. They would feel that they could control power for a period of time leading to admonishing the alcoholics for better behaviors. 2. In investigating the women's experiences (problems), it was found that the alcohol consumption of family members affected the women's quality of life, economy, and finance. The alcoholics had also violated other vulnerable members in the family including children, youth, the elderly, and the disabled. 3. In examining the context of women's living space, their practices of everyday life and strategies and tactics in facing the problematic situations and coping with the impacts, it was found that the women had different contexts of everyday life practice. Thus, the way they handled the problems would depend on the situations and problems in their Living Spaces as follows: 1) Struggling in the face of hardship in dealing with alcohol drinkers within the family 2.) Negotiating when confronted with the alcoholics in the family 3.) Staying silent, remaining reluctant, and escaping the situation. The study found that the women were still in a state of unwillingness, avoidance, or silence when confronted with alcoholics in the family due to lack of right and voice, in the dilemma of not knowing whom to ask for help and how to deal with the problematic situations. Furthermore, it also lacked people, society, or organizations to empower the women to negotiate power. It was also found that how a woman dealt with problems was often based on education, their readiness in life and society, economy, and the role of the surrounding people to empower them. Negotiation opportunities depended on the people around the women, the readiness of the people to protect and help improve the situation and problems faced by the women. People's help was a crucial factor to empower the women for better negotiation with the alcoholics, making them successful in their struggles to overcome the alcoholic problems in the family until they could control power and create conditions in their practices of daily life. Therefore, the family, the environment, and society are key mechanisms of empowerment for women in dealing with alcoholic behaviors within the family.

Keywords: Living Space Vulnerable Group the Weak Women Alcohol Alcoholism
The Impact of Second-Hand Drinking

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำนำ	3
กิตติกรรมประกาศ	4
บทคัดย่อ	5
สารบัญ	6
เนื้อหาการดำเนินโครงการ	7
ชื่อโครงการ	9
ความเป็นมา หลักการและเหตุผล	9
วัตถุประสงค์ และเป้าหมาย	11
กรอบแนวคิด	12
กระบวนการและวิธีดำเนินการวิจัย	15
ระยะเวลาดำเนินงาน	15
ผลการดำเนินงาน	20
ผลการดำเนินงานที่ได้ตามตัวชี้วัด/เป้าหมายของโครงการ	20
วิจารณ์และสรุปผลการดำเนินงาน	82
ผลอื่น ๆ ที่ได้นอกเหนือจากเป้าหมายที่วางไว้	91
ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา	92
ภาคผนวก	98
ชื่อและรายละเอียดผู้รับผิดชอบโครงการ	
ภาคีเครือข่ายและการให้การสนับสนุน	102
ตารางเปรียบเทียบผลการดำเนินงาน	102
กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการนำผลจากโครงการไปใช้ประโยชน์	105
บทความสำหรับเผยแพร่	107
ภาพถ่ายกิจกรรม	103

เนื้อหาการดำเนินโครงการ

ชื่อโครงการ : พื้นที่ชีวิตของผู้หญิง (living space of women) : ประสบการณ์การเผชิญสถานการณ์ (ปัญหา) ของผู้หญิงกับบุคคลในครอบครัวที่ดื่มสุรา

ชื่อภาษาอังกฤษ : Living Space of Women: Facing Problem of Drunkards in Family of Women

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สุราเป็นสาเหตุการเจ็บป่วยด้วยโรคต่าง ๆ มากกว่า 200 ชนิด เป็นต้นเหตุของการเสียชีวิตของประชากรทั่วโลกมากถึง 3.3 ล้านคนต่อปี หรือทุก 10 วินาที จะมีคนตาย 1 คน จากผลกระทบของสุรา ซึ่งกล่าวได้ว่าสุรานับเป็นปัจจัยหลักในการก่อปัญหาอาชญากรรมในสังคม (ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา, 2556) นอกจากนี้มีติชน (ออนไลน์ : 2561) ได้เปิดเผยข้อมูลจากองค์การอนามัยโลกที่แสดงข้อมูลในปี 2559 ถึงผลจากการดื่มสุราว่า เป็นสาเหตุการเสียชีวิตของผู้คนมากกว่า 3 ล้านคน ซึ่งมีสาเหตุมาจากอาการบาดเจ็บ เช่น รถชน หรือการทำร้ายตัวเอง ซึ่งนอกเหนือจากผลกระทบต่อตัวผู้ดื่มเองแล้ว การบริโภคสุรายังก่อให้เกิดปัญหาและผลกระทบต่อคนรอบข้างในครอบครัว ชุมชน และสังคม ผ่านการเป็นพิษ การมีเงินมา และการเสพติด ก่อให้เกิดปัญหาโดยฉับพลันแบบเรื้อรัง ทั้งปัญหาสุขภาพ ปัญหาครอบครัว การใช้ความรุนแรง และปัญหาการเงิน (ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา, 2556) สอดคล้องกับการศึกษาของ กนกวรรณ จังอินทร์ และสมเดช พิณจสุนทร เกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการดื่มสุราและผลกระทบต่อครอบครัวของผู้ดื่มสุราที่เข้าบำบัดในโรงพยาบาลธัญญารักษ์อุดรธานีพบว่า ครอบครัวของผู้ที่ดื่มสุรานับเป็นกลุ่มหนึ่งที่ได้รับผลกระทบจากการดื่มสุราของคนในครอบครัว โดยพบว่า ได้รับผลกระทบในด้านเศรษฐกิจมากที่สุด ร้อยละ 84.8 โดยร้อยละ 37.0 ขาดคนทำงานช่วยครอบครัว ร้อยละ 27.8 พบปัญหาทางการเงินของครอบครัว รองลงมาคือผลกระทบด้านร่างกายและจิตใจของคนในครอบครัวร้อยละ 74.6 โดยร้อยละ 33.3 เกิดความเครียดและปัญหาสุขภาพจากการดูแลผู้ดื่มสุรา รองลงมาคือร้อยละ 31.5 การมีปัญหาภายในครอบครัวหรือมีปัญหาชีวิตสมรสและการเป็นโรคจิตกักขังหรือซึมเศร้า ไม่สบายใจจากการดื่มสุราของสมาชิกในครอบครัว ซึ่งความรุนแรงในครอบครัวนั้น (Domestic violence) ไม่ได้มีความหมายเพียงการทะเลาะวิวาท หรือการทำร้ายร่างกายสมาชิกในครอบครัวเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการทำร้ายทางจิตใจ การไม่ใส่ใจดูแลและการล่วงละเมิดทางเพศอีกด้วย (ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา, 2556)

ด้าน อรทัย วลีวงศ์ นักวิจัยสำนักงานพัฒนานโยบายสุขภาพระหว่างประเทศ เผยผลสำรวจสถานการณ์ภัยแล้งมือสองต่อสังคมไทย โดยเก็บข้อมูลจากประชาชนไทยอายุ 18 ปีขึ้นไป 1,695 คน ในจังหวัดเชียงใหม่ ขอนแก่น สุราษฎร์ธานี ชลบุรี และกรุงเทพฯ พบว่า คนไทยมากกว่า 80% เคยได้รับผลกระทบจากการดื่มของคนอื่น หรือภัยแล้งมือสอง เช่น คนในครอบครัว เพื่อน คนแปลกหน้า โดยพบว่า คนไทยดื่มสุราประมาณ 33% ซึ่งนักดื่มหนึ่งคนส่งผลกระทบต่อผู้อื่นรอบข้างถึง 2.4 คน ผลกระทบส่วนใหญ่เป็นผลกระทบทางด้านจิตใจและความรู้สึกไม่ปลอดภัยมากถึง 30 - 40% เช่น หวาดกลัวเมื่อต้องเผชิญหน้ากับคนแปลกหน้าที่ดื่มตามถนนหรือในที่สาธารณะ เคยต้องตื่นกลางดึก/นอนไม่หลับ เพราะเสียงดังจากวงสุราหรือคนเมาบริเวณบ้าน/ชุมชน เคยถูกคนดื่มพูดจาหยาบคายใส่ ส่วนผลกระทบทางด้านสังคมและการดำเนินชีวิต สูงเป็นอันดับ 2 เช่น คนดื่มไม่ทำงานที่ได้รับมอบหมาย 30% มีปัญหากับเพื่อนหรือคนในครอบครัวที่ดื่ม 10%

นอกจากนี้ ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา (ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา, 2556) ได้นำเสนอข้อมูลสถานการณ์การบริโภคเครื่องดื่มสุรารายจังหวัด เกี่ยวกับข้อมูลความชุกของนักดื่มในประชากรผู้ใหญ่ (15 ปีขึ้นไป) พบว่า ประเทศไทยอยู่ที่ร้อยละ 31.5 ภาคใต้อยู่ที่ร้อยละ 18.8 จังหวัดสตูลอยู่ที่ 10.5 ซึ่งมีค่าสูงกว่าจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ซึ่งอยู่ที่ 3.5 7.6 และ 3.9 ตามลำดับ และเมื่อศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสัดส่วนของนักดื่มที่ดื่มแล้วขับชี่ยานพาหนะกลับพบว่า จังหวัดสตูลมีสัดส่วนของนักดื่มที่ดื่มแล้วขับชี่ยานพาหนะอยู่ที่ 35.5 ซึ่งสูงกว่าในระดับภาคและระดับประเทศอยู่ที่ 31.5 และ 34.2 และยิ่งสูงกว่าในจังหวัดปัตตานี ที่มีค่าสัดส่วนอยู่ที่ 21.6 ยะลามีค่าสัดส่วนอยู่ที่ 24.4 และนราธิวาสอยู่ที่ 3.6 นอกจากนี้ยังมีดัชนีคะแนนความเสี่ยงต่อปัญหาสุราของจังหวัดอยู่ที่ 0.387 ซึ่งสูงกว่าสงขลา ปัตตานี ยะลา และนราธิวาสที่อยู่ที่ 0.331, 0.351, 0.364 และ 0.237 ตามลำดับ ซึ่งจากข้อมูลข้างต้นพบว่า แม้จังหวัดสตูลจะเป็นพื้นที่ที่มีความใกล้เคียงทางด้านวัฒนธรรมเช่นเดียวกับสงขลา ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส แต่กลับพบตัวเลขที่น่าสนใจ โดยพบว่า ค่าต่าง ๆ มีค่าที่สูงกว่าในพื้นที่สามจังหวัด เช่น สัดส่วนของนักดื่มที่ดื่มแล้วขับชี่ยานพาหนะ และดัชนีของความเสี่ยงของปัญหาสุราระดับจังหวัดยังมีค่าที่สูงกว่าทุกจังหวัดในพื้นที่เดียวกัน ทั้งสงขลา ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ซึ่งค่าดังกล่าวย่อมแสดงถึงปัญหาที่มาจากสุรามือสอง ที่ส่งผลกระทบต่อบุคคลในครอบครัว สังคมและอื่น ๆ ซึ่งแน่นอนที่สุดย่อมส่งผลกระทบต่อพื้นที่ชีวิตของบุคคลในครอบครัวของผู้ติดสุราอย่างมีอาจหลีกเลี่ยงได้

โดยข้อมูลที่ซ่อนอยู่ในสถิติดังกล่าวคือ พื้นที่ชีวิต (living space) ของผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการดื่มสุราของผู้คน ทั้งคนในสังคมที่ใช้เส้นทางร่วมกับผู้ที่สุรา เพื่อนร่วมงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชา รวมทั้งคนในครอบครัวของผู้ที่ดื่มสุรา ดังที่ ดร.นพ.มุฮัมมัดฟาห์มี ตาและ นักวิชาการศูนย์วิจัยปัญหาสุรา (ศจย.) (ออนไลน์ : 2561) ได้สะท้อนให้ทราบถึงผลกระทบของสุรามือสองว่า คนไทยที่ไม่ได้ดื่มสุรา 8 ใน 10 คน เคยได้รับผลกระทบจากสุรา และ 4 ใน 10 คน เคยได้รับภัยคุกคาม เช่น การทำร้ายร่างกาย การคุกคามทางเพศ ก่อเหตุทะเลาะวิวาท ถูกทำลายข้าวของ ซึ่งผู้ที่ได้รับผลกระทบที่มีอาจมองข้ามก็คือ “ผู้หญิง” ในครอบครัวของผู้ที่ดื่มสุรา ที่พฤติกรรมกรรมการดื่มสุราของบุคคลในครอบครัวส่งผลต่อพื้นที่ชีวิตของผู้หญิง (living space of women) ทั้งในเรื่องการรับรู้ การให้ความหมาย ประสบการณ์ บริบทพื้นที่ชีวิต (living space) ปฏิบัติการชีวิตประจำวัน และกลไกในการเผชิญและรับมือกับปัญหาผลกระทบ (coping mechanism) ของผู้หญิงที่ได้รับผลกระทบจากการดื่มสุราของสมาชิกในครอบครัวที่ติดสุรา โดยเฉพาะประเด็นสัมพันธ์สภาพกับผู้ติดสุรา ความหมาย จินตนาการ ผลกระทบและความทรงจำ ตลอดจนการต่อสู้ดิ้นรนและต้องพยายามหาวิธีการต่อรองความสัมพันธ์ระหว่างกันของสมาชิกที่เป็นครอบครัวเดียวกัน

จากการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับสุราในห้วงก่อนหน้าพบว่า มีเพียงแค่การให้ความสำคัญและศึกษาผลกระทบโดยตรงต่อผู้ดื่มสุราเป็นหลัก ซึ่งนับเป็นมุมมองเพียงด้านเดียว แต่ในช่วง 4-5 ปีที่ผ่านมา เริ่มมีการศึกษาและให้ความสำคัญกับการศึกษาผลกระทบของผู้ดื่มที่ส่งผลกระทบต่อพื้นที่ชีวิตของบุคคลในสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชากรกลุ่มเปราะบาง และผู้หญิงก็นับเป็นกลุ่มหนึ่งของประชากรกลุ่มดังกล่าว ที่ต้องปกป้องในเรื่องของสุขภาพ การบาดเจ็บ หรือถูกละเมิดสิทธิต่าง ๆ ที่องค์การอนามัยโลกให้ความสำคัญกับการป้องกันปัญหาที่ได้รับผลกระทบจากสุรา เพื่อนำข้อมูลจากพื้นที่ชีวิตของกลุ่มผู้หญิง (living space of women) ไปใช้ในการพัฒนานโยบายควบคุมเครื่องดื่มสุราให้มีประสิทธิภาพ ดังที่ดร.นพ.บัณฑิต ศรไพศาล รองผู้จัดการกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ ได้กล่าวถึงการให้ความสำคัญกับปัญหาผลกระทบของเครื่องดื่มสุราทั้งตัวผู้ดื่มและผู้ได้รับผลกระทบในครอบครัวและสังคม ซึ่งเป็นการศึกษาวิจัยที่ช่วยให้ สังคมไทยได้รับรู้ข้อมูลเชิงประจักษ์ที่สะท้อนถึงความรุนแรงของปัญหาจากการดื่มสุราว่ามีมากเพียงใด ตลอดจนปัญหาสุรามือสองที่ถูกซ่อนไว้ และความรุนแรงในครอบครัวที่ผู้หญิงซึ่งเป็นกลุ่มเปราะบางในสังคมกำลังได้รับผลกระทบจากปัญหาดังกล่าว ด้วยบริบทดังกล่าวข้างต้น การศึกษาเกี่ยวกับพื้นที่ชีวิตของผู้หญิง (Living space of women) การรับรู้ การให้ความหมาย ประสบการณ์ บริบทพื้นที่ชีวิต (living space) ปฏิบัติการชีวิตประจำวัน และกลไกในการเผชิญและการรับมือกับปัญหาผลกระทบ (coping mechanism)

ของผู้หญิงที่ได้รับผลกระทบจากการตีมสุราของสมาชิกในครอบครัวที่ตีมสุราในพื้นที่จังหวัดสตูลจึงมีบริบทที่น่าสนใจที่ควรศึกษาอย่างยิ่ง

ดังนั้น คณะวิจัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบจากสุรามือสองที่ส่งผลไปยังผู้หญิง ซึ่งนับเป็นกลุ่มเปราะบางในสังคมที่ต้องให้ความสำคัญ โดยมุ่งการถอดบทเรียนและศึกษาพื้นที่ชีวิต (Living space of Women) ของผู้หญิงกลุ่มดังกล่าว เพื่อสะท้อนผลจากสุรามือสองถึงพื้นที่ชีวิตของผู้หญิง ประสบการณ์การเผชิญสถานการณ์ (ปัญหา) ของผู้หญิงกับบุคคลในครอบครัวที่ตีมสุรา โดยใช้แนวคิดปฏิบัติการชีวิตประจำวันของเดอ เซร์โต (Michel de Certeau) ซึ่งอธิบายกลวิธีในการต่อสู้ ต้านรน และการต่อรองความสัมพันธ์ระหว่างกันของผู้คน เพื่อช่วงชิงพื้นที่หรือแสดงตัวตนของผู้คนที่ไม่ได้รับความสนใจจากบุคคลทั่วไป ซึ่งผู้หญิงที่มีคนในครอบครัวตีมสุราที่เป็นหนึ่งในกลุ่มเปราะบาง อ่อนแอ และถูกละเลยจากสังคม ซึ่งเซร์โตได้ให้ความสำคัญกับกลุ่มเหล่านี้โดยเชื่อว่า ผู้อ่อนแอ เปราะบาง ซึ่งมีสถานะเป็นรองของผู้มีพลังอำนาจมากกว่าก็ไม่ได้สยบยอมในความเป็นรองเสมอไป กลุ่มเปราะบางเหล่านี้มิได้นิ่งเฉยและยอมรับในความเป็นรองเสมอไป ยังคงต้านรน ต่อสู้ เพื่อให้สามารถมีพลังอำนาจในปฏิบัติการชีวิตประจำวันด้วยกลวิธีต่าง ๆ อีกทั้งยังส่งเสียงเรียกร้องขอความช่วยเหลือให้คนในสังคมได้รับรู้ แนวคิดประจำวันของเซร์โตจึงให้ความสำคัญต่อเสียงเรียกร้องของคนตัวเล็กในสังคมเหล่านี้ เพราะเชื่อว่า แม้เป็นกลวิธีแห่งการต่อสู้ต้านรนของคนตัวเล็กก็ย่อมมีความหมาย เป็นบทเรียน ประสบการณ์ และเปี่ยมด้วยกลวิธีที่เป็นประโยชน์และมีคุณค่าในการศึกษา

งานวิจัยนี้มุ่งตีแผ่เพื่อให้คนในสังคมได้รับรู้ต่อสถานการณ์ปัญหาในพื้นที่ชีวิตของผู้หญิงที่มีคนในครอบครัวตีมสุรา เพื่อให้ครอบครัว สังคม และหน่วยงานได้ทราบถึงสถานการณ์ปัญหาต่าง ๆ ในปฏิบัติการชีวิตประจำวันบนพื้นที่ชีวิตผู้หญิงที่มีคนในครอบครัวตีมสุรา เพื่อนำไปสู่การเฝ้าระวัง ป้องกัน แก้ไขปัญหาและวางนโยบายเกี่ยวกับสุราในสังคมไทยและพื้นที่อื่นต่อไป

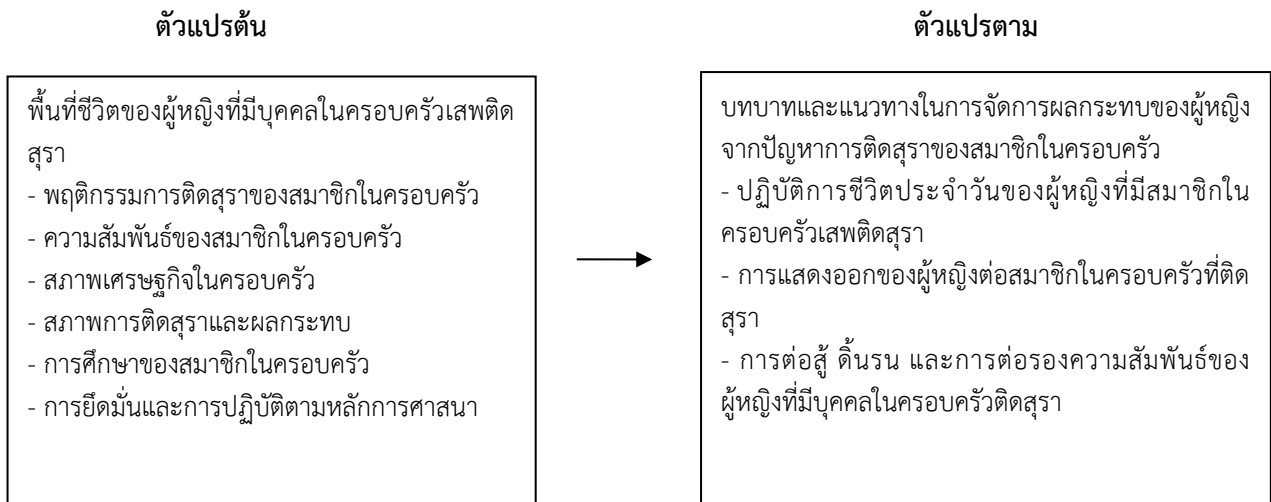
วัตถุประสงค์ และเป้าหมาย

1. เพื่อศึกษาการรับรู้และการให้ความหมายต่อพฤติกรรมของผู้ตีมสุราของผู้หญิงที่มีสมาชิกในครอบครัวตีมสุรา
2. เพื่อศึกษาประสบการณ์ (ปัญหา) ของผู้หญิงจากการได้รับผลกระทบจากการตีมสุราของสมาชิกในครอบครัวที่ตีมสุรา
3. เพื่อศึกษาบริบทพื้นที่ชีวิต (living space) ปฏิบัติการประจำวัน และกลไกในการเผชิญและรับมือกับปัญหาผลกระทบ (coping mechanism) ของผู้หญิงที่ได้รับผลกระทบจากการตีมสุราของสมาชิกในครอบครัวที่ตีมสุรา โดยเฉพาะประเด็นสัมพันธ์ภาพกับผู้ตีมสุรา

คำถามหลักในการวิจัย

1. การรับรู้และการให้ความหมายต่อพฤติกรรมของผู้ตีมสุราของผู้หญิงที่มีสมาชิกในครอบครัวตีมสุราเป็นอย่างไร
2. ประสบการณ์ (ปัญหา) ของผู้หญิงจากการได้รับผลกระทบจากการตีมสุราของสมาชิกในครอบครัวที่ตีมสุราเป็นอย่างไร
3. บริบทพื้นที่ชีวิต (living space) ปฏิบัติการประจำวัน และกลไกในการเผชิญและรับมือกับปัญหาผลกระทบ (coping mechanism) ของผู้หญิงที่ได้รับผลกระทบจากการตีมสุราของสมาชิกในครอบครัวที่ตีมสุรา โดยเฉพาะประเด็นสัมพันธ์ภาพกับผู้ตีมสุราเป็นอย่างไร

กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual framework)

ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

จากภาพที่ 1 เพื่อเป็นแนวทางให้การดำเนินงานวิจัยเกี่ยวกับบริบทพื้นที่ชีวิต (living space) ปฏิบัติการประจำวัน และกลไกในการเผชิญและรับมือกับปัญหาผลกระทบ (coping mechanism) ของผู้หญิงที่ได้รับผลกระทบจากการดื่มสุราของสมาชิกในครอบครัวที่ติดสุรา โดยเฉพาะประเด็นสัมพันธ์สภาพกับผู้ติดสุราให้เป็นไปอย่างเป็นระบบและบรรลุวัตถุประสงค์ของวิจัยอย่างครบถ้วนตามกำหนดเวลา และมีประสิทธิภาพ คณะวิจัยจึงกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยการศึกษาพื้นที่ชีวิตของผู้หญิงที่มีบุคคลในครอบครัวเสพติดสุรา ประเด็นเกี่ยวกับพฤติกรรมการติดสุราของสมาชิกในครอบครัว ความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัว สภาพเศรษฐกิจในครอบครัว สภาพการติดสุราและผลกระทบ การศึกษาของสมาชิกในครอบครัว การยึดมั่นและการปฏิบัติตามหลักศาสนา เพื่อสะท้อนถึงบทบาทและแนวทางในการจัดการผลกระทบของผู้หญิงจากปัญหาการติดสุราของสมาชิกในครอบครัว เกี่ยวกับปฏิบัติการชีวิตประจำวันของผู้หญิงที่มีสมาชิกในครอบครัวเสพติดสุรา การแสดงออกของผู้หญิงต่อสมาชิกในครอบครัวที่ติดสุรา การต่อสู้ ต้านรน และการต่อรองความสัมพันธ์ของผู้หญิงที่มีบุคคลในครอบครัวติดสุรา

ขอบเขตการดำเนินงาน

ขอบเขตด้านเนื้อหา

โครงการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเกี่ยวกับพื้นที่ชีวิตของผู้หญิงที่มีบุคคลที่เกี่ยวข้องติดสุราในประเด็นดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาการรับรู้และการให้ความหมายต่อพฤติกรรมของผู้ติดสุราของผู้หญิงที่มีสมาชิกในครอบครัวติดสุรา
2. เพื่อศึกษาประสบการณ์ของผู้หญิงจากการได้รับผลกระทบจากการดื่มสุราของสมาชิกในครอบครัวที่ดื่มสุรา
3. เพื่อศึกษาบริบทพื้นที่ชีวิต (living space) ปฏิบัติการประจำวัน และกลไกในการเผชิญและรับมือกับปัญหาผลกระทบ (coping mechanism) ของผู้หญิงที่ได้รับผลกระทบจากการดื่มสุราของสมาชิกในครอบครัวที่ติดสุรา โดยเฉพาะประเด็นสัมพันธ์สภาพกับผู้ติดสุรา

คณะวิจัยเน้นศึกษาประเด็น พื้นที่ชีวิตของผู้หญิง (Living space of Woman) การรับรู้ การให้ความหมาย ประสบการณ์ บริบทพื้นที่ชีวิต (living space) ปฏิบัติการประจำวัน และกลไกในการเผชิญและรับมือกับปัญหา ผลกระทบ (coping mechanism) ของผู้หญิงที่ได้รับผลกระทบจากการตีมสุราของสมาชิกในครอบครัวที่ตีมสุรา โดยเฉพาะประเด็นสัมพันธ์ภาพกับผู้ตีมสุรา โดยศึกษาขอบเขตด้านเนื้อหา มีการศึกษาเกี่ยวกับประเด็นดังต่อไปนี้

- การรับรู้และการให้ความหมายต่อพฤติกรรมของผู้ตีมสุราของผู้หญิงที่มีสมาชิกในครอบครัวตีมสุรา
- ประสบการณ์ของผู้หญิงจากการได้รับผลกระทบจากการตีมสุราของสมาชิกในครอบครัวที่ตีมสุรา
- บริบทพื้นที่ชีวิต (living space) ปฏิบัติการประจำวัน และกลไกในการเผชิญและรับมือกับปัญหา ผลกระทบ (coping mechanism) ของผู้หญิงที่ได้รับผลกระทบจากการตีมสุราของสมาชิกในครอบครัวที่ตีมสุรา โดยเฉพาะประเด็นสัมพันธ์ภาพกับผู้ตีมสุรา

ขอบเขตด้านพื้นที่

จังหวัดสตูล ในพื้นที่ 7 อำเภอ ซึ่งประกอบด้วย อำเภอเมือง (ใช้พื้นที่ตำบลเกตรี) อำเภอควนโดน อำเภอท่าแพ (ใช้พื้นที่ตำบลท่าแพ) อำเภอมะนัง อำเภอทุ่งหว้า อำเภอควนกาหลง อำเภอลงฐู ซึ่งเป็นพื้นที่ชีวิตของผู้หญิง : Living space of Woman ที่มีบุคคลในครอบครัวเสพตีมสุรา

นิยามศัพท์

พื้นที่ชีวิต หมายถึง สภาพแวดล้อม และเงื่อนไขต่าง ๆ ที่ร่ายล้อมเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่ง เรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือประเด็นใดประเด็นหนึ่งที่ส่งผลต่อพื้นที่ชีวิตของผู้หญิงที่มีคนในครอบครัวตีมสุรา

พื้นที่ชีวิตของผู้หญิง (living space of women) หมายถึง พื้นที่อาศัยหรือพื้นที่การใช้ชีวิตของผู้หญิงที่มีบุคคลในครอบครัวเป็นผู้ตีมสุรา ซึ่งมีได้หมายถึงเพียงแค่พื้นที่ทางภูมิศาสตร์ แต่หมายถึง พื้นที่ทางความคิด ความรู้สึก การรับรู้ การให้ความหมาย และประสบการณ์ในการต่อรองความสัมพันธ์ในปฏิบัติการชีวิตประจำวันของผู้หญิงที่มีสมาชิกในครอบครัวตีมสุรา

ปฏิบัติการชีวิตประจำวัน หมายถึง กลวิธีในการต่อสู้ดิ้นรน ช่วงชิงพื้นที่ของผู้หญิงที่มีบุคคลในครอบครัวตีมสุราเพื่อให้มีพื้นที่ชีวิต (living space) ของตนเอง

ผู้หญิง หมายถึง ผู้หญิงที่มีบุคคลในครอบครัวตีมสุรา

บุคคลในครอบครัวที่ตีมสุรา หมายถึง บุคคลทั้งเพศชายและหญิงที่มีพื้นที่ชีวิต ปฏิบัติการชีวิตประจำวันเกี่ยวข้องกับผู้หญิงในฐานะสมาชิกครอบครัว ซึ่งมีลักษณะทางพฤติกรรม หรือการตอบสนองบางอย่างเกี่ยวกับความต้องการตีมสุรา อยากตีมซ้ำแล้วซ้ำอีกติดต่อกันเป็นเวลานาน ๆ หรือในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งเป็นประจำ อาจมีการเพิ่มจำนวนสุราที่ตีมขึ้นเรื่อย ๆ หรือไม่เพิ่มก็ได้

การรับรู้และการให้ความหมาย หมายถึง การแสดงออกถึงความรู้ ความรู้จัก ความรู้สึก การประมวลผล การตีความ ของผู้หญิงต่อพฤติกรรมของผู้ตีมสุราของผู้หญิงที่มีสมาชิกในครอบครัวตีมสุรา ซึ่งเป็นผลจากการได้เห็น ได้ยิน ได้รับการแสดงออก หรือสิ่งเร้าที่ได้รับจากผู้ตีมสุราในครอบครัว

พฤติกรรมของผู้ตีมสุรา หมายถึง การแสดงออกของผู้ตีมสุราที่ส่งผลต่อพื้นที่ชีวิตของผู้หญิงในครอบครัว

ผลกระทบ หมายถึง ผลจากจากการตีมสุราของสมาชิกในครอบครัวของผู้หญิง

การเลือกพื้นที่และกลุ่มเป้าหมาย

การเลือกพื้นที่และกลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้พิจารณาเลือกแบบเจาะจง โดยเลือกพื้นที่ในจังหวัดสตูล ซึ่งมีเหตุผลประกอบในการเลือกดังนี้

1. การเลือกพื้นที่

การศึกษานี้เป็นการศึกษาพื้นที่ชีวิตของผู้หญิงที่มีความสัมพันธ์กับผู้ที่ดื่มสุราโดยใช้แนวคิดเรื่องปฏิบัติการในชีวิตประจำวันของ Michel De Certeau เป็นกรอบในการวิเคราะห์ และใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพในการศึกษา สำหรับพื้นที่หลักที่ใช้ในการรวบรวมและจัดเก็บข้อมูลได้แก่ พื้นที่จังหวัดสตูล โดยใช้พื้นที่ทั้ง 7 อำเภอของจังหวัดสตูล เพื่อให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ในจังหวัดสตูล ซึ่งประกอบด้วย อำเภอเมือง อำเภอควนโดน อำเภอท่าแพ อำเภอควนกาหลง อำเภอละงู อำเภอทุ่งหว้า และอำเภอมะนัง ซึ่งเป็นพื้นที่ชีวิตของผู้หญิงที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับผู้ที่ดื่มสุราคณะวิจัยจึงมีความเห็นว่า การเลือกพื้นที่ดังกล่าวนับเป็นสิ่งจำเป็นเป็นอย่างยิ่ง เพราะในพื้นที่จังหวัดสตูลเป็นพื้นที่สังคมพหุวัฒนธรรมซึ่งเห็นได้ชัดในสังคมไทย อย่างไรก็ตาม แม้มีความงดงามของวัฒนธรรมทางสังคม แต่ปัญหาสุราที่ส่งผลกระทบต่อผู้หญิงก็ยังมีให้เห็นในทุกกลุ่มของสังคมและศาสนา ดังนั้น การชี้ให้เห็นถึงพื้นที่ชีวิตของผู้หญิงที่มีบุคคลในครอบครัวและสถานที่ทำงานเสพติดสุราจึงเป็นสิ่งจำเป็น แม้ในจังหวัดสตูลจะเป็นสังคมที่น่าอยู่ แต่สถานการณ์ในปัจจุบันที่มีสิ่งยั่วยุต่าง ๆ ทั้งสื่อ โฆษณา และเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่เป็นปัจจัยชักนำให้บุคคลเข้าถึงสุราได้ง่ายขึ้น ทั้งนี้เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาไปใช้ในการเสนอแนะแนวทางและเป็นข้อมูลที่สำคัญในการแก้ปัญหาในพื้นที่อื่นต่อไป

2. การเลือกกลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก (key informant) ในการเก็บข้อมูลวิจัยในครั้งนี้ได้มาจากวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเอกพันธ์ (homogeneous sampling) ที่มีลักษณะเฉพาะที่เจาะจง (purposive sampling) โดยมีผู้ให้ข้อมูลหลักประกอบด้วยบุคคลในกลุ่มต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

2.1 เป็นผู้หญิงที่มีพื้นที่ชีวิตที่มีภูมิหลังหรือประสบการณ์ที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งมีบุคคลในครอบครัวดื่มสุราโดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง ซึ่งเป็นกลุ่มที่คณะวิจัยมีความสนใจ (critical case) ที่จะศึกษา โดยเลือกจากผู้หญิงในพื้นที่ต่าง ๆ ในแต่ละอำเภอของจังหวัดสตูล เพื่อให้ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายในจังหวัดสตูล ได้แก่ ผู้หญิงที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับผู้ที่ดื่มสุรา(ทั้งเพศชายและหญิง) มีจำนวนทั้งสิ้น 15 คน โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกคือเครือญาติซึ่งเป็นเพศหญิงที่มีความสัมพันธ์โดยตรงกับผู้ดื่มสุราได้แก่ พ่อ แม่ พี่ น้อง ภรรยา หรือบุตร

2.2 บุคคลแวดล้อมผู้หญิงที่มีสมาชิกในครอบครัวดื่มสุราซึ่งรับรู้ถึงประสบการณ์ของผู้หญิงที่มีสมาชิกในครอบครัวดื่มสุราเช่น เพื่อนสนิท เพื่อนบ้าน เพื่อนร่วมงาน อสม. ผู้นำชุมชน จำนวน 15 คน

โดยผู้ให้ข้อมูลหลักทั้งสองกลุ่มเป็นผู้ที่สามารถตอบคำถามได้ตามวัตถุประสงค์การวิจัย และเป็นบุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ไม่มีปัญหาในการสื่อสารและยินยอมเข้าร่วมในโครงการวิจัย

2.3 วิธีการเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก (key informant)

สำหรับการเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักนั้น ผู้วิจัยได้ใช้การเลือกโดยที่ไม่มีโครงสร้างทางการเลือกที่เคร่งครัด ขั้นตอนและวิธีดำเนินการไม่ได้ซับซ้อน โดยที่จุดมุ่งหมายหลักของการเลือกไม่ได้เลือกเพื่อได้กลุ่มที่เป็นตัวแทน แต่เป็นการเลือกเพื่อที่จะได้กลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ สำหรับแนวคิด จุดมุ่งหมาย และวัตถุประสงค์ของการศึกษา ชาย โพลิตา (2550) โดยกลุ่มตัวอย่างที่เลือกจึงมีลักษณะเป็น “Information-rich case” คือมีข้อมูลให้ศึกษาในระดับลึกได้มาก และสามารถสะท้อนความเป็นจริงได้ดีที่สุด ซึ่งจะมีความหมายต่อจุดมุ่งหมายหลักของการศึกษา เพื่อให้ได้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เหมาะสมกับจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการศึกษามากที่สุด โดยการเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นการเลือกแบบเจาะจง ซึ่งมีกระบวนการในการเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักดังนี้

2.3.1 การเลือกผู้ให้ข้อมูลที่เป็นผู้หญิงซึ่งมีสมาชิกในครอบครัวที่ดื่มสุราใช้วิธีการสัมภาษณ์จากผู้นำชุมชน สมาชิกในชุมชน หรือบุคคลอื่น ๆ ที่มีข้อมูลเกี่ยวกับผู้หญิงที่มีสมาชิกในครอบครัวที่ดื่มสุราเพื่อค้นหาผู้ให้ข้อมูลหลักที่มีคุณสมบัติตามวัตถุประสงค์การวิจัยในพื้นที่อำเภอต่าง ๆ ของจังหวัดสตูล

2.3.2 การเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักที่เป็นบุคคลแวดล้อมผู้หญิงซึ่งมีสมาชิกในครอบครัวที่ดื่มสุราใช้วิธีการเลือกผู้ให้ข้อมูลจากผู้หญิงที่มีสมาชิกในครอบครัวที่ดื่มสุราผู้ประสานงานโครงการวิจัย เช่น ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา ซึ่งอาจเป็นเพื่อน พ่อ แม่ ญาติ ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา ผู้นำธรรมชาติ อาสาสมัครชุมชนที่ทราบถึงประสบการณ์ของผู้หญิงที่มีสมาชิกในครอบครัวที่ดื่มสุรา

โดยในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลนั้น ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์จนกว่าจะได้ข้อมูลที่อิ่มตัว (data saturation) โดยไม่พบข้อสงสัยหรือไม่มีข้อมูลใหม่เกิดขึ้น (องอาจ นัยพัฒน์, 2548: 233)

2.4 ข้อพิจารณาด้านจริยธรรม

ผู้วิจัยคำนึงถึงการพิทักษ์สิทธิ์ของผู้ให้ข้อมูล เมื่อผ่านการอนุมัติ ผู้วิจัยได้ทำการพิทักษ์สิทธิ์ของผู้ให้ข้อมูล โดยเข้าพบกับผู้ให้ข้อมูล แนะนำตัว อธิบายวัตถุประสงค์ ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลให้ผู้ให้ข้อมูลทราบ พร้อมทั้งชี้แจงกับผู้ให้ข้อมูลว่า การเข้าร่วมโครงการวิจัยครั้งนี้เป็นไปด้วยความสมัครใจ โดยให้ผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้ตัดสินใจด้วยตนเอง และให้ลงชื่อในเอกสารยินยอมในการเข้าร่วมโครงการวิจัย และแจ้งให้ทราบว่าเมื่อร่วมเข้าโครงการวิจัยแล้ว หากผู้ให้ข้อมูลต้องการออกจากโครงการวิจัย ก็สามารถทำได้ตลอดเวลา โดยไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อผู้ให้ข้อมูล และข้อมูลที่ได้จากผู้ให้ข้อมูลจะถือเป็นความลับ และในการรวบรวมข้อมูลจะไม่ระบุข้อมูลส่วนตัว ทั้งชื่อหรือที่อยู่และข้อมูลอื่น ๆ ของผู้ให้ข้อมูล โดยจะนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ประโยชน์ทางวิชาการเท่านั้น ส่วนผลการวิจัยจะนำเสนอในภาพรวมและข้อมูลทั้งหมดจะถูกทำลายภายใน 1 ปี หลังจากที่ผลการวิจัยได้รับการเผยแพร่แล้ว

ระยะเวลาการดำเนินงาน

1 กรกฎาคม 2562 – 15 มีนาคม 2564

กระบวนการและวิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยนี้เป็นการศึกษาพื้นที่ชีวิตของผู้หญิง (living space of women) กับประสบการณ์การเผชิญสถานการณ์ (ปัญหา) ของผู้หญิงกับบุคคลในครอบครัวที่ดื่มสุรา โดยใช้แนวคิดเรื่องปฏิบัติการในชีวิตประจำวันของ เดอ แอร์โตเป็นกรอบในการวิเคราะห์ ซึ่งแนวคิดเรื่องปฏิบัติการในชีวิตประจำวันให้ความสำคัญกับประสบการณ์และเรื่องเล่าของผู้อ่อนแอ เพื่อสะท้อนถึงกลยุทธ์ในการเผชิญหน้า การต่อรองกับอำนาจ ดังนั้น การวิจัยนี้จึงใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research methodology) โดยมีกระบวนการและวิธีการดำเนินโครงการดังต่อไปนี้

1. กระบวนการดำเนินวิจัย

สำหรับกระบวนการดำเนินการวิจัยพื้นที่ชีวิต (living space) ของผู้หญิง ประสบการณ์การเผชิญสถานการณ์ของผู้หญิงที่มีสมาชิกในครอบครัวที่ดื่มสุราคณะวิจัยมีกระบวนการในการดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

1.1 เลือกประเด็นและพื้นที่ที่สนใจเกี่ยวกับพื้นที่ชีวิตของผู้หญิงที่มีประสบการณ์ในการเผชิญสถานการณ์กับบุคคลในครอบครัวที่ดื่มสุรา ซึ่งเป็นประเด็นที่ต้องให้ความสำคัญในการศึกษา เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในแง่มุมต่าง ๆ ตั้งแต่ระดับบุคคล สังคม และประเทศชาติ โดยเลือกพื้นที่จังหวัดสตูลซึ่งมีความชุกของการดื่มสุราสูง

กว่าจังหวัดอื่นในบริบทเดียวกัน นอกจากนี้ จังหวัดสตูลยังเป็นพื้นที่ที่สัดส่วนของนักดื่มที่ดื่มแล้วขับชียานพาหนะ และดัชนีของความเสียหายของปัญหาสุราระดับจังหวัดยังมีค่าที่สูงกว่าทุกจังหวัดในบริบทเดียวกันทั้งสงขลา ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส

1.2 กำหนดวัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัย โดยกำหนดวัตถุประสงค์ไว้ 3 ประเด็น ได้แก่ ผู้หญิงที่มีบุคคลในครอบครัวดื่มสุรา รับรู้และให้ความหมายต่อพฤติกรรมกรรมการดื่มสุราของบุคคลในครอบครัวอย่างไร ประสพการณ์ของผู้หญิงจากการได้รับผลกระทบจากการดื่มสุราของสมาชิกในครอบครัวที่ดื่มสุรา เป็นอย่างไร และเพื่อศึกษาบริบทพื้นที่ชีวิต (living space) ปฏิบัติการชีวิตประจำวัน และกลไกในการเผชิญและรับมือกับปัญหาผลกระทบ (coping mechanism) ของผู้หญิงที่ได้รับผลกระทบจากการดื่มสุราของสมาชิกในครอบครัวที่ติดสุรา โดยเฉพาะประเด็นสัมพันธ์ภาพกับผู้ติดสุรา

1.3 วางแผน ออกแบบ และสร้างเครื่องมือการวิจัย โดยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research methodology) ซึ่งใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้เครื่องมือ เช่น แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต พร้อมทั้งใช้วิธีการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ เช่น การสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล การสนทนากลุ่ม การสังเกต ทั้งแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม

1.4 การเตรียมความพร้อมก่อนการเก็บข้อมูลตามจริยธรรมในการวิจัย โดยผู้วิจัยคำนึงถึงการพิทักษ์สิทธิ์ของผู้ให้ข้อมูล โดยเข้าพบกับผู้ให้ข้อมูล ทั้งการพบปะด้วยตนเองในกรณีที่มีความคุ้นเคย ผู้ให้ข้อมูลมีความไว้วางใจผู้วิจัย และผ่านการประสานงานจากผู้นำชุมชน/บุคคลอื่น ๆ ที่ผู้ให้ข้อมูลมีความไว้วางใจ โดยผู้วิจัยแนะนำตัว อธิบายวัตถุประสงค์ ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลให้ผู้ให้ข้อมูลทราบ พร้อมทั้งชี้แจงกับผู้ให้ข้อมูลว่าการเข้าร่วมโครงการวิจัยครั้งนี้เป็นไปด้วยความสมัครใจ โดยให้ผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้ตัดสินใจด้วยตนเอง และให้ลงชื่อในเอกสารยินยอมในการเข้าร่วมโครงการวิจัย และแจ้งให้ทราบว่าเมื่อร่วมเข้าโครงการวิจัยแล้ว หากผู้ให้ข้อมูลต้องการออกจากโครงการวิจัยก็สามารถกระทำได้อย่างปลอดภัยโดยไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อผู้ให้ข้อมูล และข้อมูลที่ได้จากผู้ให้ข้อมูลจะถือเป็นความลับ และในการรวบรวมข้อมูลจะไม่ระบุชื่อ ที่อยู่ หรือข้อมูลส่วนตัวอื่น ๆ ของผู้ให้ข้อมูล โดยจะนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ประโยชน์ทางวิชาการเท่านั้น ส่วนผลการวิจัยจะนำเสนอในภาพรวมและข้อมูลทั้งหมดจะถูกทำลายภายใน 1 ปี หลังจากที่ผลการวิจัยได้รับการเผยแพร่แล้ว

1.5 การเก็บและรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลักที่สามารถตอบคำถามการวิจัยได้ตรงตามวัตถุประสงค์ ตรงตามความเป็นจริงและน่าเชื่อถือที่สุดจากผู้หญิงที่มีบุคคลในครอบครัวเสพติดสุราจำนวน 15 คน โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม ทั้งนี้แม้เป็นการเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลที่ เป็นกลุ่มเดียวกัน แต่ยังมี ความแตกต่างในบริบทของบรรยากาศ สิ่งแวดล้อม และวิธีการ โดยการเก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์เจาะลึกเป็นรายบุคคล เป็นการเปิดพื้นที่ให้ผู้หญิงได้นำเสนอถึงพื้นที่ชีวิต ประสพการณ์การเผชิญสถานการณ์ของตนเองแก่ผู้วิจัยโดยไม่ต้องกังวลถึงบุคคลที่สาม ส่วนการเก็บข้อมูลโดยการสนทนากลุ่มนั้น นอกจากจะเป็นการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้าด้านเวลา สถานที่ และผู้วิจัยแล้ว ยังเป็นการเปิดพื้นที่ให้ผู้หญิงที่มีสมาชิกในครอบครัวเสพติดสุราได้แลกเปลี่ยนประสพการณ์เกี่ยวกับบริบทพื้นที่ชีวิต (living space) ปฏิบัติการชีวิตประจำวัน กลไกในการเผชิญและการรับมือกับปัญหาผลกระทบ (coping mechanism) โดยเฉพาะประเด็นสัมพันธ์ภาพกับผู้ติดสุราของผู้หญิงที่ได้รับผลกระทบจากการดื่มสุราของสมาชิกในครอบครัวที่ติดสุราเหมือนกัน ก่อให้เกิดประสพการณ์ การเรียนรู้ผ่านประสพการณ์ของบุคคลอื่นที่มีพื้นที่ชีวิตคล้ายคลึงกัน ซึ่งนอกจากการเก็บข้อมูลกลุ่มผู้หญิงที่มีบุคคลในครอบครัวเสพติดสุราแล้ว ยังเก็บข้อมูลจากบุคคลแวดล้อมผู้หญิงที่มีบุคคลในครอบครัวเสพติดสุราจำนวน 15 คน โดยการสนทนากลุ่ม ทั้งนี้ เพื่อเป็นการศึกษาพื้นที่ชีวิตของผู้หญิงที่มีบุคคลในครอบครัวเสพติดสุราผ่านมุมมองของบุคคลแวดล้อม

บทบาทเช่นเดียวกับตน ซึ่งผู้สังเกตที่เป็นนักวิจัยหรือผู้ช่วยวิจัยจะต้องปรับตัวให้เข้ากับกลุ่มคนที่ศึกษาโดยอาจเข้าไปฝังตัวอยู่ในเหตุการณ์ โดยเบื้องต้น ผู้วิจัยจะขออนุญาตจากผู้นำชุมชน และแสดงตัวให้สมาชิกอื่น ๆ ในชุมชนรับรู้เพื่อร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน เพื่อสร้างความคุ้นเคยกับคนในชุมชน จนไม่มีความรู้สึกกลัวผู้วิจัยเป็นคนแปลกหน้า เข้าไปอาศัยอยู่ในชุมชนเป็นเวลานานจนคนในชุมชนรู้สึกว่าเป็นเรื่องธรรมดาที่มิ้นักวิจัยมาอาศัยอยู่ ซึ่งการสังเกตแบบมีส่วนร่วมทำให้ผู้วิจัยได้รับการยอมรับและสนิทสนมกับกลุ่มที่จะศึกษาโดยที่ผู้ถูกสังเกตไม่รู้ตัวว่าถูกสังเกตหรือเฝ้าดู จึงมีพฤติกรรมที่เป็นไปตามธรรมชาติทำให้ได้ข้อมูลที่แท้จริงทำให้เห็นภาพรวมของเหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นธรรมชาติมากที่สุด ทำให้เข้าถึงข้อมูลได้ง่ายสามารถตรวจสอบข้อมูลได้ซ้ำ ๆ โดยการสร้างความสนิทสนมคุ้นเคยกับอาสาสมัครผ่านการเยี่ยมเยียน แลกเปลี่ยนเรื่องราวรวมอื่น ๆ ของชีวิต พบปะ ให้กำลังใจในฐานะผู้หญิงซึ่งเป็นเพศเดียวกัน เพื่อนำไปสู่การสังเกตทั้งแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม รวมทั้งการสัมภาษณ์ตามวิธีการศึกษาแบบมานุษยวิทยา ซึ่งดำเนินการหลังจากที่ผู้ให้ข้อมูลรู้สึกปลอดภัยที่จะให้ข้อมูล

โดยในขั้นตอนของการเก็บข้อมูลนั้น ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลจนได้ข้อมูลที่ครบถ้วน อิ่มตัวจนไม่มีข้อสงสัยหรือคำถามได้อีก จนตอบทุกข้อคำถามตามวัตถุประสงค์ในการวิจัย

3. การสร้างเครื่องมือ

3.1 ประเด็นคำถามที่ใช้ในการสนทนา

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่เป็นข้อคำถามโดยศึกษาจากวิทยานิพนธ์ วัตถุประสงค์การวิจัย คำถามการวิจัย และศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง แล้วนำมาสังเคราะห์กำหนดข้อคำถาม ซึ่งประกอบด้วยคำถามหลัก (Main question) คำถามรอง (Follow up question) และคำถามเจาะลึกรายละเอียด (Probe) โดยข้อคำถามจะมีความแตกต่างกันไปตามลักษณะพื้นที่ชีวิตของผู้ให้ข้อมูลหลัก

3.2 ข้อคำถามการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง

ประเด็นคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key informants) ได้แก่ ผู้หญิงที่มีบุคคลในครอบครัวดื่มสุรา

เพื่อให้การเก็บข้อมูลมีความครบถ้วนสมบูรณ์ คณะวิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือ ได้แก่ ข้อคำถามการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง โดยศึกษาจากวิทยานิพนธ์ วัตถุประสงค์ของการวิจัย คำถามการวิจัย และศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง แล้วนำมาสังเคราะห์และกำหนดข้อคำถามที่มีความสอดคล้องกับวิทยานิพนธ์ วัตถุประสงค์การวิจัย การใช้ข้อคำถามที่สร้างขึ้นกับแต่ละคนที่ให้ข้อมูลหลัก ซึ่งบางคนอาจต้องใช้ภาษาถิ่น เพื่อสร้างความไว้วางใจและง่ายในการสอบถามข้อมูล

3.3 การหาคุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

3.3.1 ความตรง (Validity) ผู้วิจัยได้จัดทำข้อคำถามเพื่อการสนทนากลุ่มและการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยสังเคราะห์องค์ความรู้จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจนได้ข้อคำถามที่สอดคล้องกับวิทยานิพนธ์และวัตถุประสงค์ของการวิจัย จากนั้นผู้วิจัยได้นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความน่าเชื่อถือและนำไปใช้กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักที่ไม่ใช่พื้นที่และกลุ่มเป้าหมาย เพื่อตรวจสอบว่าได้คำตอบเป็นข้อมูลที่สอดคล้องกับความต้องการหรือไม่ กรณีที่ยังได้ข้อมูลไม่ตรงประเด็นที่ต้องการ ผู้วิจัยนำเครื่องมือมาปรับปรุงประเด็นข้อคำถามใหม่ และนำไปทดลองใช้จนกระทั่งได้ข้อมูลที่ตรงกับความต้องการ

3.3.2 ความเที่ยง (Reliability) ผู้วิจัยได้ดำเนินการเพื่อหาความเที่ยงของข้อมูลโดยทำการฝึกปฏิบัติการใช้เทคนิคและเครื่องมือที่จะนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย เช่น การฝึกทักษะการสนทนากลุ่ม การฝึกการสัมภาษณ์เชิงลึก การฝึกบันทึกข้อมูลภาคสนามที่เป็นลายลักษณ์อักษร ฝึกการจัดกระทำข้อมูล การวิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูล การตีความข้อมูล การพรรณนา แล้วนำผลทดลองฝึกมารวมกัน

วิพากษ์ถึงข้อบกพร่องการฝึกการทดลองใช้เครื่องมือตามที่กล่าวมาแล้ว ทั้งด้านที่เป็นพฤติกรรม ด้านความตรง ประเด็นของข้อคำถาม และแบบบันทึกต่าง ๆ จากนั้นได้ทำการตรวจสอบเครื่องมือ เพื่อให้สามารถเก็บรวบรวม ข้อมูลได้คงที่ (Consistency) ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ทำให้ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยมีทักษะและประสบการณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และการดำเนินกิจกรรมกลุ่ม

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลจากข้อมูล 2 ลักษณะ ได้แก่

4.1 แหล่งข้อมูล ผู้วิจัยได้พิจารณาแหล่งข้อมูลที่จะตอบคำถามการวิจัยตรงตามวัตถุประสงค์ตรงตามความเป็นจริงและน่าเชื่อถือที่สุดจากผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ผู้หญิงที่มีบุคคลในครอบครัวที่ดื่มสุรารายงาน 15 คน และบุคคลแวดล้อมผู้หญิงที่มีบุคคลในครอบครัวที่ดื่มสุรารายงาน 15 คน รวม 30 คน

4.2 วิธีการการได้มาซึ่งข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม โดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย โดยการศึกษาสภาพปัญหาด้วยการค้นคว้าหาข้อมูลจากเอกสาร ตำรา วารสาร บทความวิชาการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ ตลอดจนจุดมุ่งหมายของหน่วยงานเพื่อเลือกประเด็นที่จะศึกษา โดยเลือกเรื่องประเด็นศึกษาเกี่ยวกับพื้นที่ชีวิตของผู้หญิง (living space of women) ประสบการณ์การเผชิญสถานการณ์ (ปัญหา) ของผู้หญิงกับบุคคลในครอบครัวที่ดื่มสุรา ซึ่งเป็นประเด็นที่มีประโยชน์ สร้างคุณค่าให้แก่สังคม ก่อให้เกิดความตระหนักรู้และนำไปสู่การแก้ปัญหาสุราในสังคม

ขั้นตอนที่ 2 กำหนดวัตถุประสงค์การวิจัยจากประเด็นย่อยที่ต้องการศึกษา และออกแบบการวิจัยให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย โดยผู้เข้าร่วม (Participant) ซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัย (Key informants) ที่เลือกด้วยวิธีจำเพาะเจาะจง ผู้ให้ข้อมูลจะต้องเป็นผู้ที่สามารถตอบคำถามในการวิจัยได้ครบถ้วนตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยคณะวิจัย (Research team) จะดำเนินการสัมภาษณ์ตามประเด็น (Interview guideline) ที่ได้กำหนดไว้ตามวัตถุประสงค์การวิจัยผ่านเครื่องมือและวิธีการต่าง ๆ ในการเก็บข้อมูลวิจัย

ขั้นตอนที่ 3 นำข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูลในขั้นตอนที่ 2 มาตรวจสอบคุณภาพของข้อมูลตลอดคดีด้วยวิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้าในด้านข้อมูล ด้านผู้วิจัย และด้านสถานที่ โดยนำข้อมูลที่ได้จากการตรวจสอบคุณภาพของข้อมูลแล้วมาวิเคราะห์และสรุปผลการถอดบทเรียนตามประเด็นที่ศึกษา เกี่ยวกับพื้นที่ชีวิตของผู้หญิง (Living space of women) ประสบการณ์การเผชิญสถานการณ์ (ปัญหา) ความทรงจำ การต่อสู้ดิ้นรน และการต่อรองความสัมพันธ์ของผู้หญิงกับบุคคลในครอบครัวที่ดื่มสุรา

ขั้นตอนที่ 4 นำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์และสรุปผลการถอดบทเรียน โดยเลือกเรื่องประเด็นศึกษาเกี่ยวกับพื้นที่ชีวิตของผู้หญิง (Living space of women) ประสบการณ์การเผชิญสถานการณ์ (ปัญหา) ของผู้หญิงกับบุคคลในครอบครัวที่ดื่มสุรารายงานต่อหน่วยงาน นำเสนอผลงาน และเผยแพร่ข้อมูลประชาสัมพันธ์เพื่อเป็นแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหามสุราในสังคมต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล (Data analysis)

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิควิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ตามแนวทางวิจัยเชิงคุณภาพ และการตีความโดยยึดทัศนะคนใน (Emic) มีขั้นตอนการดำเนินการตามลำดับดังนี้

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น ผู้วิจัยกระทำภายหลังจากการสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่มทุกครั้ง เพื่อจะได้ปรับปรุงประเด็นข้อคำถามในครั้งหลังโดยได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

5.1.1 ถอดเทปบันทึกเสียงจากการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม ซึ่งเป็นบทสนทนาระหว่างผู้วิจัยและผู้ให้ข้อมูล และเก็บข้อมูลในรูปเอกสาร

5.1.2 นำข้อมูลที่เก็บในรูปเอกสารมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยการตีความ พรรณนา และนำมาสร้างข้อสรุปเบื้องต้น เพื่อนำมาอธิบายความสัมพันธ์ของกลุ่มข้อมูลต่าง ๆ และคัดแยกข้อมูลที่ไม่ต้องการออกเป็นระยะ ๆ

5.1.3 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตีความ ผู้วิจัยนำข้อมูลทั้งหมดที่จัดหมวดหมู่แล้วจึงนำข้อมูลที่ได้ออกมาพิจารณาเชื่อมโยงกัน แล้วทำการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล สรุปเป็นพื้นที่ชีวิตของผู้หญิง (Living space of women) ความทรงจำ การต่อสู้ดิ้นรนและการต่อรองความสัมพันธ์กับบุคคลในครอบครัวที่ตีตราและเขียนพรรณนาเป็นรายงานวิจัย

5.1.4 การตรวจสอบคุณภาพของข้อมูล (Quality of data) ในการวิจัยครั้งนี้ คณะวิจัยได้คัดเลือกวิธีการตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูลมาใช้ในการตรวจสอบคุณภาพข้อมูล (Data triangulation) โดยวิธีการตรวจสอบแบบสามเส้านี้มีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะพิจารณาข้อมูลที่ได้มาว่ามีความน่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใด ซึ่งก็จะตรวจสอบแหล่งที่มาของข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารข้อมูลพื้นฐานของข้อมูลกับข้อมูลที่ได้มาจากการสนทนากลุ่ม การสัมภาษณ์เชิงลึก และข้อมูลที่ได้จากการสังเกต ซึ่งได้จากการกระทำในแหล่งสถานที่ต่างกัน เช่น ในชุมชนและนอกชุมชน กระทำกับแหล่งข้อมูลจากบุคคลที่ต่างกัน เช่น ข้อมูลที่ได้จากผู้นำชุมชนและประชาชนทั่วไป กระทำในแหล่งที่เป็นเวลาต่างกัน เช่น ข้อมูลที่ไม่ใช้วันเวลาเดียวกันแล้วยังเหมือนกัน หรือคงเส้นคงวาหรือไม่

ผลการดำเนินงาน

ผลการดำเนินงานที่ได้ตามตัวชี้วัด/เป้าหมายของโครงการ

1. ผลการศึกษาการรับรู้และการให้ความหมายต่อพฤติกรรมของผู้ตีตราของผู้หญิงที่มีสมาชิกในครอบครัวตีตรา

1.1 ผลการศึกษาการรับรู้และการให้ความหมายต่อพฤติกรรมที่เป็นสาเหตุการตีตรา

1.1.1 สาเหตุจากสิ่งแวดล้อม/สถาบันต่าง ๆ ที่เป็นจุดเริ่มต้นในการถ่ายทอดพฤติกรรมการตีตรา การถ่ายทอดพฤติกรรมการตีตรา เป็นการถ่ายทอดที่ส่งต่อจากรุ่นสู่รุ่น จากคนรุ่นก่อนสู่คนรุ่นใหม่ ซึ่งมาจากสถาบันต่าง ๆ ที่เป็นวิถีในการดำเนินชีวิตของคนในสังคม ตั้งแต่สถาบันที่เล็กที่สุด จากครอบครัว สถานศึกษา และสถานที่ทำงาน ดังต่อไปนี้

1.1.1.1 การถ่ายทอดพฤติกรรมการตีตราจากสถาบันครอบครัว จากพ่อสู่ลูก จากปู่สู่หลานเป็นพฤติกรรมการตีตราที่ถูกส่งต่อจากรุ่นสู่รุ่น โดยพบว่า การถ่ายทอดพฤติกรรมการตีตราเริ่มจากปู่ส่งมายังพ่อ และส่งต่อไปยังรุ่นลูก รุ่นหลาน

จากการพูดคุยกับน้องหญิง (นามสมมุติ) ซึ่งได้บอกเล่าถึงการตีตราของพ่อว่า เดิมเป็นชาวพุทธมาแต่งงานกับแม่ซึ่งเป็นมุสลิม พ่อเลยเปลี่ยนศาสนานับถือศาสนาอิสลาม แต่ความเชื่อของพ่อเรื่องความเป็นชายชาติภริกาฝังรากลึกมานานแล้ว โดยน้องหญิงได้เล่าความรู้สึกของตัวเองที่มีต่อพ่อว่า พ่อมีความเป็นสุภาพบุรุษ เป็นผู้ชายที่มีมารยาทดี พุดจาไพเราะ และมีเมตตาต่อสัตว์ น้องหญิงรู้สึกภาคภูมิใจในความเป็นสุภาพบุรุษของพ่อ และเรียกสิ่งที่มีต่อพ่อเป็นว่า “มาตรฐานชายไทย” ซึ่งนอกจากลักษณะนิสัยของพ่อที่ทำให้น้องหญิงภาคภูมิใจและนำมาเป็นแบบอย่างแล้ว กลับมีสิ่งหนึ่งที่แย้งมากับความเชื่อของพ่อในความเป็นมาตรฐานชายไทย ก็คือ การที่พ่อของน้องหญิงมีความคิดว่าผู้ชายเป็นใหญ่ มีอำนาจในการปกครองผู้หญิงในบ้าน มีความเหนือกว่าผู้เป็นภรรยาและบุตร และเชื่อว่าการตีตราว่าเป็นหนึ่งในสิ่งที่ชายไทยสามารถทำได้ พฤติกรรมการตีตรามาจากรุ่นพ่อของพ่อซึ่งถูกส่งต่อมาเป็นทอด ๆ สำหรับน้องหญิง ซึ่งเป็นลูกสาวและแต่งงานแล้วรู้สึกว่ามีแค่เรื่องของการใช้ชีวิตครอบครัวที่พ่อตักเตือนเสมอ

ว่า “อย่าเถียงสามี” เพราะผู้ชายเป็นผู้นำและมีอำนาจเหนือกว่าภรรยาเท่านั้น สิ่งทีพ่อของน้องหญิงได้นำมาใช้เป็นวิธีและถ่ายทอดสู่หญิงที่เป็นลูกยังมีพฤติกรรมการตีมีสุราที่ถูกสอนและส่งต่อกันมา

“พ่อเคยพูดถึงขั้นที่ว่า แม่สามีเราจะมีผู้หญิงคนอื่น สามีก็ไม่ผิด เพราะเขาเป็นผู้ชาย แต่เราซึ่งเป็นผู้หญิงต้องสงบเสงี่ยม เป็นภรรยาที่ดีของสามี หญิงรู้ว่าพ่ออยากให้เราดี แต่บางครั้งสามีเราก็ตีผิด พ่อยังเข้าข้างลูกเขยเลย เพราะความคิดของพ่อ “ผู้ชายต้องเหนือกว่า” ซึ่งรวมถึงการกินเหล้าด้วย เป็นสิ่งที่มีมาตั้งแต่จำความได้ ปู่ตีแม่ พ่อตีแม่ พ่อมองว่าไม่ผิด คือการแสดงถึงความเป็นลูกผู้ชายอย่างหนึ่ง และครอบครัวฝั่งพ่อตีแม่เหล้าเป็นเรื่องปกติ ปู่ก็เป็นคนที่เมาหนัก ทำร้ายย่าก็เคย และคิดว่าเป็นโรคสุราลิ้มเหมือนกับพ่อ เพราะกินนิดหน่อยก็เมาแล้ว...”

(น้องหญิง (นามสมมุติ), 28 กันยายน 2562 : สัมภาษณ์)

ในขณะที่พี่ก๊วง (นามสมมุติ) ได้เล่าถึงครอบครัวของสามีซึ่งขณะนี้ทำงานเป็นข้าราชการที่หน่วยงานแห่งหนึ่งว่า ในช่วงเทศกาลพี่ก๊วงไปเยี่ยมครอบครัวเดิมของสามี เห็นผู้ใหญ่ยื่นสุราให้เด็กซึ่งอยู่ในวัยประถมศึกษาโดยมีเจตนาเพื่อฝึกเด็กให้หัดดื่มสุรา โดยผู้ใหญ่ในวงสุราก็ไม่มีใครคัดค้าน หรือแม้กระทั่งผู้หญิงที่อยู่ในบริเวณนั้น รวมถึงพี่ก๊วงซึ่งเป็นสะใภ้ของบ้านก็ไม่กล้าคัดค้านแม้จะไม่เห็นด้วยก็ตาม

“พี่เคยกลับไปเยี่ยมบ้านสามีช่วงเทศกาล เหมือนเป็นวัฒนธรรมของเขา คือการยื่นเหล้าให้เด็กเล็ก ๆ เป็นเรื่องปกติมาก เด็กเล็ก ๆ เดินผ่าน พ่อแม่ก็จะยื่นให้ลูกดื่ม มันไปเกี่ยวกับมารยาทที่ว่า ผู้ใหญ่ให้ของต้องรับ เด็กก็รับมาดื่ม ผู้ใหญ่ที่นั่งมองก็ลุ้น พวกกันเชียร์ เขาคงรู้สึกกันว่า เป็นการฝึกเด็กให้คอแข็ง ให้หัดดื่มตั้งแต่อายุน้อย หรืออาจเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้ลองในขณะที่อยู่ในสายตา เป็นสิ่งที่พี่มักได้เห็นเสมอเมื่อไปเยี่ยมบ้านฝั่งสามี”

(พี่ก๊วง (นามสมมุติ), 10 พฤศจิกายน 2562 : สัมภาษณ์)

ส่วนกะเชอรี เป็นผู้หญิงมุสลิมและแต่งงานกับสามีที่เข้ามารับนับถือศาสนาอิสลาม โดยกะเชอรีได้เล่าถึงบรรยากาศในขณะที่กลับไปเยี่ยมบ้านของสามีว่า

“ทุกคนรอบตัวเขาตีแม่เหล้า พ่อเขาตีแม่ ปู่ก็ตีแม่ ตัวเขาตอนที่มาเข้ารับอิสลาม แม่สัญญาอย่างดียังไง ก็ยังตีแม่ เพราะบ้านเขาว่างก็ตั้งวง คือตีแม่กันมาตั้งแต่ปู่ย่าตาทวดมั้ง เพราะไม่เห็นว่ามีใครในบ้านของเขาที่ไม่ตีแม่”

(กะเชอรี (นามสมมุติ), 10 สิงหาคม 2562 : สัมภาษณ์)

กะเซาะ (นามสมมุติ) และพีนาง (นามสมมุติ) มีสามีซึ่งดื่มสุราตั้งแต่ยังเด็ก เพราะคนในครอบครัวดื่มสุราเริ่มต้นดื่มจากการเลียนแบบผู้ใหญ่ เห็นพ่อและผู้ใหญ่ในบ้านดื่ม ก็เลยฝึกดื่มตั้งแต่ตอนนั้น

“เขาติดสุราตั้งแต่เด็ก เพราะคนในครอบครัวดื่มสุรา เริ่มต้นดื่มจากการเลียนแบบผู้ใหญ่ เห็นพ่อและผู้ใหญ่ในบ้านดื่ม ก็เลยฝึกดื่มตั้งแต่ตอนนั้น...”

(กะเซาะ (นามสมมุติ), 18 กันยายน 2562 : สัมภาษณ์)

ส่วนนางสาวเล่าว่า

“เขาตีแม่นานมากแล้ว คือในบ้านเขาตีแม่กัน ตีแม่กันตั้งแต่วัยรุ่นพ่อแล้ว คือติดนิสัยตีแม่กันทุกคน”

(น้านาง (นามสมมุติ), 31 พฤศจิกายน 2562 : สัมภาษณ์)

การถ่ายทอดพฤติกรรมกรรมการตี๋มในสถาบันครอบครัวที่ถูกส่งต่อจากรุ่นสู่รุ่น โดยเริ่มจากปู่ส่งมายังพ่อ และส่งต่อไปยังรุ่นลูก รุ่นหลาน บางกลุ่มของผู้ตี๋มสุราพบว่า ผู้ตี๋มสุราเชื่อว่าการตี๋มสุราเป็นลักษณะหนึ่งแสดงออกถึงความ เป็นชายไทย และแสดงถึงอำนาจของผู้ชาย โดยผู้หญิงรับรู้พฤติกรรมที่เป็นสาเหตุการติดสุราซึ่งนับเป็นจุดเริ่มต้น ของการตี๋มสุราของบุคคลในครอบครัว สามารถทำได้เพียงแค่มองดูพฤติกรรมกรรมการตี๋มสุราที่เข้าสู่พื้นที่ชีวิตของ ครอบครัว โดยที่ไม่สามารถหยุดหรือห้ามปรามโดยตรงได้เลย

1.1.1.2 การส่งต่อพฤติกรรมกรรมการตี๋มในสถาบันการศึกษา จากรุ่นพี่สู่รุ่นน้อง จากเพื่อนสู่เพื่อน

การถ่ายทอดพฤติกรรมกรรมการตี๋มในสถานศึกษา พฤติกรรมการตี๋มที่ถูกส่งต่อจากรุ่นสู่รุ่น โดยพบว่าการ ถ่ายทอดพฤติกรรมกรรมการตี๋มเริ่มจากรุ่นพี่ส่งมายังรุ่นน้อง ในกลุ่มเพื่อนในสถานศึกษา

ก๊ะเซอร์ซึ่งคบกับสามีตั้งแต่สมัยยังเรียนอาชีวะด้วยกัน โดยได้บอกเล่าถึงพฤติกรรมกรรมการตี๋มสุราของสามี รุ่น พี่ เพื่อน และรุ่นน้องของสามีไว้ว่า

“เขาเริ่มตี๋มตั้งแต่สมัยเรียนแล้วละ กับเพื่อน ๆ ที่เรียนด้วยกัน แต่ก็ไม่หนักเท่าตอนนี้ ก็ตี๋มมาเรื่อย ๆ รุ่นพี่ตี๋ม ชวนรุ่นน้อง เพื่อนตี๋มก็ชวนกันตี๋ม แต่ในตอนนั้นก็รู้สึกเฉย ๆ เรายังไม่รู้สึกรังเกียจปัญหาตอนนี้ เพราะเขาก็ วางตัวดีมาตลอด ทั้งรุ่นพี่ รุ่นน้อง แทบทุกคนที่ก็รู้จักในรุ่นเขาก็ตี๋มสุรา มีการตั้งวงกันเสมอ มันเหมือนเป็นเรื่อง ปกติที่พวกเขาจะตี๋มกัน โดยเฉพาะการฉลองในโอกาสต่าง ๆ”

(ก๊ะเซอร์ (นามสมมุติ), 10 สิงหาคม 2562 : สัมภาษณ์)

จากคำบอกเล่าของก๊ะเซอร์แสดงให้เห็นทราบว่า การมองว่าการตี๋มสุราว่าเป็นเรื่องปกติ เห็นคนรอบข้างทำได้ อีกคนก็รู้สึกว่าจะตัวเองสามารถทำได้เช่นกัน เช่นเดียวกับสามีพี่กึ่งที่ตี๋มสุราตั้งแต่วัยรุ่น และเริ่มตี๋มจนเป็นนิสัยจากการ ชักชวนของเพื่อนที่เรียนด้วยกัน สามีได้สะท้อนความคิดให้พี่กึ่งฟังว่า การตี๋มสุราเป็นเรื่องปกติที่สามารถทำได้ ไม่ได้ ผิดอะไรถ้ารับผิดชอบในหน้าที่ แต่ตอนนี้สามีพี่กึ่งก็ตี๋มสุราจนกลายเป็นผู้ที่ติดสุรา

นอกจากนี้ไต่ะมีนะหญิงชราวัย 73 ปี ที่มีหลานเริ่มตี๋มสุราตั้งแต่อายุ 13 ปี ก็เริ่มต้นตี๋มสุราเพราะแฟนที่คบ กัน

“หลานตี๋มเหล้าตั้งแต่อายุเพียงแค่ 13 ปี เริ่มต้นจากกลุ่มเพื่อนที่เรียนด้วยกัน เขามีแฟนเป็นผู้หญิง ที่ตี๋มเหล้าและใช้ยาเสพติดหลายอย่าง ตอนแรกอาจแค่นึกสนุก ไปเที่ยววาน ๆ ครั้ง ตอนนี้อยู่กิน”

(ไต่ะมีนะ (นามสมมุติ), 16 กันยายน 2562 : สัมภาษณ์)

จากการศึกษาข้อมูลจากอาสาสมัครเกี่ยวกับสาเหตุการตี๋มสุราของบุคคลในครอบครัวของผู้หญิง เนื่องมาจาก การส่งต่อพฤติกรรมกรรมการตี๋มในสถานศึกษา เนื่องจากผู้ตี๋มสุรา รู้สึกว่าเป็นปกติวิสัยที่ทุกคนจะตี๋มได้ และ ไม่ได้มีความผิดมากมาย สถานศึกษาจึงเป็นจุดเริ่มต้นให้มีการส่งต่อพฤติกรรมกรรมการตี๋มสุรา

1.1.1.3 จากสถานที่ทำงาน จากหัวหน้าสู่ลูกน้อง จากเพื่อนสู่เพื่อน

การถ่ายทอดพฤติกรรมกรรมการตี๋มจากหัวหน้าสู่ลูกน้อง จากเพื่อนสู่เพื่อน ในสถานที่ทำงานโดยผู้หญิงที่รับรู้ถึง พฤติกรรมการตี๋มสุราของบุคคลในครอบครัวได้บอกเล่าถึงพฤติกรรมของผู้ตี๋มสุราที่มีจุดเริ่มต้นในสถานที่ทำงาน

กรณีของก๊ะเยาะ (นามสมมุติ) กล่าวถึงสามีในช่วงที่กำลังศึกษาว่าเป็นคนที่เรียนเก่งและมีนิสัยดี มีมารยาท เป็นคนที่ให้เกียรติ และเข้ากับสังคมได้เป็นอย่างดี หลังจากที่เรียนจบและทำงานทำให้สามีเริ่มติดสุราหนักขึ้น โดยมีจุดเริ่มต้นจากเพื่อนร่วมงานของสามี

“สมัยเรียน เขาเป็นคนเรียนเก่งนะ นิสัยดี ที่คบกันมาจนแต่งงานกันก็ 20 ปีได้มั้งที่เขาเป็นคนดีมาตลอด เป็นคนนิสัยดีมาก พูดเพราะ ไปมาหาสู่กับพี่น้องเพื่อนฝูง พาไปเที่ยว ตอนที่เราแต่งงานใหม่ ๆ เขาก็ปฏิบัติตามหลักการศาสนาดี ทั้งละหมาดและถือศีลอด เขาตั้งใจทำงาน จนกระทั่งทำงาน เข้าสังคมนี้แหละ เขาเข้ากลุ่มกับเพื่อน เริ่มจากดื่มทีละนิด ๆ จนกระทั่งติดและขาดไม่ได้ มีทั้งคนลาว คนพม่าที่อยู่กลุ่มเดียวกัน เลิกงานไม่ทำอะไรแล้ว ตั้งหน้าตั้งตาเมาอย่างเดียว”

(ก๊ะเยาะ (นามสมมุติ), 16 กันยายน 2562 : สัมภาษณ์)

ส่วนก๊ะนา (นามสมมุติ) เล่าถึงบรรยากาศที่ทำงานของสามีไว้ว่า

“อาจจะเพราะทำงานกับคนพุดด้วย พอทำงานเสร็จก็จะกินตั้งวงกินเหล้า ก็เลยเป็นเรื่องปกติของเขา ถ้าถามว่า อะไรเป็นจุดเริ่มต้น เพราะอะไรที่ทำให้แกติดเหล้า ก็คงต้องบอกว่า เพราะสังคม เพราะเพื่อนในที่ทำงาน แกคุมลูกน้อง ดูแลคนงานแทนเจ้าแก แล้วเจ้าแกวางใจแกมาก ๆ พอใจการทำงานของเขาที่ซื่อสัตย์ แล้วแกเองก็คิดว่า การดื่มเหล้า นั่งกินกับลูกน้อง ใจใจกัน ถึงลูกน้อง คุมง่าย มีไรก็คุยกันในวงเหล้าได้”

(ก๊ะนา (นามสมมุติ), 30 กรกฎาคม 2562 : สัมภาษณ์)

โดยในช่วงแรกของการดื่มสุราของสามี ก๊ะนารู้สึกว่าสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ไม่สามารถเลิกเหล้าได้เนื่องจากสามีเกรงใจเจ้านาย เพราะเจ้านายให้ความไว้วางใจสูง สังเกตได้จากหลาย ๆ เหตุการณ์ แม้ว่าจะสร้างความเสียหายให้แก่เจ้านายแต่ก็ไม่ได้ถูกตำหนิหรือถูกกล่าวโทษแต่อย่างใด เสมือนเป็นการซื้อใจระหว่างเจ้านายกับลูกน้อง

ส่วนน้องยะมีพื้นที่ชีวิตอยู่ในพื้นที่ของสังคมมุสลิม ซึ่งเป็นสังคมที่เคร่งครัดในเรื่องของการดื่มสุรา เพราะในสังคมมุสลิม การดื่มสุรานับว่าเป็น “บาปใหญ่” ที่ผู้ที่เป็นมุสลิมต้องห่างไกล แต่อย่างไรก็ตาม สามีของน้องยะซึ่งมีพื้นฐานครอบครัวที่เคร่งครัดต่อหลักการอิสลาม ซึ่งไปทำงานกับกลุ่มเพื่อนที่มีวิถีชีวิตแตกต่างจากคนในชุมชน

“คนในครอบครัวบังไม่มีใครกินเหล้าเลย คนในครอบครัวของเขา เป็นคนดีมีอิหม่าม (ศรัทธาที่เข้มแข็งในหลักการอิสลาม) ทั้งนั้น พ่อแม่พี่น้องก็เคร่ง บางคนก็ปิดหน้า แต่ชีวิตเขาแตกต่างจากคนอื่น ไม่ได้เคร่งครัดในเรื่องหลักการเหมือนคนอื่นในครอบครัว เราก็ไม่ค่อยรับรู้ภูมิหลังตรงนั้น ยอมรับว่าส่วนหนึ่งที่เราเลือกเขาเป็นคู่ชีวิตเพราะเขามาจากบ้านที่เคร่งครัดหลักการ ไม่ได้หมายความว่าคาดหวังว่าเขาจะเคร่งเหมือนพ่อแม่นะ เพียงแค่ละหมาด ถือศีลอด และไม่ยุ่งเกี่ยวกับสุรา การพนัน หรืออื่น ๆ ที่เป็นบาป และเป็นข้อห้ามชัดเจนที่ไม่ให้มุสลิมทำ เขาใช้ชีวิตอยู่นอกบ้านตลอดกับเพื่อนต่างศาสนาที่ดื่มสุรา เป็นกลุ่มที่กริยาด้วยกันติดมาตั้งแต่ตอนนั้นแล้ว ก่อนแต่งก็ไม่ทราบว่าเขาดื่มสุรา แต่งกันได้ประมาณสองปีกว่าจึงรู้ว่าเขาดื่มสุรา ทั้ง ๆ ที่ตลอดระยะเวลาที่แต่งงานกัน เขาดื่มแต่เราไม่รู้ บวกกับเขาเป็นคนเงียบ ๆ ไม่สูงส่งกับใคร จนในวันหนึ่งเราเริ่มเห็นกลุ่มที่เขาสนิทสนมด้วยมาเรียกที่บ้าน ก็รู้สึกว่เพื่อนเขาทำทางไม่ค่อยโอเค จนได้เห็นกับตาว่าเขานั่งดื่มเหล้ากับเพื่อนกลุ่มนั้น เป็นอะไรที่แย่มาก ๆ เลย”

(น้องยะ (นามสมมุติ), 7 กันยายน 2562 : สัมภาษณ์)

น้องยะ (นามสมมุติ) ได้เล่าถึงสาเหตุการติ่มสุราของผู้เป็นสามีที่เธอรับรู้และให้ความหมายต่อสาเหตุของการติ่มสุราของสามีว่ามาจากการคบค้าสมาคมกับเพื่อนต่างศาสนิกที่นำไปสู่การติ่มสุรา และการใช้ชีวิตนอกบ้านของสามีที่ไม่ได้มีโอกาสเรียนรู้และซึมซับวิถีของอิสลามเช่นคนอื่น ๆ ในครอบครัว โดยน้องยะบอกว่าวิถีของคนในครอบครัวสามีแตกต่างจากสามีโดยสิ้นเชิง เป็นครอบครัวที่เคร่งครัดในหลักการ ละหมาด และใช้ชีวิตอยู่ในหลักการอิสลาม

กรณีของน้องยะมีความคล้ายคลึงกับแจน ที่มีพี่สาวซึ่งเป็นคนในครอบครัวติ่มสุรา โดยมีจุดเริ่มต้นมาจากการติ่มในสถานที่ทำงาน โดยสถานที่ทำงานของพี่สาวของแจนนั่น คือห้องอาหารแห่งหนึ่ง ซึ่งต้องทำงานในยามค่ำ ค่ำ การติ่มสุราเพื่อเอนเตอร์เทนลูกค้าจึงเป็นสิ่งที่พี่สาวของแจนเลือกที่จะทำ

“ก่อนหน้านี้พี่สาวคนนี้เป็นคนเรียบร้อย ตอนเรียน เรียนปอเนาะ ละหมาด 5 เวลาไม่เคยขาด แต่เมื่อทำงานที่นี้ สังคม ลูกค้าที่พบเจอ ก็ทำให้พี่สาวกินเหล้า กินเวลาทำงานเท่านั้น ในบ้านมีน้องคนเดียวที่รู้ว่าพี่สาวกิน เรารู้ว่าพี่ดื่มเพราะไปเที่ยวด้วยกัน”

(แจน (นามสมมุติ), 8 ตุลาคม 2562 : สัมภาษณ์)

จากการศึกษาข้อมูลจากอาสาสมัครเกี่ยวกับสาเหตุการติ่มสุราของบุคคลในครอบครัวของผู้หญิง เนื่องมาจากการส่งต่อพฤติกรรมติ่มในสถานที่ทำงาน โดยพบว่า การส่งต่อพฤติกรรมติ่มในสถานที่ทำงานนั้นมีทั้งผู้ติ่มสุราที่เป็นเพศชาย ซึ่งมักเริ่มต้นการติ่มด้วยความสนุกสนาน เพื่อการสังสรรค์ หรือเจตนาเพื่อสร้างความสุข ความสนิทสนมต่อกัน ในขณะที่สาเหตุการติ่มสุราของผู้ติ่มสุราที่เป็นเพศหญิงนั้นมีบริบทในการเริ่มต้นติ่มสุราที่ต่างจากเพศชาย โดยพบว่า ผู้หญิงติ่มสุราเพื่อสร้างความพึงพอใจให้แก่ลูกค้า หรือคาดหวังผลประโยชน์ ผลตอบแทนส่วนแบ่งของการขายสุราจากร้านขายสุราที่ทำงานอยู่

1.1.2 สาเหตุจากพฤติกรรมของบุคคล

นอกจากบรรยากาศ สิ่งแวดล้อมที่อาจเป็นปัจจัยหนึ่งที่เป็นสาเหตุให้สมาชิกในครอบครัวของผู้หญิงติ่มสุราแล้ว ยังมีสาเหตุมาจากพฤติกรรมของบุคคล ทั้งตัวของผู้ติ่มสุราเองและคนรอบข้างของผู้ติ่มสุรา ดังต่อไปนี้

1.1.2.1 การชักชวนจากคนใกล้ชิด

ผู้หญิงรับรู้และให้ความหมายต่อพฤติกรรมของผู้ติ่มสุราเกี่ยวกับสาเหตุที่ส่งผลให้สมาชิกในครอบครัวของผู้หญิงติ่มสุราว่า การชักชวนจากคนใกล้ชิด ทั้งบุคคลในครอบครัว เช่น พ่อ ลุง อา หรือบุคคลอื่น ๆ ที่คบค้าสมาคมในชีวิตประจำวัน เช่น เพื่อน รุ่นพี่ เพื่อนร่วมงาน การชักชวนของบุคคลเหล่านี้ส่งผลให้สมาชิกในครอบครัวเริ่มต้นติ่มสุรา อย่างกรณีของดาเราะ (นามสมมุติ) ซึ่งเป็นสามีของน้องยะ ซึ่งจากบ้านไปทำงานและเติบโตในพื้นที่อื่น ได้เริ่มดื่มเหล้าเนื่องจากคำชักชวนของเพื่อนที่ทำงานด้วยกัน โดยจุและ (นามสมมุติ) ซึ่งเป็นสมาชิกในชุมชนที่มีบ้านอยู่ใกล้กับครอบครัวของน้องยะเล่าว่า

“เดิมครอบครัวของดาเราะ (นามสมมุติ) เป็นครอบครัวที่เคร่งครัดในเรื่องหลักธรรมคำสอนของอิสลามมาก อย่าวว่าแต่บาปใหญ่อย่างเช่นการดื่มเหล้าเลย แม้กระทั่งความผิดที่เล็ก ๆ น้อย ๆ กว่านั้นเขาก็ยังไม่ทำ แต่ดาเราะเป็นคนที่ไม่เติบโตมาจากที่อื่น ไปทำงานกรีดยางที่ต่างจังหวัด เขาเลยเป็นคนที่มีความคล่องตัวและวิถีการใช้ชีวิตแตกต่างจากพ่อแม่และพี่น้องของตัวเอง กลายเป็นคนดื่มเหล้า ผิดหลักการศาสนาอิสลามอย่างรุนแรง นั่นเป็นเพราะการคบเพื่อน ใช้ชีวิตอยู่กับเพื่อนที่ล้าวนเป็นกลุ่มที่ดื่มเหล้า เขาก็เลยกลายเป็นคนที่ดื่มเหล้าเช่นเดียวกับเพื่อนที่เขาคบค้าสมาคมด้วย”

(จูและ (นามสมมุติ), 21 มิถุนายน 2563 : สัมภาษณ์)

ในขณะที่สามีของกิ๊เซอริก็เช่นเดียวกัน เขาเริ่มดื่มสุราจากการชักชวนของเพื่อนและรุ่นพี่เมื่อครั้งยังเป็นนักศึกษา และดื่มตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

“ถ้าจะกล่าวถึงจริง ๆ กิ๊เซอริคิดว่ามาจากเพื่อน จากการเข้ากลุ่ม เข้าสังคมนับกับเพื่อน เพื่อนชวนก็ไปทันทีเลย แกเป็นคนเพื่อนเยอะ เพื่อนชวนก็ไป ยิ่งเวลากลับบ้านเขาก็จะพบเพื่อน ๆ ที่ดื่ม ในชุมชนมีงานก็จะดื่ม ทั้งงานศพ งานแต่ง หรืองานอะไรก็ตาม เพื่อนเขาดื่มเหล้าทั้งนั้น ก็กลับไปดื่มกับคนที่บ้านเขานั้นแหละ จนสุดท้ายก็ติดสุราในที่สุด”

(กิ๊เซอริ (นามสมมุติ), 10 สิงหาคม 2562 : สัมภาษณ์)

คำกล่าวของกิ๊เซอริสอดคล้องกับคำบอกเล่าของกิ๊เซอริ ซึ่งเป็นผู้ชาย และรับรู้ความเป็นไปของครอบครัวของน้องสาวมาโดยตลอด

“คนในชุมชนเราไม่มีใครดื่มเหล้า สังคมของเราคือสังคมที่ค่อนข้างเคร่งครัดในหลักการ แต่สามีของน้องเขาดื่มมาก่อนหน้าแล้วตั้งแต่เขานับถือศาสนาพุทธ รู้ว่าดื่มตั้งแต่ยังเป็นนักศึกษา แต่ก็ได้หนักเหมือนตอนนี้ แต่การชวนของคนรอบข้าง ทั้งเพื่อนและญาติเขาเวลาที่กลับบ้าน ก็เป็นสาเหตุให้เขาติดเหล้า และก็สร้างปัญหาให้แก่เราไม่รู้จบ”

(กิ๊เซอริ (นามสมมุติ), 21 มิถุนายน 2563 : สัมภาษณ์)

จากข้อมูลข้างต้นสรุปได้ว่า การชักชวนจากคนใกล้ชิดที่แวดล้อมผู้ดื่มสุราเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลให้บุคคลหันมาดื่มสุรา ผู้หญิงรับรู้ถึงสาเหตุการดื่มสุราของสมาชิกในครอบครัวว่า บุคคลใกล้ชิดเหล่านั้น เช่น สมาชิกในครอบครัว เพื่อนในสถานศึกษา เพื่อนร่วมงานมีพฤติกรรมที่ชักชวนให้ดื่มสุราและเป็นพฤติกรรมที่เป็นสาเหตุให้ผู้ดื่มสุราในพื้นที่ชีวิตของผู้หญิงเหล่านี้กลายเป็นผู้ดื่มสุราที่ก่อให้เกิดปัญหาต่อผู้หญิงในที่สุด

1.1.2.2 ความอยากลอง อยากเลียนแบบ

ผู้หญิงรับรู้และให้ความหมายต่อพฤติกรรมของผู้ติดสุราเกี่ยวกับสาเหตุที่ส่งผลให้สมาชิกในครอบครัวของผู้หญิงดื่มสุราว่าความอยากลอง อยากเลียนแบบของผู้ดื่มสุรานั้นเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลให้สมาชิกในครอบครัวเริ่มต้นดื่มสุราจากพฤติกรรมนี้

บังหลิม (นามสมมุติ) ได้เล่าถึงพฤติกรรมของผู้ดื่มสุรา ซึ่งเป็นหลานชายของโตะมีนะ (นามสมมุติ) ไว้ว่า

“เขาคือเด็กวัยรุ่นคนหนึ่ง ที่เติบโตมาในสังคมมุสลิมที่ครอบครัวไม่ดื่มสุรา แม่เป็นครูข้าราชการ คนที่เป็นลุง เป็นอาไม่มีใครดื่มสุรา แต่เขาคบกับเพื่อนที่มีพฤติกรรมดื่มสุราและใช้ยาเสพติดอื่น ๆ เริ่มต้นจากน้ำกระเทียมที่มีดาดขึ้นในสังคม ก็ขยับเป็นสิ่งอื่น ๆ และนำไปสู่การดื่มเหล้า เป็นพฤติกรรมอยากรู้ อยากลองของวัยรุ่น อยากลอง อยากเลียนแบบ อยากแสดงว่าตัวเองเท่ กล้าทำ เป็นมุสลิมก็กล้าดื่มเหล้าเหมือนแฟน เหมือนเพื่อนที่เป็นพุทธ กินเหล้าตั้งแต่อายุ 13 ปี จนตอนนี้อายุ 20 กว่าปีเอง เขายังเด็กอยู่มาก แต่ความอยากรู้ อยากลองของเขา ก็ส่งผลให้เขากลายเป็นเด็กที่ติดเหล้า”

(บังหลิม (นามสมมุติ), 21 มิถุนายน 2563 : สัมภาษณ์)

เช่นเดียวกับกรณีของน้องชายของก๊ะมะ ที่ดื่มสุราเนื่องมาจากความอยากรู้อยากลอง ทั้ง ๆ ที่บุคคลแวดล้อมในครอบครัวไม่มีใครมีพฤติกรรมดังกล่าว

“เขาเป็นคนตามเพื่อน เพื่อนชวนไปทางไหนก็ไปทางนั้น ใจใหญ่ เพราะมีเงินเยอะ สมัยยังเป็นนักเรียนก็พาเงินไปโรงเรียนมากกว่าเพื่อน ๆ เขาเลยกลายเป็นเป้าของกลุ่มที่เกเรและต้องการเงิน เพราะเรียนไม่เก่ง ไม่ชอบเรียน เลยคบกับเพื่อนที่ไม่ชอบเรียนเหมือนกันจนไม่ยอมเรียนต่อ และนิสัยอยากรู้อยากลอง ตามคำยุ คำชวนของเพื่อน อยากรู้อะไร (ทำซาล์) ต่อหน้าเพื่อนก็ทำให้เขาเริ่มหันมาลองดื่มเหล้า และเขาก็มีเงิน เพื่อนไปดื่มก็จะชวนเขาไปด้วย เพราะเขาเป็นคนจ่าย”

(ก๊ะมะ (นามสมมุติ), 30 กรกฎาคม 2562 : สัมภาษณ์)

ก๊ะยาก็กล่าวถึงน้องชายก๊ะมะไว้เช่นเดียวกันว่า

“เพราะมีเงินเยอะนั่นแหละ ใจใหญ่ และก็ไม่วินิจฉัย เพื่อนชวนทำอะไรก็ทำหมด แต่จะโทษเพื่อนอย่างเดียวไม่ได้ เป็นที่ตัวเขาเองด้วย ไม่กล้าปฏิเสธ อยากรู้อยากลอง อยากทำให้ได้เหมือนเพื่อนไปเสียหมด ก็เลยทำให้ติดเหล้าและก็ยังเลิกไม่ได้จนถึงตอนนี้”

(ก๊ะยา (นามสมมุติ), 21 มิถุนายน 2563 : สัมภาษณ์)

จากข้อมูลข้างต้น ทำให้ทราบว่า ปัจจัยหนึ่งซึ่งเป็นพฤติกรรมอันก่อให้เกิดการดื่มสุราเนื่องมาจากพฤติกรรมอยากรู้อยากลองและอยากเลียนแบบ ซึ่งส่วนใหญ่มักมีสาเหตุมาจากการเริ่มต้นในกลุ่มเพื่อน ไม่ว่าจะเป็นเพื่อนที่คบหากันในขณะที่เรียนหนังสือ หรือเพื่อนที่อยู่ในชุมชนเดียวกัน ซึ่งพฤติกรรมความอยากรู้อยากลอง อยากเลียนแบบ ก็เป็น การเริ่มต้นหนึ่งทีก่อให้เกิดการดื่มสุราจนส่งผลให้เกิดปัญหาในที่สุด

1.1.3 สาเหตุจากวิถีคิดและความเชื่อในการดำเนินชีวิต

ผู้ดื่มสุราคิดว่า การดื่มสุราจะช่วยให้ได้รับเงินค่าตอบแทนเพิ่มจากลูกค้า นับเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลให้สมาชิกในครอบครัวเริ่มต้นดื่มสุรา โดยน้องแจน (นามสมมุติ) ได้เล่าถึงภูมิหลัง วิถีคิด และความเชื่อของพี่สาวไว้ว่า

“เรามาจากครอบครัวที่อยู่ในสังคมมุสลิมทั่วไป แม่ก็ละหมาด เรียบนอัลกุรอาน แต่พี่สาวทำงานที่ห้องอาหาร เมื่อไปทำงาน พี่สาวก็หวังอยากได้ทิปจากลูกค้า และอยากมีรายได้เพิ่ม เลยดื่มสุราไปด้วย เพื่อที่จะสร้างความพึงพอใจให้ลูกค้า โดยคิดว่าจะทำให้ได้รับค่าตอบแทนมากขึ้น”

(แจน (นามสมมุติ), 8 ตุลาคม 2562 : สัมภาษณ์)

เขตที่เป็นเพื่อนกับแจนและพี่สาวก็เล่าถึงพฤติกรรมนี้ของจา (นามสมมุติ) ซึ่งเป็นพี่สาวของแจนไว้ว่า

“ตอนไปเที่ยวก็และเจอจา ก็ไม่คิดว่าเขาเป็นมุสลิม เพราะเห็นว่าเขาดื่มเหล้า ก็เลยแฉว ๆ ถามที่เล่นที่จริงไปว่า นึกยังงี้ถึงดื่มเหล้า จาก็ตอบมาว่า การดื่มเหล้าจะทำให้ง่ายในการทำงาน ลูกค้าก็พอใจ สิ่งที่มาคือ เปอร์เซนต์จากการที่ร้านขายเหล้าได้ และทิปจากลูกค้าที่เพิ่มมากขึ้น”

(เขต (นามสมมุติ), 21 มิถุนายน 2563 : สัมภาษณ์)

นอกจากนี้ ผู้ดื่มสุรายังเชื่อว่า การดื่มสุราจะทำให้สามารถเข้าสังคมได้ โดยสามีของก๊ะนาเชื่อว่า การดื่มเหล้าจะทำให้การดูแลลูกน้อยง่ายขึ้น เพราะในขณะที่ดื่มเหล้าวงเดียวกัน ทุกคนมีความเท่าเทียมกัน ไม่มีหัวหน้า ไม่มีลูกน้อง มีอะไรก็คุยกันในวงเหล้า

ในขณะที่พ่อของน้องหญิงก็มีความเชื่อและมองว่า การดื่มเหล้าสื่อถึงอัตลักษณ์ความเป็นชายที่เป็นชายไทยแท้ นั่นคือ การดื่มสุราจะช่วยให้สามารถเข้าสังคมกับคนที่บ้านซึ่งเป็นครอบครัวเดิมของตัวเองเมื่อกลับไปยังบ้านเดิมได้

“พ่อคิดว่า การดื่มเหล้าจะช่วยให้พ่อสามารถคบค้าสมาคม เข้ากับครอบครัวเดิมของพ่อได้ เพราะใคร ๆ ก็ดื่มสุรา ทั้งลุง ปู่ หรือคนอื่น ๆ นั่นเลยเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้พ่อดื่มสุราทุกครั้งเมื่อมีเทศกาลหรือพบปะกับญาติพี่น้อง”

(น้องหญิง (นามสมมุติ), 28 กันยายน 2562 : สัมภาษณ์)

มดดำ (นามสมมุติ) หลานของยายชาก็คิดเช่นนั้น มดดำรู้สึกว่าการดื่มสุราจะทำให้ตัวเองมีเพื่อน เป็นที่ยอมรับ และแสดงถึงความเป็นพวก เป็นกลุ่มเดียวกัน โดยไม่ต้องใช้ความพยายามอย่างอื่น โดยยายชาได้เล่าถึงพฤติกรรมของหลานว่า

“เขามีลูกแล้วนะ แต่ก็ยังสนุก และมีความสุขกับการได้เที่ยวอยู่ เขาชอบที่จะไปทานข้าวในร้านอาหารกับเพื่อน ๆ และตามด้วยการดื่มเหล้า เขาเคยบอกว่า การดื่มเหล้าจะทำให้เขาเข้ากับคนอื่นได้ง่าย เวลาไปกินไปดื่มเขาก็จะไปกับเพื่อนผู้ชายเป็นส่วนใหญ่ ทำให้เขามีโอกาสได้นั่งทานอาหารที่ร้านดี ๆ ซึ่งหากต้องใช้เงินตัวเองก็จะไม่สามารถไปที่ร้านเหล่านี้ได้ แต่การที่เขาไปนั่งดื่มเหล้าด้วยกันกับเพื่อนร่วมโต๊ะ พูดคุยกับคนเหล่านั้นผ่านการดื่มเหล้า ก็ทำให้เขาเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มนั้น โดยที่เขาไม่ต้องจ่ายเงิน”

(ยายชา (นามสมมุติ), 28 กันยายน 2562 : สัมภาษณ์)

คำกล่าวของยายชาเป็นไปในทิศทางเดียวกับบังฮา (นามสมมุติ) ซึ่งเป็นเพื่อนบ้านกัน โดยได้บอกเล่าถึงพฤติกรรมและคำพูดของหลานยายชาที่เคยถ่ายทอดให้ตัวเองฟังว่า

“มันก็เล่าแหละว่าไปนั่งดื่มสนุก ๆ ทำให้มีเพื่อนคุย เพื่อนกิน แก่แข็ง แก่เปื้อ มีเงินไม่มีเงินก็ไปได้ เพราะมีคนพร้อมจ่าย ทำแบบนี้บ่อยเข้าก็เลยกลายเป็นนิสัย จากนาน ๆ ครั้ง ก็กลายเป็นขาดไม่ได้”

(บังฮา (นามสมมุติ), 21 มิถุนายน 2563 : สัมภาษณ์)

น้องชายของพี่อ้วนก็เช่นเดียวกัน เขาเริ่มดื่มสุราเพราะเชื่อว่า การดื่มสุรากับคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งจะช่วยให้เขาสามารถมีความสนิทสนมกับคนกลุ่มนั้นมากขึ้น น้องชายของพี่อ้วนจึงใช้เวลาตอนเย็นหลังเลิกงานดื่มสุรา

“เขาไม่เคยเชื่อว่าการดื่มสุราจะเป็นปัญหาในชีวิต และเชื่อว่า การดื่มสุราจะทำให้สามารถสร้างความสนิทสนม มีความแน่นแฟ้นกับเพื่อนมากยิ่งขึ้น เขาเลยดื่มสุราทุกเย็นหลังเลิกงาน เขาบอกว่าเป็นการสร้างความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อน จนในที่สุดก็กลายเป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้”

(พี่อ้วน (นามสมมุติ), 8 ตุลาคม 2562 : สัมภาษณ์)

ดังนั้น วิธีคิดและความเชื่อของผู้ตี๋มสุรา เชื่อว่าจะทำให้ตนเองได้รับประโยชน์จากการตี๋มสุรา เช่น การได้รับค่าตอบแทนเพิ่มขึ้น การได้รับการดูแลเอาใจใส่จากกลุ่มที่ตี๋มสุราด้วยกัน เชื่อว่าสุราคือใบเบิกทางสู่การสร้างความสัมพันธ์ ความเป็นพรรคพวกเดียวกัน และสามารถเข้าสังคมกับคนบางกลุ่มได้

1.2 ผลการศึกษาการรับรู้และการให้ความหมายต่อพฤติกรรมของผู้ตี๋มสุรา

1.2.1 พฤติกรรมของผู้ตี๋มสุราเมื่อเมาสุรา

1.2.1.1 ส่งเสียงดังรบกวน ใช้คำพูดหยาบคาย สร้างความรำคาญ ความอับอาย

การส่งเสียงดังรบกวน ใช้คำพูดหยาบคาย เป็นพฤติกรรมของผู้ตี๋มสุราทุกคนในทุกครอบครัวของผู้หญิง โดยแต่ละคนได้เล่าถึงพฤติกรรมของผู้ตี๋มสุราในพื้นที่ชีวิตของตนเอง อย่างเช่น กะนา ได้เล่าถึงพฤติกรรมของผู้ตี๋มสุราที่เป็นประสบการณ์ (ปัญหา) ในชีวิตไว้ว่า

“เวลากลับมาจากตี๋มเหล้า เมื่อก่อนแกใช้รถยนต์ ก็ต้องมีสักอย่างที่แกทำแล้วกะต้องพวากลางดึก บางครั้งแกก็เร่งเครื่องลั่นบ้าน แกล้งหาเรื่องทำให้กะตกใจ พอเหล้าเข้าปาก แล้วจะชอบแกล้ง หาเรื่องให้รำคาญ ก็ต้องทนเพื่อลูก ต้องการจะไป สงสารลูก กะไม่เคยสบายใจเลย ตี 1 ที่ 2 มากดแต่รถเสียงดัง เพื่อนบ้านก็ได้ยินกันทั่ว และก้คงทำใจไปแล้ว พ่อแม่เขาที่บ้านอยู่ไม่ไกลกัน ก็มาเตือนนะ แต่ไม่รู้จะบอกจะเตือนยังไงแล้ว...”

(กะนา (นามสมมุติ), 30 กรกฎาคม 2562 : สัมภาษณ์)

นอกจากสามีที่เมาสุราจะสร้างปัญหาต่อพื้นที่ชีวิตของกะนาแล้ว ยามเมาสุรา สามีกะนาก็ยังสร้างปัญหาในพื้นที่ชีวิตของลูก ๆ กะนา

“...กะเคยบอกแกว่า หยุดได้แล้ว ไม่ไหวแล้ว เวลาจะนอนก็แทบไม่ได้นอน เพราะแกใช้ให้เอานุ่น เอานี้ ลูก ๆ ก็ไม่ยอมทำให้ ช่วงไหนที่กะกลับไปที่บ้านแม่ (แม่) ลูก ๆ ก็ไม่ยอมนอนที่บ้านกับพ่อ ส่วนลูกก็เสียใจ ร้องไห้ที่เป็นแบบนี้ เวลากลับมาจากที่เรียนแล้วปะใช้ทำนั้นนี้ กะบอกลูกว่า ไปทำให้แกเถอะ เราเลือกไม่ได้ กับลูกผู้หญิง ถ้ากะใช้ให้เขาไปทำตามที่พ่อเขาต้องการเขาก็ทำ ก็บอกว่า ไปทำที่พ่อสั่งก่อนลูก เดี่ยวพ่อไว้วาย อาละวาดอีก ลูกเอียนกับพ่อมากแล้วแต่ก็ต้องยอมทำ ส่วนลูกชายเขาก็ทำให้นะ เขารักพ่อเขามาก ส่วนหนึ่งอาจจะยังเด็กมากด้วยแหละ เลยทำให้เขาสามารถทำได้”

(กะนา (นามสมมุติ), 30 กรกฎาคม 2562 : สัมภาษณ์)

นอกจากกรณีของกะนาแล้ว ยังมีกรณีของกะเซอร์ที่คล้ายคลึงกัน สามีกลับมาจากตี๋มสุราเมื่อใดก็ต้องส่งเสียงดังเมื่อนั้น

“เป็นคนทีพูดมาก ซี้ไม่โห ชอบอาละวาด แกพูด พูดมาก มีาก (ลากเสียง) พูดสารพัด มีอะไรที่ไม่ถูกใจ เรื่องเก่า นานมาหลายปีก็เอามาพูด ขุดคุ้ยมาจนหมด บางทีคนใกล้บ้านก็ได้ยิน ทะเลาะกันคือทุกคนได้ยิน และถ้าทะเลาะกันแล้ว ใครจะมายุงมาห้ามไม่ได้ ใครที่มาห้าม มายุงเรื่องแกก็จะโดน จนไม่มีใครอยากรุง แกเป็นคนไม่กลัวใคร บ้านเราก็อยู่ใกล้บ้านชาวบ้าน บ้านเพื่อนสมัยเรียน บ้านญาติ บ้านคนรู้จัก แวดล้อมด้วยคนที่รู้จักเรา”

“...แต่ถ้าแกเมามาก ชวนทะเลาะ อาละวาด ก็จะไม่ทนเหมือนกัน เราก็คงต้องไปบ้าง ว่าทำไมตี๋มแล้วจะเมา จะอยู่เงียบ ๆ จะนอนเงียบ ๆ ไม่ได้หรือ ตี๋มแล้วก็มานอนซะ ทำไมจะต้องให้คนรู้ทำไม ความรู้สึกเราคือ

ไม่อยากให้ใครรู้ เขาก็รับไม่ได้ ถ้าจะชวนทะเลาะ จะรื้อฟื้นอะไร จะแสดงความไม่พอใจยังไง ก็มาพูดคุยกันตอนที่ไม่ว่าก็ยังไม่เป็นไร ยังรับได้นะ แต่อะไร ๆ ก็มาพูดตอนเมานั่น...”

“กลางดึกที่เขากลับมา ก็หลับไปแล้ว ก็ต้องมาตื่นเพราะเสียงเรียก เสียงตะโกนของเขา เขาจะต้องหาเรื่องชวนทะเลาะ บางทีก็จะพยายามเงียบ ซุกตัวอยู่ใต้ผ้าห่ม แกล้งทำเป็นหลับ แต่ก็ไม่เคยสำเร็จ เขาทำทุกวิถีทางที่จะทำให้ก๊ะตื่นมาทะเลาะกับเขา ก็ชวนเราทะเลาะ โมโห เราก็อ่อนแอ ง่วง ก็เถียงกลับไปบ้าง พอเราเถียงไป เขาก็ทำร้ายบ้าง ง่วงมือจะทำร้ายบ้าง ก๊ะก็สู้ละ”

(ก๊ะเชอริ (นามสมมุติ), 10 สิงหาคม 2562 : สัมภาษณ์)

นอกจากตีตีมี่สุราแล้วเมากลับมาที่บ้าน บางครั้งก๊ะเชอริก็ต้องติดตามสามีไปที่บ้านเดิมซึ่งเป็นบ้านพ่อแม่ของเขา และทุกครั้งทีกลับไปยามมีงานหรือเทศกาลต่าง ๆ ทุกคนที่เป็นผู้ชายในบ้านรวมทั้งสามีของก๊ะเชอริก็ตีตีมี่สุราเมื่อเมาสุรา พฤติกรรมของพวกเขาก็ยังสร้างปัญหาให้แก่พื้นที่ชีวิตของผู้หญิงที่ไม่ใช่เพียงแค่ง๊ะเชอริเท่านั้น แต่ยังรวมถึงแม่ของผู้ตีตีมี่สุราเองด้วย

“ทุกคนรอบตัวเขาตีตีมี่สุรา พ่อเขาตีตีมี่ พ่อของพ่อเขาตีตีมี่ ตัวเขาตอนที่มาเข้ารับอิสลาม แม่สัญญาอย่างดียังไงก็ตีตีมี่ เพราะบ้านเขาว่างก็ตั้งวง และก่อนตีตีมี่ก็ตีกัน ระหว่างตีตีมี่ก็สนุกสนาน เฮฮา และส่งเสียงดัง พอเริ่มเมาหนักบางครั้งก็ทะเลาะกันเอง เช่น พ่อกับน้องเขาทะเลาะกันตอนเมา ทะเลาะกันจนแม่สามีตอนนี้จะป็นโรคซึมเศร้าแล้ว เพราะเครียดที่คนในบ้านตีตีมี่สุรา และตีตีมี่ที่ไร้ก๊ะเชอริทะเลาะกันตลอด ไม่รู้จะแก้ยังไง”

(ก๊ะเชอริ (นามสมมุติ), 10 สิงหาคม 2562 : สัมภาษณ์)

พื้นที่ชีวิตของก๊ะเชอริ ผู้หญิงที่มีสามีซึ่งเมาสุรา นอกจากจะสร้างปัญหาในพื้นที่ชีวิตของก๊ะเชอริแล้ว ก๊ะเชอริมีซึ่งเป็นเพื่อนกันมาตั้งแต่ยังเด็ก ก็ได้ยินและรับรู้ถึงสถานการณ์ที่ก๊ะเชอริต้องเผชิญ แม้จะเป็นเพื่อน ที่ไม่ใช่คนในครอบครัว นอกจากรับรู้แล้วยังต้องเจอปัญหาด้วยเช่นกัน ก๊ะเชอริมี (นามสมมุติ) ต้องตื่นขึ้นมากกลางดึก เมื่อสามีของก๊ะเชอริที่อยู่บ้านติดกันกลับมาจากการตีตีมี่สุรา

“...ก๊ะต้องสะดุ้งตื่นกลางดึกทุกครั้งทีสามีของเชอริกลับมา ใจก็เต้นตึกตัก ๆ แต่ละคืนก็ต้องคอยลุ้นว่าคืนนี้จะมีเสียงทะเลาะกันมัย เชอริที่เป็นเพื่อนตั้งแต่วัยเด็กของเราต้องเจออะไรอีก จะมีเสียงทะเลาะกันหรือถึงขั้นลงไม้ลงมือ ตาสว่างอยู่นั้นจนกว่าเสียงดังจะเงียบลง ก๊ะรู้ว่าเพื่อนทุกซ์และทรมาณ ก็ได้แต่ดูอาร์ท คือนอนไม่หลับเลย เสียงเงียบแล้วกว่าจะหลับก็นาน เราคนนอกนะ แคได้ยินเสียงก็ตกใจกลัว แล้วเชอริที่เป็นภรรยาของผู้ชายคนนั้นที่ต้องทนอยู่ตลอดจะเป็นยังไง สงสารเพื่อนนะ แต่ละคืนก็ได้แต่ฟัง จะไปก้าวกายมากก็ไม่ได้ เป็นเรื่องภายในครอบครัวของเขา...”

“ก๊ะกลายเป็นคนกลัวเสียงดัง และจะสะดุ้งง่าย ๆ เลยเวลาเสียงเขาดังขึ้นมา สงสารเพื่อนด้วย กลัวว่าเพื่อนจะทำได้รับอันตรายมัย”

(ก๊ะเชอริมี (นามสมมุติ), 21 มิถุนายน 2563 : สัมภาษณ์)

นอกจากนี้ ยังมีกรณีของก๊ะมะ ที่ทุกครั้งน้องชายซึ่งเมาสุราไปหาที่บ้าน ก๊ะมะเล่าว่า

“เวลาเขาเมาและมาที่บ้าน เขาก็จะส่งเสียงดัง ขอเงิน ก๊ะก็ต้องรีบให้เงินเขาไป เพราะกลัวว่าสามีจะได้ยินและจะไม่สบายใจ กับน้องเราก็อีก สามีก็เกรงใจ ก็เลยทำยังไงก็ได้ให้น้องเงียบเสียง ก็ต้องให้เงินเขาไปเพื่อที่เขาจะไม่ส่งเสียงดัง”

(กะมะ (นามสมมุติ), 30 กรกฎาคม 2562 : สัมภาษณ์)

กะรีนา (นามสมมุติ) เป็นญาติและเติบโตมาด้วยกันกับสองพี่น้องที่ยืนยันถึงพฤติกรรมของน้องชายกะมะ เวลาเมาไว้ว่า

“เขาเป็นคนเรียบร้อย น่ารัก เป็นคนพูดเพราะเวลาไม่เมา แต่เมื่อไหร่ที่เขาเมา เขาจะเป็นคนที่พูดมาก เสียงดัง สงสารพี่สาวเขา เพราะเป็นคนพูดน้อย เรียบร้อย และเราดูออกว่ากะมะอายคน อายเพื่อนบ้าน และอับอายญาติฝั่งสามมีตัวเองเวลาที่น้องชายไปส่งเสียงดังรบกวน ถ้าเขาขอเงินก็เลยต้องรีบให้ ไม่มีก็พยายามหามาจนได้ เพื่อให้น้องชายเงียบเสียงมากที่สุด”

(กะอาอีชะ (นามสมมุติ), 21 มิถุนายน 2563 : สัมภาษณ์)

“แต่จะทำได้ละน้อง จะเอาไปไหน ก็รู้ว่ามะเป็นคนรักน้อง เพราะมีกันอยู่แค่นั้น พ่อแม่ก็เสียไปหมดแล้ว”

(กะยา (นามสมมุติ), 21 มิถุนายน 2563 : สัมภาษณ์)

กะยาเป็นทั้งญาติของกะมะและเป็นผู้นำธรรมชาติในชุมชนรับรู้ถึงปัญหาข้อนี้ รู้ถึงความลำบากใจของกะมะ ยามที่น้องชายแสดงออกเมื่อเมาสุรา แม้น้องชายไม่ได้ทำร้ายใคร แต่การส่งเสียงดังจนคนในชุมชนต่างก็รับรู้ว่าเป็นเสียงของน้องชายที่เมาสุรา พี่สาวซึ่งเป็นคนเรียบร้อย ซื่อาย ย่อมลำบากใจ กังวล และพฤติกรรมนั้นนับเป็นปัญหาในพื้นที่ชีวิตของกะมะ ที่สมาชิกในชุมชนนับถือศาสนาอิสลามและรังเกียจผู้ที่ดื่มสุรา

นอกจากน้องชายกะมะที่สร้างปัญหาให้กับพี่สาว ก่อให้เกิดความอับอายผู้คนในชุมชนแล้ว พ่อของน้องหญิง (นามสมมุติ) ที่มักแสดงพฤติกรรมยามเมาสุราด้วยการขมขื่นยัยทรัพย์สินในบ้านเมื่อมีสถานการณ์ที่ไม่ได้ตั้งใจ พื้นที่ชีวิตของน้องหญิง จากที่เคยรู้สึกอายคนในชุมชนก็กลายเป็นเฉยชา น้องหญิงใช้คำว่า “มันชินไปแล้ว”

“หากพ่อเมาสุรากลับมาแล้วไม่เจอแม่ หรือไม่เจอใครในบ้านเลย เรียกแล้วไม่มีใครตอบ สิ่งที่พ่อทำก็คือ ลากทุกอย่างที่มีในบ้านเท่าที่กำลังของพ่อจะลากไหว ไม่ว่าจะเป็ตุ้ โต๊ะ เก้าอี้ ที่นอน หรืออะไรก็ตามในบ้าน พ่อจะลากออกมาหน้าบ้าน วางยาวไปตามถนน ลากออกมาเรื่อย ๆ เต็มพื้นที่ถนนไปหมด จนกว่าทุกคนจะกลับมา หรือได้ในสิ่งที่พ่อต้องการ กลับมาเจอ พวกเราก็ต้องช่วยกันขน ช่วยกันจัด พาเข้าบ้านเหมือนเดิม มันชินไปแล้วกะชินจนชา”

(น้องหญิง (นามสมมุติ), 28 กันยายน 2562 : สัมภาษณ์)

บังฮา (นามสมมุติ) เป็นหนึ่งในสมาชิกชุมชนที่อาศัยอยู่ไม่ไกลจากบ้านน้องหญิงมากนัก ก็บอกเล่าถึงพฤติกรรมพ่อของน้องหญิงไว้ว่า

“แกลากออกมาหมด ไม่ว่าจะเป็ตุ้ โต๊ะ เก้าอี้ หรืออะไรก็ตามที่แกขนมาได้ หม้อหุงข้าว กระทะ เครื่องใช้ต่าง ๆ แกก็ลากออกมา เราที่เป็นคนในชุมชนที่ต้องใช้เส้นทางเหล่านั้น ก็เสียงเอา ถ้าถามว่า เคยแสดงอาการโกรธ หรือไม่พอใจออกไปมัย ก็ไม่นะ สงสารน้องและคนในครอบครัว ก็เลยใช้วิธีเสียง ใช้เส้นทางอื่น”

(กะยา (นามสมมุติ), 21 มิถุนายน 2563 : สัมภาษณ์)

พื้นที่ชีวิตของครอบครัวน้องหญิงเป็นสังคมพหุวัฒนธรรมที่ไม่ได้เคร่งครัดในหลักการอิสลามนัก เลยเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้น้องหญิงไม่ต้องเผชิญกับการตั้งรับในสิ่งที่ญาติหรือสมาชิกในชุมชนจะแสดงอาการรังเกียจ หรือ

สายตาที่มองมาแล้วทำให้ไม่สบายใจ บังฮาซึ่งอยู่ในชุมชนเดียวกันก็ยืนยันอีกเสียว่า คนในชุมชนเข้าใจ เห็นใจ ครอบครัวของน้องหญิง และในขณะที่เดียวกันก็เข้าใจในการกระทำของผู้ตี๋มสุราที่ติดสุรา เลยเป็นเรื่องที่ทุกคนต้องช่วยกันดูแล แต่ก็รับรู้ว่ามีปัญหา ความลำบากใจมากมายอยู่ในใจน้องหญิงยามที่พ่อเมาสุรา

“ถ้าแกอยากพูดกับเรา เราก็ต้องฟังแกนะ ไม่งั้นจากปกติที่แกพูดน้อย แต่ตอนที่แกเมา หากเราไม่สนใจ ทำเหมือนไม่วาง ไม่ใส่ใจแก แล้วแกจะพูด แกก็จะโกรธ แสดงอาการน้อยใจบ้าง หรือบ่นออกมาบ้างว่าเราไม่คบแก เพื่อนมาหาทำเป็นไม่วาง ก็เลยนั่งฟังแกพูดแหละ ให้แกระบายไป กลับบ้านไปจะได้ไม่ไปพูดที่บ้าน ไม่ทะเลาะกับเมียให้ลูกเวียนหัว เราก็พยายามทำความเข้าใจไป ไม่ใช่ไรหรอก สงสาร สงสารทุกคน ที่ต้องอยู่ในสถานการณ์ที่คนในครอบครัวน้องต้องเผชิญ”

(บังฮา (นามสมมติ), 21 มิถุนายน 2563 : สัมภาษณ์)

ในขณะที่พื้นที่ชีวิตของก๊ะเซาะแตกต่างจากน้องหญิง นอกจากสามีที่มักทำร้ายร่างกาย การส่งเสียงดังของสามีที่เมาสุราก็ยังสร้างความอับอายให้แก่ก๊ะเซาะจนบางทีก็ต้องหนีจากที่ที่สามีอยู่

“เวลาเขาเมา เขาพูดจนบางทีเราก็ต้องหนีไปที่อื่น เราอายคน พูดไม่รู้จะไรต่อมิอะไร มีครั้งหนึ่ง กลุ่มญาติมาอะฮัดบิลีมา เขาก็พูด พูดมั่วไปหมด ก็อาย อายจนต้องหนีเลยแหละ หนีไปก่อนไม่รู้จะทำยังไง ไม่รู้จะเอาหน้าไปไว้ตรงไหนแล้ว”

(ก๊ะเซาะ (นามสมมติ), 18 กันยายน 2562 : สัมภาษณ์)

กรณีของก๊ะเซาะเหมือนกับกรณีของน้องยะ ที่ต้องเผชิญความลำบากใจเวลาที่สามีเมาสุรา จากเดิมเป็นคนพูดน้อยเท่าที่จำเป็นกลับกลายเป็นคนพูดมากและสร้างความลำบากใจให้แก่ผู้เป็นภรรยาทุกที

“สำหรับการสร้างความเดือดร้อนให้แก่เพื่อนบ้านก็จะไม่มี ไม่มีเรื่องเสียงดังหรือไว้วาย แต่จะกลับมาบ้านก็จะพูด พูดมาก เราก็พยายามจะหลีกเลี่ยงไม่พูด เพราะเรารู้ว่าเขาเมา เขาไม่รู้เรื่องอะไรแล้ว ทั้ง ๆ ที่หากไม่เมาเขาก็จะเป็นคนไม่ค่อยพูด แต่ถ้าเมอละก็พูดได้ทุกเรื่อง รู้ทุกอย่าง รู้ละเอียด แต่เขาไม่ทำ มักจะพูดว่า การที่ตัวเองดื่มเหล้า เพราะอัลลอฮ์กำหนดให้เขาเป็นแบบนี้แล้ว บอกว่านั่นคือกอกกออฏูร์ บางทีทนมไม่ไหวก็ตั้งคำถามไปบ้าง ด้วยหวังว่าเขาจะคิดได้ว่าอัลลอฮ์หวังให้บ่าวคนหนึ่งปรับตัว เขาก็จะตอบแบบเข้าข้างตัวเองไปเรื่อย โอ๊ยพูดกับเขาทั้งวันก็ไม่มีทางพูดจบ ไม่มีใครชนะเขาหรอก เมื่อเขาเมาเขาจะเป็นคนมั่นใจ กล้าพูด กล้าแสดงความคิดเห็น แต่หากเขาไม่เมา เขาจะเป็นคนเจียม เก็บตัว แสบจะไม่พูดเลย นี่ถ้าหากตื่นมารู้ว่าเรากำลังพูดถึงเรื่องเขาอยู่ เขาก็จะเฉย ๆ ไม่หือไม่อือ ก็จะเจียม เพราะสร้างมาแล้ว”

(น้องยะ (นามสมมติ), 7 กันยายน 2562 : สัมภาษณ์)

จากข้อมูลข้างต้นแสดงให้เห็นว่า พฤติกรรมของผู้ตี๋มสุราในพื้นที่ชีวิตของผู้หญิงมักส่งเสียงดังรบกวน ใช้คำพูดหยาบคาย สร้างความรำคาญให้แก่ผู้หญิง สมาชิกในครอบครัว และสมาชิกในชุมชน ซึ่งพื้นที่ชีวิตของผู้หญิงเหล่านี้ไม่ได้แบกรับพฤติกรรมที่แสดงออกของผู้ตี๋มสุราต่อตัวเองเพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่ยังส่งผลไปยังบุคคลรายล้อมของผู้หญิง ซึ่งนับเป็นอีกปัญหาหนึ่งที่ทำให้ผู้หญิงเหล่านี้เกิดความอับอาย หวาดกลัว และวิตกกังวลว่าคนในสังคมจะรู้สึกอย่างไรต่อพฤติกรรมเมื่อเมาสุราของสมาชิกในครอบครัวของตัวเอง

1.2.1.2 สร้างความเสียหายต่อทรัพย์สิน

การสร้างความเสียหายต่อทรัพย์สิน เป็นพฤติกรรมหนึ่งที่เป็นปัญหาอันเนื่องมาจากการตีมูลค่าของสมาชิก ในครอบครัวบนพื้นที่ชีวิตของผู้หญิง โดยเกิดขึ้นด้วยเจตนาทำลายเพราะความเมาสุรา หรือเกิดจากอุบัติเหตุซึ่งเป็น ผลจากการเมาสุรา ดังเช่นกรณีของก๊าะนา ที่เล่าถึงพฤติกรรมของสามีไว้ว่า ยามเมาสุราสามีมักใช้รถบรรทุกหกล้อใน การระบายอารมณ์ และมองว่าเป็นความสนุกอย่างหนึ่ง บางครั้งก็เกิดอุบัติเหตุเพราะขับรถโดยประมาท แต่บางครั้ง สามีก็เมาแล้วเจตนาขับรถชนสิ่งต่าง ๆ หรือแม้กระทั่งเสาบ้าน เสาร้านอาหาร หากกตแดร์เรียกแล้วก๊าะนาเปิดประตูเข้า นอกจากรถที่เป็นพาหนะทำมาหากินแล้ว สามีก็เมาแล้วทำลายทรัพย์สิน อื่น ๆ ในบ้านด้วยความสะใจ ทำทุกอย่าง ตามความต้องการของตนเอง อยากรื้ออะไรก็รื้อได้โดยทันที โดยไม่สนใจว่าวิธีการที่เขาใช้เรียกสร้างความสนใจนั้น จะส่งผลอย่างไรต่อบุคคลหรือทรัพย์สินต่าง ๆ รอบตัว

“บางทีเขาก็ฉี่ทางหน้าต่าง ฉี่บนที่นอน เปลี่ยน ชัก ไม่รู้ก็ฉี่แล้ว เหนื่อยจนไม่รู้จะพูดยังไงแล้ว หรือไม่ ถ้าหากเขาไม่พอใจอาหารที่เราทำให้ เขาก็เทอาหารทิ้ง ทำลายอุปกรณ์ทำอาหาร ทำทุกอย่างที่เป็นความสะใจของเขา และทำให้เราเจ็บปวด”

(ก๊าะนา (นามสมมติ), 30 กรกฎาคม 2562 : สัมภาษณ์)

ส่วนก๊าะเชาะเล่าว่า

“เขาเป็นคนใจร้อน ซี้โมโห หากไม่ได้ตั้งใจก็พร้อมจะทำลายทุกอย่าง มีอยู่ครั้งหนึ่ง ลูกกลับมาจาก ทำงาน ก๊าะเตรียมกับข้าวไว้ให้ลูก ตั้งสำรับไว้แล้ว บอกลูกที่มาเหนื่อย ๆ ให้อาบน้ำก่อน แต่ป๊ะ (พ่อ) มันกลับมา เมา มาด้วยไม่รู้โมโหมาจากไหน กับข้าวที่ทำตั้งไว้ ทั้งตะ ทั้งเท ทั้งขว้าง ทั้งสาดทิ้ง ทั้งข้าวทั้งแกงยกหม้อ กับข้าวที่ทำตั้ง ไว้ลูกก็ไม่ได้กิน ลูกออกมาก็ได้แต่ปลอบลูก ยัดเงินใส่มือลูก บอกกับลูกว่าป๊ะเททิ้งหมดแล้ว ให้ไปหากินเอาที่อื่นนะ ไปหาข้าวบ้านคนอื่น ลูกจะทานข้าวแต่ไม่มีแล้ว เราก็ร้องไห้เลยตอนนั้น รู้สึกสงสารลูก ท้อใจ”

(ก๊าะเชาะ (นามสมมติ), 18 กันยายน 2562 : สัมภาษณ์)

แม้ความท้อใจของก๊าะเชาะเกิดขึ้นในบ้าน แต่ในชุมชนที่ก๊าะเชาะอาศัยอยู่ ครอบครัวเดิมของก๊าะเชาะ พี่ชาย ญาติ ๆ ที่เป็นผู้ขายรับรู้ถึงปัญหาที่ก๊าะเชาะต้องเผชิญ ดังนั้น การกระทำของสามีที่ตีมูลค่า ส่งผลให้คนอื่น ๆ ในพื้นที่ ชีวิตของก๊าะเชาะรู้สึกไม่พอใจ เพราะสิ่งที่สามีก๊าะเชาะทำนั้น สร้างความอับอายให้แก่คนในครอบครัวและญาติ เพราะ สมาชิกในสังคมรังเกียจและต่อต้านการตีมูลค่าของคนในชุมชน แต่สามีของก๊าะเชาะทั้งตีมูลค่า ส่งเสียงดังสร้างความ รำคาญ ทำลายทรัพย์สินในบ้านจนเป็นที่รับรู้ทั้งชุมชน

แต่ในครอบครัวก๊าะเชอร์ขยายวงกว้างมากกว่า เพราะนอกจากจะทำลายข้าวของในบ้าน ส่งเสียงดังยามเมา สุรา สามีของก๊าะเชอร์ยังตามไปทำลายทรัพย์สินถึงสถานที่ทำงาน ท่ามกลางผู้คนก๊าะเชอร์ไม่รู้จักรัก

“เวลาแกทำอะไรไม่ได้แล้ว ทำร้ายก๊าะไม่ได้แล้ว แกก็จะทำลายข้าวของ พัฒลมนี่หักไม่รู้ก็ตัวแล้ว”

“หากใครมาพูด มาเตือนในตอนที่เขาเมา เขาก็จะอาละวาด โวยวายทำลายข้าวของ ทำลายทุกสิ่ง ทุกอย่างของในครัว เครื่องใช้ ทุกอย่างที่อยู่ตรงหน้าเขาขว้างทิ้งหมด อาหาร ของกิน หากเราซื้ออะไรไว้ก็จะเขวี้ยง ทิ้งหมดหากไม่ถูกใจเขา แล้วผู้หญิงเราเมื่อเจอสถานการณ์แบบนี้ก็รู้สึกแค้น ความแค้น ความเครียดก็เริ่มเร้าเข้ามา รู้สึกอับอาย อายคน อายเพื่อนบ้านที่เขามีพฤติกรรมแบบนี้”

“ตอนก๊วยขายของในตลาดนัด แยกไปขายกับก๊วยด้วยนะในช่วงแรก ๆ แต่ช่วงหลัง ๆ แยกไม่ไปอีก ในวันหนึ่งที่ขายของตามปกติ ก็ทะเลาะกัน แยกเลยไปนอนบ้านญาติแกล แล้วแกลมา ยังโชคดีที่วันนั้นเป็นช่วงวันหยุด มีแม่ค้ามาขายของน้อย แกลมาหาที่ก๊วยขายของเพื่อขอเงิน ก๊วยก็ไม่ให้ แกลโมโห แกลคิดว่าทุกอย่างเลย ไก่ย่าง ลูกชิ้นที่เตรียมไว้สำหรับขายก็หล่นกระจัดกระจาย ตอนนั้นก็ร้องไห้พาลง โทรหาตำรวจพาลง ตำรวจก็มา ดีที่ตำรวจมาเร็ว เราก็บอกตำรวจ มาช่วยหน่อย มาช่วยที ตำรวจก็ช่วยคุณจนแกลกลับบ้าน ก๊วยขายของไป ร้องไห้ไป แฝงข้าง ๆ ก็ทำเป็นมองไม่เห็น ทำเป็นไม่รู้ไม่ชี้ เพราะเขาสงสารก๊วย กลัวก๊วยอาย”

(ก๊วยเชอริ (นามสมมุติ), 10 สิงหาคม 2562 : สัมภาษณ์)

ตอนเล่าให้ทีมิวิจัยฟัง แม้จะพูดไปและหัวเราะไปด้วย แต่ก๊วยเชอริก็มีน้ำตาระหว่งเล่า นอกจากนี้ ก๊วยเชอริยังเล่าเพิ่มเติมว่า ตอนนั้นไม่มีใครกล้าช่วย และทำราวกับไม่เห็นสถานการณ์ที่ก๊วยเชอริกำลังเผชิญอยู่ ไม่มีใครเข้ามาห้ามสามีที่กำลังเมา และทำลายของที่ก๊วยเชอริเตรียมไว้ขาย ไม่มีใครมาช่วยหยิบจับสิ่งของหรืออาหารที่เคลื่อนพื้น ทุกคนมองว่าเป็นเรื่องสามีภรรยาทะเลาะกัน แม้กระทั่งตำรวจที่โทรไป ในตอนแรกก็มองว่าเป็นเรื่องสามีภรรยา แต่ยังโชคดีที่เสียงของก๊วยเชอริที่บอกว่า “ช่วยที ให้รีบมา ให้มาเร็ว ๆ” และตำรวจก็มา มาเร็วจริง ๆ

ก๊วยเชอริพูดต่อว่า มันคือเรื่องราวของสามีภรรยา แต่ในขณะนั้น คงเป็นเรื่องที่ตึกกว่า หากมีใครสักคน เข้ามาห้าม หรือจัดการกับสามีที่กำลังเมาสุราซึ่งพร้อมที่จะทำลายทุกอย่างที่อยู่ตรงหน้า

ส่วนก๊วยเยาะที่แต่งงานกับสามีที่เป็นคนต่างศาสนาเช่นเดียวกับก๊วยเชอริ ก็ต้องเผชิญปัญหาเดียวกัน คือรู้สึก ว่า โดดเดี่ยวและต้องเผชิญปัญหาเพียงลำพัง

“จากไม่เมาที่ใครเตือนเขาเจียบ แต่หากตอนเมาใครมาพูด มาเตือนในตอนนั้น เขาก็จะอาละวาด โวยวายทำลายข้าวของ ทำลายทุกสิ่งทุกอย่างของในครัว เครื่องใช้ ทุกอย่างที่อยู่ตรงหน้าเขาขว้างทิ้งหมด อาหารของกิน หากเราซื้ออะไรไว้ก็จะเขวี้ยงทิ้งหมดหากไม่ถูกใจเขา เราทะเลาะกันทุกวัน ไม่มีละเว้นสักวัน ไม่รู้แล้วน้อง ไม่รู้จะทำยังไงแล้ว พี่ ๆ น้อง ๆ ไปช่วยพวกก็ไม่ ไม่ได้เลย

(ก๊วยเยาะ (นามสมมุติ), 16 กันยายน 2562 : สัมภาษณ์)

พฤติกรรมการทำลายทรัพย์สินของผู้ดื่มสุรายามที่เมาสุรา เป็นสิ่งที่ผู้หญิงต้องเผชิญสถานการณ์ปัญหาในพื้นที่ชีวิตทั้งสิ้น โดยในขณะที่เผชิญสถานการณ์นั้นมีลักษณะดังต่อไปนี้

1. เมาสุราแล้วทำลายทรัพย์สิน มีเพียงแค่ผู้หญิงที่เผชิญสถานการณ์เพียงลำพังกับผู้เมาสุรา
2. เมาสุราแล้วทำลายทรัพย์สิน มีผู้หญิง เด็ก กลุ่มประธาบางอื่น ๆ หรือผู้ที่อ่อนแอเป็นผู้เผชิญสถานการณ์ร่วมกับผู้หญิง
3. เมาสุราแล้วทำลายทรัพย์สิน มีผู้หญิงและสมาชิกในครอบครัวเป็นผู้เผชิญสถานการณ์ร่วมกับผู้หญิง
4. เมาสุราแล้วทำลายทรัพย์สิน มีผู้หญิง สมาชิกในครอบครัว และคนในชุมชนเผชิญสถานการณ์ร่วมกับผู้หญิง
5. เมาสุราแล้วทำลายทรัพย์สิน มีผู้หญิงต้องเผชิญสถานการณ์ปัญหาท่ามกลางคนในสังคมที่ผู้หญิงไม่รู้จักรู้จัก ไม่คุ้นเคย

1.2.1.3 การฉก ฉิง ลักขโมย เงินหรือทรัพย์สินที่มีค่า

ผลการศึกษารับรู้และการให้ความหมายต่อพฤติกรรมของผู้ติดสุราของผู้หญิงที่มีสมาชิกในครอบครัวติดสุราอีกประการหนึ่งที่เกิดขึ้นและสร้างปัญหาในพื้นที่ชีวิตของผู้หญิงที่มีบุคคลในครอบครัวดื่มสุราก็คือ พฤติกรรมการฉก ฉิง ลักขโมย เงินหรือทรัพย์สินที่มีค่าโดยผู้ดื่มสุรา

ในพื้นที่ชีวิตของก๊ะเยาะ (นามสมมุติ) และก๊ะเซาะ (นามสมมุติ) มักประสบปัญหานี้บ่อย ๆ จนแทบเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต สามี ฉก ฉิง ลักขโมย เงินหรือทรัพย์สินมีค่าในครอบครัวทุกครั้งที่มีโอกาส

“การเงินในบ้านเราแย่มาก ๆ เราไม่มีเงินเก็บเลย ถ้าเขารู้ว่าเรามีเงินเขาก็เอาไปหมด ขโมย แย่งเงินเราหรือเงินลูก เงินกระปุกออมสินลูกก็เอาไปทิ้งกระปุก กลับมากี่ห่วยไปทิ้งเงินทิ้งกระปุก ลูกก็นั่งร้องไห้ เราก็ได้แต่ปลอบ บอกกับลูกว่านั่นพ่อ พ่อเอาไปแล้วก็แล้วไปนะลูกนะ หาใหม่กันอีก สะสมกันอีก สะสมกันใหม่ เราเป็นแม่จะทำไฉนได้ ก็ทำได้แค่ปลอบลูก ปลอบกันไป ก็เงินของลูกสาวนั่นแหละ แม่เขาบอก หรือแสดงออกว่ารักลูกแค่ไหน ตอนไม่เมา ยามที่ต้องการเหล้า เขาก็ลืมทุกสิ่งอยู่ดี สิ่งที่เขาเอาไปไม่ใช่แค่เงินหรืออะไรก็ได้ที่มีค่า เอาไปขาย ทำราคา ทำให้เขามีเหล้ากิน เขาก็เอาทั้งนั้นแหละ ทั้งต่อหน้า ลับหลัง ของเรา ของลูก ของลูกที่ตอนที่เขาไม่เมาเขาบอกว่ารักนักรักหนา”

(ก๊ะเยาะ (นามสมมุติ), 16 กันยายน 2562 : สัมภาษณ์)

“เขาขโมย ขโมยทุกครั้งที่มีโอกาส ทำยังไงให้เขามีเงินไปซื้อเหล้า เขาก็ทำทุกวิถีทางนั่นแหละ นอกจากจะขโมยก็ขอ ขอไม่ให้ก็แย่ง เงินที่เจอไม่ว่าเงินใคร เงินลูก เงินหลานในบ้านก็เอาหมดนั่นแหละ”

(ก๊ะเซาะ (นามสมมุติ), 18 กันยายน 2562 : สัมภาษณ์)

“คือ คนเมาละอาจารย์ ถ้ารู้ว่าที่ไหนมีเงินซื้อเหล้าได้ก็เอา ทำยังไงก็ได้ให้ได้ตั้งวง ให้ได้กินเหล้าเมียแกทำงาน สิบบาท ห้าสิบบาทก็เอา ทำทุกอย่าง ใครจ้างอะไรก็ทำหมด แต่ในขณะที่แกเจอเงินก็บาท เล็ก ๆ น้อย ๆ เหยียดก็เอาหมดเหมือนกัน คนในบ้านแกเล่าให้ผมฟัง เล่าไปน้ำตาที่ร่วงไป สุด ๆ ของลูกผู้หญิงแล้วเหมือนกันแหละ”

(ดาวูด (นามสมมุติ), 21 มิถุนายน 2563 : สัมภาษณ์)

ข้างต้นคือคำบอกเล่าของดาวูด (นามสมมุติ) ซึ่งเป็นผู้นำศาสนาในชุมชน เป็นผู้นำที่ก๊ะเซาะ มักบอกเล่าระบายความรู้สึกในเรื่องราวของตนเองให้รับรู้อยู่เสมอ บ่อยครั้งที่ดาวูดให้การช่วยเหลือครอบครัวของก๊ะเซาะ ในเรื่องการเงิน หรืออื่น ๆ แต่สุดท้ายแล้ว สิ่งที่ก๊ะเซาะมักใช้เวลาในการขอความช่วยเหลือมากที่สุดก็คือ การช่วยรับฟังเรื่องราวและสถานการณ์ปัญหาที่ตัวเองต้องเผชิญ

โตะมีนะก็ไม่ต่างจากก๊ะเซาะ โตะอาศัยอยู่กับลูก ๆ ที่คอยดูแลยามแก่ชรา ลูกของโตะมีนะมีครอบครัวหนึ่งที่อาศัยอยู่ในบ้านกับโตะเป็นประจำ เพราะไม่รู้ว่าเมื่อใดหลานที่เมาสุราจะกลับมา และสิ่งที่ทุกคนกลัวมากก็คือ การที่หลานซึ่งเมาสุรากลับมาในขณะที่ไม่มีคนอื่น ๆ อยู่กับโตะ เพราะเกรงว่าโตะจะโดนหลานขู่เอาเงิน หรือทำร้าย ดังนั้น ลูก ๆ ของโตะมีนะจึงต้องสับเปลี่ยนหมุนเวียนกันมาอยู่กับโตะ พฤติกรรมเมื่อเมาสุราของผู้ดื่มสุราซึ่งมีสถานะเป็นหลาน สร้างความหวาดกลัวให้แก่โตะมีนะ เมื่อใดที่หลานต้องการเงิน โตะมีนะก็จะยื่นให้ทันที พยายามต่อรองให้น้อยที่สุด แต่บางครั้งเมื่อกลับมาแล้วไม่เจอหลานก็จะลักขโมยเงินของโตะมีนะไป

ในพื้นที่ชีวิตของผู้หญิง การเผชิญสถานการณ์ปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้ดื่มสุราก็คือ การฉก ฉิง ลักขโมยเงินหรือทรัพย์สินมีค่าทั้งของผู้หญิง และสมาชิกคนอื่น ๆ ในครอบครัว ซึ่งบุคคลเหล่านี้มักเป็นกลุ่มเปราะบาง

ในสังคม ไม่มีอำนาจต่อรอง ไร้ทางสู้ เสียเปรียบทั้งทางด้านสถานะและกำลังกาย จึงทำให้ต้องสูญเสียสิ่งมีค่า เกิดความกลัวจากพฤติกรรมการเมาสุราของผู้ดื่มสุราในพื้นที่ชีวิต

1.2.1.4 ทำร้ายร่างกายผู้หญิง เด็ก หรือผู้ที่อ่อนแอกว่า

ผลการศึกษารับรู้และการให้ความหมายต่อพฤติกรรมของผู้ติดสุราของผู้หญิงที่มีสมาชิกในครอบครัวติดสุราอีกประการหนึ่งก็คือ ในพื้นที่ชีวิตของผู้หญิงเหล่านี้ ยามเมาสุรา ผู้ดื่มสุรามักทำร้ายร่างกายผู้หญิง เด็ก หรือผู้ที่อ่อนแอกว่าให้พวกเธอได้รับรู้อยู่เสมอ ซึ่งผู้ที่อ่อนแอเหล่านั้นก็รวมทั้งพวกเธอเอง ผู้หญิงที่มีบุคคลในครอบครัวดื่มสุรา

ตอนที่แกเมา น้ำจะไม่พูดเลย เพราะเรารู้ว่าถ้าพูดอะไรออกไปที่ไม่เข้าหู ไม่ถูกใจเขา เขาก็จะอารมณ์ขึ้นทันที น้ำรู้ รุนิสัยเขาแล้ว เพราะถ้าพูดไปเราก็คงโดนทำร้าย

“เคยพูดเป็นเชิงว่าให้ลด ๆ ลงหน่อย พูดตอนเขาเมา ยังไม่จบประโยคเลย เขาก็ตบเปรี้ยงเข้าให้ ก็เล็กเลย เลิกพูดเรื่องนั้น เวลาเขาเมาต้องระวังมาก ๆ หากพูดอะไรที่ไม่ถูกใจเขา เขาจะแสดงอาการทันที ตะคอกบ้าง ตบตีบ้าง เปิดประตูซาก็โดน ต้องทำให้ได้ตั้งใจเขา”

(น้านาง (นามสมมุติ), 31 พฤศจิกายน 2562 : สัมภาษณ์)

การรับรู้และการให้ความหมายต่อพฤติกรรมของผู้ดื่มสุราซึ่งเป็นสามี โดยน้านางแสดงให้เห็นทราบว่า ผู้หญิงโดนทำร้ายโดยผู้ดื่มสุรายามเมื่อเมาสุรา

ในกรณีของก๊ะเซาะก็คล้ายกับน้านาง คนรอบข้างก๊ะเซาะที่เป็นกลุ่มเปราะบางก็โดนทำร้าย รวมทั้งตัวก๊ะเซาะเอง

“แต่วันไหนที่กินทุกสิ่งที่ไม่ดี (ดื่มสุรา) ก็จะมีทั้งนั้นแหละ ไม่รู้อะไรต่อมิอะไร มีครั้งหนึ่งเขาจะฉีดยากันยุง เราก็บอกว่าอย่าเพิ่งฉีดยากันยุงจะโดนหลานที่นั่นอยู่ เขาก็โกรธ ตอบกลับมาว่า เรื่องของกู อยู่อย่างงี้ และก๊ะเซาะหลานที่นั่นอยู่ หลานก็ตกใจ กลัว ก็วิ่งมาหาเรา เราก็หนีกันทั้งเราทั้งหลาย”

(ก๊ะเซาะ (นามสมมุติ), 18 กันยายน 2562 : สัมภาษณ์)

แต่สำหรับก๊ะเซาะเองนั้นผู้เมาสุราก็ทำร้ายร่างกาย โดยไม่มีเหตุผลใด ๆ

“เวลาไม่ดื่มเขาก็ดีแหละ แต่เวลาเขาดื่มเดินผ่านเราก็จะตบ จะเตะ เดินผ่านก็พูดแต่จะตบ จะเตะ เราก็อ้ว บางทีก็สาปแช่งเขาตามหลัง ก็รู้แหละว่าบาป เกรียดน้อง เกรียดเหมือนจะบ้า เกรียดจนบางทีข้าวก็ไม่ได้กิน ไม่ตกลึงท้องสักเม็ดหนึ่ง”

(ก๊ะเซาะ (นามสมมุติ), 18 กันยายน 2562 : สัมภาษณ์)

ก๊ะเซาะก็โดนทำร้ายเช่นกัน แม้พยายามเจ็บที่สุดยามเมื่อสามีกลับมา ระวังไม่ให้มีคำพูดใด ๆ หลุดออกไปให้สามีที่เมาสุราไม่พอใจ แต่สุดท้ายแล้วก็ยังโดนทำร้ายร่างกาย

“เมื่อดื่มกลับมา แกก็จะชวนเราทะเลาะ โมโห บางครั้งเรานอนหลับแล้วก็หาเรื่องชวนทะเลาะ เราก็เหนื่อย ง่วง ก็เลยกลับไปข้าง พ่อเราเถียงไป เขาก็จะทำร้าย”

“บางทีแกก็ตบหน้า ขว้างของใส่เรา แต่ก็ถือว่ายังไม่หนักมาก เพราะเรายังอยู่ในพื้นที่ของเรา บ้านก็อยู่ใกล้พ่อแม่”

“แต่ก็ต่างจากทุกคนในที่นี้ ก๊ะลู่ ก๊ะไม่ยอม แกทำก๊ะมา ก๊ะก็เอาคืน ยังไงพ่อแม่ คนรอบตัวเรายู่ ก๊ะไม่ยอมโดนทำร้ายฝ่ายเดียวแน่ ๆ”

(ก๊ะเซอร์ (นามสมมุติ), 10 สิงหาคม 2562 : สัมภาษณ์)

คำกล่าวของก๊ะเซอร์สอดคล้องกับก๊ะยัสมีที่เป็นเพื่อนตั้งแต่วัยเด็ก และอยู่บ้านติดกัน

“คือเสียงดังน้อ ถ้าสามีเซอร์ก็กลับมา ก๊ะก็ต้องผวาด้วย คือกลายเป็นกังวล ว่าคืนนี้จะไปจบที่ตรงไหน จะเพียงแค่ทะเลาะหรือมีเสียงอื่นมาด้วย ทำร้ายร่างกายกันรีเปล่า ก๊ะสงสารเพื่อน สงสารคนในครอบครัวเค้า”

(ก๊ะยัสมี (นามสมมุติ), 21 มิถุนายน 2563 : สัมภาษณ์)

ก๊ะชมฟูซึ่งเป็นพี่สาวก็หนักใจกับพฤติกรรมการเมาสุราของน้องเขย

“เรารู้ว่าน้องแบกอะไรอยู่ ไม่เคยมีความสุข พ่อแม่ก็รู้สึกแย่อยากให้น้องหลุดพ้นจากสภาวะนี้ ไม่ใช่เรา ไม่ใช่น้อง ไม่ใช่แค่พ่อแม่ที่หวาดผวา แม้กระทั่งลูกของน้องก็ยังมี ยังกลัว”

(ก๊ะชมฟู (นามสมมุติ), 21 มิถุนายน 2563 : สัมภาษณ์)

“ลูกกลัว ลูกไม่ยอมกลับบ้าน ลูกหนีไปอยู่ที่อื่น รู้ว่าพ่อมาก็คือหนี เมื่อก่อนหนีตอนเมา แต่ตอนนี้ไม่หนีหรือไม่เมาลูกก็หนี”

(ก๊ะเซอร์ (นามสมมุติ), 10 สิงหาคม 2562 : สัมภาษณ์)

ก๊ะเซอร์ตั้งรับอยู่ที่บ้าน ให้ลูกหนีพ่อที่ตีเมาสุรา แต่ก๊ะเยาะเมื่อรู้ว่าสามีกลับมา ก๊ะเยาะหนี พาตัวเองหนี พาลูกหนีสามีที่เมาสุรายามเมื่อเขากลับมาที่บ้าน

“เราไม่เคยด่าว่าเขานะ เราก็ก่อน ไปที่อื่น กลัวเขาทำร้าย ถ้ารู้ว่าเขาคืนเราก็ไม่อยู่แล้ว เพราะเขาทำร้ายเราจริง ๆ ก๊ะเคยโดนมาแล้ว คือการทำร้ายจริง ๆ ไม่ใช่แค่แกล้งทำ แกล้งจ้วงมือจะทำ ไม่ใช่ แกล้งจ้วง คือโดนทำร้ายจริง ๆ ตบจริง ถีบจริง เราเลยต้องหนีไปอยู่ที่อื่น”

“เขาก็ทำร้ายเรา เมื่อเขาขอเงิน เราไม่ให้เขาก็ทำร้ายเรา ไม่ให้ก็ทำร้าย ถึงแม้เขาจะมีงานทำ เขาก็ยังขอเงินเราเมื่อเงินที่เขาไม่พอที่จะซื้อเหล้า ช่วงมีลูกใหม่ ๆ ก็เริ่มหนักมากขึ้น ตีจนไม่ฟังใครเลย พี่น้องเพื่อนฝูงห้ามก็ไม่ฟัง ทุกคนพากันเตือนเขาก็คือไม่ฟังใคร ก็มีปัญหาทะเลาะกันทุกวัน ไม่เว้นแม้สักวัน ไม่มีวันไหนที่ไม่ทะเลาะกัน เขาก็ทำร้ายเรา ทั้งตบทั้งตี มันเป็นความทรمانที่เราไม่สามารถเอื่อยอะไรได้ เขาตบบ้าง ถีบบ้าง เตะบ้าง มีอะไรที่นำมาใช้เป็นเครื่องมือได้เขาก็หยิบจับมาทำร้ายเรา ตอนที่หนักสุด เขาเอาเท้าเขาคดขี้บนตัวเรา ทำจนมดลูกเราออกมา เคลื่อนมาจากที่ ๆ อยู่ ทำเราอย่างแรง เราเกือบตาย อด. มาช่วยส่งโรงพยาบาล ก็ลูกศิษย์ของอาจารย์ (ผู้วิจัย) นี่แหละที่ไปพา ก๊ะส่งโรงพยาบาล คนที่เป็นสามีกับภรรยาณะนะ ส่วนใหญ่แล้วเราก็ไม่พูด ไม่อยากบอกให้เพื่อนรู้ เราอาย อับอายคนในสังคม เขาก็ทำได้แค่นั่งฟังเราแหละจะทำอะไรได้ มันทรمان ทรमानมาก ทรमानไม่รู้จะทำอย่างไร รักษาตัวมาเป็นปีแล้ว เครียด บอกได้เท่านั้นแหละ”

(ก๊ะเยาะ (นามสมมุติ), 16 กันยายน 2562 : สัมภาษณ์)

สามีของก๊ยะเยาะไม่ได้ทำร้ายเพียงแค้ก๊ยะเยาะ แต่กับลูกที่สามีมักพูดบอกรักเสมอยามที่ไม่เมาสุรา ก็ยังโดนทำร้ายโดยไม่สนใจว่าจะใช้เครื่องมือใด หรือส่วนใดของร่างกายตัวเองทำร้าย และลูกที่โดนทำร้ายจะเจ็บปวดหรือได้รับผลยังไง

“ไม่ใช่ทำร้ายแค้ก๊ยะคนเดียวนะ กับลูกที่เขายกกว่ารักนักรักหนาเขาก็ทำร้าย ทำเลย มีอะไรในมือก็ใช้สิ่งนั้นแหละ ทั้งตบ เตะ เขาเป็นคนอารมณ์ร้อนเมื่อกินเหล้าเข้าไป”

(ก๊ยะเยาะ (นามสมมุติ), 16 กันยายน 2562 : สัมภาษณ์)

ผลการศึกษารับรู้และการให้ความหมายต่อพฤติกรรมของผู้ติดสุราของผู้หญิงที่มีสมาชิกในครอบครัวติดสุรารายเมื่อผู้ดื่มสุราเมาสุราพบว่า ผู้เมาสุราทำร้ายร่างกายผู้หญิง เด็ก หรือผู้ที่อ่อนแอกว่าด้วยการใช้พลังกำลังที่เหนือกว่า ทั้งเตะ ถีบ กระทุบ หรือใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่หยิบได้ใกล้ตัว โดยที่ผู้หญิงและกลุ่มเปราะบางซึ่งเป็นผู้ที่อ่อนแอกว่าผู้เมาสุรา ไม่สามารถตอบโต้การกระทำเหล่านั้น นอกจากการหนี อดทน และหลีกเลี่ยงสิ่งที่เป็นสาเหตุให้โดนทำร้าย

1.2.2 พฤติกรรมของผู้ดื่มสุราเมื่อไม่ได้ดื่ม/เมาสุรา

ผลการศึกษารับรู้และการให้ความหมายต่อพฤติกรรมของผู้ติดสุราของผู้หญิงที่มีสมาชิกในครอบครัวติดสุรารายเมื่อผู้ดื่มสุราไม่ได้ดื่ม/เมาสุราพบว่า ผู้หญิงทุกคนให้ข้อมูลว่า พฤติกรรมของผู้ดื่มสุราในพื้นที่ชีวิตของพวกเธอยามไม่ได้ดื่ม/เมาสุรานั้นมีลักษณะที่แสดงออกดังต่อไปนี้

1.2.2.1 ทำบุญ ปฏิบัติศาสนกิจ อยู่ในกรอบของศาสนา ใจเย็น และแสดงออกถึงลักษณะที่ดี

ก๊ยะนาและก๊ยะเซาะซึ่งมีสามีที่ติดสุราเหมือนกัน ได้เล่าถึงความแตกต่างของพฤติกรรมของสามียามไม่เมาสุราให้ทราบว่า

“เวลาที่ไมเมา แกก็จะแสดงนิสัยส่วนตัวที่เป็นข้อดีออกมาให้คนรอบข้างรับรู้ แกเป็นคนจิตใจดี มีเงินเท่าไรก็ให้ แจกจ่ายให้คนรอบข้างหมด ได้ปลากลับมาล้างนึ่ง ก็แจกเพื่อน ๆ หมด แจกมาตั้งแต่ก๊าะเนะ (ปากซอย) โน่น นั่นเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้แกเป็นที่รักของเพื่อน ๆ”

“บางทีก็ไปมัสยิดนะ มีช่วงหนึ่งของชีวิตของแกที่รู้สึกว่ายากเลิก อยากเป็นคนดี ช่วงนั้นไปมัสยิดละหมาด”

(ก๊ยะนา (นามสมมุติ), 30 กรกฎาคม 2562 : สัมภาษณ์)

ส่วนสามีของน้องยะจะไม่ดื่มเหล้าในช่วงเราะมะฎอน เพราะเขาต้องถือศีลอด น้องยะบอกว่าถ้าเป็นไปได้ อยากให้มีเราะมะฎอนตลอดทั้งปี สามีเธอจะได้ไม่ต้องดื่มเหล้าตลอดไป

“ช่วงเราะมะฎอนก็หยุดได้ เขาก็ถือศีลอด เขาว่าเขาไม่ดื่มเขาก็อยู่ได้ เวลาไปทำงานไกล เขาก็หยุดได้ ก็เป็นคนที่อยู่ในวิถีอิสลาม ตามหลักการศาสนา เป็นอีกคนหนึ่ง อยากให้มีเราะมะฎอนตลอดไป และตอนที่เขาทำงานนะ ก็ไม่ดื่ม เขาจะรับผิดชอบมาก เอาใจใส่ดูแลลูก และช่วยเหลืองานต่าง ๆ ในบ้าน พุดเพราะคือนิสัยดีเลยแหละ”

(น้องยะ (นามสมมุติ), 7 กันยายน 2562 : สัมภาษณ์)

ในขณะที่สามีของครูฟ้าจะหยุดตีเมียสุราในช่วงของเข้าพรรษา ลักษณะนิสัยก็เปลี่ยนไป และการอยู่ในศีลในธรรมก็ทำให้สามีของครูฟ้าใจเย็นขึ้น

“ช่วงที่ไม่ตีเมีย 3 เดือนในช่วงเข้าพรรษาเขาก็จะใจเย็น ไม่ค่อยหงุดหงิดง่าย แต่หากช่วงที่เขาตีเมาก็จะหงุดหงิด ฉุนเฉียว อารมณ์เสื่อง่าย พุดอะไร ทักอะไรหน่อยก็จะปรี๊ดง่ายกว่า แต่หากช่วงที่เขาไม่ตีเมีย ก็จะง่ายน้อยในการสื่อสารระหว่างกัน”

“เขาตีมาหลายปีแล้ว จะให้หยุดก็คงยาก เขารู้สึกว่าถ้าไม่มีเมียคือไม่เจอกับเพื่อน ไม่มีเมียไม่ได้สังสรรค์ จะนั่งคุยกันไม่ได้ ต้องเอาเหล้ามาวางไว้ เขาไม่นั่งจิบน้ำร้อน ต้องเหล้าเท่านั้น แต่พอช่วงเข้าพรรษา เขาก็นั่งจิบน้ำร้อน น้ำขิง น้ำใบเตยกันได้ พวกตีเมียแบบนั้นกันทั้งแก๊งค์ แก๊งค์เดิมแก๊งค์ร่วมก๊งเหล้านั่นแหละ ก็ธรรมะ ธรรมโม เรียบร้อยขึ้น สบายใจขึ้น เขาไม่ช้ำหงุดหงิด กรนน้อยลง”

(ครูฟ้า (นามสมมุติ), 31 พฤศจิกายน 2562 : สัมภาษณ์)

สามีของก๊วยนาก็หันมาช่วยงานบ้าน ร้องขอให้แบ่งเบาภาระงาน ช่วยเตรียมของสำหรับขาย ก็ให้ความช่วยเหลือ มีน้ำใจ

“การแสดงออกของก๊วยเวลาเมาเหล้ากับไม่เมาก็ดูต่างกันเลย ไม่เหมือนกัน ก๊วยบอกเลยว่า ถ้ากินเหล้ามาไม่ต้องมาใช้ก๊วยทำอะไรให้ แต่ถ้าแกตี ๆ ไม่ตีเมีย จะใช้ทำอะไรก็จะทำให้เลย”

(ก๊วยนา (นามสมมุติ), 30 กรกฎาคม 2562 : สัมภาษณ์)

1.2.2.2 เก็บตัวเงียบ ไม่สูงลิบกับใคร

ลักษณะหนึ่งของผู้ตีเมียสุรายามเมื่อไม่เมาสุรา ผู้หญิงรับรู้และให้ความหมายต่อพฤติกรรมของผู้ตีเมียสุรายามไม่เมาสุราไว้ว่า มีลักษณะเก็บตัวเงียบ ไม่สูงลิบกับใคร

ก๊วยเชอรีได้บอกเล่าสั้น ๆ ว่าสามียามที่ไม่เมาก็จะแสดงลักษณะที่ต่างจากตอนเมาที่เล่ามาว่า พุดมาก พุดไม่หยุด จนรู้สึกเหนื่อยที่จะฟัง เป็นตรงกันข้าม

“ยามที่เขาไม่เมาเธอ ก็นิสัยดี เรียบร้อย ไม่พุด เก็บตัว แต่อีกมุมคือไม่ยุ่ง ไม่สูงลิบกับใคร ไม่พุดกับคนรอบตัวหรือใครในชุมชนทั้งนั้น”

(ก๊วยเชอรี (นามสมมุติ), 10 สิงหาคม 2562 : สัมภาษณ์)

“ถ้าไม่เมา เขาก็จะเป็นเด็กเงียบ ๆ เก็บตัว เรียบร้อย มีมารยาท เวลาเห็นหลานเป็นแบบนี้ก็รู้สึกสงสารเขามาก โกรธแหละเวลาเขาเมา อาละวาด โวยวาย แต่สุดท้ายแล้วคือได้ะรักหลาน เวลาเขาเงียบ ๆ เรียบร้อยก็เอ็นดู”

(ไต่ะมินะ (นามสมมุติ), 16 กันยายน 2562 : สัมภาษณ์)

“คนละเรื่องเลยอาจารย์ (ผู้วิจัย) ตอนที่ไม่เมาก็ดูสงบเสงี่ยม พุดอะไรก็เชื่อฟัง พักหน้า ครับ ๆ ทั้งนั้นแหละ ดูน่าสงสาร พุดจนเราอยากจะเชื่อว่าเขาจะเลิก เขาจะไม่ยุ่งเกี่ยวอีกแล้ว เพียงแค่ข้ามคืนก็เป็นอีกเรื่องนั่นแหละ ก็เหมือนเดิม”

(ฮารูน (นามสมมุติ), 21 มิถุนายน 2563 : สัมภาษณ์)

“ตอนไม่เมาเขาคือเด็กธรรมดาคนหนึ่ง เขาคือหลานที่เป็นลูกของน้องสาว เรียบร้อย และดูมีสัมมาคารวะ คือดูน่าเอ็นดูแหละ ก็หลานเรา”

(บังหลิม (นามสมมุติ), 21 มิถุนายน 2563 : สัมภาษณ์)

“เขาก็จะเป็นคนนิ่ง ๆ ไม่ค่อยพูด เรียบร้อย”

(พี่กั้ง (นามสมมุติ), 10 พฤศจิกายน 2562 : สัมภาษณ์)

“ก็ส่งผลในเรื่องของความรู้สึกมากกว่า เพราะช่วงแรก ๆ ที่เรายังไม่รู้เขาก็คือรับผิดชอบตรงส่วนนั้น และหยิบยื่นให้โดยไม่มีคำพูดที่ทำให้ไม่สบายใจ เมื่อเรารับรู้ก็มีบ้างที่แสดงความรู้สึกมา ถ้าเขาเมาเขาก็จะพูดคือพูดว่าเงินเขาหมด เพราะเอามาให้เราใช้ในครอบครัว แต่เวลาเขาไม่เมา เขาก็ปกตินะ ไม่พูดมากในประเด็นนี้ แต่ในเรื่องการเงินของครอบครัวเราก็มองว่าเขาที่รับผิดชอบนะ แม้จะมีไวยวายบ้างเวลาเมา ก็ถือว่ายังรับผิดชอบอยู่บ้านเราเลยไม่มีปัญหาเรื่องการเงิน ก็ยอมรับเขาตรงนี้ หากไม่เมา เขาก็จะเป็นคนไม่พูดเลย เจียบ สงบเสงี่ยม”

(น้องยะ (นามสมมุติ), 7 กันยายน 2562 : สัมภาษณ์)

“พ่อเป็นคนแต่งตัวดี บุคลิกดี แกชอบการเมือง ชอบประวัติศาสตร์ ความจำดี เป็นคนเรียนเก่ง ขยันอ่านหนังสือ ชอบเรียน เอาหนังสือที่เกี่ยวกับประวัติศาสตร์มาอ่าน ถ้าสบายใจก็จะร้องเพลง ตอนไม่เมาก็จะไม่พูด พูดน้อย เจียบ เรียบร้อย ตอนเมากับไม่เมา เจอคนละครึ่งกันก็แทบจะพูดออกมาเลยว่า ไม่ใช่คนนี้นี่นา ผิดคน นั่นคือความต่างของตอนเมากับไม่เมา ตอนไม่เมาพ่อเป็นคนรับฟังนะ เป็นที่ปรึกษาที่ดีเลย”

(น้องหญิง (นามสมมุติ), 28 กันยายน 2562 : สัมภาษณ์)

เพื่อนบ้านก็ได้บอกเล่าถึงพฤติกรรมของพ่อของน้องหญิงว่า ลักษณะตอนเมากับตอนไม่เมาแตกต่างกันมาก จากที่เป็นคนพูดมาก พูดไม่หยุดก็จะกลายเป็นคนเรียบร้อย แต่สิ่งที่เหมือนกันก็คือ เขาเป็นคนที่พูดจาสุภาพกับทุกคนเสมอ

“ตอนไม่เมาคือไม่พูด เรียบร้อย เหมือนกับคนละคนเลยละ แกจะเป็นคนเจียบ เรียบร้อย ไม่พูดเหมือนตอนเมา แต่สิ่งที่แกคงที่ตลอดคือ แกเป็นคนพูดเพราะไม่ว่าจะตอนเมาหรือไม่เมา”

(พี่วรรณ (นามสมมุติ), 21 มิถุนายน 2563 : สัมภาษณ์)

1.2.2.3 ใช้ชีวิตปกติ มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลในสังคม

ในกลุ่มผู้ดื่มสุราที่ให้ข้อมูลโดยอาสาสมัครนั้นพบว่า ในพื้นที่ชีวิตของพวกเขาที่มีบุคคลส่วนหนึ่งที่เป็นผู้ที่ดื่มสุรา และยามไม่เมาสุรานั้นก็ใช้ชีวิตปกติ คบค้าสมาคมกับคนทั่วไปในสังคม พูดคุย สื่อสารด้วยวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่แตกต่างกัน ซึ่งบุคคลเหล่านั้นคือผู้หญิงหรือผู้ชายที่ปกปิดสถานะว่าเป็นผู้ดื่มสุราไม่ให้สังคมรับรู้

“เวลาที่เมา หนูก็เอาไปแอบไม่ให้มะรู้ พี่ก็จะเจียบ ๆ ฉีดน้ำหอม ดับกลิ่น เปลี่ยนชุด ในขณะที่ไม่เมาพี่ก็แสดงอาการปกติ เป็นลูกที่ดีของมะ ที่ตอนนี้มีความสุขกับชีวิตบั้นปลายกับการศึกษาอัลกุรอาน เพราะถ้ามะรู้ก็คงเป็นอะไรที่แย่มาก ๆ แน่ ๆ เลยกะ (ผู้วิจัย) ทุกวันนี้พี่ก็ทำตัวปกติ ส่งมะไปมัลลียัด ไปละหมาดที่มัลลียัดเวลาวันร่าย มะใช้ชื่อของ ชื่ออัลกุรอาน หนังสือศาสนา หิญาบ ก็จัดการให้ คือผู้หญิงคนหนึ่งใช้ชีวิตอย่างคนที่เติบโตมาในสังคมมุสลิมเหมือนคนอื่นในสังคม ทำยังไงก็ได้กะ ที่เขาไม่รู้ว่่าพี่กินเหล้า”

(แจน (นามสมมุติ), 8 ตุลาคม 2562 : สัมภาษณ์)

คำบอกเล่าของน้องแจนทำให้รับรู้ได้ว่า ในขณะที่สังคมหนึ่งผู้หญิงต้องต่อสู้ ดิ้นรนเพราะพฤติกรรมที่ต้องรับรู้ อับอายคนในสังคมที่มีคนในครอบครัวตีมีสุรา แต่อีกมุมหนึ่งของผู้หญิงในพื้นที่ชีวิตของผู้ตีมีสุราก็ต้องแสดงตนเป็นปกติ เพื่อให้คนในครอบครัวได้สบายใจ เป็นการรับรู้ แต่แสดงออกประหนึ่งว่า “ไม่รับรู้” หรือ “ไม่เกิดขึ้น” ของพฤติกรรมดังกล่าว

ในขณะที่อุมร์ซึ่งเป็นเพื่อนจาและแจนก็รับรู้ถึงการตีมีสุราของแจน แต่ก็ปฏิบัติตนเช่นเดียวกับจา คือ “รับรู้แต่เหมือนไม่รับรู้”

“ก็รู้กะ เป็นที่รู้จักในกลุ่มเพื่อน แต่เราก็ช่วยกันปิด ไม่ให้ใครในบ้านแจนรู้ ก็ทำตัวปกติ แจนก็ทำตัวปกติเหมือนผู้หญิงทั่วไป แต่งตัวเปรี้ยว ๆ บ้าง เปรี้ยวแบบที่บ้านรับได้ แต่ก็รู้เหมือนกันว่า ที่บ้านรู้ได้แค่ไหน อย่างเช่นเรื่องกินเหล้านี้รู้ไม่ได้ ก็ทำตัวปกติ ไปหามะ (แม่) ก็เยี่ยมปกติ เพื่อให้มาสบายใจ”

(อุมร์ (นามสมมุติ), 21 มิถุนายน 2563 : สัมภาษณ์)

ส่วนแวว (นามสมมุติ) หลานของยายซา คนทั่วไปในสังคมและคนรอบข้างก็รู้ว่าแววตีมีสุรา แต่การแสดงออกของแววที่แสดงออกต่อคนในครอบครัวและคนในชุมชนยามเมื่อไม่เมาสุราอย่างเช่นคนปกติทั่วไป มีปฏิสัมพันธ์ พูดคุย และพบปะกับคนในสังคม ในชุมชนอย่างสม่ำเสมอ

“ก็ปกติดีนะ แววกก็ปกติดี พูดคุย สนุกสนาน เจียบบ้างก็แล้วแต่โอกาส แต่ก็ไม่ได้ผิดปกติอะไร”

(บังฮา (นามสมมุติ), 21 มิถุนายน 2563 : สัมภาษณ์)

“เขาก็ทำหน้าที่ของเขาปกติคะครู (ผู้วิจัย) เวลาเมาก็จะเจียบ ๆ เวลาไม่เมาก็เป็นหลานคนหนึ่งปกติ ส่วนเรื่องพูดคุยก็ทักทาย สนทนาสนมกับคนในชุมชนดี เข้ากับทุกคนได้”

(ยายซา (นามสมมุติ), 28 กันยายน 2562 : สัมภาษณ์)

“น้องแววกก็เป็นคนหนึ่งที่เป็นที่รักของคนในชุมชนนะ ยิ้มแย้ม เรียบร้อยดี ก็ช่างพูดช่างคุย ก็สนุกสนานเวลาเจอกันตามประสาคนในชุมชนเดียวกัน”

(พี่วรรณ (นามสมมุติ), 21 มิถุนายน 2563 : สัมภาษณ์)

ในขณะที่พี่อ้วนก็ได้เล่าถึงพฤติกรรมของเอก (นามสมมุติ) ว่า

“เขาก็ปกตินะ เวลาที่ไม่เมาก็จะปกตินะ ก็เป็นพ่อคนหนึ่งที่ดีดูแลลูก เป็นลูกคนหนึ่งที่น่ารัก เป็นน้องที่ดีที่ดูแลพี่ที่เป็นสาวโสดอย่างเรา มองผิวเผินก็เหมือนไม่มีปัญหาอะไร คือปกติดี”

แม่ของเอกก็ได้บอกเล่าไปในทิศทางเดียวกับลูกสาว คือรู้สึกว่าการตีมีสุราของลูกชายยังไม่ก่อปัญหาหนักมากมาย เช่นที่พี่อ้วนรู้สึกอยู่ และยังไม่เป็นปัญหาสำหรับคนเป็นแม่ ยามเมื่อลูกไม่ได้เมาสุรา

“ก็ปกติคะอาจารย์ ก็เป็นลูกที่ดีคนหนึ่ง มีหน้าที่การงาน รับผิดชอบในหน้าที่ ก็ดูแลแม่และลูก ดูแลเอาใจใส่ทุกคน สนทนากับคนในชุมชน เรื่องพูดน้อยพูดมากกับคนในชุมชนก็ตามความสนิทของเขา อย่างเพื่อน มา เหมือนชิน (ทีมประสานงานวิจัย) มาวันนี้ก็ปกติเห็นมัย ก็รับแขก หางของกินให้เพื่อนทาน เฮฮาไปตามประสา เขา”

(ป่าสาย (นามสมมุติ), 8 ตุลาคม 2562 : สัมภาษณ์)

“เวลาเขาไม่มาเขาจะติดกับหลาน พาไปซื้อขนม ไปโน่นไปนี่ เวลาเขา กับหลานเขาก็เตะ”

(กะเซาะ (นามสมมุติ), 18 กันยายน 2562 : สัมภาษณ์)

การมองของป่าสายเป็นไปในทิศทางเดียวกับครูฟ้า ที่ได้เล่าถึงพฤติกรรมของสามียามเมื่อไม่มาสุรว่า

“การปฏิบัติตัวของคนในสังคมก็ปกติ คือพูดคุย ทักทายปกติ เขาก็เป็นที่รักของคนในสังคมคนหนึ่ง”

(ครูฟ้า (นามสมมุติ), 31 พฤศจิกายน 2562 : สัมภาษณ์)

จากการศึกษาการรับรู้และการให้ความหมายต่อพฤติกรรมของผู้ติดสุราของผู้หญิงที่มีสมาชิกในครอบครัวติดสุรยามเมื่อผู้ดื่มสุราไม่ได้มาสุรพบว่า ผู้หญิงรับรู้และให้ความหมายต่อพฤติกรรมของผู้ดื่มสุรยามเมื่อมาสุรสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. ทำบุญ ปฏิบัติศาสนกิจ อยู่ในกรอบของศาสนา ใจเย็น และแสดงออกถึงลักษณะที่ดี โดยพบว่า ผู้ดื่มสุรจะละหมาด เข้าวัด รักษาศีลในช่วงที่ไม่ดื่มสุรา ใจเย็น ช่วยเหลืองานของผู้หญิงในครอบครัว ไม่ทำร้ายและแสดงออกถึงลักษณะที่ดีที่บุคคลพึงปฏิบัติต่อกัน

2. เก็บตัวเงียบ ไม่สูงส่งกับใคร ยามที่ไม่เมาก็จะแสดงลักษณะที่ต่างจากตอนเมาก็เล่ามาว่า พูดมาก พูดไม่หยุด จนรู้สึกเหนื่อยที่จะฟัง กลับเป็นตรงกันข้าม สุภาพ เรียบร้อย หรือบางคนหากไม่พูดจาสุภาพ เรียบร้อยก็จะเก็บตัวเงียบ ไม่มีปฏิสัมพันธ์กับใคร

3. ใช้ชีวิตปกติ มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลในสังคม โดยพบว่าในพื้นที่ชีวิตของผู้หญิงที่มีคนในครอบครัวดื่มสุราก็มีบุคคลส่วนหนึ่งที่เป็นผู้ดื่มสุร และยามเมื่อมาสุรนั้นก็ใช้ชีวิตปกติ คบค้าสมาคมกับคนทั่วไปในสังคม พูดคุยสื่อสาร และทำตัวปกติเช่นสมาชิกอื่นในสังคม

พฤติกรรมยามที่ไม่ได้ดื่มสุรคือปัจจัยที่ทำให้ผู้หญิงสามารถใช้พื้นที่ชีวิตในปฏิบัติการชีวิตประจำวันร่วมกับผู้ดื่มสุรได้ เป็นช่วงแห่งการแสดงลดทอนอำนาจความเป็นใหญ่ของผู้ดื่มสุร ที่พื้นที่ชีวิตของผู้หญิงได้มีแง่มุมที่ดี มีความสุข และเป็นสิ่งที่หล่อเลี้ยงให้สามารถใช้ชีวิตร่วมกับผู้ดื่มสุรในปฏิบัติการชีวิตประจำวันได้ เป็นจังหวะหนึ่งในพื้นที่ชีวิตที่ผู้หญิงสามารถต่อรองและช่วงชิงพลังอำนาจในพื้นที่ชีวิตได้ ซึ่งยามที่ไม่มาสุรจะพบว่า ผู้ดื่มสุรไม่ใช่ผู้กุมอำนาจทั้งหมดเสมอไป เป็นรองและให้ผู้หญิงได้เหนือกว่าในบางช่วงจังหวะของปฏิบัติการชีวิตประจำวัน

2. ผลการศึกษาประสบการณ์ (ปัญหา) ของผู้หญิงจากการได้รับผลกระทบจากการดื่มสุรของสมาชิกในครอบครัวที่ดื่มสุร

ประสบการณ์ของผู้หญิงจากการได้รับผลกระทบจากการดื่มสุรของสมาชิกในครอบครัวที่ดื่มสุรในด้านต่าง ๆ ต่อไปนี้

2.1 ประสบการณ์ (ปัญหา) โดยตรงต่อผู้หญิง

2.1.1 คุณภาพชีวิตของผู้หญิง

คุณภาพชีวิตของผู้หญิง คือ ความพึงพอใจในสภาพความเป็นอยู่และการดำรงชีวิตที่ดีของผู้หญิงที่มีบุคคลในครอบครัวดื่มสุรา ซึ่งแบ่งเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านสุขภาพกาย (Physical Domain) 2) ด้านจิตใจ (Psychological Domain) 3) ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม (Social Relationships) และ 4) ด้านสิ่งแวดล้อม (Environment)

2.1.1.1 ด้านสุขภาพกาย (Physical Domain)

สุขภาพกาย (Physical Domain) คือ การรับรู้สภาพทางด้านร่างกายของผู้หญิงที่มีบุคคลในครอบครัวดื่มสุรา ทั้งด้านความสมบูรณ์แข็งแรงของร่างกาย การรับรู้ถึงความรู้สึกสบาย ไม่มีความเจ็บปวดของร่างกาย หรือหากเจ็บปวดก็มีความสามารถมีอิสระที่จะจัดการกับความเจ็บปวดทางกายนั้นได้ การรับรู้ถึงผลกระทก้างในการดำเนินชีวิตประจำวันของตนเอง เช่น การเคลื่อนไหว ความเป็นอิสระที่ไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่น ตลอดจนความสามารถในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของตัวเอง การรับรู้ถึงความสามารถในการทำงาน การรับรู้ว่าคุณไม่จำเป็นต้องพึ่งพาใคร ๆ หรือการรักษาทางการแพทย์อื่น ๆ

จากการพูดคุยเพื่อศึกษาถึงพื้นที่ชีวิตและประสบการณ์ของผู้หญิงเกี่ยวกับด้านสุขภาพกายทำให้ทราบว่า การดื่มสุราของสมาชิกในครอบครัวล้วนส่งผลกระทบต่อประสบการณ์ (ปัญหา) ในพื้นที่ชีวิตของผู้หญิงในด้านสุขภาพกายแทบทุกมุม อย่างเช่นพื้นที่ชีวิตของครูฟ้าที่สามีดื่มสุรา ซึ่งในการพูดคุยกันช่วงแรก ๆ ครูฟ้าบอกกับคณะวิจัยว่า “*รับได้ และถือว่าไม่เป็นเรื่องที่น่าหนักใจจนเครียดกับการที่มีสามีดื่มสุรา*” แต่เมื่อถามถึงคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพกายคำตอบของครูฟ้าก็ยิ่งทำให้รับรู้ได้ว่า ประสบการณ์ (ปัญหา) ในพื้นที่ชีวิตของเธอก็มีไม่น้อย โดยการดื่มสุราของสามีที่ครูฟ้าบอกว่าตกลงและทำความเข้าใจกันได้ และสามีก็ยังปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ตั้งไว้ตลอดก็ยังมีมุมที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของครูฟ้า

“...บางครั้ง เรานอนหลับไปแล้ว เขาก็มาเคาะประตู แล้วก็ตื่นมาเปิดให้ บางทีก็รอไปว่าเขาจะกลับเมื่อไหร่ ก็ดูทีวี เล่นโทรศัพท์รอ ในใจก็กังวลว่าเขาจะประสออุบัติเหตุ...”

(ฟ้า (นามสมมติ), 31 พฤศจิกายน 2562 : สัมภาษณ์)

ซึ่งประสบการณ์ในพื้นที่ชีวิตของครูฟ้า การที่ต้องตื่นมาเปิดประตูให้สามีตอนดึกส่งผลให้กิจวัตรประจำวันของครูฟ้า ซึ่งต้องทำหน้าที่ครูในวันรุ่งขึ้นได้รับผลโดยตรง การง่วงนอนทำให้ต้องดื่มกาแฟ และในบางครั้งความเหนื่อยกายในการทำงานก็ทำให้ไม่สามารถนอนได้ จนต้องพุกหลับกับโต๊ะทำงาน กิจวัตรประจำวันของครูฟ้าก็ต้องเปลี่ยนแปลง เนื่องจากการต้องตื่นมาเปิดประตูให้สามีตอนดึก ความกังวล การเฝ้ารอที่ไม่รู้เวลาที่สามีจะกลับมาเมื่อใด จะประสออุบัติเหตุระหว่างขับรถกลับบ้านหรือไม่ คือสิ่งที่ประสอกับครูฟ้า ทั้ง ๆ ที่ตลอดการพูดคุยครูฟ้าย้ำเสมอว่า รับผิดชอบต่อสามีที่แต่งงานกันไม่กี่ปีและยังไม่มีลูก แต่ในการบอกว่ารับได้นั้น “*การที่เขาไม่ดื่มเป็นเรื่องที่ดีกว่า เพราะเราไม่ต้องอยู่ในสภาวะนอนไม่พอ กังวลแบบนี้*” ในช่วงท้ายของการพูดคุย ครูฟ้าก็เปิดปากยอมรับว่าการดื่มสุราของสามีมีผลต่อสุขภาพกายของครูฟ้า

นอกจากครูฟ้าแล้ว ยังมีนาง (นามสมมติ) อีกคนที่ในช่วงต้นของการพูดคุยได้กล่าวกับคณะวิจัยว่า “*รับสภาพได้*” และพื้นที่ชีวิตของนางไม่มีปัญหากับการที่มีบุคคลในครอบครัวดื่มสุรา แต่เมื่อพูดคุยถึงลงไป พื้นที่ชีวิตของนางก็ยังมีประสบการณ์ที่เป็นปัญหากับการที่มีบุคคลในครอบครัวดื่มสุรา นั่นคือนางเคยโดนสามีทำร้ายร่างกายขณะเมาสุราเมื่อไปตักเตือนให้สามีลดปริมาณการดื่ม ประสบการณ์ครั้งนั้นทำให้นางรู้สึกกังวลและบอกตัวเองว่าต้องระวังตัว ระวังคำพูดในขณะที่สามีเมาสุรา

“ถ้าเขากลับมา น้ำจะบอกตัวเองว่า ต้องไม่พูดอะไร ต้องไม่ตำหนิ หรือต่อว่าเขาในขณะที่เขาเมาน้ำไม่ยอมโดนตบ โดนทำร้ายร่างกายอีก ถ้าย้อนกลับไปยังคำถามก่อน ๆ ของน้องที่ตอบไปว่ารับได้ น้ำว่าน้ำต้องรับให้ได้มากกว่า เพราะเราเป็นเมียเขา เราก็ต้องรับให้ได้ ชีวิตครอบครัวของเราจึงจะไปต่อได้ ในฐานะผู้หญิงทำยังไงก็ได้ให้ครอบครัวสงบเย็นเหมือนที่คนเฒ่าคนแก่บอก อะไรที่ทนได้ก็ต้องทน และรับมันให้ได้”

(น่านาง (นามสมมุติ), 31 พฤศจิกายน 2562 : สัมภาษณ์)

ประสบการณ์ในพื้นที่ชีวิตของน่านาง ทำให้น่านางได้เรียนรู้ว่า การเจียบ ยอมรับ และไม่ตอบโต้กับผู้ที่ดื่มสุราคือสิ่งที่ช่วยให้ตัวเองปลอดภัย พื้นที่ชีวิตที่เกี่ยวกับคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพกายก็จะถูกรุกล้ำน้อยที่สุด เมื่อค้นพบวิธีการ ประสบการณ์ในพื้นที่ชีวิตของน่านางช่วยให้สามารถเผชิญหน้ากับผู้ดื่มสุราได้โดยไม่ต้องกลัวว่าจะถูกทำร้ายโดยการใช้พลังกำลังของสามี แต่ท้ายที่สุดแล้ว สุขภาพกายของน่านางก็โดนคุกคามเพราะการต้องตื่นมากลางดึกเพื่อเปิดประตูให้สามีเป็นประจำ

โตะมีนะหญิงชราที่มีหลานวัยรุ่นดื่มสุรา โตะมีนะทำได้เพียงแค่ลั่นกลอนประตูด้วยความกลัว

“...พอรู้ว่าหลานกลับมา ได้ยินเสียงรถก็จะรีบปิดประตู โตะก็กลัวว่าพอเขาขอเงินแล้วไม่มีให้เขาจะทำร้าย โตะก็เลยรีบปิดประตู พยายามทำตัวให้เจียบที่สุด เขาจะได้เข้าใจว่าโตะหลับแล้วและคิดว่าโตะคงหลับจนไม่ได้ยินเสียงเขาเรียก หลานก็จะไม่เข้ามา ก็นอนที่กระท่อมของเขาข้างบ้าน...”

(โตะมีนะ (นามสมมุติ), 16 กันยายน 2562 : สัมภาษณ์)

เช่นเดียวกับก๊ะเซอร์ที่เล่าถึงพื้นที่ชีวิตของเธอให้ฟังว่า

“เมื่อดื่มกลับมา แกก็จะชวนก๊ะทะเลาะ โมโห บางครั้งก๊ะนอนหลับแล้วก็หาเรื่องชวนทะเลาะ ก๊ะก็เหนื่อย ง่วง ก็เถียงกลับไปบ้าง พอก๊ะเถียงไป เขาก็จะทำร้าย บางทีแกก็ตบหน้า ขว้างปาข้าวของใส่ก๊ะ บางทีก็ทะเลาะกันแรง ๆ ตอนหลัง ๆ ก๊ะไม่ยอม ก็ทำร้ายกลับไปบ้าง”

(ก๊ะเซอร์ (นามสมมุติ), 10 สิงหาคม 2562 : สัมภาษณ์)

ในขณะที่พื้นที่ชีวิตของก๊ะนาก็ไม่ได้แตกต่างกัน โดยสามีของก๊ะนาคือผู้ดื่มสุราที่ดื่มมายาวนาน จนกระทั่งตอนนี้เป็นอัมพฤกษ์ ไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ แต่การปฏิบัติตนของสามีก็ทำลายสุขภาพกายของก๊ะนาคืออย่างมาก เพราะก๊ะนาคจะต้องตกใจตื่นมากลางดึกจากการกลั่นแกล้งทำเสียงดังของสามี

“...บางทีเขาอยู่ในวงเหล้า กำลังดื่มเหล้าอยู่กับเพื่อน เขาก็จะแกล้งโทรมาเพื่อที่จะคุยกับก๊ะ แสดงว่าเขานั้นหรรอย (แสดงถึงความเหนือกว่า) คุยโน่นคุยนี่ให้ก๊ะฟัง บางคำพูดก็ข่มเหง ก๊ะโกรธ ก็ด่ากลับไปบ้าง เขาก็หัวเราะสนุกสนานกับเพื่อน...”

(ก๊ะนา (นามสมมุติ), 30 กรกฎาคม 2562 : สัมภาษณ์)

ยิ่งก๊ะนาโมโหหรือด่าทอสามีกลับไปมากเท่าไร สิ่งที่จะหวนกลับมาคือ ก๊ะนารู้สึกว่า สามีที่กำลังเมาสุรายังมีความสุขหัวเราะสนุกสนาน เปิดโทรศัพท์ให้เพื่อน ๆ ในวงที่ดื่มสุราด้วยกันฟัง

“...ก็รู้สึกว่าเขากำลังข่มเหง รังแก ดูถูกเหยียดหยามเราผ่านความสนุกสนานและเสียงหัวเราะของเพื่อน ๆ ในวงเหล้าของเขา ก็เครียด เกลียด รำคาญ แต่ถ้าไม่รับสายก็จะเป็นปัญหาอีก ตรงที่เขากลับมาก็ไม่พอใจ บางทีก็รู้สึกถึงความทุกข์ใจ การด่าทอ น้ำเสียงที่พูดด้วยความคับแค้นใจของเราเป็นเรื่องสนุกของเขา...”

(ก๊านา (นามสมมติ), 30 กรกฎาคม 2562 : สัมภาษณ์)

ไม่ใช่เพียงแค่นั้นที่ดื่มสุรากับเพื่อน ๆ ในวงสุราเท่านั้น แต่ตอนขับรถกลับบ้าน สามีกองก๊านาก็ทำให้ก๊านาตกใจตื่นเพราะขับรถชนเสาบ้าน เสารั้วที่ก๊านาใช้ขายของตอนกลางวัน

จากพฤติกรรมนั้นของสามีกองก๊านาก็ส่งผลให้ก๊านามีอาการของโรคความดัน หัวใจ และเบาหวาน ทั้ง ๆ ที่เมื่อก่อนก๊านาเป็นคนที่มีความสุขแข็งแรงคนหนึ่ง นอกจากการกลั่นแกล้งของสามีกองก๊านาจนทำให้ก๊านาต้องกลายเป็นคนตื่นตกใจง่ายแล้ว สุขภาพของก๊านาก็ยังทรุดโทรมเนื่องจากต้องทำงานหนักเพื่อดูแลทุกคนในครอบครัว รวมทั้งการดูแลสามีกองก๊านาที่เป็นอัมพฤกษ์ไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ เนื่องจากการดื่มสุรามากจนเกินไป เขาไม่ได้กระทำตนอย่างคนป่วยทั่วไป ยังคงสร้างความเหนื่อยกาย เหนื่อยใจให้ก๊านาอยู่เสมอ ทั้งการปัสสาวะไปทั่วบ้าน รวมทั้งบนที่นอน อาหารที่ทำให้ไม่ถูกใจก็จะเทเกลื่อนกลาดไปทั่วบ้านจนบ้านสกปรก

ก๊านามีอาชีพขายขนมจีนและอาหารเช้า ตอนเช้าก๊านายูรีซึ่งเป็นทั้งอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เป็นเพื่อนบ้าน และเป็นลูกค้าของก๊านาได้สะท้อนในมุมมองของตนเกี่ยวกับปฏิบัติการชีวิตประจำวันของก๊านาน่าว่า

“เหนื่อยแหละน้อง นาเป็นผู้หญิงที่น่าเห็นใจมาก ๆ ทำงาน ขายของ ลองคิดว่า เข้ามา ที่เรายังลืมตาตื่นไม่เต็มที นาทำอาหารเรียบร้อยแล้ว ต้อนรับลูกค้า ภายนอกเขาดูร่าเริง ขายของอย่างสนุกสนาน แต่ข้างในเบื้องหลัง หากเราเป็นเหมือนเขา ไม่รู้แหละ ไม่รู้ว่าจะรับได้แค่ไหน หนักนะ มากด้วย”

(ก๊านายูรี (นามสมมติ), 21 มิถุนายน 2563 : สัมภาษณ์)

ผู้วิจัยก็เป็นหนึ่งในลูกค้าของก๊านา ที่มักไปอุดหนุนอาหารของก๊านาเสมอ เบื้องหน้าคือแม่ค้าอารมณ์ดี ที่ทำอาหารเช้าพร้อมจำหน่ายให้ลูกค้าในชุมชน อีกมุมมองหนึ่งคือผู้หญิงที่คุณภาพด้านร่างกายในพื้นที่ชีวิตถูกคุกคามเนื่องจากสามีกองก๊านา ถูกกลั่นแกล้งเพื่อความสนุกสนานของสามีกองก๊านา

ส่วนก๊านายูรีไม่ใช่แค่การทำร้ายร่างกายโดยอ้อมเช่นก๊านาเท่านั้น แต่ก๊านายูรีเจอหนักยิ่งกว่า นั่นคือ เมื่อใดที่สามีกองก๊านายูรีต้องการเงิน แต่ก๊านายูรีไม่มีเงินจะให้ ก๊านายูรีโดนทำร้ายร่างกายทันที หรือเพียงแค่เมาสุราก็กลับมาเจอ ก๊านายูรีก็จะโดนทำร้ายร่างกายหากไม่สามารถหลบหลีกหรือหนีได้ทัน

“...เขาก็ทำร้ายเรา เมื่อเขาขอเงินเราไม่ให้ เขาก็ทำร้ายเราถึงแม้เขาจะมีงานทำเขาก็ยังขอเงินเรา เมื่อเงินที่เขาไม่พอที่จะซื้อเหล้า ช่วงมีลูกใหม่ ๆ ก็เริ่มหนักมากขึ้น ดื่มจนไม่ฟังใครเลย พี่น้องเพื่อนฝูงห้ามก็ไม่ฟัง ทุกคนพากันเตือนเขาก็คือไม่ฟังใคร ก็มีปัญหะทะเลาะกันทุกวัน ไม่เว้นแม้สักวัน ไม่มีวันไหนที่ไม่ทะเลาะกัน เขาก็ทำร้ายเรา ทั้งตบทั้งตี มันเป็นนความทรมานที่เราไม่สามารถเอื่อยอะไรได้...”

“เขาก็อำพรวนร่างกาย ถ้าเราไม่ให้เงินเวลาเขาขอ เขาก็จะทำร้ายเรา จะทำอย่างไรได้ละ ก็ต้องให้เขาไป ตบบ้าง ถีบบ้าง ตะบึง มีอะไรที่นำมาใช้เป็นเครื่องมือได้เขาก็หยิบจับมาทำร้ายเรา ตอนที่หนักสุด เขาเอาเท้าเขาคดขี้บนตัวเรา ทำจนมดลูกเราออกมา เคลื่อนมาจากที่ ๆ อยู่ ทำเราอย่างแรง เราเกือบตาย เขาก็ส่งโรงพยาบาล ก็ลูกศิษย์ของอาจารย์ (ผู้วิจัย) นี่แหละที่ไปช่วยมา ก็พาไปส่งโรงพยาบาล”

(ก๊านายูรี (นามสมมติ), 16 กันยายน 2562 : สัมภาษณ์)

ก็เยาะได้เล่าถึงความรู้สึกตัวเองในฐานะผู้หญิงที่มีบุคคลในครอบครัวตีมสุราและคุณภาพชีวิตด้านร่างกาย
ถูกรุกล้ำเสมอว่า

“...คนที่เป็นสามีกับภรรยากันอย่างนะ ส่วนใหญ่แล้วเราก็กไม่พูด ไม่อยากบอกให้เพื่อนรู้ เราอายุ อับ
อายคนในสังคม เขาก็ทำได้แค่นั่งฟังเราและหัวเราะแหละ จะทำอะไรได้...”

“...ถ้ารู้ว่าเขาเมา ก็หนี ไปที่อื่น กลัวเขาทำร้าย ถ้ารู้ว่าเขาดื่มก็กไม่อยู่แล้ว เพราะเขาทำร้ายเรา
จริง ๆ ก็เคยโดนมาแล้ว คือการทำร้ายจริง ๆ ไม่ใช่แค่แกล้งทำ แกล้งจ้งมือจะทำ ไม่ใช่ เขาทำจริง คือการโดนทำ
ร้ายจริง ๆ เราเลยต้องหนีไปอยู่ที่อื่น เขาทำเราแรงมาก เลือดไหลออกมา กว่าจะดีขึ้นเลือดออกตลอด สองเดือน
โรงพยาบาลก็ไม่รู้จะทำยังไง ก็ให้ยาของมา ไม่ได้ขึ้น ก็ไปหาหมอบ้าน หมอตำแย หมอบ้านก็ดีขึ้น ทรมาณ ทรมาณ
มาก ทรมาณไม่รู้จะทำอย่างไร รักษาตัวมาเป็นปีแล้ว เครียด บอกได้เท่านั้นแหละ ก็เคยถามเขาณะว่าทำไมไม่เลิก
เขาก็ตอบเรามาว่าเขาดมไม่ได้ ขาดเหล้าไม่ได้ ก็ถามต่อว่าเมื่อก่อนก็เลิกได้ เขาก็เฉย เราก็กโกรธ จิตดีขึ้นมาทันที แต่เรา
ไม่เคยด่าว่าเขาณะ ได้แต่เจียบ ได้แต่เก็บ...”

(ก๊เยาะ (นามสมมุติ), 16 กันยายน 2562 : สัมภาษณ์)

2.1.1.2 ด้านจิตใจ (Psychological Domain)

ด้านจิตใจ (Psychological Domain) คือ การรับรู้สภาพทางจิตใจของตนเอง เช่น การรับรู้
ความรู้สึกทางบวกที่บุคคลในชุมชนมีต่อตนเอง การรับรู้ภาพลักษณ์ของตนเอง การรับรู้ถึงความรู้สึกภาคภูมิใจใน
ตนเอง การรับรู้ถึงความมั่นใจในตนเอง การรับรู้ถึงความคิด ความจำ สมาธิ การตัดสินใจ และความสามารถในการ
เรียนรู้เรื่องราวต่าง ๆ ของตน การรับรู้ถึงความสามารถในการจัดการกับความเครียดหรือกังวล การรับรู้เกี่ยวกับความ
เชื่อต่าง ๆ ของตนที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต เช่น การรับรู้ถึงความเชื่อด้านวิญญาณ ศาสนา การให้ความหมายของ
ชีวิตและความเชื่ออื่น ๆ ที่มีผลในทางที่ตีต่อการดำเนินชีวิต มีผลต่อการเอาชนะอุปสรรค เป็นต้น

จากการพูดคุยเพื่อศึกษาถึงพื้นที่ชีวิตและประสบการณ์ของผู้หญิงเกี่ยวกับด้านจิตใจทำให้ทราบว่า การตีม
สุราของสมาชิกในครอบครัวล้วนส่งผลต่อประสบการณ์ (ปัญหา) ในพื้นที่ชีวิตของผู้หญิงในด้านจิตใจเป็นอย่างมาก
อย่างเช่นกรณีของโตะ(ยาย) มีนะ ที่พื้นที่ชีวิตของโตะ ในวัย 73 ปี ที่มีหลานตีมสุราก็คือการหนี การลั่นกลอนประตุ
ยามที่ได้ยินเสียงหลานชายซึ่งเมาสุรากลับบ้าน

“...คืนไหนปิดประตูไม่ทัน คืนนั้นเราก็กจะล่าปากทันที เขาก็จะขอตั้งค้บ้าง เสียงดังใส่บ้าง กลัว เรา
แก่แล้ว ใจสั้น...”

(โตะมีนะ (นามสมมุติ), 16 กันยายน 2562 : สัมภาษณ์)

แต่สำหรับก๊เยาะแล้ว เธอไม่มีที่หลบภัย หากอยู่ด้วยกันกับสามีที่เมาสุราในบ้าน นอกจากจะโดนทำร้าย
ร่างกายแล้ว จิตใจของเธอก็กถูกทำร้ายไม่แพ้กัน

“...จะขอความช่วยเหลือก็ยาก เขาก็มองว่าฝัวเมียทะเลาะกัน จะพูดอะไรก็ไม่ได้ พูดไปชาวบ้านก็
สมน้ำหน้าเสียเปล่า ๆ เราก็กเลยพูดอะไรไม่ได้ ก็เครียด เครียดมาก ไม่รู้จะแก้ปัญหายังไร มันแย้ไปหมด แย้ทุกสิ่ง
เครียดทั้งเรื่องเงิน ร่างกายและหัวใจเราก็กถูกทำร้าย เครียด เครียดไปหมด จนไม่รู้จะบอกอย่างไร ไม่รู้จะทำอย่างไร
...”

(ก๊วยเยาะ (นามสมมุติ), 16 กันยายน 2562 : สัมภาษณ์)

เพราะจนมุม ไร้ทางออก โดนทำร้ายจิตใจครั้งแล้วครั้งเล่า บางมุมของความรู้สึกในหัวใจก๊วยเยาะ ทั้งความรัก ความหวังที่ถูกทำลายครั้งแล้วครั้งเล่า ความเจ็บปวดจากการโดนทำร้ายร่างกายและจิตใจ หลังจากที่ถูกคุกคาม จนเกิดความไว้วางใจคณะวิจัยมากขึ้น ก๊วยเยาะจึงได้บอกเล่าบางมุมของความรู้สึกให้ฟัง

“...เคยนะ เคยคิดในใจ อยากจะวางยาเบื่อหนูให้กิน ให้เขาตาย ๆ ไปเลย ก็แค่คิด มันทำไม่ได้ มันบาป นึกถึงบาป ทรมาณน้อง ทรมาณมาก ๆ เหมือนอยู่ในนรกบนดิน นรกบนดิน (โลกนี้) คือนรก มันคือนรกน้อง คือนรกบนดิน ที่เราไม่รู้ว่ามันจะสิ้นสุดเมื่อใด คือความทรมาณที่รู้ว่าเมื่อไหร่จะหมดไปสักที...”

(ก๊วยเยาะ (นามสมมุติ), 16 กันยายน 2562 : สัมภาษณ์)

ก๊วยเยาะได้บอกเล่าออกมาด้วยน้ำเสียงที่แสดงถึงความคับแค้นใจ

“...ไม่ต้องถามหาความสุขนะ แคว้นไหนไม่ทุกข์ ไม่ถูกทำร้ายก็ดีมากแล้ว ไม่เลย ไม่มีเลย ตั้งแต่ที่แกตี่มสุรา ตีตสุรา ก็ไม่มีอีกแล้ว เรื่องไปเที่ยว พักผ่อนก็แทบไม่มีเลย มันหายไปหมดในเรื่องของความสุขระหว่างกัน ความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัว ไม่ต้องหวังว่าเราจะเห็นภาพนั้น...”

(ก๊วยเยาะ (นามสมมุติ), 16 กันยายน 2562 : สัมภาษณ์)

ความสิ้นหวังในชีวิตคืออีกสิ่งหนึ่งที่ก๊วยเยาะกำลังประสบ คำบอกเล่าของก๊วยเยาะแสดงให้เห็นภาพชีวิตด้านจิตใจที่ย่ำแย่ ไม่ได้รับการเหลียวแล และยากที่จะขอความช่วยเหลือ

ไม่ใช่เพียงแค่ง๊วยเยาะเท่านั้นที่โดนทำร้ายจิตใจ คุณภาพชีวิตทางจิตใจของก๊วยเยาะก็เช่นเดียวกัน ก๊วยเยาะที่ดูลักษณะภายนอกแล้วดูเหมือนจะยิ้มและหัวเราะได้ง่าย แต่ยามที่บอกเล่าถึงพื้นที่ชีวิตของตัวเองในมุมของคุณภาพชีวิตทางด้านจิตใจแล้ว ก๊วยเยาะก็น้ำเสียงเปลี่ยนไปจากเดิม

“...ก๊วยเยาะไม่อยากให้ญาติพี่น้องรู้ เพราะถ้าเขารู้เขาก็จะไม่ให้ก๊วยเยาะอยู่ที่นี้ ก๊วยเยาะเก็บเงินบอกคนเดียว ไม่อยากเล่าให้ใครรู้ นอกจากเวลาเจอเพื่อน ๆ ที่มีสามีกินเหล้าด้วยกันก็จะมานั่งปรับทุกข์กันพูดคุยกัน ทำใจแล้ว เพราะว่าจจะเลี้ยงดูลูก สงสารลูก แต่เท่าที่รู้สึกตอนนี้คือ ไม่อยากอยู่ด้วยกันแบบนี้ไปจนตายแล้ว ไม่รู้ว่าจจะหมดความอดทนเมื่อไหร่ รอให้ลูกจบม.6 เข้ามาหาลัยก่อน...”

“...ก๊วยเยาะอยู่ก็เพราะลูก คือความรู้สึกเราหมดแล้วกับแก ถ้าหากไม่เมาเราก็สงสาร แต่พอกินดื่มเท่านั้นแหละ ก็กลายเป็นอีกคน ไม่รู้จะทำใจได้นานสักแค่วันไหน ยังไม่รู้เลย...”

(ก๊วยเยาะ (นามสมมุติ), 30 กรกฎาคม 2562 : สัมภาษณ์)

ก๊วยเยาะบอกเล่าถึงสภาพจิตใจและความรู้สึกนึกคิดของตัวเอง ตามด้วยความรู้สึกทางใจในมุมของการใช้ชีวิตคู่ การเปลี่ยนความคิดสลับกันไปมา ก้ำกึ่งระหว่างความโกรธ ความท้อใจ แต่สภาพของสามีตอนนี้คือคนที่มีปัญหาสุขภาพ เป็นอัมพฤกษ์เพราะตี่มสุรามายาวนาน ทำให้อีกมุมหนึ่งก๊วยเยาะรู้สึกสงสารสามีกับสภาพที่เขาเป็นอยู่ อีกทั้งในยามที่ไม่ตี่มสุราสามีก็ช่วยเหลืองานบ้าน แบ่งเบาภาระงานบางอย่าง แม้จะทำนาน ๆ สักครั้ง แต่ก็เหมือนเป็นการเยียวยาหัวใจของก๊วยเยาะให้รู้สึกดี อีกทั้งสามีเป็นคนที่มีน้ำใจต่อเพื่อนบ้าน มีเพื่อนไม่น้อยที่ห่วงใยสภาพความเป็นอยู่ของครอบครัว และความมีน้ำใจต่อครอบครัวของสามียามที่มีเงิน ไม่เมาสุรา ก็เป็นสิ่งที่ครอบครัวประทับใจ ก๊วยเยาะยอมรับว่า เคยคิดที่จะทิ้งสามีที่ตอนนี้เป็นคนทุพพลภาพ ไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้เต็มที่ ไร

พลังอำนาจที่จะข่มเหงรังแกกะณาได้อีก แต่กะนาก็ใช้ชีวิตร่วมกับสามีมายาวนาน ทุกอย่างในพื้นที่ชีวิตแม้จะขาดหายในบางบริบท แต่ในอีกมุมก็คือการก่อสร้างครอบครัวด้วยกัน เช่น บ้าน ที่สร้างบนที่ดินซึ่งเป็นมรดกของสามี และกะนาก็คิดกลับไปกลับมาว่า หากออกไปจากบ้านที่อาศัยอยู่นี้ กะนาจะเริ่มต้นชีวิตใหม่อย่างไร ที่นี้แม้จะเหน็ดเหนื่อยกับพฤติกรรมของสามี แต่ยังมีบ้านให้อยู่อาศัย ยังมีร้านอาหารหน้าบ้านที่มีลูกค้ำมาอุดหนุนอย่างสม่ำเสมอ พ่อแม่สามีที่ห่วงใย ช่วยเหลือกะนาอย่างจริงใจ และก็ยังได้ใช้ชีวิตครอบครัวที่มีพ่อแม่ลูกอยู่ด้วยกันในที่พักอาศัยที่มั่นคง

“แม้จะท้อใจที่เขาเป็นแบบนี้ แต่ก็ยังดีที่มีที่ซุกหัวนอน คิดซะว่า เขาคือบททดสอบของเรา แต่ก็นั่นแหละ กะเองก็คิดวนไปมา บางทีอยากไป บางทีอยากอยู่ แล้วแต่ช่วงว่าปัญหาจะเข้ามาอย่างน้อยแค่ไหน จะหาความสุขในครอบครัวมันไม่มีเลย ดูครอบครัวคนอื่นแล้วสบายใจ ชีวิตคู่ของคนทั่วไป เวลาไปกินนูหรี (งานบุญ) ก็ไปด้วยกัน นี่เรายู่กันคนละแบบ มันไม่หรรษา มันเครียด มันเหนื่อย ถ้าได้ไปเป็นคู่ ๆ เราก็ก็นสบายใจ นี่เราชวนไปกินนูหรีก็ไม่ไปไม่เคยได้ไปไหนด้วยกัน”

“...มีวันหนึ่งที่ไปด้วยกัน ไปจดทะเบียนสมรสที่อำเภอ กะเอาเงินคนพิการของแกไปทำเรื่องกู้ คนข้างบ้าน ชาวบ้านก็หัวเราะกัน ถามกันว่า เฮ้ย จะไปไหนกัน เพราะไม่เคยนั่งรถด้วยกัน เขาก็หัวเราะขำกัน แต่กะอายแทนที่จะมีความสุขด้วยกัน ก็กลายเป็นโดนมอง โดนแซว โดนล้อ คนล้อก็อาจจะสนุก แต่เราไม่เลย แอ่ รู้สึกแย่มาก ๆ...”

(กะนา (นามสมมุติ), 30 กรกฎาคม 2562 : สัมภาษณ์)

แม้จบประโยค กะนาจะหัวเราะ พยายามเล่าให้เหมือนเป็นเรื่องตลก แต่ก็มีความเศร้า มีความเจ็บปวดแฝงไว้ให้สัมผัสได้ พื้นที่ชีวิตของกะนาจึงเป็นการต่อสู้ดิ้นรนคิดสลับกันไปมา แม้จะเห็นใจ รัก และสงสารบางมุมของสามี แต่ก็มีความรู้สึกท้อใจเมื่อรู้สึกว่าความสุขขาดหายยามมองครอบครัวอื่น และสภาพจิตใจก็ยังแย่มากเมื่อสามีที่เมาสุราและโทรศัพท์มาจากวงสุราเพื่อพูดคุยกับกะนา

“เวลาเขาเมา เขาชอบโทรมา โทรมาจากร้านเหล้า วงเหล้าที่เขา นั่งอยู่กับเพื่อนเขานั้นแหละ เขาก็พูดให้กะโกรธ พูดเรื่องสองแง่สองง่าม พูดให้กะโมโห เจ็บใจ ล้อกะ จนกะทนไม่ไหวก็ตอบโต้ด้วยการด่าว่ากลับไป เขาก็หัวเราะด้วยความสนุกสนาน เปิดลำโพงฟังกับเพื่อน กะด่าเขาแหละ แต่กะก็เจ็บ รู้สึกแย่มาก เขาช่มเหงกะ กะรู้สึกแบบนั้น เขาไม่เห็นค่าเรา และเขาก็เอาเราไปบดขยี้ให้อับอายกลางวงเหล้า เห็นเราเป็นความสนุกทางอารมณ์ ใช้คำพูดให้เรา รู้สึกแย่มาก เขาและเพื่อนเขาก็สนุกกัน ผู้ชายก็แบบนี้แหละนี่ ยังพอเหล้าเข้าปากก็ยังสนุก ลืมว่าเราคือเพศแม่เขา คือเมีย คือแม่ของลูกเขา”

(กะนา (นามสมมุติ), 30 กรกฎาคม 2562 : สัมภาษณ์)

คำพูดของกะนาสะท้อนให้เห็นถึงความรู้สึกขมขื่นของจิตใจต่อการกระทำของสามี ที่ทำให้กะนา รู้สึกว่านอกจากจะดูดีอยู่เพราะการกระทำของสามีแล้ว กะนายังถูกนำไปใช้เป็นเครื่องมือสร้างความสนุกสนานในวงเหล้าของสามีและเพื่อน ๆ ความทุกข์ใจ เจ็บใจ และตอบโต้ด้วยถ้อยคำเนื่องจากความคับแค้นใจ กลายเป็นความสนุกของสามีและเพื่อน ๆ ได้แสดงความเหนือกว่าของเพศชาย ผ่านคำพูด น้ำเสียง และการแสดงออกโดยไม่ให้เกียรติกะนาในฐานะภรรยาหรือแม่ของลูก

ก็เขาก็ก็นั่งเศร้าคนเดียว

"เหนื่อยใจ ท้อใจ น้อยใจจนยากที่จะบอกความรู้สึก เวลาเห็นครอบครัวเพื่อนบ้านคนอื่น ๆ เขาใช้ชีวิตกันแล้วรู้สึกสบายใจ รู้สึกว่าเขามีความสุข เวลาไปไหนนั่งรถซ้อนมอไซค์ไปมา ดูใกล้ชิดกัน รักกัน ดูเขาไปไหนมาไหนกันซี น้อยใจ มาดูตัวเอง ครอบครัวของเราที่รู้สึกแย่ รู้สึกไม่ดี ทั้ง ๆ ที่เราก็มีครอบครัวเหมือนเขาแหละ แต่ก็แตกต่างกัน เวลาเครียดไม่รู้จะทำอย่างไร เราก็ใช้วิธีการบอกเล่า ระบายความรู้สึกให้คนที่เราวางใจฟัง เพราะหากเก็บไว้คนเดียวเราก็จะเครียดคนเดียว ระบายออกซะบ้างก็ดีขึ้น"

(ก๊ะเซาะ (นามสมมุติ), 18 กันยายน 2562 : สัมภาษณ์)

ส่วนก๊ะมะที่มีน้องชายตี๋มสุรา ก็มีความทุกข์อีกแบบในมุมมองของพี่สาวที่ต้องดูแลน้องคนสุดท้องของครอบครัวที่ตี๋มสุรา โดยก๊ะมะได้บอกเล่าถึงสภาพครอบครัวของเธอ ที่เดิมน้องเป็นลูกคนสุดท้องที่เติบโตมาท่ามกลางความพร้อมของพ่อแม่ จึงเป็นเด็กที่ไม่ค่อยพบกับความยากลำบากเลย มีเงินพร้อมสำหรับเรียนหนังสือ มีทรัพย์สินสมบัติที่พ่อแม่มอบให้ แต่ความพร้อมนั้นก็เป็ปัจจัยที่ส่งผลให้น้องของเธอเข้าสู่วงการยาเสพติด และกลายเป็นคนติดสุราในที่สุด

"...ในแต่ละวัน เราต้องคิดก่อนนอนด้วยความไม่สบายใจว่า น้องจะเอาทรัพย์สิน ที่ดินผืนไหนที่พ่อแม่ทิ้งไว้ให้ไปจำนองหรือขายอีก กังวลทุกครั้งที้องลงทุนจะทำงานอะไรสักอย่าง เช่น เขาเริ่มลงทุนขายปลา เราก็กังวลว่า ระหว่างขายปลาเขาจะขายได้กี่เดือน กี่สัปดาห์ หรือกี่วัน เขาจะเจอเพื่อนไปตี๋มสุรา เมื่อเงินที่มีติดตัวหมด เขาจะเอารถไปจำนำหรือเอาที่ดินผืนไหนไปจำนองอีก และที่กังวลที่สุดคือ เขาจะมีทรัพย์สินเหลือพอที่จะเป็นค่ารักษาเขาตอนที่เขาป่วยรึเปล่า คือถ้าเขาต้องการตี๋มแต่ไม่มีเงิน เขาก็ทำทุกอย่างเพื่อให้ได้เงิน..."

(ก๊ะมะ (นามสมมุติ), 30 กรกฎาคม 2562 : สัมภาษณ์)

นอกจากเล่าถึงพฤติกรรมทางด้านลบของน้องชายที่ตี๋มสุราแล้ว ก๊ะมะยังบอกเล่าอีกมุมหนึ่งของน้องชาย ซึ่งทำให้พื้นที่ชีวิตของเธอมีความรู้สึกของจิตใจที่ผสมปนเปกันไป

"เขาเมา เขาตี๋มก็จริง แต่เขาเป็นคนมารยาทดีมาก ไม่ทำร้ายใคร และเขารู้ตัวว่าไม่มีใครชอบเขา เขาเลยไม่ค่อยกล้าไปบ้านใคร และที่น่าสงสารที่สุดก็คือช่วงวันอาทิตย์ที่เขาอยากไปเยี่ยมญาติ พี่น้องของพ่อแม่ คนเฒ่าคนแก่ที่ยังมีชีวิตอยู่ คนเฒ่าคนแก่เหล่านั้นก็เหมือนก๊ะแหละ คือรู้ว่าเขาเป็นคนยังไง เขาเมาแต่ก็ไม่ทำร้ายใคร และเขาก็เจตนาดี แต่เมื่อไปเยี่ยมแล้ว แม่ญาติผู้ใหญ่จะต้อนรับเขาอย่างดี แต่บางบ้าน ลูก ๆ เขาก็จะรังเกียจ เขาก็จะเศร้า และเจียบ ๆ ไม่ไปบ้านนั้นอีก เวลาวินอาทิตย์จึงเป็นช่วงที่ก๊ะสงสารน้องที่สุด แม้เขาจะพยายามทำให้เราไม่รู้ แต่ในอดีตถัดมาเขาก็ไม่ไปบางบ้าน ก็ารู้โดยอัตโนมัติว่า เขาถูกรังเกียจเขาถึงไม่กล้าไป แต่บ้านไหนที่เขาไปแล้วมีคนทำงานดี ๆ แต่ไม่แสดงอาการรังเกียจเขา เขาจะดีใจมาก นั่นเป็นความเจ็บปวดที่เรารู้สึกสงสารน้องเวลาได้รับรู้มุนั้น

และด้วยความใจดีของเขานี้แหละก็เป็นปัญหาเช่นเดียวกัน นั่นก็คือเขาจะให้ทุกอย่างกับเพื่อน ไม่ว่าเพื่อนจะขออะไร ก็กังวลอีก สำหรับเพื่อน ๆ รอบตัวเขา เมื่อให้เงินจนหมด เพื่อนขอ ไม่มีเงินแล้ว ก็ขอขายทรัพย์สิน ที่ดิน 20 กว่าไร่ ตอนนี้อยู่แค่ที่ที่ใช้ทำบ้าน ก็เอาไปฝากไว้กับญาติ คนที่เขาเกรงใจ และไม่กล้าไปขอโฉนดเพื่อนำไปขาย เราวางแผนกันว่า ไม่ว่าเขาจะขายอะไรไป ที่เราห้ามเขาไม่ได้ อย่างน้อยก็ขอให้เหลือบ้านที่จะเป็นที่อยู่ของเขาแม่เฒ่าหรือเจ็บป่วย เพราะตอนนี้เขาก็สุขภาพไม่ค่อยแข็งแรงแล้ว"

(ก๊ะมะ (นามสมมุติ), 30 กรกฎาคม 2562 : สัมภาษณ์)

กรณีของก๊าะมะที่มีความเห็นใจ และรับรู้อีกมุมหนึ่งในหัวใจของผู้ต้มสุรา ซึ่งส่งผลให้ก๊าะมะรู้สึกกังวลและไม่สบายใจอยู่เสมอกับพฤติกรรมกรรมการต้มสุราของน้องชาย เช่นเดียวกับก๊าะเซาะที่บอกเล่าบางมุมของสามีว่า

“เวลาเมาเขาก็จะรู้ว่าเขาไม่ควรไปมัลลิต วันไหนเมาก็จะไม่ไป แต่วันไหนที่ไม่เมาก็จะไป เราก็ถามว่าทำไมไม่ไป เขาก็จะตอบมาเลยว่า “ไม่สะอาด” เขาก็รู้ตัวเขาอยู่ วันไหนที่สะอาด รู้สึกว่าร่างกายสะอาด หัวใจสะอาดเขาก็จะไป”

(ก๊าะเซาะ (นามสมมุติ), 18 กันยายน 2562 : สัมภาษณ์)

แต่สำหรับน้องยะที่เล่าว่า ใช้ชีวิตไปวัน ๆ กับผู้ต้มสุรา โดยให้เหตุผลว่า เพื่อประคับประคองหัวใจของคนรอบข้าง จนแทบไม่ได้คำนึงว่าความรู้สึกหรือความต้องการที่แท้จริงของเธอเป็นอย่างไร นั้นแสดงให้เห็นถึงคุณภาพชีวิตด้านจิตใจในปฏิบัติการณ์ชีวิตประจำวันของเธอจากการที่มีคนในครอบครัวต้มสุราเป็นประสบการณ์ปัญหาในชีวิตของเธอ

“ก่อนรู้ว่าแกต้มเหล้ากับหลังรู้พฤติกรรมของเขาก็ต่างกันมาก ช่วงหลังพอแกรู้ว่าเรารู้แล้วก็เหมือนกับไม่ต้องปิดกันอีก แม้ว่าทำงานรับผิดชอบเรื่องเงินอยู่ แต่ในเรื่องเวลาแกก็จะอยู่กับเพื่อนมาก เหมือนกับต่างฝ่ายต่างทำงาน ต่างคนต่างอยู่ เมื่อก่อนจะมีช่วงเวลาของครอบครัว ไปไหนมาไหนด้วยกันบ้าง แต่ตอนนี้พอรู้ว่าแกต้ม เราเองก็ไม่อยากไปไหนด้วย ช่วงวันอิติสองปีมาแล้ว เขาจะไปไหนก็ไป เราก็ไปกับญาติ ก็ไม่สนใจ”

“ถ้าถามถึงความสุข ตอนนี้ไม่มีเลย ไม่มีเลยโมเมนต์แบบนั้น ไม่มีแล้วที่ไปไหนมาไหนด้วยกันแบบมีความสุข ถ้าไปไหนด้วยกันก็ไปแล้วจะต้องทะเลาะกัน ความรู้สึกเราตอนนี้คือพูดก็ไม่อยากพูดกับเขาแล้ว ตอนนี้ที่รู้สึกแยคือ ลูกเราโตขึ้นแล้ว ลูกอายุ 3 ขวบแล้ว ลูกรับรู้ คือเราไม่อยากจะทะเลาะกับเขา เพราะสงสารพ่อ สงสารแม่ที่เรายังอาศัยบ้านของพ่อกับแม่อยู่ ทะเลาะกันพ่อกับแม่ก็จะได้ยิน สงสาร เลยเลือกที่จะเงียบเพื่อที่จะดูแลหัวใจพ่อแม่ของเรา”

“สำหรับลูกแล้ว เราก็รับรู้ ลูกก็รับรู้ว่าแกรักลูก ก็จะเล่น คลุกคลีตามปกติ แต่เวลาแกเมา แกก็จะตะคอก จะเสียงดังกับลูก ลูกก็จะร้องไห้ด้วยความตกใจ เราก็จะพยายามพาลูกออกจากแกเพื่อที่จะหลีกเลี่ยงตรงนั้น ตอนนี้ลูกก็ยังไม่เล็ก อาจจะไม่เข้าใจอะไรนัก”

“เคยขอร้องเขานะก๊าะ (ผู้วิจัย) ให้เขาเลิกต้มบ้าง แต่ก็ได้แค่วันสองวัน ไม่เคยมากกว่านั้น ถามว่าเคยขอร้องจนร้องไห้มั้ย นั้นมันเมื่อก่อน คือร้องจนตอนนี้ไม่มีความรู้สึกอยากจะร้องให้อีกแล้ว ไม่ใช่ตอนนี้ที่หยุดแล้วไม่ร้องไห้แล้ว ตอนนี้คิดว่าไม่ ไม่มีทางสำเร็จหรอก ต่อให้ขอร้อง ร้องไห้แค่ไหนก็ตาม ไม่มี ไม่มีทาง ไม่มีทางที่เขาจะเลิกต้ม”

(น้องยะ (นามสมมุติ), 7 กันยายน 2562 : สัมภาษณ์)

ความสัมพันธ์ระหว่างสามีภรรยา คือสิ่งที่ขาดหายไป แต่ในขณะที่เดียวกัน น้องยะก็ต้องประคับประคองคำว่า “ครอบครัว” เอาไว้ ซึ่งน้องยะบอกว่า “ไม่ใช่เพื่อตัวเอง แต่เพื่อคนรอบข้าง” และ ณ ตอนนี้ น้องยะเองไม่รู้ว่าจะจัดการชีวิตตัวเองอย่างไร ในเมื่อสถานหนึ่งน้องยะเป็นครูอยู่ในสถานศึกษาที่ต้องเป็นแบบอย่างให้แก่ทุกคน แต่คนใกล้ชิด คือสามีกลับเป็นผู้ที่ต้มสุรา พ่อแม่ของน้องยะก็ต้องอับอายกับพฤติกรรมของลูกเขยซึ่งเป็นสามีของน้องยะ

“ความรู้สึกมีความสุขของน้องไม่เหลือแล้ว หลังจากนี้คือสิ่งที่ต้องคิดว่าจะทำอย่างไรต่อ ถ้าเป็นก๊าะ (ผู้วิจัย) ก๊าะจะทำอย่างไร มีคำแนะนำให้น้องมั๊ย”

(น้องยะ (นามสมมุติ), 7 กันยายน 2562 : สัมภาษณ์)

นั่นคือคำถามทั้งท้ายของน้องยะที่ส่งไม้ต่อให้ทีมวิจัยให้ใครครวญว่า หากอยู่ในสถานะผู้หญิงที่มีบุคคลในครอบครัวติ่มสุราจะอย่างไรกับสถานการณ์ที่กำลังประสบอยู่

พบว่าพื้นที่ชีวิตของผู้หญิงเหล่านี้ คุณภาพชีวิตทางด้านจิตใจของพวกเธอไม่ได้มีเพียงแค่การถูกทำร้ายจนคุณภาพชีวิตทางด้านจิตใจของพวกเธอขาดแคลนเพราะผู้ติ่มสุราเท่านั้น แต่ในอีกมุมหนึ่งจิตใจของพวกเธอ ที่มีความรัก ความห่วงใยต่อผู้ติ่มสุราแฝงอยู่ก็ส่งผลให้จิตใจของพวกเธอยังมีความทุกข์มากขึ้น จากการมองเห็นและรับรู้อีกมุมของความทุกข์ใจของผู้ติ่มสุราที่ได้รับการแสดงออกจากสังคม หรืออีกมุมต้องรับรู้ถึงความเจ็บปวดของคนใกล้ชิดที่รักและห่วงใยพวกเธอ ซึ่งต้องใช้ชีวิตครอบครัวร่วมกับบุคคลที่ติ่มสุรา ความเป็นห่วง ความเจ็บปวดของคนที่รักพวกเธอก็เป็นความทุกข์ใจหนึ่งของพวกเธอเช่นกัน แม้บางมุมก็อาจเป็นมุมที่ถูกต้องเหมาะสมในความคิดเห็นของบุคคลทั่วไปที่จะรู้สึกรังเกียจ ไม่อยากเข้าใกล้ผู้ติ่มสุรา แต่สำหรับพื้นที่ชีวิตของผู้หญิงเหล่านี้มีพวกเธออยู่ในปฏิบัติการชีวิตประจำวัน มีความรู้สึกมากมายที่มีต่อผู้ติ่มสุราผสมปนเปกันไปย่อมได้รับความเจ็บปวด ดังนั้น การที่มีสมาชิกคนหนึ่งในครอบครัวติ่มสุรานับเป็นบททดสอบร่วม ที่ไม่ใช่เพียงแค่ผู้ติ่มสุราที่พยายามต่อสู้และพ่ายแพ้เท่านั้น แต่คือบททดสอบของคนในครอบครัว ชุมชน และสังคมที่จะต้องเผชิญสถานการณ์ปัญหาเหล่านี้ร่วมกัน และปฏิเสธไม่ได้เลยว่า ผู้ที่รองรับทั้งอารมณ์ของผู้ติ่มสุรา และต้องต่อสู้กับภาวะจิตใจของตัวเองก็คือผู้หญิงที่มีคนในครอบครัวติ่มสุรานั่นเอง

2.1.1.3 ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม (Social Relationships)

ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม (Social Relationships) คือ การรับรู้ของผู้หญิงเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของตนเองกับผู้อื่น การรับรู้ถึงการที่ได้รับความช่วยเหลือในยามที่ต้องการจากบุคคลอื่น หรือการรับรู้ว่าเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือบุคคลอื่น การรับรู้เกี่ยวกับสิ่งที่มีประโยชน์ และการรับรู้เกี่ยวกับประโยชน์ที่ได้รับจาก ชุมชน รวมทั้งการรับรู้ในเรื่องอารมณ์ทางเพศหรือการมีเพศสัมพันธ์

จากการพูดคุยเพื่อศึกษาถึงพื้นที่ชีวิตและประสบการณ์ของผู้หญิงเกี่ยวกับความสัมพันธ์ทางสังคม (Social Relationships) ทำให้ทราบว่า การติ่มสุราของสมาชิกในครอบครัวล้วนส่งผลต่อประสบการณ์ (ปัญหา) ในด้านความสัมพันธ์ทางสังคมในพื้นที่ชีวิตของผู้หญิง

กรณีของก๊าะนาที่บอกเล่าวิถีทั่วไปในชีวิตประจำวัน แต่แสดงให้เห็นว่าพื้นที่ชีวิตของก๊าะนาด้านความสัมพันธ์ทางสังคมประสบปัญหาไม่น้อย

“สมมุติถ้าจะหาความสุขในครอบครัว มันไม่มีเลย ดูครอบครัวคนอื่นแล้วสบายใจ ชีวิตตู่ของคนทั่วไปเวลาไปกินนุหรี (งานบุญ) ก็ไปด้วยกัน นี่เราอยู่กับคนละแบบ มันไม่หรรษา มันเครียด มันเหนื่อย ถ้าได้ไปเป็นคู่ ๆ เราก็สบายใจ นี่เราชวนไปกินนุหรีก็ไม่ไป ไม่เคยได้ไปไหนด้วยกัน...”

“...มีวันหนึ่งที่ได้ไปด้วยกัน ไปจุดทะเบียนสมรสที่อำเภอ ก๊าะเอาเงินคนพิการของแกไปทำเรื่องกู้ คนข้างบ้านก็หัวเราะกัน ถามกันว่า เฮ้ย จะไปไหนกัน เพราะไม่เคยนั่งรถด้วยกัน เขาก็หัวเราะซ้ำกัน...”

(ก๊าะนา (นามสมมุติ), 30 กรกฎาคม 2562 : สัมภาษณ์)

“ก็ยงนอนด้วยกันนะ นอนที่เดียวกัน แทบไม่มีอะไรกันเลย ไม่มีเพศสัมพันธ์กันเลย บางทีแกกลับมาในสภาพเมาก็คือหลับไปเลย เมาก็หลับเลย ส่วนการแสดงออกทางพฤติกรรม ทำทาง การพูดจาของเราต่อเขา ไม่ว่าเขาเมาหรือไม่เมา เราก็แสดงเหมือนกันเลย คือเปื้อ เอื้อมระอา แสดงให้เขารู้เลย บางทีอาจจะไม่ควรที่เราทำแบบนั้น บางทีก็ขึ้นเสียงกับแก เพราะรู้สึกว่าจะไม่อยากพูดดีด้วยแล้ว”

(น้องยะ (นามสมมุติ), 7 กันยายน 2562 : สัมภาษณ์)

น้องยะเล่าถึงการรับมือในช่วงแรกคือการพูดคุย เจรจา แต่เมื่อไม่ประสบผลสำเร็จและรู้สึกอึดอัดมากขึ้น คนรอบตัวของเธอก็เข้ามาบีบบาท จากการทำนิ่งเงียบ ไม่กล้าพูดคุยกับใคร น้องยะก็เลือกที่จะบอกเล่าเรื่องราว และนำไปสู่การปรึกษากับหัวหน้าในสถานที่ทำงานหรือเพื่อนสนิท จากตอนแรกที่ไม่มีใครได้รับรู้ ก็กล้าบอกมากขึ้น แม้ไม่มีคำแนะนำว่าจะต้องปฏิบัติตนอย่างไร แต่ก็ได้รับกำลังใจจากเพื่อนร่วมงานที่สนิทกัน และเป็นไปในมุมมองที่ทำให้เธอรู้สึกดี อย่างไรก็ตาม สังคมของน้องยะไม่ได้มีเพียงแค่เพื่อนร่วมงาน แต่ยังมีพ่อแม่ซึ่งเป็นเจ้าของบ้านที่น้องยะและสามีอาศัยอยู่ การไม่หยุดตีมีสุราของสามีก็นำไปสู่ปัญหาในบ้าน สร้างความเครียดให้แก่พ่อแม่ เพราะรู้สึกอับอายกับการที่มีเขยตีมีสุรา และนำไปสู่การทะเลาะด้วยความไม่เข้าใจกันอยู่เสมอ

“ตอนนี้พ่อแม่ของเรารู้ พ่อแม่ก็ตกใจ และตอนนี้ก็นำไปสู่การว่ากล่าวกันว่า เพราะเมื่อคุยกันดี ๆ แล้วไม่ทำตาม ความอดทนของผู้ใหญ่ก็มีขีดจำกัด แม้เราจะพยายามเงียบ”

(น้องยะ (นามสมมุติ), 7 กันยายน 2562 : สัมภาษณ์)

ดังนั้น พื้นที่ชีวิตของน้องยะ คุณภาพชีวิตด้านสังคมของเธอยังคงเป็นเรื่องที่อึดอัด ลำบากใจ เพราะการมีบุคคลในครอบครัวตีมีสุราไม่ได้ส่งผลเพียงแค่ต่อสังคมของเธอเท่านั้น แต่ยังส่งผลไปยังสังคมของคนรอบตัวของเธอย่างพ่อแม่ ที่ต้องมาลำบากใจและรู้สึกแสบกับสถานการณ์ปัญหาในชีวิตของเธอ

ส่วนพื้นที่ชีวิตของก๊าะและก๊าะเยาะก็แย่งกัน เพราะรู้สึกไม่มั่นใจ ไม่วางใจใครในสังคมเลย น้อยมากที่จะเล่าให้ใครฟัง ไม่กล้าแม้แต่จะปรึกษาหรือขอคำแนะนำ เพราะรู้สึกว่าบอกเล่าไปก็คงไม่ได้อะไรดีขึ้น มีแต่คำพูดกลับหลังที่เป็นทางลบกับชีวิตคู่ที่คนในสังคมมองว่า “เลือกคนผิด”

“น้อง(ผู้วิจัย)เป็นคนแรกที่ก๊าะยอมเล่าทุกอย่างให้ฟังอย่างหมดเปลือก เพราะรู้สึกว่าจะไม่ได้รับคำนิทาลับหลัง”

(ก๊าะ (นามสมมุติ), 30 กรกฎาคม 2562 : สัมภาษณ์)

“ไม่เล่า ปิดได้ก็ปิด เจียบได้ก็เจียบ เพราะรู้สึกว่าเล่าไปก็ไม่เป็นประโยชน์ มันกลัวไปหมดน้อง(ผู้วิจัย) กลัวว่าคนรู้จะเป็นยังไง เขาจะรังเกียจบ้านเราหรือเปล่า ส่วนใหญ่คนรู้แล้ว ก็อายคนน้อง ไม่อยากไปไหน ไม่อยากให้ใครรู้ และไม่อยากเล่าใคร ไม่มีใครอยากยุ่งหรือช่วยเราได้หรอก เพราะมันไม่ใช่เรื่องของเขา และการที่มีคนในบ้านกินเหล้า ใคร ๆ ก็รังเกียจอยู่แล้ว ไม่ใช่แค่รังเกียจคนกิน เราที่อยู่บ้านเดียวกันบางคนก็รังเกียจ”

(ก๊าะ (นามสมมุติ), 18 กันยายน 2562 : สัมภาษณ์)

นั่นคือประโยคที่ทั้งสองกล่าวกับทีมวิจัยเหมือนกันแม้จะคนละช่วงเวลา และแสดงให้เห็นว่า การตีมีสุราของคนในครอบครัวทำให้พื้นที่ชีวิตของผู้หญิงด้านสังคมในมุมมองเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของตนเองกับผู้อื่น และรับรู้ถึงการมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือในยามที่ต้องการจากบุคคลในสังคม เป็นสิ่งที่ผู้หญิงที่มีบุคคลในครอบครัวตีมีสุราประสบปัญหา เพราะรู้สึกว่า ทั้งตัวผู้ตีมีสุราและตัวเองซึ่งอยู่ในครอบครัวเดียวกับผู้ตีมีสุราก็ไม่เป็นที่ยอมรับจากคนในสังคมเดียวกัน

ก๊าะที่มีน้องชายเป็นผู้ตีมีสุรา คุณภาพชีวิตด้านสังคมในพื้นที่ชีวิตของก๊าะซึ่งน้องชายมักนำทรัพย์สินที่เป็นมรดกตกทอดจากรุ่นพ่อแม่ไปขาย จำนอง จนรู้สึกที่ไม่อยากพบปะผู้คนในสังคมมากนัก และรู้สึกไม่สบายใจเมื่อมีใครถามถึงน้องชาย ที่แม่จะไม่ติในสายตาคนอื่น แต่เขาก็เป็นน้องชายของตัวเอง ที่ก๊าะยังรักและรู้สึกดีกับ

น้องชาย และการที่มีคนถามถึงพฤติกรรมเนื่องมาจากการดื่มสุราของน้องชายจึงเป็นสิ่งที่กะมะรู้สึกว่าเป็นสิ่งที่กะมะรู้สึกว่าเป็นสิ่งที่ไม่ดี บางคนในสังคมถามด้วยน้ำเสียงอื่นที่มีน้ำเสียงที่แสดงออกถึงความห่วงใยอย่างแท้จริง

“บางทีเขาเห็นน้องเราเป็นตัวตลก เป็นคนที่ถ้าเขาเอาไปเทียบกับลูกเขาที่อาจจะไม่ได้สมบูรณ์แบบ แต่ถ้าได้พูดถึงน้องเราแล้ว เขาก็จะรู้สึกว่าคุณเขาคิดกว่า”

“กะเลยไม่อยากให้เรื่องเล่าของน้องชายเป็นที่พูดถึงในสังคม และไม่อยากฟังใครพูดถึงน้องชายที่พูดไปหัวเราะไป อาจเป็นเรื่องตลกสำหรับเขา แต่สำหรับเราไม่ใช่”

(กะมะ (นามสมมติ), 30 กรกฎาคม 2562 : สัมภาษณ์)

เมื่อกล่าวถึงการรับรู้ถึงการที่ได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลอื่นในสังคม ความคาดหวังจากการได้รับความช่วยเหลือจากสังคมในสถานะของผู้หญิงที่มีบุคคลในครอบครัวดื่มสุราพบว่า สถานการณ์ปัญหาในพื้นที่ชีวิตของพวกเธอทำให้พวกเธอแทบไม่คาดหวัง และในสถานการณ์จริงก็น้อยมาก ๆ ที่จะได้รับช่วยเหลือจากสังคม ในปฏิบัติการชีวิตประจำวันของพวกผู้หญิงเหล่านี้ คุณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์ทางสังคมของพวกเธอเป็นสิ่งที่ทำได้ไม่ง่ายเลย

มีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่ได้รับความช่วยเหลือ โดยผู้หญิงบางกลุ่มยอมรับว่า เคยได้รับความช่วยเหลือจากสังคม เมื่อโดนผู้ดื่มสุราทำร้ายร่างกายก็มีคนในสังคมรอบข้างให้ความช่วยเหลือ แต่เมื่อเวลาผ่านไป เกิดเหตุการณ์เดิมซ้ำ ๆ และความสัมพันธ์ของผู้หญิงในสถานะคู่ชีวิต ญาติ พ่อ ลูก พี่ น้อง ยังคงไว้เหมือนเดิมไม่เปลี่ยนแปลง การถูกทำร้ายร่างกาย โดนเอาเปรียบ หรืออื่น ๆ ที่เกิดขึ้น ส่งผลให้พื้นที่ชีวิตของผู้หญิงที่มีบุคคลในครอบครัวดื่มสุราไม่อยู่ในสายตาของ “สังคม” ที่แวดล้อมพวกเธออีกต่อไป หากการทำร้ายเหล่านั้นยังคงเป็นไปในระดับเดิม

“ไม่มีใครอยากมาช่วย ไม่มีใครอยากมายุ่งหรอก เขาก็มองว่าผิวเมียทะเลาะกัน แม้กระทั่งพ่อแม่ก็กลัวไม่เลี้ยงดังจนเกินไปเขาก็จะทนฟังจนกว่าจะเจ็บเสียง”

(กะเชอรี (นามสมมติ), 10 สิงหาคม 2562 : สัมภาษณ์)

แต่หากการทะเลาะวิวาทนั้นไม่ได้อยู่ในสถานการณ์ปกติ ทวีความรุนแรงมากกว่าเดิม “สังคม” ที่รายล้อมก็จะก้าวเข้ามามีบทบาท หรือเสียงเพรียกของผู้หญิงเหล่านี้เป็นเสียงที่เปลี่ยนแปลงไปจากวิถีปกติที่เคยเป็น ก็จะช่วยให้สังคมหันมาให้ความสนใจเช่นเดียวกัน

แต่ไม่ว่าสังคมจะแสดงออกอย่างไร หากสามารถกำหนดปฏิบัติการในชีวิตประจำวันของตนเองได้ ผู้หญิงที่มีบุคคลในครอบครัวดื่มสุราส่วนใหญ่ก็มีความต้องการให้พื้นที่ชีวิตของพวกเธอมี “สังคม” มาเกี่ยวข้องน้อยที่สุด เพราะประสบการณ์การเผชิญสถานการณ์ปัญหาในพื้นที่ชีวิตของพวกเธอ ทำให้พวกเธอได้เรียนรู้ว่า การที่มี “สังคม” เกี่ยวข้อง รับรู้มากเท่าใด ก็ยิ่งส่งผลให้ปฏิบัติการชีวิตประจำวันในพื้นที่ชีวิตของพวกเธอยากลำบากมากขึ้นเท่านั้น และคุณภาพชีวิตของพวกเธอไม่อาจดีขึ้นได้ด้วยสังคมที่รายล้อมพวกเธอ การปลีกตัวจากสังคมจึงเป็นหนทางส่วนใหญ่ที่ผู้หญิงที่มีบุคคลในครอบครัวดื่มสุราเลือกที่จะให้เป็นไปในพื้นที่ชีวิตของพวกเธอ

2.1.1.4 ด้านสิ่งแวดล้อม (Environment)

สำหรับคุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม (Environment) หมายถึง การรับรู้ของผู้หญิงที่มีบุคคลในครอบครัวดื่มสุราเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตในชุมชนของตนเอง เช่น การรับรู้ที่ตนเองมีชีวิตอยู่อย่างอิสระ ไม่ถูกกักขัง มีความปลอดภัยและความมั่นคงของชีวิต รวมทั้งการรับรู้ว่าได้อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี ปราศจากมลพิษต่าง

ๆ การคมนาคมสะดวก สถานบริการทางสุขภาพและสังคมสงเคราะห์ การรับรู้ว่าคุณมีโอกาสที่จะได้รับข่าวสารหรือฝึกฝนทักษะต่าง ๆ ได้มีกิจกรรมสันทนาการและมีกิจกรรมในเวลาว่าง เป็นต้น

จากการพูดคุยเพื่อศึกษาถึงพื้นที่ชีวิตและประสบการณ์ของผู้หญิงเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม (Environment) ทำให้ทราบว่า การดื่มสุราของสมาชิกในครอบครัวล้วนส่งผลต่อประสบการณ์ (ปัญหา) ในพื้นที่ชีวิตของผู้หญิงในด้านคุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ไม่น้อย โดยพบว่า ผู้หญิงที่มีบุคคลในครอบครัวดื่มสุรา รู้สึกว่าชีวิตของตนเองขาดอิสระ ไม่มีโอกาสได้มีกิจกรรมยามว่างเช่นผู้หญิงอื่นทั่วไป อย่างเช่น กรณีของก๊ะเชอรีที่เล่าถึงสถานการณ์ (ปัญหา) ในพื้นที่ชีวิตไว้ว่า

“ไปนั่งบ้านใครไม่ได้เลย แกจะบ่น ดูเรา ไปตามเรากลับบ้านก็ทำหน้าบูดหน้าบึ้ง เพื่อน ๆ ที่นั่งด้วยกันกับเราก็บอก เร็ว ๆ ลูกขึ้น รีบกลับ เราก็อายเพื่อน คนที่อยู่ด้วยกันก็รู้แล้วว่าถ้าเขามาคือวงแตก บางทีเราก็นั่งต้ามต้ามกัน ไม่ใช่จะไปไหนไกลนะ ช่างบ้านเรานี้แหละ เขาก็ไปตามให้กลับมาทำกับข้าวบ้างอะไรบ้าง คือต้องกลับ รู้สึกรำคาญแหละ แต่ก็ต้องกลับ บางทีเราก้เห็นเพื่อน ๆ เวลาพร้อมตัวกัน สามี่เพื่อนก้ดี ๆ ปฏิบัติตัวดี เราก้ไม่กล้าไปร่วมกลุ่มกับเพื่อน เพราะสามี่เราแปลกแยกไม่พร้อมที่จะสูงลิ้งกับใคร นอกจากกลุ่มเพื่อนในวงเหล้าเขานั่นแหละ ก็ยอมรับว่าบางครั้งก็มีร้องไห้บ้าง เพราะรู้สึกท้อ เหนื่อย”

(ก๊ะเชอรี (นามสมมุติ), 10 สิงหาคม 2562 : สัมภาษณ์)

โดยก๊ะเชอรีรู้สึกว่าตัวเองขาดอิสระในการร่วมกิจกรรมกับเพื่อน ๆ ที่อยู่ในชุมชนเดียวกัน เพราะพฤติกรรมของสามี่ที่ทำให้รู้สึกอับอาย ทำให้เสียบรรยากาศในการจัดกิจกรรมร่วมกัน แม้เพื่อน ๆ ที่ร่วมกิจกรรมด้วยกัน เช่น การนั่งล้อมวงทำอาหารทานกัน จะเข้าใจว่าสามี่มีลักษณะอย่างไร และไม่ถือสาถึงสิ่งที่สามี่แสดงออก ก๊ะเชอรีก็ยังรู้สึกว่าพื้นที่ชีวิตของตัวเองก็ยังคงถูกคุกคามโดยผู้เป็นสามี่อยู่ดี

ในขณะที่ก๊ะเยาะก็รู้สึกว่าคุณภาพชีวิตของตัวเองในด้านสิ่งแวดล้อมแทบจะไม่หลงเหลืออยู่เลย ทั้งในเรื่องความสะอาด ความปลอดภัยและความมั่นคงของชีวิต สถานการณ์ (ปัญหา) ในชีวิตของก๊ะเยาะก็อยู่ในวังวนเดิมอย่างยาวนานกว่าจะได้รับการช่วยเหลือ โดยก๊ะเยาะได้บอกเล่าถึงสถานการณ์ (ปัญหา) ในพื้นที่ชีวิตซึ่งไร้คุณภาพชีวิตในด้านสิ่งแวดล้อมไว้ว่า

“หากใครมาพูด มาเตือนในตอนที่เขาเมา เขาก็จะอาละวาด โวยวาย ทำลายข้าวของ ทำลายทุกสิ่งทุกอย่างของในครัว เครื่องใช้ทุกอย่างที่อยู่ตรงหน้าเขาขว้างทิ้งหมด อาหาร ของกิน หากเราซื้ออะไรไว้ก็จะเขวี้ยงทิ้งหมดหากไม่ถูกใจเขา แล้วผู้หญิงเราเมื่อเจอสถานการณ์แบบนี้ก็รู้สึกแยะ ความเศร้า ความเครียดก็รุมเร้าเข้ามา รู้สึกอับอาย อายคน อายเพื่อนบ้านที่เขามีพฤติกรรมแบบนี้ ก็ต้องตามเก็บ เขาเริ่มทำสิ่งที่ไม่ดีมากขึ้น ทำในสิ่งที่แย่มากขึ้นเรื่อย ๆ หนักขึ้น ดึ้มมากขึ้น ขาดไม่ได้เลย ตั้งบนหัวนอนเลยแหละ แล้วลองคิดดูในมุมของผู้หญิงที่เป็นเมีย ผัวตั้งขวดเหล้าอยู่บนหัวนอนจะรู้สึกยังไง”

(ก๊ะเยาะ (นามสมมุติ), 10 กันยายน 2562 : สัมภาษณ์)

นั่นคือพฤติกรรมของสามี่ที่ดื่มสุรา และทำลายคุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ชีวิตของก๊ะเยาะ ปฏิบัติการในชีวิตประจำวันของก๊ะเยาะจึงวนเวียนอยู่กับภาระรองรับอารมณ์ของสามี่ที่ดื่มสุรา ความสกปรก ความมั่งง่ายของสามี่คือสิ่งที่ก๊ะเยาะจะต้องเผชิญอยู่เสมอ นอกจากพฤติกรรมทำลายคุณภาพชีวิตเกี่ยวกับการรักษาความสะอาดแล้ว ความปลอดภัยของก๊ะเยาะที่มีคนในครอบครัวดื่มสุราก็แทบจะไม่มีเลย ก๊ะเยาะไม่มีทั้งความปลอดภัยและความมั่นคงในชีวิตและทรัพย์สิน

“เขาคั้ตึ่ม ตึ่มแล้วกั้นอน วันไหนที่เขาจะไปทำงาน ตึ้ห้า ยังไม่สว่างเขาก็ไปเคาะประตูเรียกที่ร้าน แล้ว บางครั้งเขาก็ไม่จ่าย ติดหนี้ไว้ ร้านก็มาทวงจากเรา กั้จะเอาที่ไหนให้ละ เราเองก็ถูกตั้งสามคนที่ต้องดูแล จะเอามาจากไหน หาเงินมาได้เท่าไร เขาก็เอาไปลงในขวดเหล้าหมด จะยั้ให้เราไม่มี หากินให้ตัวเองหรือก เขาตึ่มทุก วัน วัน 100-200 กั้จ่ายไม่พอ การเงินในบ้านเราแย่มาก ๆ เราไม่มีเงินเก็บเลย ถ้าเขารู้ว่าเรามีเงินเขาก็เอาไปหมด ขโมย แย่ง เงินเราหรือเงินลูก เงินกระปุกออมสินลูกก็เอาไปทั้งกระปุก กลับมาก็หายไปทั้งเงินทั้งกระปุก ลูกกั้นั่ง ร้องไห้ เรากั้ได้แต่ปลอบ บอกกับลูกว่านั่นพอ พอเอาไปแล้วกั้แล้วไปนะลูกนะ หาใหม่กั้กันอีก สะสมกั้กันอีก สะสมกั้กัน ใหม่ เราเป็นแม่จะทำไ้ได้ กั้ทำไ้แค่ปลอบลูก ปลอบกั้กันไป กั้เงินของลูกสาวนั่นแหละ แม่เขาบอกหรือแสดงออกว่า รักลูกแค่ไหนตอนไม่เมา ยามที่ตึ้องการเหล้า เขากั้ลื้มทุกสิ่งอยู่ดี เขาเริ่มทำสิ่งที่ไม่ดีมากขึ้น ทำในสิ่งที่ย่ำแย่มากขึ้น เรื่อย ๆ หนักขึ้น ตึ่มมากขึ้น ขาดไม่ได้เลย ตึ้บนหัวนอนเลยแหละ”

(กั้เยาะ (นามสมมุติ), 10 กันยายน 2562 : สัมภาษณ์)

เมื่อคุณภาพด้านสิ่งแวดล้อมถูกคุกคามโดยผู้ตึ่มสุราในครอบครัว ความปลอดภัยและความมั่นคงของชีวิต เริ่มน้อยลง กั้เยาะกั้เริ่มส่งเสียงขอความช่วยเหลือจากผู้นำชุมชน และผู้นำศาสนา และได้รับคำแนะนำให้ ประนีประนอมในครั้งแรก และทำข้อตกลงไว้ว่าหากมีการทำร้ายร่างกายเกิดขึ้นอีก กั้เยาะกั้จะเป็นอิสระจากสามี แม้ไม่มีการกล่าวคำหย่าจากสามี

“ด้วยความทรมาณ บางครั้งเรากั้ไปหาอิหม่าม อิหม่ามกั้ปลอบ จนเรากั้สงสารลูก กั้คืนดีกัน แต่ ตอนนี้อยู่กันแล้ว ไม่เหลือแล้ว ไม่มีแล้วความเสีใจที่เกิดจากการตึ้องเลิกกัน มันหมดแล้ว หมดไปแล้ว กั้กับการที่เขา ทำร้ายเราขนาดนี้ พ่อแม่เรายังไม่เคยทำร้ายเราเลย พ่อแม่เรารู้ เขาเห็นสภาพเรา แม่ แม่ ญาติพี่น้องสงสารเราทุก คน คนในชุมชนไม่รู้จะว่าเราโค่นทำร้ายขนาดนี้ เขารู้เพียงแค่เราโดนสามีทึ้ง เลิกกัน เท่านั้นเอง”

(กั้เยาะ (นามสมมุติ), 10 กันยายน 2562 : สัมภาษณ์)

แม้ตามหลักการอิสลาม เมื่อผู้ชายทำร้ายหญิงผู้เป็นภรรยาจะเป็นข้อห้ามและสามารถนำไปสู่การหย่าได้ แต่ ในอีกมุมหนึ่งของผู้นำศาสนากั้มีหลักการประนีประนอมอยู่ จึงส่งผลให้กั้เยาะตัดสินใจกลับไปใช้ชีวิตกับสามี ซึ่ง กรณีของกั้เยาะทำให้ทราบว่พื้นที่ชีวิตของผู้หญิงที่มีบุคคลในครอบครัวตึ่มสุรา ตึ้องต่อสู้ ตึ้นรน และส่งเสียงสู่ สังคมรอบข้าง แต่เสียงเรียกร้องขอความช่วยเหลือจากผู้หญิงเหล่านี้ แม้สังคมได้ยิน และรับรู้ แต่ด้วยกลไกบางอย่าง กั้ ทำให้ผู้หญิงเหล่านั้นตึ้องกลับไปสู่วังวนเดิม ที่ทำให้คุณภาพชีวิตของพวกเขา เลวร้ายลงกว่าเดิม จะตึ้องอยู่ใน สิ่งแวดล้อมเดิม ๆ ไร้ความปลอดภัย และขาดความมั่นคงทางชีวิต เพราะทำยที่สดุแล้ว เมื่อผู้นำในชุมชน ประนีประนอมให้คืนดีกับสามี วังวนเดิมของการถูกทำร้าย กั้กลับคืนมา และทวีความรุนแรงขึ้นกว่าเดิม

“ไม่พูด ไม่บอกใครถ้าทนได้อยู่ เหมือนเราเอง ได้สามีมาแบบนี้ ทำร้ายเราแบบนี้ เราจะกล้าหรือที่ จะไปพูดอะไร เขารู้กั้คงมีแต่มอง บางคนกั้อาจจะเวทนาเราอีก เรากั้เลยพูดอะไรไม่ได้ ได้แต่เก็บไว้ เกรียดน้อย (ผู้วิจัย) ไม่รู้จะทำไ้ไ้ ไม่ตึ้องถามหาความสุขนะ แค่วันไหนไม่ทุกข์ ไม่ถูกทำร้ายกั้ดีมาแล้ว”

“เขากั้ทำร้ายเรา เมื่อเขาขอเงินเราไม่ให้เขากั้ทำร้ายเรา ไม่ให้กั้ทำร้าย ถึงแม่เขาจะมีงานทำเขากั้ ยังขอเงินเราเมื่อเงินที่เขามีไม่พอที่จจะซื้อเหล้า ช่วงมีลูกใหม่ ๆ กั้เริ่มหนักมากขึ้น ตึ่มจนไม่ฟังใครเลย พี่น้องเพื่อนฝูง ห้ามกั้ไม่ฟัง ทุกคนพากันเตือนเขากั้คือไม่ฟังใคร กั้มีปัญหาทะเลาะกันทุกวัน ไม่เว้นแม้สักวัน ไม่มีวันไหนที่ไม่ทะเลาะ กัน เขากั้ทำร้ายเรา ทึ้งตบทึ้งตี มันเป็นความทรมาณที่เราไม่สามารถเอื่อยอะไรได้”

“เขาก็ทำร้ายร่างกาย ถ้าเราไม่ให้เงินเวลาเขาขอเขาก็จะทำร้ายเรา จะทำอย่างไรได้ละ ก็ต้องให้เขาไป ตบบ้าง ถีบบ้าง ตะบึง มีอะไรที่นำมาใช้เป็นเครื่องมือได้เขาก็หยิบจับมาทำร้ายเรา ตอนที่หนักสุด เขาเอาเท้าเขาบดขยี้บนตัวเรา ทำจนมดลูกเราออกมา เคลื่อนมาจากที่ ๆ อยู่ ทำเราอย่างแรง เราเกือบตาย เขาก็ส่งโรงพยาบาล ก็ลูกศิษย์ของอาจารย์ (ผู้วิจัย) นี่แหละที่ไปช่วยมา ก็พากันส่งโรงพยาบาล”

(ก๊วยเยาะ (นามสมมติ), 10 กันยายน 2562 : สัมภาษณ์)

ซึ่งสิ่งที่ผู้หญิงเลือกทำก็คือ การอดทน อดทนจนกว่าจะไม่สามารถที่จะอดทนได้อีก

“ก็อดทน อดทน ใคร ๆ ถามทำไมต้องอดทนขนาดนี้ ก็ไม่รู้เหมือนกัน รู้เพียงว่า เราต้องอดทนให้ถึงที่สุด อดทนจนไม่สามารถจะอดทนได้อีก”

(ก๊วยนา (นามสมมติ), 30 กรกฎาคม 2562 : สัมภาษณ์)

ก๊วยนาคือเจ้าของคำพูดนั้น เพราะคุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อมของก๊วยนาซึ่งบอกว่าย่าแม่ และต้องใช้ความอดทนเป็นอย่างมากในปฏิบัติการชีวิตประจำวันของก๊วยนา ก๊วยนาคือว่า ตัวเองรวมทั้งลูก ๆ รู้สึกว่า ห่างไกลมาจากสิ่งแวดล้อมที่ดี เพราะภายในบ้าน มลพิษทางเสียงที่สามีส่งเสียงดังยามที่ไม่พอใจหรือร้องขออะไร แล้วไม่สามารถจัดการให้ทันที ความย่าแม่ของสิ่งแวดล้อมรอบตัวของก๊วยนาก็จะเกิดขึ้นทันที ทั้งกลิ่นหมักหมมของปัสสาวะที่ไม่เลือกที่ ความสกปรกจากเศษอาหารที่สามีสว่างปาทิ้งทั่วบ้าน ของใช้ส่วนตัวที่วางเกะกะ

ความย่าแม่ของคุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม (Environment) ในพื้นที่ชีวิตของผู้หญิง และปฏิบัติการชีวิตประจำวันของพวกเธอ ซึ่งเป็นผู้หญิงที่มีบุคคลในครอบครัวดื่มสุราต้องประสบกับปัญหาคุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม ทั้งความรู้สึกที่ไม่เป็นอิสระ ไม่สามารถร่วมกิจกรรมประจำวันร่วมกับญาติ เพื่อนบ้าน หรือคนสนิทได้ ไร้ความปลอดภัย ความมั่นคงของชีวิต ต้องใช้ชีวิตอยู่ท่ามกลางมลพิษที่ก่อโดยผู้ดื่มสุรา ทั้งมลพิษทางเสียง กลิ่น และอื่น ๆ เนื่องมาจากการจำกัด ทำลายและสร้างปัญหาโดยผู้ดื่มสุราในพื้นที่ชีวิตของผู้หญิงเหล่านี้

2.1.2 ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ การเงินของครอบครัว

จากการศึกษาข้อมูลพบว่า พื้นที่ชีวิตของผู้หญิงที่มีบุคคลในครอบครัวดื่มสุราส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ การเงินของครอบครัวของผู้หญิงเนื่องจากสถานการณ์ปัญหาดังต่อไปนี้

2.1.2.1 ผู้ดื่มสุราไม่ทำงาน/ไม่สามารถทำงานได้ ครอบครัวขาดรายได้เนื่องจากไร้ความรับผิดชอบและภาวะสุขภาพของผู้ดื่มสุรา

การเลือกที่จะไม่ทำงานของผู้ดื่มสุรา หรือภาวะที่ไม่สามารถทำงานเนื่องจากปัญหาสุขภาพส่งผลให้เกิดสถานการณ์ปัญหาในพื้นที่ชีวิตของผู้หญิงที่มีบุคคลในครอบครัวดื่มสุรา

ก๊วยนา อาสาสมัครท่านหนึ่งที่อาศัยอยู่กับสามีซึ่งเป็นผู้ดื่มสุราจนกลายเป็นผู้ดื่มสุราได้บอกเล่าถึงสถานการณ์ปัญหาในพื้นที่ชีวิตของตัวเองไว้ว่า สามีของก๊วยนาที่ตอนนี้เป็นผู้ดื่มสุราดื่มจนร่างกายพิการ เป็นอัมพฤกษ์ และไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้เช่นบุคคลทั่วไป แต่สามีของก๊วยนาก็ยังคงดื่มสุราทุกวัน โดยก๊วยนาได้เล่าว่า สามีไม่ได้ทำงานมาหลายปีแล้ว จึงเป็นหน้าที่ของก๊วยนาที่จะต้องดูแล สามีไม่ได้แบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายในบ้าน และเป็นหน้าที่ของก๊วยนาที่ต้องดูแลทุกคนในบ้าน

“เรื่องลูกแกก็ไม่ดูแล เพราะไม่รู้จะเอาอะไรมาดูแล ตัวแกเองยังเอาตัวไม่รอดเลย มีแรงแค่ตอนจะไปกินเหล้า งานก็ไม่ได้ทำ นอนนอกคำสั่งอยู่ที่บ้านนั่นแหละ อยากรู้ว่าแต่จะทำงานเลย จะถอดกางเกงเองยังถอดไม่ได้เลย...”

(กะณา (นามสมมุติ), 30 กรกฎาคม 2562 : สัมภาษณ์)

ความไม่รับผิดชอบและสร้างปัญหาเป็นภาระที่เกิดขึ้นกับครอบครัวของกะณาเสมอ ทั้งไม่ทำงาน ไม่ช่วยเหลืองานตั้งแต่ที่ยังไม่พิการ จนกระทั่งถึงตอนนี้ เช่นเดียวกับสามีของกะณา ที่แม้ไม่ได้พิการแต่ก็ยังไม่ทำงาน โดยกะณาเล่าว่า

“เขาไม่ทำงาน นึกอยากทำบ้างก็จะทำในเวลาที่ต้องการเงินมาก ๆ อยากกินเหล้ามาก ๆ ก็ไปทำเพื่อให้ได้เงินมาซื้อเหล้า”

“ก็ต้องหาเงินเอง ทำงาน ทำทุกอย่างที่เขาจ้าง ใครจ้างทำอะไรเราก็ทำ ได้ทีละ 50 บาท ทีละ 100 บาท เขาให้ไปกวาดบ้าน ถูบ้านก็ทำ บางทีโชคดีหน่อย เขาให้ไปกวาดบ้านก็ได้มา 200 ก็ดีใจ ครั้งหนึ่งเขาจ้างใส่ซีเก้ให้ต้นไม้ เราก็ไป คราวนั้นได้มา 580 บาท ก็ดีใจ รอดแล้วค่าไฟ ค่าไฟฟ้าก็ต้องมี ถึงเวลาก็ต้องจ่าย ไม่งั้นก็โดนถอดหม้อ ก็ต้องมีเงิน เพราะอย่างทีบอก ขอค่าไฟจากเขาก็ได้มาครั้งละ 100 บาท ก็ต้องหาเอง”

(กะณา (นามสมมุติ), 18 กันยายน 2562 : สัมภาษณ์)

ดาจุดซึ่งเป็นผู้นำศาสนาในพื้นที่ และหวาหอรซึ่งเป็นทั้งญาติและเพื่อนบ้านของกะณา ก็กล่าวถึงสภาพความเป็นอยู่ของกะณาไปในทิศทางเดียวกัน

“คนมันไม่รับผิดชอบบออาจารย์ (ผู้วิจัย) ใจก็คิดแต่จะกินเหล้าอย่างเดียว ไม่มีใจจะทำอะไรทั้งนั้น แหละ ก็ขอเบี้ย ขอได้เท่าไรก็เอาทั้งนั้น ขโมยก็ได้ แย่งก็ได้ ทำทุกอย่าง เวลากะณาเล่าให้ฟังก็สงสารมาก ๆ”

(ดาจุด (นามสมมุติ), 21 มิถุนายน 2563 : สัมภาษณ์)

หวาหอรซึ่งเป็นทั้งญาติและเพื่อนบ้านก็ได้เล่าถึงสภาพของบ้านกะณาไว้ว่า

“มันไม่ทำงานเลย ซีเกียจ หรือบางทีทำงานได้มาก็ให้เมียลักร้อย แต่นั่นแหละให้มาร้อยนั้น พอไม่มีเงินซื้อเหล้าก็มาขอคืน ตอนขอคืนไม่ใช่ร้อยเท่าที่ให้ ขอคืนมากกว่า ทวงเมียอยู่นั้น ว่าวันก่อนให้ไว้แล้วไง แต่จริง ๆ แล้วไม่ ให้แค่ร้อยนึง ขอคืนไม่รู้กี่ครั้ง นอกจากไม่ช่วยเหลืออะไรเมียแล้วก็เป็ภาระเมียอีก ”

(หวาหอร (นามสมมุติ), 21 มิถุนายน 2563 : สัมภาษณ์)

จากการบอกเล่าของกะณา ผู้นำชุมชน และเพื่อนบ้าน ทำให้ทราบว่าสามีของกะณาไม่ได้ช่วยในการหารายได้สู่ครอบครัวเลย เนื่องจากภาวะที่ขาดความรับผิดชอบต่อครอบครัว

พ่อของน้องหญิงและสามีกะเธอร์ก็เป็นเหมือนกัน คือ ทำงานเพียงแค่อีกน้อย แต่ก็ต้องการเงินในการดื่มสุราก็ทำงาน และหาเงินเพื่อใช้ในการดื่มสุรานั้น ใช้วิธีการเช่นเดียวกับสามีกะเธอร์ คือ ในภาวะปกติ จะไม่ทำงานเพื่อแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายในครอบครัว แต่ทำงานเพื่อให้มีเงินในการดื่มสุรา อาจจะหยิบยืมเงินให้คนในครอบครัวบ้าง แต่สุดท้ายก็ขอเงินคืนมากกว่าเดิม

“บางครั้งพ่อก็เอาเงินมาให้ เมื่อหญิงหรือแม่รับไว้ เวลาผ่านไปไม่กี่วันก็ขอคืน คือขอคืนมากกว่าเดิม แล้วยิ่งตอนนี้สภาวการณดื่มเหล้าของพ่อทำให้พ่อไม่สามารถทำงานได้อีก พ่อก็เลยไม่เคยได้ช่วยภาระค่าใช้จ่ายในบ้าน แม่ก็ทำงานคนเดียว ก็เห็นใจแม่แหละในประเด็นนี้”

(น้องหญิง (นามสมมุติ), 28 กันยายน 2562 : สัมภาษณ์)

บึงฮาก็ได้กล่าวเพิ่มเติมว่า

“แกทำอะไรไม่ไหวแล้วแหละน้อง(ผู้วิจัย) แค่เดินก็ไปหน้าสองถอยหลังสี่ คงทำอะไรไม่ไหวอีก ก็ น่าจะยากที่แกจะช่วยแบ่งเบาภาระใด ๆ ให้คนในบ้าน ภาวะแกตอนนี้แค่จะดูแลตัวเองก็ยังไม่ไหวเลย”

(บึงฮา (นามสมมุติ) 21 มิถุนายน 2563 : สัมภาษณ์)

ส่วนก๊ะเซอร์ก็ประสบปัญหาเช่นเดียวกัน สามีของก๊ะเซอร์ไม่ค่อยทำงาน และใช้เวลาส่วนใหญ่ไปกับการดื่ม เหล้า

“แกไม่ค่อยทำงาน บอกแต่ว่าเครียด เครียดเพราะงาน แล้วก็ไปกินเหล้า แกคิดอยู่แค่นั้นแหละ”

“พออายุมากขึ้น ยิ่งดื่มก็ทำการงานไม่ไหว ร่างกายก็รับไม่ไหว ดื่มนกลางคืนกลับมามีคื่น ๆ ตื่น ๆ ก็เหนื่อย พอเขาเป็นแบบนี้เราก็ต้องพยายามไปอีก พยายามให้มากขึ้น ก็ต้องทำงาน พยายามหาเงิน ก็ส่งผลด้าน เศรษฐกิจโดยตรงเลย แยะ แยะ เพราะเราไม่รู้จะทำยังไงแล้ว ไม่ได้แยะเพราะเขาไม่ช่วยเศรษฐกิจครอบครัวเท่านั้นนะ แยะที่เราต้องรับผิดชอบเองเป็นส่วนใหญ่ และบางทีเขาก็ยังมาเอาเงินในส่วนของเรากอีก เวลาเขาไม่มีเงินก็จะบอกว่า ยืม แต่ไม่เคยคืน หรือบางทีก็ให้ตั้งเรามาแต่สักพักเมื่อเงินเขาหมดก็ขอคืน ก๊ะเลยบอกเขาไปว่าคราวหลังก็ต้องให้ ถ้าให้แล้วมาขอคืนแบบนี้ ตอนหลังก๊ะก็เลยไม่รับเงินจากเขา และเงินก๊ะก็ไม่ให้เขาเหมือนกัน พ่อแม่เราก็ต้องยื่นมือ เข้ามาช่วย”

(ก๊ะเซอร์ (นามสมมุติ), 10 สิงหาคม 2562 : สัมภาษณ์)

“น้อง(ผู้วิจัย) ลองคิดดู เมียทำงานง ๆ ๆ ผัวบอกเครียดเรื่องงาน แล้วไปจับที่กินเหล้า มันใช่หรือ มันไม่ใช่ ไม่ใช่เรื่องที่ต้องทนที่จะมีผัวแบบนี้ ไม่มีขี้ดีกว่า”

(ก๊ะชมพู (นามสมมุติ), 21 มิถุนายน 2563 : สัมภาษณ์)

โตะมีนะก็เจอปัญหานี้ ในขณะที่โตะได้รับการดูแลจากลูก ๆ คนอื่น หลานที่ตอนนั้นติดสุรา และแม่ของหลาน ได้เสียชีวิตไปแล้วเมื่อไม่นานมานี้ การดูแลหลานที่ติดสุราจึงตกเป็นหน้าที่ของโตะมีนะและลูก ๆ

“หลานก็อยู่กับโตะ โตะก็ต้องดูแล มันไม่ได้ทำงานหรอก ไปเรียนต่างประเทศก็เรียนไม่จบ แม่มัน ตอนที่ยังมีชีวิตอยู่ก็ส่งเงินให้ไม่รู้เท่าไร ก็กลับบ้านมาติดเหล้านี้แหละ เรียนไม่จบ งานการก็ไม่ทำ ก็มาขอเงินโตะนี้แหละ มันขี้เกียจ วัน ๆ ถ้าไม่เที่ยวก็นอน ไม่ทำอะไรสักอย่างนี่”

(โตะมีนะ (นามสมมุติ), 16 กันยายน 2562 : สัมภาษณ์)

พื้นที่ชีวิตของผู้หญิงที่มีบุคคลในครอบครัวดื่มสุราประสบปัญหาด้านเศรษฐกิจเนื่องมาจากผู้ดื่มสุราไม่สามารถทำงานได้ ขาดรายได้ ไม่ยอมทำงานทั้งนี้เนื่องจากไร้ความรับผิดชอบและภาวะสุขภาพ โดยพบว่า การไร้ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ตนเองอันพึงมีต่อครอบครัวเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นมากกว่า และมักเกิดขึ้นก่อนภาวะสุขภาพ เนื่องจากผู้ดื่มสุราไม่ทำหน้าที่ของตนเอง ไม่ทำงาน และมุ่งเพียงต้องการดื่มสุราเท่านั้น ดังนั้นจึงเล็งที่จะทำงานเพื่อช่วยให้เศรษฐกิจครอบครัวดีขึ้น เลือกว่าจะทำงานเพียงเพื่อหาเงินมาดื่มสุราเท่านั้น และในบางครั้งเมื่อหยิบยื่นเงินให้แก่

ผู้หญิงหรือคนในครอบครัว เมื่อถึงคราวต้องนำเงินไปใช้ในการดื่มสุราก็จะขอเงินคืน และขอคืนมากกว่าที่เคยให้นำไปสู่ปัญหามากกว่าเดิมแทนที่จะได้รับการแบ่งเบา

ส่วนผู้ดื่มสุราที่มีปัญหาด้านสุขภาพก็เลือกที่จะไม่ทำงาน และใช้เงินของผู้หญิงหรือบุคคลในครอบครัวในการดื่มสุรา นับเป็นปัญหาเศรษฐกิจในพื้นที่ชีวิตที่ผู้หญิงจะต้องเผชิญในปฏิบัติการชีวิตประจำวันอยู่เสมอ

2.1.2.2 ผู้ดื่มสุราเป็นภาระด้านการเงิน เนื่องจากผลกระทบจากการรักษาพยาบาลที่มีสาเหตุมาจากอุบัติเหตุ/ความเจ็บป่วยจากการดื่มสุรา

นอกจากการดื่มสุรา จะทำให้พื้นที่ชีวิตของผู้หญิงยามที่ผู้ดื่มสุรายังแข็งแรงอยู่ต้องประสบปัญหาในด้านต่าง ๆ ในปฏิบัติการชีวิตประจำวันของผู้หญิงเหล่านี้ แต่ยามเมื่อผู้ดื่มสุราเจ็บป่วยหรือเกิดอุบัติเหตุเนื่องจากการดื่มสุราก็เป็นอีกหนึ่งสถานการณ์ปัญหาในพื้นที่ชีวิตของผู้หญิง

กะมะที่มีน้องชายดื่มสุรา และมีโรคประจำตัวคือความดันและเบาหวาน ก็ได้เล่าถึงความลำบากใจในมุมนี้เช่นกัน

“มีครั้งหนึ่ง เขาดื่มเหล้าเสร็จ ก็คงกลับบ้าน แต่ไม่ได้เข้าไปในบ้าน คงเมาเหล้ามาก แล้วที่นี้เขาก็ช็อก ไปเจตตอนเข้าก็อาการหนักแล้ว ส่งโรงพยาบาล หมอก็ก้มหัวใจ ตอนนั้นทุกคนกลัวว่าเขาจะเสียชีวิต แต่ก็รอดมาได้...”

“...เราไม่ได้มีเงินมากมายอะไร ก็แค่ทำงานโรงงาน ก็ดูแลเขาไป เวลาไปโรงพยาบาลมีโครงการ 30 บาทแหละ แต่มันไม่ได้แค่นั้นไง เราก็ต้อทำงาน ค่าอาหาร ค่ากิน เวลาต้องเฝ้าเขาที่โรงพยาบาล ก็ลำบากใจแหละ ไม่ใช่ไม่ดูแลนะ แต่พอเขาเจ็บป่วยเพราะอาการจากการที่เขากินเหล้ามันก็รู้สึกไม่ดีเลย”

(กะมะ (นามสมมุติ), 30 กรกฎาคม 2562 : สัมภาษณ์)

กะยาที่เป็นทั้งเพื่อนและญาติของกะมะได้กล่าวเพิ่มเติมว่า

“พอรู้ว่าเขาเข้าโรงพยาบาลก็รีบไป เพราะสงสารกะมะ เพราะเขาไม่มีใคร เวลาน้องป่วยและเข้าโรงพยาบาลเขาทำอะไรไม่ถูก ไม่รู้จะติดต่อใคร ยังไง ชีวิตเขามีแต่บ้านกับโรงงานที่เขาทำงาน พอต้องเจอคนที่ไม่คุ้นเคยเขาก็จะตื่นเต้น กลัว ทุกครั้งที่รู้ว่าน้องป่วยหรือเข้าโรงพยาบาลก็จะรีบไปดู สงสารเขา ไม่รู้จะมีเงินมัย ทำอะไร จัดการอะไรได้มัย”

(กะยา (นามสมมุติ), 21 มิถุนายน 2563 : สัมภาษณ์)

กะมะยังโชคดียังมีเพื่อนบ้านคอยห่วงใย แต่กะมาไม่มีใครเลย มีแต่ตัวเองและลูก ๆ ที่ต้องอดทน ต่อสู้กันไป โดยกะมาเป็นหนึ่งในอาสาสมัครที่สามัคคีการด้วยโรคอัมพฤกษ์ได้เล่าให้ฟังว่า

“เขาไม่ได้ดูแล ไม่ได้คำนึงถึงภาวะสุขภาพของตัวเอง และไม่เคยมคิดถึงค่าใช้จ่าย ค่ารักษาพยาบาล เมื่อต้องไปหาหมอ นั่นคือสิ่งที่กะต้องรับผิดชอบ รวมทั้งการดูแลเขาในแต่ละวัน ทั้งค่าแพมเพิส ที่เขาต้องสวมเวลาที่อยู่ที่บ้าน เพราะลูกไปฉี่เองไม่ได้ กะต้องทำงาน ก็ต้องฉี่ในแพมเพิส ก็เป็นหน้าที่ของกะนั่นแหละที่จะต้องรับผิดชอบ”

(กะนา (นามสมมุติ), 30 กรกฎาคม 2562 : สัมภาษณ์)

กัมมยุรีที่เป็นอาสาสมัคร (อสม.) ในชุมชนก็ได้พูดถึงประเด็นนี้เช่นกัน

“ปกติค่าใช้จ่ายในแต่ละเดือนในการดูแลคนที่ต้องใส่แอมเปลก็ไม่น้อยนะ แล้วเวลาไปหาหมออีก เวลาเจ็บป่วยอีก ก็เป็นหน้าที่ของนาทั้งนั้น ก็หนักนะสำหรับผู้หญิงคนหนึ่งที่ต้องดูแลลูก ดูแลพ่อแม่ไม่เคยมีความสุขใจ แล้วยังนำทุกข์ยามมาให้ ใคร ๆ ก็ว่านวดทน เข้มแข็ง ทำงานเลี้ยงลูกได้ดี ชายของดี แต่จริง ๆ คิดว่าลำบากมากแหละ คงทั้งกายและใจ”

(กัมมยุรี (นามสมมุติ), 21 มิถุนายน 2563 : สัมภาษณ์)

ผู้วิจัยเป็นลูกค้าของก๊านามานาน ก๊านาขายอาหารตอนเช้าในชุมชน ทั้งขนมจีน ข้าวเหนียว ไก่ย่าง และขนม ร้านของก๊านามีอาหารให้ทานตั้งแต่หกโมงเช้า นั่นแสดงว่า ก๊านาต้องตื่นมาเตรียมวัตถุดิบในการทำอาหารตั้งแต่ก่อนรุ่งเช้า เพื่อที่จะนำมาขายในแต่ละวัน เบื้องหน้าคือแม่ค้าที่ยิ้มแย้มแจ่มใสกับอาหารสุกใหม่เพื่อต้อนรับลูกค้า แต่เบื้องหลังอาหารเหล่านั้นในพื้นที่ชีวิตของก๊านาก็มีบททดสอบและความท้อแท้ใจอยู่ไม่น้อย

“เวลาทำงานได้เงินมาดูแลลูกรวมทั้งดูแลเขาด้วยก็ยังไม่ได้อยู่ นะ ได้อยู่ แต่เมื่อมามองอีกมุม เขาไม่ไหวนะ ทำงานทำการอะไรไม่ไหว เราต้องดูแล ต้องพาหาหมอ แต่สุดท้ายแล้ว ก็ไปจบที่เขากินเหล้า มันเหนื่อยน้อง (ผู้วิจัย) ท้อ ก๊านาแค่รอให้ลูกเรียนจบ ถ้าหาทางออกให้ตัวเองได้ก๊านาก็อาจจะไป”

(ก๊านา (นามสมมุติ), 30 กรกฎาคม 2562 : สัมภาษณ์)

นั่นคือคำกล่าวของก๊านายามเมื่อบอกเล่าถึงการที่ต้องทำงานเพื่อเลี้ยงดูลูกและสามี รวมทั้งต้องมีเงินไว้ เพื่อเป็นค่ารักษาพยาบาล ดูแลสามีที่แม่ต่อนี้จะเป็นอัมพฤกษ์แต่ก็ยังคงดีมีสุราอยู่

ส่วนน้องยะ ซึ่งมีบอกว่า ตั้งแต่รู้ว่าสามีดื่มสุรา วิถีชีวิตของน้องยะกับสามีก็เปลี่ยนไป ต่างคนต่างอยู่กันมากขึ้น แต่ในยามที่สามีป่วย น้องยะก็อดไม่ได้ที่จะดูแล

“ทั้งห่วง ทั้งโกรธ เกลียด เจ็บใจ”

(น้องยะ (นามสมมุติ), 7 กันยายน 2562 : สัมภาษณ์)

เป็นคำกล่าวไม่ก็คำ แต่ก็แสดงถึงความรู้สึกของน้องยะได้เป็นอย่างดี ทุกอย่างผสมปนเปกันไปหมดสำหรับความรู้สึกของน้องยะ

“มีครั้งหนึ่งแกปวดท้อง เราก็ตองดูแล ไปซื้อยาให้ เราก็ตองพาไปหาหมอ ถ้ากินแล้วไม่สร้างความเดือดร้อนให้ เราต้องมาดูแล ต้องไปเฝ้าที่โรงพยาบาล เขาเองก็เจ็บ เราก็ตองห่วง เขาก็ตองไปพักหนึ่ง ได้สามวันเท่านั้นแหละก็กลับมาดื่มอีก”

(น้องยะ (นามสมมุติ), 7 กันยายน 2562 : สัมภาษณ์)

จากข้อมูลพบว่า พื้นที่ชีวิตของผู้หญิงที่มีบุคคลในครอบครัวดื่มสุรา ต้องพบเจอกับสถานการณ์ปัญหาด้านเศรษฐกิจของครอบครัวซึ่งมีสาเหตุเนื่องมาจากผู้ดื่มสุราเป็นภาระด้านการเงิน การรักษาพยาบาล ผลกระทบจากการต้องพยาบาล ดูแลรักษาเนื่องจากอุบัติเหตุ/ความเจ็บป่วยเนื่องจากการดื่มสุรา โดยผู้หญิงที่ต้องเผชิญ

สถานการณ์ปัญหาในปฏิบัติการชีวิตประจำวันกับการต้องดูแลผู้ดื่มสุรามาเมื่อเจ็บป่วยรู้สึกว่าเป็นปัญหาด้านเศรษฐกิจของครอบครัวที่เพิ่มขึ้นมาอีกประการหนึ่ง ซึ่งมีสาเหตุมาจากการดื่มสุรา อย่างไรก็ตาม แม้จะไม่พอใจ รู้สึกไม่ดีต่อพฤติกรรมกรรมการดื่มสุราและไม่รับผิดชอบต่อหน้าที่และสุขภาพของตัวเองของผู้ดื่มสุราเพียงใด แต่ผู้หญิงเหล่านี้ก็ยังเลือกที่จะดูแล รักษา และใช้จ่ายเพื่อให้ผู้ดื่มสุราหายเจ็บป่วยหรือมีสุขภาพที่ดีขึ้น เป็นช่วงหนึ่งของผู้หญิงมีพลังอำนาจในการต่อรองกับผู้ดื่มสุราเมื่อผู้ดื่มสุราเจ็บป่วย แม้จะเหน็ดเหนื่อยในการดูแล เครียด กังวลกับการต้องจ่ายค่ารักษาพยาบาล แต่กลับเป็นช่วงที่ผู้ดื่มสุราถูกลดทอนพลังอำนาจ เป็นจังหวะหนึ่งของพื้นที่ชีวิตที่ผู้หญิงจะสามารถต่อรองกับผู้ดื่มสุรา พบว่าผู้ดื่มสุราบางคนมักหยุดดื่มสุราเมื่อประสบอุบัติเหตุหรือเจ็บป่วย และทอเวลาการหยุดดื่มไประยะหนึ่ง ซึ่งผู้หญิงบางคนมองว่า เป็นการต่อสู้เพื่อปรับปรุงตนเองให้ลด ละ เลิกดื่มสุรา ปฏิบัติการชีวิตประจำวันในช่วงนี้จึงเป็นช่วงหนึ่งในพื้นที่ชีวิตที่เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ผู้หญิงยังคงใช้ชีวิตร่วมกับผู้ดื่มสุราต่อไป

2.1.2.3 ครอบครัวเกิดปัญหาเศรษฐกิจเนื่องจากสูญเสียทรัพย์สินจากอุบัติเหตุทางการจราจร ขณะเมาสุรา การขาย จำนองทรัพย์สินเนื่องจากต้องการเงินมาใช้ในการซื้อสุรา สูญเสียทรัพย์สินจากอุบัติเหตุทางการจราจรขณะเมาสุรา เป็นสถานการณ์ปัญหาหนึ่งในพื้นที่ชีวิตของผู้หญิงที่ต้องเผชิญในพื้นที่ชีวิตของผู้หญิงที่มีคนในครอบครัวดื่มสุรา

ก๊าะเล่าให้ฟังว่า

“เมื่อก่อนแกทำงานได้เงิน มีรถขับ แต่เงินก็หมดไปกับการดื่มเหล้ามากกว่าสิ่งอื่น เลิกงานก็ดื่มเหล้าสุดท้ายก็เอารถไปจำนำ 2 -3 คัน แกก็เอาไปกินเหล้า เล่นไพ่ เอาไปจำนำที่ศรีสวัสดิ์ หัวทะเลเบียนปีละหมื่นกว่าบาท บางทีก็ตั้งคนแถวบ้านครั้งละ 3,000 บาท นี่ก็เอาไปตั้งกับเจ้าของร้านเหล้าอีก 12,000 บาท เอาไปจำนำเรื่อย ๆ พอก็รู้ก็จะต้องไปเอาออกมา ตอนนี่ชีวิตก็กะกับมะ (แม่สามี) ก็ต้องมีตั้งค์ส่วนหนึ่งที่ต้องเก็บไว้เพื่อจะไถ่รถคืน นอกจากกินเหล้าในช่วงแรก ๆ ก็มีสิ่งอื่นตามมาอีก ทั้งเล่นไพ่ ยาเสพติดชนิดอื่น มีทุกอย่าง แกลองทุกสิ่งที่มีครบหมด แล้วจะเหลืออะไรให้แกเก็บไว้อีก ทนอันไหนก็อันนั้นแหละ ”

“หลายครั้งหลายคราแล้วที่แกทำแบบนี้ รถตอนนี่ 3 คันเอาไปจำนำหมด มีเจ้าไหนไม่รู้แกไปจำนำไว้ 20,000 บาท ไม่มีเงินไปไถ่ ก็ก็เลยให้รถคันนั้นกับเค้าไป และก็เสียรถเวฟไปอีกคันหนึ่ง ก็หนักเลยแหละ ”

(ก๊าะ (นามสมมุติ), 30 กรกฎาคม 2562 : สัมภาษณ์)

นอกจากจะนำทรัพย์สินไปจำนองเพราะต้องการเงินมาใช้ในการดื่มสุราแล้ว สามียก๊าะนายนายที่เมาสุราก็ใช้รถในการขนส่งสิ่งต่าง ๆ เพื่อระบายอารมณ์ในขณะที่เมาสุรา คือเจตนาทำในยามที่เมา เพียงเพื่อ “ความสะใจ” ก๊าะนาใช้วิธีนี้ในการอธิบายการกระทำของสามี ที่พร้อมจะสร้างความเสียหายได้เสมอ ไม่ว่าจะทางใดก็ตาม และก๊าะนาก็ต้องออกเงินเองเพื่อใช้ในการซ่อมรถ

สามียก๊าะเชอริก็เช่นกัน ก๊าะเชอริเล่าว่า

“บางทีแกเมา แต่อยากกลับบ้าน แกก็กลับมากลางดึกกลางคืน ขับรถมาจากบ้านแกนั้นแหละ จนไม่รู้ก็ครั้งแล้ว มีครั้งหนึ่งแกประสบอุบัติเหตุ สลบจนคิดว่าแกตายไปแล้ว อีกครั้งแกพาลูกไปด้วย แกก็ไปดื่มที่บ้านแกแหละ และเมา อยากกลับบ้าน ปลุกลูกขึ้นมาทั้ง ๆ ที่ลูกหลับไปแล้ว และประสบอุบัติเหตุ พาลูกตกคู ลูกก็กลัวมาก บอกว่าไม่เอาแล้ว กลัว หลังจากนั้นลูกก็จะไม่เดินทางกับแกตอนแกเมาอีกเลย ลูกสาวที่ประสบอุบัติเหตุพร้อมแกก็ไม่อยากเข้าใกล้แก ถ้าเราไม่ไปด้วยลูกก็ไม่อยากไป”

“ไม่ใช่แค่รถเสียแล้วต้องซ่อมอย่างเดียวน้อง(ผู้วิจัย) ลูกก็เจ็บ ต้องรักษา หามหอบ รวมทั้งแกเอง ค่า ยา ค่าใช้จ่ายในการดูแลในเวลาที่อยู่โรงพยาบาล ทุกอย่างต้องใช้เงินทั้งนั้น แต่นั่นแหละ คนมันไม่คิดก็ไม่รู้จะทำ ยังไง”

(กะเซอร์ (นามสมมุติ), 10 สิงหาคม 2562 : สัมภาษณ์)

ส่วนน้องชายกะมะ ซึ่งเกิดมาในครอบครัวที่ฐานะดี พ่อแม่ที่เสียชีวิตไปแล้วทิ้งทรัพย์สินไว้มากมาย เป็นคนที่มีฐานะดีคนหนึ่งในกลุ่มคน แต่น้องชายของกะมะกลับขายทรัพย์สินที่พ่อแม่ทิ้งไว้ให้ในราคาที่ถูกลงกว่าในท้องตลาด เพื่อให้ได้เงินมาซื้อสุราและต้องการเงินในทันทีเพื่อใช้มาจ่ายค่าสุรา

“เขาเป็นคนตามเพื่อน เพื่อนชวนไปทางไหนก็ไปทางนั้น ใจใหญ่ เพราะมีเงินเยอะ สมัยยังเป็นนักเรียนก็พาเงินไปโรงเรียนมากกว่าเพื่อน ๆ เขาเลยกลายเป็นเป้าของกลุ่มที่เกเรและต้องการเงิน เพราะเรียนไม่เก่ง ไม่ชอบเรียน เลยกบกับเพื่อนที่ไม่ชอบเรียนเหมือนกัน ไม่ยอมเรียนต่อ และนิสัยอยากรู้ อยากลอง ตามคำยุ คำชวนของเพื่อน อยากทำหรรอย (ทำซาล์) ต่อหน้าเพื่อน ทำให้เขาเริ่มหันมาลองดื่มเหล้า และเขาก็มีเงิน เพื่อนไปดื่มก็จะชวนเขาไปด้วย เพราะเขาเป็นคนจ่าย”

“เวลาเงินหมด และเขาต้องการเงินเพื่อใช้ในการกินเหล้า เขาก็จะขายอะไรก็ได้ที่ขายได้ ทั้งรถ ที่ดิน หรือของมีค่าอะไรก็ตามที่อยู่ใกล้มือ ขายในราคาที่ถูกลงมาก ๆ คนดี ๆ หน่อยก็จะมาบอกเราน้องจะขายของ หรือไม่ก็จะบอกยา เพราะเขาไปดื่มเหล้าแฉวนั้น ยาก็จะไปเคลียร์ให้ เกลี่ยกล่อมไม่ให้ขาย หรือมีบางครั้งที่เขาบอกว่าเขาต้องการขายจริง ๆ ต้องการเงิน มีคนจะซื้อแล้ว ราคาเท่านั้นเท่านี้ ยาก็จะรู้ว่าราคาที่คนซื้อมันถูกกว่าท้องตลาด ยาก็ต้องหาเงินมาซื้อเก็บไว้ กะไม่มีอยู่แล้ว ถ้ายาไม่มีเงินสมบัติชิ้นนั้นก็ไป”

(กะมะ (นามสมมุติ), 30 กรกฎาคม 2562 : สัมภาษณ์)

กะยามักกล่าวถึงน้องชายกะมะไว้เช่นเดียวกันว่า

“เพราะมีเงินเยอะนั่นแหละ ใจใหญ่ และก็ไม่มีทัศนคติ เพื่อนชวนทำอะไรก็ทำหมด แต่จะโทษเพื่อนอย่างเดียวก็ไม่ได้ เป็นที่ตัวเขาเองด้วย ไม่กล้าปฏิเสธ อยากรู้ อยากลอง อยากทำให้ได้เหมือนเพื่อนไปเสียหมด ก็เลยทำให้ติดเหล้าและก็ยังเลิกไม่ได้จนถึงตอนนี้”

“ผลออกเป็นไม่ได้ มันจะต้องเอาโน่นเอานี้ไปขาย รถบ้าง ที่ดินบ้าง ล่าสุดก็จะขายบ้าน แต่อันนั้นขู่มันไว้เลยว่าห้ามขาย ถ้าขายโดนตบ มันก็กลัวเราอยู่บ้างเลยฟัง คือเงินต้องมีตลอด ต้องพร้อมซื้อที่มันตลอด เราซ้ามันก็ขายคนอื่น พี่สาวมันมาแต่ละทีก็สงสาร แต่ไม่รู้จะช่วยยังไงเหมือนกัน บางทีเอารถไปจำนำ ก็ไปไถ่คืนให้ พอผลอกก็เอาไปจำนำอีก ทัศนคติที่นั่น ร้านเหล้าบ้าง เจ้าหนีนอกระบบบ้าง ก็ไปตามไถ่คืนมา”

(กะยา (นามสมมุติ), 21 มิถุนายน 2563 : สัมภาษณ์)

กะยาเป็นผู้นำทางธรรมชาติในกลุ่มคน เป็นผู้ที่คนในกลุ่มคนเกรงใจ เมื่อน้องชายกะมะจะขายทรัพย์สินในราคาถูก คนที่จะซื้อก็โทรมาบอกกะยาก่อน เพราะเกรงว่าหากซื้อไว้ในราคาที่ไมสมเหตุผล เกรงว่ามีรูปภาพที่มีต่อกันกับกะยาจะหายไป

“แต่บางทีก็ไม่มีเงิน หาเงินไม่ทัน หรือมันไปขายคนที่ไม่รู้จัก หรือรีบโอนก่อนที่เราจะรู้ สมบัติชิ้นนั้นก็ต้องเสียไป ก็ได้แต่ขอมะอับ(ขออภัย) จู (น้ำ) ที่เสียไป ที่เราช่วยรักษาสมบัติของเขาไว้ให้อยู่กับลูกหลานคือน้องของมะหรือเราเองที่เป็นลูกหลานจูไม่ได้”

(ก๊วยยา (นามสมมติ), 21 มิถุนายน 2563 : สัมภาษณ์)

ส่วนพ่อของน้องหญิง แม่ไม่ได้ขายทรัพย์สิน หรือทำลายโดยตรงเหมือนคนอื่น ๆ แต่พ่อของน้องหญิงยามเมื่อเมาสุราก็จะเอาทรัพย์สินในบ้าน ลากออกมานอกบ้าน

“แกลากออกมาหมดกะ(ผู้วิจัย) ไม่ว่าจะเป็นตัว โต๊ะ ทีวี ตู้เย็น อะไรก็ตามที่แกลากไหว”

(พีววรรณ (นามสมมติ), 21 มิถุนายน 2563 : สัมภาษณ์)

แน่นอนที่สุด ทรัพย์สินที่หากต้องขนย้ายก็ต้องขนย้ายให้ถูกวิธี แต่พ่อของน้องหญิงลากออกมาเพื่อเรียกร้องความสนใจ หรือไม่ก็ต้องการเอาชนะเพื่อให้ได้ในสิ่งที่ตัวเองต้องการ

บังฮาได้กล่าวถึงพ่อของน้องหญิงว่า

“คือเห็นจนชินแล้ว เรื่องลากของออกมาขวางไว้บนถนน เข้าใจคนในครอบครัวแกแหละ แต่ก็อดที่จะเห็นใจไม่ได้ เพราะดูแล้วมันก็ต้องเสีย ต้องพังกันบ้างแหละ”

(บังฮา (นามสมมติ), 21 มิถุนายน 2563 : สัมภาษณ์)

จากข้อมูลข้างต้นทำให้ทราบว่า ในพื้นที่ชีวิตของผู้หญิงที่มีบุคคลในครอบครัวดื่มสุรากล้วนต้องเผชิญสถานการณ์ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจของครอบครัว เนื่องจากผู้ดื่มสุรขายทรัพย์สิน เช่น ที่ดิน รถ หรืออื่น ๆ ในราคาที่ถูกลงกว่าปกติ หรือนำทรัพย์สินไปจำนอง จำนำกับเจ้าของร้านเหล้าหรือเจ้าหนี้นอกระบบ ทำลายทรัพย์สินโดยเจตนาหรือประสพอุบัติเหตุเนื่องจากเมาสุรา รวมทั้งการทำลายทรัพย์สินเพื่อเรียกร้องความสนใจ หรือเพื่อให้คนในบ้านทำตามในสิ่งที่ตัวเองต้องการ

2.1.2.4 เป็นหนี้เนื่องจากดื่มสุรา ครอบครัวไร้เงินออมสำหรับอนาคต

การเกิดปัญหาทางด้านเศรษฐกิจเนื่องจากการดื่มสุรา ครอบครัวไร้เงินออมสำหรับอนาคต เป็นสถานการณ์ปัญหาหนึ่งของผู้หญิงที่ต้องเผชิญในพื้นที่ชีวิตของพวกเธอ

ครูฟ้าเป็นครูในสถานศึกษาแห่งหนึ่งในจังหวัดสตูลเล่าว่า สามมีอาชีพค้าขาย มีรายได้ต่อวันค่อนข้างจะสูงกว่าคนทั่วไปในชุมชน และครอบครัวของครูฟ้าแทบไม่มีปัญหาเกี่ยวกับภาวะต้องต่อสู้อื่นๆ ดิ้นรนเพื่อหาเงินสำหรับการใช้จ่ายในชีวิตประจำวันเลย แต่ครูฟ้าก็บอกเล่าถึงความรู้สึกอึดอัดของตัวเองว่า

“เงินก็จะอยู่กองเดียวกัน เราก็สังเกตพบว่า ช่วงเช้าพรรษาเขาก็จะไม่ดื่มเหล้า กับช่วงปกติเขาจะดื่งเงินไปดื่มเหล้าวันหนึ่งประมาณ 40-100 บาท เขาเอาแค่เศษเงินไปก็จริง แต่ทั้งเดือนรวมกันก็ปาเข้าไปหลาย ๆ พันเลย แต่ช่วงเช้าพรรษาสามเดือน เงินจากส่วนที่เขาดื่มเหล้าทุกวัน บ้านของเราก็จะมีเงินเหลือมากกว่าปกติ ช่วงที่เค้าดื่มก็ดื่งไป 40 ฟรุ้งนี้ 50 วันนี้ 100 ทุกวัน ก็ไปสะสมอยู่ในขวดเหล้า เงินเหลือ นอนหลับก็สบาย เพราะเขาไม่กรนเสียงดัง ก็สบายใจกว่ามากกับการที่เขาไม่ดื่ม”

“แต่ที่น้ำเสียตายก็คือ เงินที่ควรจะเป็นเงินเก็บ เงินออมหายไปเป็นจำนวนไม่น้อย ก็เสียตายนะคะ แต่ไม่รู้จะพูดยังไงแล้ว ในเมื่อเขามองว่า เป็นจำนวนไม่มาก แค่วันละ 40 บาท 50 บาท”

(ครูฟ้า (นามสมมติ), 31 พฤศจิกายน 2562 : สัมภาษณ์)

เช่นเดียวกับน้องชายของพี่อ้วนที่มองว่าการดื่มสุราไม่ใช่ปัญหาของชีวิต แต่พี่สาวอย่างพี่อ้วนก็เห็นรับรู้ และรู้สึกไม่สบายใจมาตลอด

“เขาไม่เคยเชื่อว่าการดื่มสุราจะเป็นปัญหาในชีวิต และเชื่อว่าการดื่มสุราจะทำให้สามารถสร้างความสนิทสนม มีความแน่นแฟ้นกับเพื่อนมากยิ่งขึ้น เขาเลยดื่มสุราทุกเย็นหลังเลิกงาน เขาบอกว่าเป็นการสร้างความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อน จนในที่สุดก็กลายเป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้”

“ลองคิดดู เงินมันก็หายไป ถ้าไม่มีปัญหาเหมือนที่น้องคิด แม่ พี่ก็ไม่ต้องยื่นมือไปให้ความช่วยเหลือในการดูแลลูกเค้าหรอก แต่ไม่มี มันจัดการให้สิ้นสุด เงินเก็บก็ไม่เหลือ เงินปัจจุบันก็ไม่พอ”

(พี่อ้วน (นามสมมุติ), 8 ตุลาคม 2562 : สัมภาษณ์)

นอกจากพี่อ้วนแล้ว อามานีซึ่งเป็นเพื่อนที่เรียนอยู่สถานศึกษาเดียวกับพี่อ้วนได้เล่าถึงปัญหาในพื้นที่ชีวิตของพี่อ้วนว่า

“พี่อ้วนเดินเข้ามาทักหนู และก็บอกเล่าให้ฟังว่าอาจารย์ (ทิมวิชัย) ไปเก็บข้อมูล และได้เล่าถึงน้องชายของตัวเองว่า ตอนนี้น้องชายประสบอุบัติเหตุเนื่องจากขับรถในขณะที่เมาสุรา น้องชายหายาร่างกับภรรยา จึงเป็นหน้าที่ของพี่อ้วนที่ต้องดูแล คอยเฝ้าไข้ น้องชายที่อยู่โรงพยาบาล แม่ก็แก่มากแล้ว มีความกังวลกับสถานการณ์ชีวิตของลูกตอนนี้ พี่อ้วนรู้สึกกังวลและไม่สบายใจ”

“ตอนแรกพี่อ้วนก็รู้สึกว่าการดื่มของน้องชายที่พบปะสังสรรค์ เข้าสังคมกับเพื่อน ๆ แต่เมื่อเวลานานเข้า ดื่มจนกลายเป็นนิสัย ก็กลับกลายเป็นต้องดื่มทุกวัน เลยกลายเป็นปัญหาที่ต้องดูแลผู้ดื่มสุรา และไม่ใช่แค่น้องชายเท่านั้นที่พี่อ้วนต้องดูแล แต่ยังมีลูกของน้องชายที่เป็นหน้าที่ของพี่อ้วนและแม่ที่ชราแล้วต้องช่วยกันดูแลอีก”

(อามานี (นามสมมุติ), 19 ธันวาคม 2562 : สัมภาษณ์)

ปัญหาในพื้นที่ชีวิตของพี่อ้วนเริ่มจากปัญหาเล็ก ๆ ซึ่งหากปล่อยปละละเลย ไม่สังเกตก็จะมองว่า “ไม่ใช่ปัญหา” สามารถควบคุมได้ นั่นคือในช่วงแรกที่พี่อ้วนซึ่งเป็นหนึ่งในอาสาสมัครได้แลกเปลี่ยนกับคณะวิจัย แต่เมื่อผ่านไป พี่อ้วนก็รู้สึกว่า “มันคือปัญหา” ที่ถูกซ่อนไว้ มองไม่เห็น ไม่รับรู้หากไม่สังเกต และตอนนี้ พี่อ้วนก็ยอมรับว่าการมีน้องชายดื่มสุราคือสถานการณ์หนึ่งของปัญหาในพื้นที่ชีวิตของพี่อ้วน ยิ่งตอนน้องชายประสบอุบัติเหตุ แม้รักษาในโรงพยาบาลรัฐ ค่าใช้จ่ายในการดูแล การเฝ้าไข้คนป่วยก็เป็นเรื่องที่เขาเข้ามาในปฏิบัติการชีวิตประจำวันของพี่อ้วน

ส่วนปัญหาของก๊านาคือ นอกจากสามีจะไม่รับผิดชอบเรื่องค่าใช้จ่ายแล้ว ก็ยังก่อกวนให้ก๊านาคต้องรับผิดชอบอีก ก๊านาคจึงต้องหาวิธีการเพื่อให้สามารถประคับประคองเศรษฐกิจของครอบครัวให้ได้ บ่อยครั้งก็ต้องเก็บเงินไว้ด้วยการจำยอมให้ลูกไปรับไปส่งสามีไปร้านเหล้า

“บางทีเงินไม่พอก็ต้องติดหนี้ ยืมคนโน้นคนนี้ หรือไม่ก็จำนำรถไว้ที่ร้านเหล้ามันแหละ ไม่ต้องถามว่าจะเหลือเงินสำหรับออมมัย แค่อใช้จ่ายให้พอ มีเงินใช้หนี้ หรือไปเอาโน่นเอานี้คืนจากการที่แกเอาไปจำนำไว้ก็ยังไม่พอเลย แล้วที่สำคัญ จะไปกินเหล้าที่ก็มีค่าใช้จ่าย คือตอนไป ไปเองได้ พอตอนกลับต้องจ้างคนมาส่ง แล้วบางทีเราไม่มีเงินไง ก็ให้ลูกไปรับแก และเอาเงินที่แกจะจ้างคนอื่นมาใช้จ่ายเรื่องอื่นในบ้านแทน ลูกก็ไปนะ มันคือภาวะจำยอมที่เราต้องทำเพื่อเงินไม่กี่บาท เพื่อความอยู่รอดของครอบครัวมันแหละ บางทีก็คิดง่าย ๆ ทำยังไงก็ได้ให้มีกิน”

(ก๊าะนา (นามสมมุติ), 30 กรกฎาคม 2562 : สัมภาษณ์)

สำหรับพื้นที่ชีวิตของก๊าะเซาะคือการต่อรองกันไปมาระหว่างก๊าะเซาะกับสามี เพื่อความอยู่รอดในแต่ละวันไม่ต่างกับก๊าะนา

“ถ้าวันไหนไม่มีเงินก็อยู่ได้นะ กินคราวละ 10 บาท 20 บาท กินไม่หยุด ตามระดับเงินที่ตัวเองมี กินทีละเป๊ก คือเช้าออก กิน 10 บาท หรือ 20 บาท เย็นก็ไปอีก ก็ 10 บาท 20 บาท แต่วันไหนที่มีเงิน ก็กินไปเรื่อย ๆ ถ้ามีเงินมากก็จะกินมาก กินเยอะเลยแหละ”

(ก๊าะเซาะ (นามสมมุติ), 18 กันยายน 2562 : สัมภาษณ์)

“เวลาเขาไปทำงานกลับมา ก็ยืมตั้งค้ให้บ้างครั้งละ 40 บาท 50 ค่าไฟ 600 เขาก็จะให้มาลั๊ก 100 บาท อีก 500 เราก็ต้องหาเอง ก็ไม่พอใช้ มีงานอะไรเราก็อำหนด รับจ้างทำทุกอย่าง ก็กระทบมาก เพราะเขาก็ให้เท่าที่เขามี เท่าที่เขาเหลือ ก็ไม่พอจ่าย”

“แต่ที่แย่ก็คือ เขาให้เงินเรามา 500 แต่เมื่อไม่มีเงินซื้อเหล้า เขาก็มาขอเราเรื่อย ๆ จนเกิน 500 ที่ให้เรามาแน่นแหละ ปกติแค่ลำพังเงินที่เราหามาได้ก็ชักหน้าไม่ถึงหลังอยู่แล้ว เจอพฤติกรรมนี้ของเขาก็กกลายเป็นยำแย่เลยแหละ เหนื่อย ท้อ เงินออมเงินเก็บไม่มีเหลือหรอก แคให้รอดในแต่ละวันก็แทบจะไม่มีแล้ว”

(ก๊าะเซาะ (นามสมมุติ), 18 กันยายน 2562 : สัมภาษณ์)

พื้นที่ชีวิตของผู้หญิงเหล่านี้คือภาวะที่เป็นหนี้ แต่ละวันทีผ่านไปก็ต้องต่อสู้ ดิ้นรนเพื่อให้สามารถเลี้ยงดูตัวเองและลูก ๆ ได้ บางครั้งก็ต้องยอมทำทั้ง ๆ ที่ไม่ยอมอยากทำ เช่น ในกรณีของก๊าะนาที่ต้องให้ลูกไปรับพ่อที่เมาสุรา กลับมาบ้าน เพื่อนำเงินส่วนนั้นที่ผู้ดื่มสุรานำไปจ้างรถโดยสารมาใช้จ่ายเพื่อที่จะให้มีเงินประทังชีวิตในแต่ละวัน “เงินเก็บไม่มีเงิน เงินใช้จ่ายในชีวิตประจำวันไม่พอ ทำยังไงก็ได้ให้อยู่รอดในแต่ละวัน” นั่นคือโจทย์ชีวิตของผู้หญิงที่มีบุคคลในครอบครัวดื่มสุราต้องขบคิดวนไปมาในปฏิบัติการชีวิตประจำวันของพวกเขา

2.2 ผลกระทบต่อสมาชิกในครอบครัวของผู้หญิงที่มีบุคคลในครอบครัวดื่มสุรา

2.2.1 ผลกระทบต่อเด็ก/เยาวชน

2.2.1.1 เกิดความรุนแรงต่อเด็ก/เยาวชน

ความรุนแรงในครอบครัวเป็นประสบการณ์การเผชิญสถานการณ์ (ปัญหา) ของผู้หญิงที่มีบุคคลในครอบครัวดื่มสุรา โดยพบว่า พื้นที่ชีวิตของผู้หญิงที่มีบุคคลในครอบครัวดื่มสุราต้องเผชิญสถานการณ์ปัญหาต่าง ๆ หลากหลายรูปแบบที่ไม่ได้เกิดโดยตรงต่อผู้หญิงเท่านั้น แต่ยังส่งผลไปยังครอบครัวของผู้หญิงเหล่านั้นอีกด้วย โดยพบว่า ความรุนแรงที่มีแทบทุกบ้านคือ ความรุนแรงที่เกิดขึ้นต่อเด็ก/เยาวชน ทั้งการทำร้ายร่างกายที่เป็นความรุนแรงโดยตรง การแสดงออกซึ่งการคุกคามทั้งต่อเด็ก/เยาวชนและต่อบุคคลอื่นในครอบครัว ต่อหน้าเด็ก/เยาวชน การออกคำสั่งหรือบังคับให้เด็กทำในสิ่งที่เป็นการต้องการของผู้ดื่มสุราดังต่อไปนี้

ก๊าะเซอร์ได้เล่าให้ฟังถึงปฏิกิริยาของลูกยามเมื่อรับรู้ว่าการกลับมาบ้านก็จะหนีไปอยู่บ้านยายเพราะกลัวพ่อที่เมาสุรา ส่วนครอบครัวของก๊าะเซาะก็มีความรุนแรงเช่นกัน เพราะผู้ดื่มสุราไม่ได้เพียงแค่ทำร้ายก๊าะเซาะ แต่ยังทำร้ายหลานซึ่งยังเป็นเด็กเล็ก ๆ อยู่ เป็นความรุนแรงที่ไม่ใช่เพียงแค่เด็กเห็นผู้มีสถานะเป็นตาทำร้ายร่างกายยายเท่านั้น แต่เด็กยังคงเป็นผู้รองรับอารมณ์และความรุนแรงเหล่านั้น คือเป็นผู้ประสบความรุนแรงเสียเอง

“วันไหนที่เขากินเหล้า ทุกสิ่งก็จะไม่ดีทั้งนั้นแหละ ไม่รู้อะไรต่อมิอะไร มีทั้งนั้น มีครั้งหนึ่งเขาจะฉีดยากันยุง เราก็บอกว่าอย่าเพิ่งฉีดยากันยุงจะโดนหลานที่นั่งอยู่ เขาก็โกรธ ตอบกลับมาว่า เรื่องของเขาเราไปยุ่ง (ใช้คำพูดที่ไม่สุภาพ) อะไรด้วย และก็เตะหลานที่นั่งอยู่ หลานก็ตกใจก็วิ่งมาหาเรา คือทันอะไร หลานนั่งก็ขวางหูขวางตาไปหมด พร้อมทั้งจะทำลายสิ่งของ ทำร้ายคน เด็ก เขาไม่สนใจหรอก”

(ก๊ะเซาะ (นามสมมุติ), 18 กันยายน 2562 : สัมภาษณ์)

ส่วนครอบครัวของก๊ะเซาะก็เช่นกัน ความรุนแรงในครอบครัวเกิดขึ้นอย่างสม่ำเสมอ และทวีความรุนแรงขึ้นทุกวัน สามเณรที่ตีเมียทำร้ายร่างกายก๊ะเซาะ และยังทำร้ายร่างกาย หุบ ตีลูกทั้งด้วยมือและสิ่งของที่อยู่ใกล้ตัว โดยไม่คำนึงว่าจะทำร้ายจิตใจของลูกหรือร่างกายจะได้รับบาดเจ็บ ก๊ะเซาะจึงต้องหอบลูกหนีหากรู้ว่าสามเณรที่เมียสุรากลักลับมาบ้าน โดยบังฮาหลิมซึ่งเป็นผู้นำชุมชนบอกว่า หากสามเณรที่เมียสุรามาเมื่อใด ก็จงอาละวาด ทำลายสิ่งของและทำร้ายทุกคนที่เขาสามารถทำร้ายได้โดยไม่สนใจว่าเป็นใคร แม้กระทั่งลูกเขาเอง

น้องยะก็เจอปัญหาการเมาสุรารวมของสามเณรที่แสดงต่อลูก ๆ ของเธอเช่นกัน

“สำหรับลูกเราก็รับรู้ ลูกก็รับรู้ว่าจะแกล้งลูก ก็จะเล่น คลุกคลีตามปกติ แต่เวลาแกเมา แกก็จะตะคอก จะเสียงดังกับลูก ลูกก็จะร้องไห้ด้วยความตกใจ เราก็จะพยายามพาลูกออกจากแกเพื่อที่จะหลีกเลี่ยงตรงนั้น ตอนนั้นลูกก็ยังไม่โต อาจจะยังไม่เข้าใจอะไรนัก แต่คงเป็นภาพจำที่ไม่ดีที่เกิดขึ้นในใจของลูก ๆ ซึ่งดูแล้วไม่มีที่ท่าว่าจะลดน้อยลง มีแต่จะทวีความรุนแรงมากขึ้น”

(น้องยะ (นามสมมุติ), 7 กันยายน 2562 : สัมภาษณ์)

ส่วนกรณีของครอบครัวก๊ะเซาะคือการออกคำสั่ง บังคับให้เด็กทำในสิ่งที่ตัวเองต้องการโดยผู้ตีเมียสุราให้ลูกสาวซึ่งเรียนอยู่ระดับมัธยมต้องชวนหยุดทำการบ้านและชักชวนเพื่อนที่มาร่วมกันทำงานกลุ่มไปรับพ่อมาจากวงสุรา ซึ่งก๊ะเซาะบอกว่า ลูกสาวอายุเพื่อนและยังรู้สึกไม่ดีกับพ่อ ร้องไห้ เจ็บปวดในสิ่งที่พ่อเป็น แต่ความจำเป็นเรื่องเงินก็ทำให้ต้องไปรับพ่อด้วยตัวเองแทนการจ้างคนอื่นมาส่ง และเก็บเงินนั้นไว้เพื่อนเป็นค่าเล่าเรียนหรือค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ในบ้าน ส่วนลูกชายที่เรียนอยู่ในระดับอนุบาลก็ต้องช่วยดูแลพ่อที่ไม่สามารถดูแลตัวเองได้ แม้กระทั่งการถอดหรือสวมเสื้อผ้าด้วยตัวเอง

จากการศึกษาพื้นที่ชีวิตของผู้หญิงที่มีบุคคลในครอบครัวตีเมียสุราทำให้ทราบว่า ความรุนแรงในครอบครัวเป็นประสบการณ์การเผชิญสถานการณ์ (ปัญหา) ของผู้หญิงที่มีบุคคลในครอบครัวตีเมียสุรา โดยพบว่า พื้นที่ชีวิตของผู้หญิงที่มีบุคคลในครอบครัวตีเมียสุราต้องเผชิญสถานการณ์ปัญหาเกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัวที่เกิดต่อเด็ก/เยาวชนในบ้านของผู้หญิงเอง โดยมีทั้งสร้างความหวาดกลัวจากพฤติกรรมของผู้ตีเมียสุรา สร้างความตื่นกลัว ตกใจกับการประทุษร้ายที่เป็นการรุนแรงระหว่างผู้หญิงกับผู้ตีเมียสุรา เช่น ผู้หญิงถูกทำร้ายโดยผู้ตีเมียสุรา โดนคุกคามด้วยการใช้เสียงข่มขู่ ตะคอก หรือทำร้ายร่างกายโดยผู้ตีเมียสุรา รวมทั้งการต้องปฏิบัติตามคำสั่งของผู้ตีเมียสุราในสิ่งที่เด็ก/เยาวชนไม่ควรกระทำ และปัญหาดังกล่าวไม่ลดน้อยถอยลงเลย นับวันมีแต่จะทวีความรุนแรงขึ้นไปเรื่อย ๆ นับเป็นสถานการณ์ที่เป็นปัญหาอย่างยิ่งในพื้นที่ชีวิตของผู้หญิงที่มีคนในครอบครัวตีเมียสุรา

2.2.1.2 เด็ก/เยาวชนไร้โอกาสทางการศึกษาและการพัฒนาศักยภาพตามวัย

การศึกษาและการพัฒนาเด็กและเยาวชนเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง นับเป็นหน้าที่ของพ่อแม่หรือผู้ปกครองที่ต้องจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กและเยาวชนในความดูแล แต่เมื่อมีบุคคลในครอบครัวตีเมียสุราก็ส่งผลให้เกิดสถานการณ์ปัญหานั้นขึ้นมา นั่นคือเด็ก/เยาวชนไร้โอกาสทางการศึกษาและการพัฒนาศักยภาพตามวัย ซึ่งเป็นผลเกี่ยวเนื่องมาจากพฤติกรรมของผู้ตีเมียสุรา หรือปัญหาทางเศรษฐกิจที่ได้กล่าวไว้ก่อนหน้านี้

จากการบอกเล่าของก๊าะนาที่ซึ่งมีสามีติ่มสุราและเป็นผู้หารายได้หลักของครอบครัว เพราะสามีในตอนนี้เป็นอัมพฤกษ์เนื่องจากผลจากการติ่มสุรา ไม่ทำงานหาเลี้ยงชีพ และไม่สามารถดูแลตัวเองได้อย่างเช่นคนทั่วไป ก๊าะนาเปิดเผยข้อมูลในมุมนี้ได้อย่างน่าเป็นห่วงว่า

“ที่บ้านนอกจากก๊าะแล้ว ก็มีลูกชายที่ช่วยทำงาน เขาก็ยังเด็กอยู่ ถ้าเรียนก็อยู่มัธยมได้มั้ง แต่เขาออกมาช่วยทำงาน คือรับจ้างขับรถไถดิน เขายังเด็กแต่ก็ชอบทางนี้ อีกลุ่มหนึ่งลูกก็คงอยากแบ่งเบาภาระก๊าะด้วย เลยเลือกที่จะไม่เรียนและมาช่วยทำงาน แต่ก็ทำงานได้ไม่กี่ปี ลูกก็เป็นลม เสียชีวิตขณะทำงาน ก็ใจหายเหมือนกัน เสียใจ เขาไม่มีโอกาสเหมือนเด็กคนอื่น อายุยังน้อยก็ต้องมาทำงานหาเงิน เพราะพ่อที่เป็นแบบนี้แหละ”

“เมื่อลูกชายจากไปแล้ว ก๊าะก็พยายามเลี้ยงลูกอีกสองคนให้ดีที่สุด แต่บางทีสภาพ นิสัย การกระทำของคนเป็นพ่อก็ทำให้ลูกหมดกำลังใจเหมือนกัน เด็กสมัยนี้เนื้อหาที่เรียนก็ยาก ป่อยครึ่งในขณะที่ถูกทำการบ้านอยู่ พ่อเขาก็เรียกให้หยิบโน่นหยิบนี่ให้ หรืออยากให้ทำอะไรให้ ลูกก็ไม่มีสมาธิที่จะทำงาน อยากรู้อย่างไรแต่เรียนพิเศษเหมือนลูกเพื่อนเขาเลย แต่จะทำการบ้านอย่างสงบก็ไม่ง่าย บางทีลูกก็ร้องไห้ออกมา เพราะเขารู้สึกเหนื่อย และคงคับแค้นใจตามประสาเด็ก”

(ก๊าะนา (นามสมมุติ), 30 กรกฎาคม 2562 : สัมภาษณ์)

สถานการณ์ปัญหาในปฏิบัติการชีวิตประจำวันของก๊าะนาไม่ได้มีเพียงขณะที่สามีอยู่ที่บ้านเท่านั้น แต่ยามเมื่อเขาออกไปติ่มสุราและเมากจนไม่สามารถกลับบ้านได้ด้วยตัวเอง ลูกสาวก็ต้องวางการบ้านที่ทำอยู่เพื่อไปรับพ่อกลับมา จากวงเหล้า ทำให้ขาดโอกาสในการเรียนรู้ตามวัยเพราะต้องดูแลสมาชิกในครอบครัวที่ติ่มสุรา หรือบางคนก็ขาดโอกาสที่จะได้รับการชี้แนะ ส่งเสริมพัฒนาการตามวัย เช่น ลูกของน้องงา หลานของยายซาที่ติดสุราและมีความสุขกับการได้สังสรรค์กับเพื่อนนอกบ้านจนละเลยหน้าที่ของความเป็นแม่ โดยบังเอิญซึ่งเป็นเพื่อนบ้านก็ได้แสดงความคิดเห็นในมุมของคนบ้านใกล้เรือนเคียงไว้ว่า

“ลูกเรา เวลามีการบ้านก็ต้องช่วยกันสอนน้อง การบ้านเด็กก็ไม่ใช่ง่าย ๆ ยายซาแกก็แก่แล้ว ตาก็มองไม่ค่อยเห็น การที่แม่ติ่มเหล้า ค่ำมาก็ออกเที่ยวข้างนอก ลูกก็ไม่มีคนดูแลในเรื่องนี้”

(บังยูโสบ (นามสมมุติ), 21 มิถุนายน 2563 : สัมภาษณ์)

ที่อ้วนก็ได้เล่าถึงหลานซึ่งเป็นลูกของน้องชายที่ติ่มสุราว่า

“ปกติเราก็มีงานของเราที่ต้องทำ แม่ก็แก่แล้ว หลานก็ไม่มีแม่ เพราะพ่อกับแม่แยกทางกัน เรื่องการเรียนของหลานก็ไม่ได้ดูแลอะไร เพราะคิดว่าที่โรงเรียนก็ดูแลอยู่แล้ว ครูคงจัดการสอนให้ที่โรงเรียน”

(ที่อ้วน (นามสมมุติ), 8 ตุลาคม 2562 : สัมภาษณ์)

จากคำกล่าวของที่อ้วน แม้ที่อ้วนจะมองว่าเรื่องการศึกษาของหลานได้รับการดูแลจากที่โรงเรียนแล้ว แต่การพัฒนาการศึกษาและศักยภาพของเด็กยังต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองที่บ้าน ดังนั้น การมีพ่อที่ติ่มสุราซึ่งละเลยหน้าที่จนลูกไม่ได้รับการดูแลเอาใจใส่จากพ่อ ก็อาจจะทำให้เด็กต้องขาดโอกาสที่จะได้รับการพัฒนาอย่างเหมาะสมตามพัฒนาการของช่วงวัย

ส่วนน้องหญิงได้สะท้อนถึงวัยเด็กของตัวเองไว้ว่า

ตั้งแต่จำความได้ พ่อก็เมาอยู่แล้วค่ะ เมตาลอด เราารู้สึกว่าครอบครัวเราไม่เหมือนเพื่อน พ่อก็มาทำงานไปมาไป เราก็ต้องดูแลตัวเอง เลือ้อ้าอะไรก็ต้องซึกเองตั้งแต่เด็ก สะอาดไม่สะอาดไม่รู้ เราก็ไปโรงเรียนในสภาพนั้นตลอด ไปโรงเรียนก็รู้สึกว้าครอบครัวเราไม่เหมือนเพื่อน ถามว่าอายเพื่อนมั๊ย ก็ไม่ เราแค่รู้สึกว้าเราไม่เหมือนเพื่อน โตขึ้นก็มีความหวังอยากให้พ่อปรับตัวให้ดีขึ้นบ้าง แต่ก็ยังคงสภาพเดิม”

(น้องหญิง (นามสมมุติ), 28 กันยายน 2562 : สัมภาษณ์)

จากข้อมูลข้างต้น การที่เด็ก/เยาวชนไร้โอกาสทางการศึกษาและการพัฒนาศักยภาพตามวัย มักจะถูกรบกวนสมาธิ ก่อให้เกิดความกังวลหรือทำลายบรรยากาศการเรียนรู้ของเด็ก/เยาวชน แต่ในกรณีที่มีผู้เต็มสุราที่มีสถานะเป็นแม่ ก็จะส่งผลให้เด็ก/เยาวชนไม่ได้รับการดูแลหรือถูกละเลยในด้านการศึกษาและการพัฒนาศักยภาพตามวัย ดังเช่นในกรณีของหลานยายซาที่เล็กกับสามี และมีลูกซึ่งอยู่ในวัยเรียน ก็ทำให้ลูกไม่ได้รับการดูแลด้านการศึกษาอย่างเด็กทั่วไปที่ต้องได้รับการเติมเต็มจากผู้เป็นแม่

2.2.1.3 เด็ก/เยาวชนไร้แบบอย่างที่ดี

จากการศึกษาประสบการณ์ (ปัญหา) ของผู้หญิงที่ได้รับผลกระทบจากการดื่มสุราของสมาชิกในครอบครัว อีกประการหนึ่งคือ การที่เด็ก/เยาวชนไร้แบบอย่างที่ดี ได้รับการสอนในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง ไม่ได้รับการดูแล อบรมเลี้ยงดูอย่างถูกวิธี

อย่างเช่นในกรณีของก๊าะนาได้กล่าวว่า

“เป็นอะไรที่แย่มาก ๆ เพราะนอกจากเราต้องจัดการความรู้สึกตัวเองแล้ว ยังต้องจัดการความรู้สึกลูกอีก เรื่องร้องไห้ เสียใจก็มีเรื่อย ๆ แหละ เวลากลับมาจากโรงเรียนก็มีเรื่องของเขาต้องจัดการอยู่แล้ว มาถึงปะ (พ่อ) ใช้ทำนั่นนี่ลูกก็เหนื่อย ไม่ต้องหวังว่าลูกจะเห็นแบบอย่างอะไรที่ดีของเขา ไม่มีเลย ไม่มีแล้วแหละ ก๊าะเองก็ไม่ใช้คนพูดเพราะ บางทีก็ทนไม่ไหว ด่ากลับไปบ้าง ลูกก็เห็น ได้ยินแหละ ก็พยายามจะไม่ให้ลูกได้ยิน แต่มั่นทนไม่ไหวจริง ๆ น้อง(ผู้วิจัย) ก็ด่ากลับไปมั้ง”

“แล้วตอนพ่อเขากินเหล้า เมากลับบ้านเองไม่ได้ ก็ลูกนั้นแหละไปรับกลับมา ไม่ต้องถามหาหรือกรวดใจ ๆ ที่ลูกเห็น ก็มีแต่เรื่องไม่ดีที่ลูกต้องทนมอง แล้วที่ไหนที่มีร้านเหล้าเขาไปทุกที่ กินมันทุกสิ่ง ไม่ใช่เท่าแต่เหล้า ยาเสพติดทุกชนิด ไปทุกที่มีชุมชน นัดกันกิน บางทีไปนั่งรีสอร์ท สาวเสิร์ฟมาส่งที่บ้าน ก็บรณพวง บางทีกินจนเอารถไปจำหน่ายที่ร้าน ดิดหนี่คือลูกรู้หมด ลูกผู้ชายยังเล็ก เขาก็กอดหอมพ่อเขาแหละ เวลาพ่อเขาอารมณ์ดี แต่ลูกผู้หญิงไม่ เขาเรียนมัธยมแล้ว เขารู้จักอาย เขาขะแยงพ่อเขา คือลูกก็ไม่ผูกพันไปกับพ่อ ลองคิดดู มีคนมาตม น้ำหอมใกล้ ๆ หรือบางทีก็มาตมในบ้านด้วย ทำให้เด็กเบือที่จะต้องพบกับของแบบนั้น แก้ก็ทำให้ลูกเห็นบ่อย ๆ”

(ก๊าะนา (นามสมมุติ), 30 กรกฎาคม 2562 : สัมภาษณ์)

นอกจากในมุมที่พ่อแสดงออกต่อลูกแล้ว การแสดงออกกระหว่างกันของพ่อกับแม่ก็เป็นอีกหนึ่งภาพจำ ที่ส่งผลให้ลูกได้เห็นแบบอย่างที่ไม่ดี

“ก๊าะเคยไปเอาขวดเหล้าตีหัวแกที่ร้านเหล้ามาก่อน แกละไม่กล้า เพราะก๊าะชัดเจนว่าไม่ชอบมาก ๆ เรื่องเหล้า เลยไม่ให้มาที่บ้าน ถ้าก๊าะไม่ให้ทำ แกก็ไม่กล้า ก็ไปกินท่อมอีก เวลากินเหล้าจะอาละวาดขว้างนั่นขว้างนี่ ก๊าะก็เจ็บใจ ทำร้ายแกไปบ้าง เพราะตอนนี้แกเป็นอัมพฤกษ์ อ่อนแอ แคล่ลุกขึ้น ปัสสาวะก็ไม่ได้ ลูกขึ้นทำอะไรเองก็

ไม่ได้ แต่ก็มีพี่เลี้ยงที่เป็นพวกกินน้ำท่วมด้วยกันนี้แหละมาช่วย จ้างเด็กข้างบ้านที่กินท่วมด้วยกันมาดูแล หรือว่าต้มท่วมให้สักหม้อในบ้าน บางที่อยู่จนตึก เราก็ดูไม่ได้นอน ลูกก็เห็นพฤติกรรมแกล้งระอา”

(ก๊าะนา (นามสมมุติ), 30 กรกฎาคม 2562 : สัมภาษณ์)

ส่วนในบ้านของก๊าะเซาะ ผู้ต้มสุราก็มีการแสดงให้เด็ก/เยาวชนเห็นถึงการกระทำที่เป็นลบของผู้เป็นตาให้ เห็นเสมอ ทั้งเห็นพฤติกรรมของผู้เป็นตาที่ต้มสุราและรับรู้พฤติกรรมของยายที่ด่าทอสามีให้ได้ยิน ซึ่งการแสดงออกของก๊าะเซาะ แม้จะแสดงออกเพราะรู้สึกไม่ดีที่โดนทำให้เสียใจ แต่สิ่งที่เกิดขึ้นก็คือ การด่าทอ ส่งเสียง สาปแช่งผู้ต้มสุราลับหลัง ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ไม่ควรแสดงให้เด็กเห็น แม้จะรู้ว่าไม่ดีแต่ก๊าะเซาะก็ยังคงปฏิบัติ ยามเมื่อความอดทนหมดลง นอกจากนี้ การแสดงออกของผู้ต้มสุราโดยตรงต่อเด็ก/เยาวชนในบ้านก็ยังมีอย่างต่อเนื่อง ดังคำบอกเล่าของก๊าะเซาะ

“มีครั้งหนึ่งลูกกลับมาจากทำงาน บอกว่าหิวข้าว เราก็บอกลูกว่า ไปอาบน้ำก่อน เดี่ยวค่อยมากิน ลูกก็ไปอาบน้ำ แต่เขาก็กลับมา เมา เลยเอากับข้าวที่เราทำไว้ไปเททิ้ง สาดทิ้งหมดทั้งข้าวทั้งแกงยกหม้อ กับข้าวที่ทำตั้งไว้ลูกก็ไม่ได้กิน ลูกออกมาหลังจากแต่งตัวเรียบร้อยเพื่อจะทานข้าว แต่ไม่มีแล้ว เราก็ร้องให้เลยตอนนั้นรู้สึกสงสารลูก ท้อใจ ได้แต่บอกลูกว่า ไปหาทานที่อื่นนะ ไปหาข้าวบ้านคนอื่นกิน เราก็มืดได้แต่อดทน บางทีญาติ ๆ เวลารู้ว่าเขาทำอะไรไว้ก็โกรธ ก็เที่ยวถามหาเขา ระหว่างหาตัวเขาก็พูดไปพลาบ ไหนอยู่ไหน จะตบ จะเตะให้สักที เราก็โกรธเขาแหละ แต่พอเรารู้ว่าใครจะตบจะเตะหรือจะทำร้ายเขาเพราะสงสารเรา เราก็เป็นห่วงเขาอีก ไม่อยากให้ใครมาทำร้ายเขา เลยได้แต่เก็บ ได้แต่อดทน เงียบ ไม่บอกไม่เล่าอะไรใคร ทนไม่ไหวก็ร้องไห้ไป”

(ก๊าะเซาะ (นามสมมุติ), 18 กันยายน 2562 : สัมภาษณ์)

จากคำบอกเล่าของผู้หญิงและบุคคลรายล้อมของผู้หญิงที่มีบุคคลในครอบครัวต้มสุราสะท้อนให้ทราบถึงสถานการณ์ปัญหาบนพื้นที่ชีวิตของผู้หญิงเหล่านี้ ที่ไม่ได้มีเพียงแค่ผู้หญิงเท่านั้นที่ต้องเผชิญสถานการณ์ปัญหา แต่ลูกก็ต้องเผชิญสถานการณ์ปัญหาด้วยไม่น้อยไปกว่ากัน และคงเป็นเรื่องไม่ง่ายสำหรับเด็ก/เยาวชนที่ต้องเผชิญสถานการณ์ดังกล่าวในปฏิบัติการชีวิตประจำวันอย่างสม่ำเสมอและไม่สิ้นสุด การไร้แบบอย่างที่ดี การขาดภาพจำของครอบครัวที่อบอุ่น การไร้ซึ่งการเหลียวแลที่ดีจากคนที่ป็นพ่อเป็นแม่ หรือคนอื่น ๆ ในครอบครัว ล้วนเป็นภาพจำในมุมลบของเด็ก/เยาวชนที่เป็นปัญหาระยะยาวอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้

2.2.2 ผลกระทบต่อคนชรา/บุพการี

2.2.2.1 เกิดความรุนแรงต่อคนชรา/บุพการี

นอกจากความรุนแรงต่อเด็ก/เยาวชนแล้ว พื้นที่ชีวิตของผู้หญิงที่มีบุคคลในครอบครัวต้มสุราก็ยังพบสถานการณ์ปัญหาเกี่ยวกับความรุนแรงที่ผู้ต้มสุราได้กระทำต่อคนชรา/บุพการีที่อยู่ในพื้นที่ชีวิต ปฏิบัติการชีวิตประจำวันของผู้หญิงจึงต้องเผชิญสถานการณ์ความรุนแรงต่อคนชรา/บุพการีโดยไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้

ในกรณีของก๊าะนาที่สามีซึ่งเมาสุรามักบิบบแตร์เสียงดัง แกล้งขับรด(หกล้อ)ชนสิ่งของ เสาร์้านอาหารหรืออื่น ๆ ซึ่งผู้ต้มสุราบอกก๊าะนาว่า “สนุก” และ “สะใจ” แต่สำหรับก๊าะนาคือความรุนแรงในพื้นที่ชีวิตที่ไม่ใช่เกิดขึ้นกับก๊าะนาและลูก ๆ เท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงคนชราซึ่งคือพ่อแม่ของผู้ต้มสุราเองด้วย

“สงสารพ่อแม่ผู้วิชัย) เอ๊ย สงสารมาก ๆ บางทีก็เก็บตัวปิดไฟอยู่ในบ้าน เวลาถูก แกล้งมาแล้วปีบแต่เสียงดังหรือแกล้งชนโน่นชนนี้ แต่บางทีมะก็ออกมาและมาพูดกับบัง (ผู้ตี่มสุรา) พูดไปก็ร้องไป เสียงสั่น ตัวสั่น กะสงสาร”

(ก๊ะนา (นามสมมุติ), 30 กรกฎาคม 2562 : สัมภาษณ์)

ก๊ะนามักบอกเล่าให้ทีมิวิชัยฟังว่า พ่อแม่ของสามีก๊ะนานับว่าเป็นครอบครัวของก๊ะนา “ใจดี และมักมาช่วย แบ่งเบาภาระงานของกะ ช่วยเก็บผัก หั่นผักเตรียมของขาย” แต่ก๊ะนาก็รับรู้ไว้ว่า พ่อแม่ของสามีเจ็บปวดกับการที่มีลูก ตีมสุรา ซึ่งพื้นที่ชีวิตของครอบครัวของก๊ะนาคือชุมชนมุสลิมที่รังเกียจการกระทำดังกล่าว “คนในชุมชนไม่ได้แสดงว่า รังเกียจเราหรอก เขาไม่ชอบพฤติกรรมสามี แต่คนเป็นพ่อเป็นแม่ก็ต้องเจ็บเป็นธรรมดา” โดยก๊ะนาได้บอกเล่า เพิ่มเติมว่า พ่อแม่สามีเป็นทุกข์และรู้สึกแย่มากกับพฤติกรรมของลูก ทั้งร้องไห้และเจ็บปวด กับความรุนแรงที่ลูกชาย แสดงออกมา คำบอกเล่าของก๊ะนาสอดคล้องกับคำพูดของก๊ะยา อสม. ในพื้นที่ ซึ่งรับรู้ถึงความคิดและความรู้สึก ของพ่อแม่สามีก๊ะนา

“ชุมชนเราเป็นชุมชนมุสลิม เป็นเรื่องที่ย่ำยาก ๆ สำหรับคนเป็นพ่อเป็นแม่ที่ต้องเจออะไรแบบนี้ เจ็บปวด ทรมานแน่ ๆ สำหรับคนเป็นพ่อเป็นแม่ ทำผิดเรื่องอื่นมันอาจไม่เด่นชัดมาก แต่การที่มีลูกติดเหล้าซึ่งเป็น บาบใหญ่ในอิสลาม พ่อแม่ก็ยอมเจ็บปวดเป็นธรรมดา แล้วยิ่งลูกแสดงออกแบบนี้ แกล้งโน่นแกล้งนี่ หัวใจพ่อแม่คง แย่มาก ๆ ติดเหล้าก็แย่มากแล้ว ทั้งเสียงดังรบกวนชาวบ้าน ข้าวปลาอาหารไม่ถูกใจก็เททิ้ง แล้วหัวใจพ่อแม่ที่เป็นคน ละหมาด ไปมัสยิด ทำความดีสม่ำเสมอจะไม่เจ็บปวดได้ยังไง”

(ก๊ะยา (นามสมมุติ), 21 มิถุนายน 2563 : สัมภาษณ์)

นอกจากกรณีของก๊ะนาแล้ว ก็มีน้องยะซึ่งต้องแบกรับทั้งหน้าที่แม่ที่มีต่อลูก อยากรู้ให้ลูกซึ่งอยู่ในวัยอนุบาล ได้มีพ่อแม่พ่อจะตี่มสุราและเป็นทั้งรังเกียจของคนในชุมชนก็ตาม น้องยะบอกกับทีมิวิชัยว่า

“น้องรู้ว่าคนในชุมชนไม่ได้รังเกียจที่ตัวเขา แต่เขารังเกียจในสิ่งที่เขาทำและการปฏิบัติตัวของเขา พ่อแม่เราก็เช่นกัน รู้สึกรังเกียจ ไม่พอใจในสิ่งที่เขาทำ ไม่ต้องทำร้ายใครเหมือนคนเมาเหล้าทั่วไปที่เราเห็นในทีวี หรือก๊ะ แค่เขากลับบ้านมาในสภาพของคนเมา เดินไม่ตรงทาง มีกลิ่นเหล้าติดตัว นั่นก็มากพอแล้วที่จะทำให้พ่อแม่ เราเจ็บปวด เราแต่งงานกับบ้านที่พ่อแม่เขาเคร่งครัดในหลักการ อย่าวว่าแต่อะไรที่หะรอม (สิ่งที่หลักการอิสลามไม่ อนุญาตให้ทำ) สิ่งที่คุณคุมเครือ (สิ่งที่หลักการอิสลามระบุว่าทำแล้วไม่บาป ถ้าไม่ทำจะได้รับผลบุญ) พ่อแม่เขายังไม่ แต่ บ้านเราก็ไม่ แต่เขามีเขากินเหล้าเป็นสิ่งหะรอม เป็นบาปใหญ่ ใคร ๆ ก็เห็น คนในชุมชนก็รู้ แล้วกะลองคิดดู ต่อ ให้ไม่เอาเข้ามาเหยียบ พ่อแม่เราก็รู้สึกเหมือนถูกเหยียบย่ำหัวใจอยู่ดี กะพอจะบอกได้มั๊ย ในฐานะของคนตรีบยะฮ (พัฒนา) คน ในฐานะคนเป็นครู กะคิดว่าน้องควรทำยังไง”

“เวลาน้องทะเลาะกับเขา พ่อแม่ได้ยิน เขาเสียงดังเวลาเมา พ่อแม่ก็ได้ยิน สิ่งที่เขาแสดงออกต่อลูก ตอนเมากับไม่เมาก็ต่างกัน แล้วกะลองคิดดู พ่อแม่เราหรือจะไม่เจ็บ สิ่งที่เกิดขึ้น ความรุนแรงที่แม่ไม่ทำร้ายร่างกาย กัน แต่คำพูด การแสดงออก เป็นความรุนแรงบนความเจ็บ การแสดงออกด้วยความนิ่งเฉย พ่อแม่เราล้วนมองออก แน่นนอน พ่อแม่เราเจ็บปวดและทรมานกับสิ่งที่เกิดขึ้น”

(น้องยะ (นามสมมุติ), 7 กันยายน 2562 : สัมภาษณ์)

ความรู้สึกของน้องยะกับการที่มีสามีดื่มสุราและการแสดงออกของสามีที่บั่นทอนความสุขในชีวิตของน้องยะ และทุกคนในครอบครัว แต่น้องยะรู้สึกว่าการที่มีสามีดื่มสุรา สิ่งที่ทำให้น้องยะรู้สึกแย่ที่สุดก็คือความทุกข์ของพ่อแม่ที่ต้องมารับรู้ มารับฟัง การดื่มสุราของสามีในมุมมองของน้องยะไม่ได้ทำร้ายแค่เธอ แต่กลับทำร้ายพ่อแม่ของน้องยะด้วย ความเจ็บปวดของพ่อแม่คือสิ่งที่ทำให้น้องยะทุกข์ใจที่สุด

ส่วนก๊ะเซอร์ซึ่งอาศัยอยู่ในอำเภอเดียวกันกับน้องยะ แต่คนละชุมชนก็ได้บอกเล่าถึงสถานการณ์ของตัวเองว่า การที่มีสามีดื่มสุรา ไม่ใช่มีเพียงตัวเองเท่านั้นที่ทุกข์ใจ ผู้ที่เป็นทุกข์และเจ็บปวดจากการดื่มสุราของสามีด้วยก็คือพ่อแม่ของก๊ะเซอร์

“ก็รู้สึกแย่ รู้สึกไม่สบายใจ เพราะรู้ว่าป๊ะมะเป็นทุกข์กับเรื่องของเรา อย่างที่เคยเล่า พ่อก๊ะก็คุยว่าเมื่อแต่งงานเข้ารับอิสลามแล้วก็ต้องปฏิบัติตามหลักการอิสลาม เขาก็พยักหน้า สัญญาว่าจะทำตามที่พ่อบอก พ่อก็เชื่อว่าเขาจะทำได้ ยอมรับได้แม่เขาเป็นคนต่างศาสนา เพราะพ่อถามตั้งแต่แรกแล้วว่า จะรับอิสลามมั้ย เขาก็บอกว่าได้ เขาก็โอเค ตอนนั้นเขานิสัยและบุคลิกดี ไม่เกร่ ด้วยอายุที่มากกว่าเราหลายปีก็เป็นคนรู้กาลเทศะ ไปลามาไหว้ เป็นคนที่โอเคระดับหนึ่ง ไปไหนมาไหนพ่อแม่ก็รับรู้ เข้าออกในบ้านตลอด”

“บ้านเราอยู่กลางชุมชนที่มีบ้านญาติ ๆ เพื่อนสนิทในวัยเด็กของก๊ะติด ๆ กัน และยังอยู่ติดกับบ้านอิหม่ามด้วย การที่เขากลับมาเมาสุรากลางดึก ส่งเสียงโวยวาย เคาะประตูจนบ้านที่อยู่ใกล้กันก็สะดุ้งตื่น พ่อแม่ของก๊ะก็คงตื่นทุกครั้ง และคิดว่าถ้าไม่ออกมาคงจะฟังจนเสียงทะเลาะเจี๊ยบไป หรือบางทีทะเลาะกันหนัก ๆ พ่อแม่ก็จะออกมาห้าม ทุกครั้งที่ห้ามก็เห็นความเหน็ดเหนื่อย สะท้อนถึงความท้อใจของพ่อแม่”

“แต่เมื่อเวลาผ่านไป เราก็รับรู้ว่าคุณคนรอบตัวเขาดื่มเหล้า ตัวสามีที่ก่อนแต่งงานตอนที่เข้ารับอิสลามแม่สัญญาอย่างดียิ่งก็ยังคงดื่ม ผิดสัญญากับพ่อแม่เรา และยิ่งนานวันเราก็กังหนักรุนขึ้น ก็แน่นอนที่สุดนอกจากเราเจ็บปวด พ่อแม่เราก็กังหนักรุนขึ้น”

“ตอนดื่มใหม่ ๆ ก็ดื่มไม่หนัก แต่เวลาผ่านไปก็เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ยิ่งเจอเพื่อนก็ยิ่งหนัก จนกระทั่งแต่งงานกันได้ประมาณ 2 ปี เขาก็ยิ่งดื่มหนักขึ้น ดื่มหนักก็บอกเราว่าเครียด บอกว่าเครียดเสร็จก็ดื่ม เราก็ถามว่าเครียดอะไร มีปัญหาที่ต้องแก้ซี้ แต่ก็ไม่มีคำตอบ”

(ก๊ะเซอร์ (นามสมมุติ), 10 สิงหาคม 2562 : สัมภาษณ์)

ก๊ะชมฟูซึ่งเป็นพี่สาวของก๊ะเซอร์ก็ได้เล่าถึงพ่อแม่ทั้งน้ำตาว่า

“ก๊ะที่เป็นพี่สาวก็ทุกข์ ทุกข์ใจ นับประสาอะไรกับป๊ะและมะ ก็ทุกข์แน่ ๆ คือทุกข์ และร้องไห้กันมาไม่รู้เท่าไรแล้ว”

(ก๊ะชมฟู (นามสมมุติ), 21 มิถุนายน 2563 : สัมภาษณ์)

จากข้อมูลข้างต้นคือสิ่งที่สะท้อนถึงความรู้สึกคนชรา/บุพการีในพื้นที่ชีวิตผู้หญิงได้เป็นอย่างดี และความรุนแรงที่เกิดขึ้นโดยผู้ดื่มสุราที่แสดงออกด้วยวาจา กิริยาท่าทาง หรือการกระทำที่ทำให้ได้รับความกระทบกระเทือนทางจิตใจและอารมณ์ เช่น การพูดจาดูถูกเหยียดหยาม ต่ำว่าด้วยคำหยาบคาย พูดประชดประชัน ตะคอก ตวาด ทำให้ชายหน้า การแสดงออกที่ผู้ดื่มสุราได้แสดงออกมาคือสิ่งที่กัดกร่อนสุขภาพกายและใจของคนชราหรือบุพการีของผู้หญิงและผู้ดื่มสุราเอง นับเป็นการสร้างความรุนแรงที่สร้างความลำบากใจให้แก่คนชราในบ้านเป็นอย่างมาก เป็นสถานการณ์ปัญหาที่ผู้หญิงต้องเผชิญบนพื้นที่ชีวิตของพวกเขาเนื่องจากการที่คนในครอบครัวดื่มสุรา

2.2.3 ผลกระทบต่อทุกคนในครอบครัวของผู้หญิง : ทำลายความมั่นใจในการเข้าสังคม

จากการศึกษาประสบการณ์ (ปัญหา) ของผู้หญิงที่ได้รับผลกระทบจากการตีมีสุราของสมาชิกในครอบครัวพบว่า นอกจากต้องเผชิญสถานการณ์พฤติกรรมการชีวิตประจำวันที่บ้านแล้ว ครอบครัวของผู้หญิงยังต้องเผชิญกับสถานการณ์ปัญหานอกบ้านหรือในสังคมของพื้นที่ชีวิตอีกด้วย การมีบุคคลในครอบครัวตีมีสุรา เสี่ยงต่อการแสดงถึงความขัดแย้งระหว่างคนในครอบครัวและผู้ตีมีสุรา พฤติกรรมต่าง ๆ ของผู้เมาสุราที่แสดงออก หรือแม้กระทั่งการรับรู้ของคนในชุมชนว่ามีผู้ตีมีสุราในครอบครัว สิ่งเหล่านี้ย่อมเป็นปัญหาที่ส่งผลให้ครอบครัวของผู้หญิงที่มีผู้ตีมีสุราในครอบครัวขาดความมั่นใจยามเมื่อต้องเผชิญหน้ากับผู้คนในสังคม

อย่างเช่นกรณีของน้องยะที่มีสามีตีมีสุรา ซึ่งในการตัดสินใจแต่งงานกับสามีนั้น น้องยะกล่าวว่า เลือกเพราะครอบครัวของสามี ทั้งพ่อแม่และคนอื่น ๆ ในครอบครัวล้วนเป็นผู้เคร่งครัดในหลักการของอิสลาม แต่เมื่อสามีของน้องยะตีมีสุรา น้องยะและคนในครอบครัวรู้สึกอับอายผู้คนในชุมชน น้องยะรู้สึกว่าเป็นเรื่องที่แย่มาก ๆ เรื่องหนึ่งในชีวิตของตัวเอง เพราะรับรู้ถึงความผิดหวังและความอับอายของพ่อแม่ การมีคนในครอบครัวตีมีสุราทำลายความมั่นใจในการเข้าสังคมของคนในครอบครัว ไม่อยากพบปะคนในสังคม

“ตอนที่รู้จักคู่กันว่าย่าทำ เราก็มารู้จะทำอย่างไร แต่ก็ยังคงเก็บเงียบไว้คนเดียว เมื่อนานวันก็รู้สึกว่ายังคงตีมีอยู่ และเริ่มที่จะหนักขึ้น ก็เลยปรึกษาคนอื่น ๆ มีแต่คนแนะนำว่าให้พูดกับเขาดี ๆ เราก็มพยายามพูดดี ไม่รู้จะจัดการอย่างไร ตอนนั้นก็เครียดมาก ไม่รู้จะทำยังไงดี เพราะไม่ว่าจะทำอย่างไรเขาก็มองไปตีมีอยู่ดี เราก็มักเก็บ ความเครียด ความกังวลไว้กับตัวเอง ตอนนี้เป็นกลัวคนรู้มากขึ้น กลัวว่าเขาจะพูดถึงเรายังไง เราเป็นครูในโรงเรียนที่เคร่งครัดเรื่องหลักการ คือเรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่เป็นความผิดเรายังไม่ทำ แล้วนี่เขาทำบาปใหญ่ที่อิสลามห้าม คนในชุมชนก็รังเกียจ ยิ่งพ่อแม่เราคืออายุคนมาก ๆ เลย สงสารพ่อแม่ รู้สึกแย่มากกับตัวเอง เสียใจที่ทำให้พ่อแม่ต้องอับอายที่มีสามีแบบนี้”

(น้องยะ (นามสมมุติ), 7 กันยายน 2562 : สัมภาษณ์)

คำกล่าวของน้องยะสะท้อนให้ทราบว่า นอกจากตัวเองแล้ว ในพื้นที่ชีวิตของน้องยะยังต้องแบกรับ ความผิดหวังของพ่อแม่อีกด้วย

ส่วนก๊าะเชอรีก็อับอายกับสภาพของตัวเองและการแสดงออกของสามี รู้สึกแย่มากเมื่อมองครอบครัวตัวเองและเห็นครอบครัวของเพื่อน

“ไปนั่งบ้านใครไม่ได้เลย แกจะบ่น ดูเรา ไปตามเรากลับบ้านก็ทำหน้าบูดหน้าบึ้ง เพื่อน ๆ ที่นั่งด้วยกันกับเราก็บอก เร็ว ๆ ลุกขึ้น รีบกลับ เราก็อายเพื่อน คนที่อยู่ด้วยกันก็จะรู้แล้วว่าถ้าเขามาคือวงแตก บางทีเราก็นั่งต้ามต้ามกัน ไม่ใช่จะไปไหนไกลนะ ข้างบ้านเรานี้แหละ เขาก็มาตามให้กลับไปทำกับข้าวบ้างอะไรบ้าง คือต้องกลับ รู้สึกรำคาญแหละ แต่ก็ต้องกลับ บางทีเราก็มองเพื่อน ๆ เวลาเราตัวกัน สามีเพื่อนก็ดี ๆ ปฏิบัติตัวดี เราก็มักจะไปร่วมกลุ่มกับเพื่อน เพราะสามีเราแปลกแยกไม่พร้อมที่จะสูงส่งกับใคร นอกจากกลุ่มเพื่อนในวงเหล้าเขานั้นแหละ ก็ยอมรับว่าบางครั้งก็มีร้องไห้บ้าง เพราะรู้สึกท้อ เหนื่อย”

“แต่ถ้าแกเมาหนักก็ชวนทะเลาะ อาละวาด เราก็มจะไม่ทนเหมือนกัน จะต่อว่าไปบ้างว่าทำไมตีมีแล้วจะเมา จะอยู่เงียบ ๆ จะนอนเงียบ ๆ ไม่ได้เหอ ตีมีแล้วก็มานอนซะ ทำไมจะต้องให้คนรู้ ความรู้สึกเราคือไม่อยากให้ใครรู้ เขาก็รับไม่ได้ ถ้าจะชวนทะเลาะ จะรื้อฟื้นอะไร จะแสดงความไม่พอใจยังไงก็มาพูดคุยกันตอนที่ไมเมา ก็ยังไม่เป็นไร ยังรับได้นะ แต่อะไร ๆ ก็มาพูดตอนเมาทั้งนั้น แล้วชาวบ้านได้ยิน อายุคน อาย ไม่ใช่แค่ก๊าะที่อาย พ่อแม่พี่น้องก็อาย”

(ก๊าะเชอรี (นามสมมุติ), 10 สิงหาคม 2562 : สัมภาษณ์)

การมีบุคคลในครอบครัวตีตมสุราและการรับรู้ของคนในชุมชนต่อพฤติกรรมของผู้ตีตมสุราส่งผลให้ผู้หญิงและครอบครัวขาดความมั่นใจในการเข้าสังคม กังวลว่าคนในสังคมจะรู้สึกอย่างไร และรู้สึกกังวลต่อความผิดที่ผู้ตีตมสุรากระทำ ทั้งผิดมารยาทสังคม และผิดหลักการของศาสนา ซึ่งนับเป็นเรื่องใหญ่ในพื้นที่ชีวิตของผู้หญิงและครอบครัวให้ความสำคัญกับหลักการศาสนาอิสลาม

2.3 ผลกระทบต่อครอบครัวโดยภาพรวม : การไร้ซึ่งเวลาคุณภาพของครอบครัว

เวลาคุณภาพ (Quality Time) เป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่ง ที่จะช่วยส่งเสริมให้ครอบครัวมั่นคง เวลาคุณภาพ ก่อเกิดได้ผ่านการสร้างความรักและความสัมพันธ์อันดีระหว่างกันของคนในครอบครัว เป็นเกราะคุ้มภัยเมื่อเกิดปัญหา เป็นพลังใจในยามเหน้อยล้า เป็นการสร้างความเชื่อมั่นเมื่อเกิดความอ่อนแอ ท้อแท้ หรือมีปัญหา ก่อเกิดขึ้นมาในชีวิตของผู้คน เวลาคุณภาพสำหรับครอบครัวไม่ได้ถูกจำกัดว่าจะต้องมีกี่ชั่วโมงต่อวัน หรือกี่วันต่อสัปดาห์ แต่ยังมีมากเพียงใดโอกาสที่ครอบครัวจะได้แบ่งปันสิ่งดี ๆ ร่วมกันก็มีมากขึ้นเท่านั้น

แต่สำหรับผู้หญิงที่มีบุคคลในครอบครัวตีตมสุรา สิ่งที่เกิดกับครอบครัวของพวกเธอก็คือ การไร้เวลาคุณภาพของครอบครัว เนื่องจากการตีตมสุราของสมาชิกในครอบครัวทำให้พื้นที่ชีวิตของผู้หญิงเหล่านี้ขาดความรัก ความอบอุ่นที่ควรมีในครอบครัว การมีผู้ตีตมสุราในครอบครัวส่งผลให้มีเวลาให้กับครอบครัวน้อยลง ความอบอุ่นในชีวิตครอบครัวก็ขาดหายไป

ก๊ะเซอรีที่ได้เล่าถึงสภาพของครอบครัวว่า

“เวลาคุณภาพของครอบครัว ถ้าถามว่าหายไปมั้ย ก็หายไปแหละ บางทีเราก็ไม่รู้ว่าเขาอยู่ไหนด้วยซ้ำ ไม่รู้ว่าเขาไปตีตมกับใคร ไปเมาอยู่ที่ไหน เขาเองก็ละอายใจ เวลาปกติก็มาหาเราน้อยลง ยกเว้นเวลาเมาที่กลัมาหา พูดนู่นนี่นั่น”

“เลิกงานปั๊บเค้าก็ไปตั้งวงเลย กว่าจะกลับก็ตีก็ เราก็ก็นั่งรอ รอไปพลาญดูหนังไปพลาญ บางครั้งก็หลับไปเลย ชีวิตครอบครัวก็จะเป็นแบบนี้ตลอด”

(ก๊ะเซอรี (นามสมมุติ), 10 สิงหาคม 2562 : สัมภาษณ์)

ก๊ะเซาะก็มีความเศร้า น้อยใจที่ได้บอกเล่าให้ผู้วิจัยทราบยามเมื่อเอ่ยถึงภาพรวมของคำว่าครอบครัว

“เหน้อยใจ ท้อใจ น้อยใจ จนยากที่จะบอกความรู้สึก เวลาเราเห็นครอบครัวเพื่อนบ้านคนอื่น เขาใช้ชีวิตกันรู้สึกสบายใจ รู้สึกว่าเขามีความสุข เวลาไปไหนมาไหนนั่งรถซ้อนมอไซค์ซ้อนกัน ดูใกล้ชิดกัน รักกัน ดูเขาไปไหนมาไหนกันซี น้อยใจเมื่อหันมาดูตัวเอง ครอบครัวของเรารู้สึกแย รู้สึกไม่ดี ทั้ง ๆ ที่เราก็มีครอบครัวเหมือนเขาแหละ แต่ก็แตกต่างกัน”

(ก๊ะเซาะ (นามสมมุติ), 18 กันยายน 2562 : สัมภาษณ์)

คำกล่าวของก๊ะเซาะ “เรามีครอบครัวเหมือนเขา แต่ก็แตกต่างกัน” สะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ที่ผูกพันกับคำว่า “ครอบครัว” ร่วมกันคือความแตกต่าง ซึ่งสะท้อนถึงเวลาคุณภาพที่เป็นสิ่งเชื่อมโยงทุกคนในครอบครัวไว้นั่นเอง นอกจากไม่มีเวลาคุณภาพให้กันแล้ว สิ่งที่ผู้ตีตมสุราทำให้เกิดขึ้นก็คือ การสร้างความทุกข์ให้แก่คนในครอบครัว ก่อความลำบากทั้งกายและใจ ซึ่งล้วนบั่นทอนความสุขทั้งสิ้น เช่นเดียวกับน้องยะที่มีอาชีพเป็นครู ในสถานศึกษาแห่งหนึ่ง ที่หากมองในมุมของคนทั่วไปแล้ว น้องยะทำงานที่มีเกียรติในสังคมตามมุมมองของชุมชนที่อาศัยอยู่ แต่การมีสามีตีตมสุราทำให้น้องยะรู้สึกทุกข์ใจ อับอาย และสิ่งที่ขาดหายไปอย่างเห็นได้ชัดหลังจากรู้ว่าสามี

ดื่มสุราก็คือ เวลาคุณภาพของครอบครัวที่ขาดหายไป น้องยะบอกว่า ก่อนที่จะรู้ว่าสามีดื่มเหล้าก็จะมีช่วงเวลาของครอบครัวบ้าง มีการใช้เวลาด้วยกัน ไปเที่ยว พักผ่อนด้วยกัน แต่เมื่อน้องยะรับรู้ว่ามีดื่มเหล้า สามีก็แสดงออกถึงลักษณะนิสัยในด้านลบออกมามากขึ้น และน้องยะเองก็รู้สึกไม่ดี ไม่อยากไปไหนมาไหนหรือร่วมกิจกรรมใด ๆ กับสามีอีกเลย

จากคำกล่าวของผู้หญิงที่มีบุคคลในครอบครัวดื่มสุราทำให้ทราบว่า พฤติกรรมของผู้ดื่มสุราก่อให้เกิดสถานการณ์ปัญหาในพื้นที่ชีวิตของผู้หญิง และส่งผลให้ปฏิบัติการชีวิตประจำวันของผู้หญิง ไร้ซึ่งเวลาคุณภาพของครอบครัว นอกจากนี้สะท้อนให้ทราบถึงมุมมองและความรู้สึกของผู้หญิงอีกแง่มุมหนึ่งคือ ความรู้สึกที่ไม่อยากใช้เวลาอยู่กับผู้ดื่มสุรา กิจกรรมที่เคยทำด้วยกันแล้วมีความสุขก็เกิดความรู้สึกไม่อยากร่วมกันทำ เกิดความห่างเหิน ไม่มีการเชื่อมความสัมพันธ์ด้วยกันในมุมของครอบครัวและเครือญาติ ซึ่งในกรณีนี้ไม่ได้เกิดจากผู้ดื่มสุราเพียงฝ่ายเดียว แต่ความรู้สึกผิดหวัง เสียใจ และอับอายเป็นแรงผลักดันที่ทำให้ผู้หญิงไม่อยากใช้เวลาอยู่กับผู้ดื่มสุรา ดังนั้น เวลาคุณภาพของครอบครัวก็หายไปที่สุดในที่สุด

3. ผลการศึกษาบริบทพื้นที่ชีวิต (living space) ปฏิบัติการประจำวันและกลไกในการเผชิญและรับมือกับปัญหาผลกระทบ (coping mechanism) ของผู้หญิงที่ได้รับผลกระทบจากการดื่มสุราของสมาชิกในครอบครัวที่ติดสุรา โดยเฉพาะประเด็นสัมพันธ์ภาพกับผู้ติดสุรา

จากการศึกษาบริบทพื้นที่ชีวิต (living space) ปฏิบัติการประจำวันและกลไกในการเผชิญและรับมือกับปัญหาผลกระทบ (coping mechanism) ของผู้หญิงที่ได้รับจากการดื่มสุราของสมาชิกในครอบครัวที่ติดสุราพบว่า ผู้หญิงที่มีบุคคลในครอบครัวดื่มสุรา มีบริบทพื้นที่ชีวิต (living space) ปฏิบัติการชีวิตประจำวันและกลไกในการเผชิญและรับมือกับปัญหาผลกระทบ (coping mechanism) ในพื้นที่ชีวิตภายใต้สถานการณ์ (ปัญหา) ที่ต้องเผชิญแตกต่างกันไปตามสถานการณ์ปัญหาที่เข้ามาในพื้นที่ชีวิต

ก๊ะเชอรีได้เล่าถึงพฤติกรรมการดื่มสุราของสามีไว้ว่า

“เมื่อเมากลับมา แกจะชวนเราทะเลาะ พูดสร้างความรำคาญจนเราโมโห บางครั้งก๊ะนอนหลับแล้ว ก็ยังหาเรื่องชวนทะเลาะ ทั้งเหนื่อย ทั้งง่วง ก็เถียงกลับไปบ้าง พอเราเถียงไป เขาจะทำร้ายก็ทำร้ายเลย แต่ก๊ะก็ใช้ว่า จะยอมนะ ก๊ะก็สู้จนถึงที่สุดนั่นแหละ หันมือก็มือ หันเท้าก็เท้าเหมือนกัน”

(ก๊ะเชอรี (นามสมมติ), 10 สิงหาคม 2562 : สัมภาษณ์)

ในกรณีที่มีปัญหากระทบกระทั่งจนมีการทำร้ายร่างกายเกิดขึ้น แม้จะเป็นรองในด้านพลังกำลัง แต่ก๊ะเชอรีรู้สึกไม่ว่าจะเกิดอะไรขึ้นจากการทะเลาะกับสามี แต่ลึก ๆ ก็ยังเชื่อมั่นว่า ตัวเองก็คงไม่ได้รับอันตรายจากการโดนทำร้ายจนถึงแก่ชีวิต นั่นเป็นเพราะในพื้นที่ชีวิตของก๊ะเชอรีมีครอบครัวเดิมและเพื่อนบ้านรอบข้างที่พร้อมจะให้ความช่วยเหลือในกรณีที่โดนทำร้ายร่างกาย

“บางทีแกก็ตบหน้า ปาของใส่ แต่ก็ถือว่ายังไม่หนักมาก เพราะเรายังอยู่ในพื้นที่ของเรา บ้านก็อยู่ใกล้พ่อแม่”

(ก๊ะเชอรี (นามสมมติ), 10 สิงหาคม 2562 : สัมภาษณ์)

เพราะวิธีการต่อรอง ไม่ได้คิดจะหนีเพียงอย่างเดียว ก๊ะเชอรีเลยยังมีพื้นที่ชีวิตให้มีโอกาสต่อรองและรับมือกับปัญหาเมื่อต้องเผชิญหน้ากับผู้ดื่มสุรา ซึ่งนอกจากจะมีครอบครัวแล้ว เพื่อนบ้าน คนในสังคมของก๊ะเชอรีก็พร้อมจะช่วยเหลือ และพร้อมปฏิบัติการในทันทีที่ได้ยินเสียงเพรียกเพื่อร้องขอความช่วยเหลือ

“เวลาเขาจะทำร้าย ก็ขี่เขาไปนะ ชูว่าเราจะแฉถึงความ เรามีเพื่อนเป็นตำรวจนะ เขาก็จะหยุด เพราะรู้ว่าก๊มี และก๊โทรจริง ๆ”

(ก๊เซอร์รี่ (นามสมมติ), 10 สิงหาคม 2562 : สัมภาษณ์)

ปฏิบัติการชีวิตประจำวันในพื้นที่ชีวิตของก๊เซอร์รี่เมื่อพ่อแม่รับรู้ถึงพฤติกรรมของสามีที่ดื่มสุรา ทำให้ก๊เซอร์รี่รู้สึกว่าตัวเองมีอำนาจในการต่อรองมากกว่าเดิม สามารถรับมือกับสถานการณ์ปัญหาในพื้นที่ชีวิตด้วยความมั่นใจ สามารถดิ้นรน ต่อสู้เพื่อให้พื้นที่ชีวิตของตนเองปลอดภัยเมื่อต้องเผชิญหน้ากับผู้ดื่มสุรา และนำไปสู่การมีพื้นที่ชีวิตในรูปแบบที่ตัวเองต้องการมากขึ้น และเป็นอิสระจากผู้ดื่มสุราในที่สุด

“พ่อแม่ของเราเมื่อรู้ว่าเขากินเหล้าก็ตกใจ และตอนนี้ก็นำไปสู่การดูว่ากล่าวขึ้น เพราะเมื่อคุยกันดี ๆ แล้วไม่ทำตาม ความอดทนของผู้ใหญ่ก็มีขีดจำกัด แม่เราจะพยายามเงียบเพื่อที่จะไม่ให้ผู้ใหญ่รับรู้ แต่พ่อแม่อะนะ เขาก็รู้อยู่ดี เขาก็เจ็บ เสียใจ และก็อดไม่ได้ที่จะพูด ส่วนหนึ่งก็เพราะรักและห่วงเรานั้นแหละ”

“ก็กลัวนะ เวลาทะเลาะกัน แต่ก็รู้ว่า คงไม่เกินเลย ไม่เกินพอดี หรือโดนซ้อมจนเกือบตายเหมือนคนอื่น เพราะบ้านพ่อแม่ พี่น้อง เพื่อนบ้านอยู่รอบข้าง ถ้ามีอะไรเกินเลยเขาก็คงมาช่วยได้ทัน ทะเลาะกันก็ที ๆ ถ้าอยู่ในบ้านก๊เซอร์รี่ ไม่ยอมโดนทำร้ายฝ่ายเดียวหรอก”

“เมื่อก่อนก๊เคยขายของในตลาดนัด แยกก็ไปขายกับก๊ด้วยนะในช่วงแรก ๆ แต่ช่วงหลัง ๆ แยกก็ไม่ไปอีก ในวันหนึ่งที่ขายของตามปกติ ก็ทะเลาะกัน แยกเลยไปนอนบ้านญาติแยก แล้วแยกมา ยังโชคดีที่วันนั้นเป็นช่วงวันหยุด มีแม่ค้ามาขายของน้อย แยกมาหาที่ที่ก๊ขายของเพื่อขอเงิน ก๊ก็ไม่ให้ แยกโมโห แยกว่าทุกอย่างเลย ใยกอย่างลูกชิ้นที่เตรียมไว้สำหรับขายก็หล่นกระจัดกระจาย ตอนนั้นก๊น้ำตาไหลพราก”

“ถ้าถามว่าเคยต่อรองมั้ย เคย ก็ยื่นข้อเสนอแยกไปว่า ถ้าเลิกสุราไม่ได้ก็เลิกกับเราไปเลย แต่แยกก็ดื่มสุราอยู่แบบนั้นแหละ ส่วนเรื่องการเลิกก็เคยมีครั้งหนึ่งที่เคยเลิกกันแล้ว เขาก็พูดแหละว่าไม่เอาเราแล้ว ไม่ต้องการแล้ว แยกก็ไปเลย ไปได้ประมาณเดือนกว่า ๆ ประมาณว่าไปทำงาน แล้วโทรมาคุยกับเราว่า ไม่ดื่มเหล้าแล้ว จะเลิกแล้ว ก็โทรมาอ้อแหละ สัญญาว่าจะไม่ดื่มอีก แม่ก๊ก็บอกว่า ถ้าจะกลับมาก็ให้ทำสัญญากันว่าจะไม่ดื่มอีก เพราะก๊ก็สงสารลูก จึงให้เขากลับมาคืนดี คราวนี้ทำสัญญา (การทำสัญญาในที่นี้หมายถึง การทำสัญญาระหว่างคู่สามีภรรยาโดยมีอิหม่ามและพยานรับทราบ ซึ่งมีเงื่อนไขต่าง ๆ ที่วางไว้ ในกรณีนี้เป็นการทำสัญญาเพื่อเป็นข้อตกลงกันว่าจะไม่กลับไปดื่มสุราอีก หากกลับไปดื่มอีกก็จะเป็นการหย่าขาดกันโดยอัตโนมัติ แม้ผู้ชายไม่พูดคำหย่าก็ตาม) ผ่านไปได้สักเดือนมั้ง เขาก็ดื่มอีก แต่ครั้งนี้เป็นการดื่มแบบเงียบ ๆ ไม่ไว้วางใจ ไม่ชวนทะเลาะ แต่เมื่อผ่านไปได้สักพักก็กลับไปเป็นเหมือนเดิมอีก มีหน้าซำยังหนักกว่าเดิมอีก”

“ส่วนความคิดที่อยากจะเลิกสุราของสามีก็คิดว่าเขายังไม่เคยคิดที่จะเลิกอย่างจริงจังนะ เขาไม่ได้มีความตั้งใจจริงที่จะเลิก ที่ยอมพูดว่าจะเลิกก็เพื่อที่จะคืนดีกับก๊เท่านั้นแหละ เหมือนตอนนี้ก็คาราคาซังอยู่ ยังไม่ทำเรื่องที่สำนักงาน (สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด) เพราะก๊ไม่มีตั้งค์ คราวนี้แยกคงรู้แล้วแหละว่าการหย่ามีผล เพราะทำสัญญาเอาไว้เป็นลายลักษณ์อักษรแล้ว แต่แยกก็โทรมา แยกบอกว่าเพราะรักก๊แหละ แยกเลยห่วงมาก หึงมาก ก็พยายามโทรมาอ้อ ก๊ก็ไม่พูดด้วย ไม่รับโทรศัพท์ จนวันหนึ่งแยกใช้เบอร์เพื่อนโทรมา บอกกับก๊ว่ายังรักก๊อยู่ ยังอยากใช้ชีวิตอยู่ด้วยกัน ก๊บอกว่าไม่ ไม่มีอีกแล้ว มันจบไปแล้ว คำไหนก็คำนั้น ไม่เอาแล้ว ไม่ต้องกลับมาแล้ว หลังจากนั้นแยกก็ไม่โทรมาอีก โทรมาบ้างก็จะคุยกับลูก มีครั้งหนึ่งแยกมาที่บ้าน มาหาลูก ก๊ก็ไม่พูดด้วย ก๊ก็ไปอยู่บ้านแม่ ตอนที่มานั้นแยกก็ไม่ได้มานะ พ่อไม่มาแยกก็จะสงบระดับหนึ่ง ความกล้าก็ไม่มี ถ้าแยกมาแยกคงพูดทุกอย่าง

แต่พอไม่เมาก็มาหลุกเฉย ๆ ก็กลับไป ตอนนี่ไม่มีแล้วเรื่องร้องให้ อยากตัดให้ขาด แม่เขาเราก็ไม่ถามถึงว่าเป็นยังไง บ้าง ก็จะไม่ถามเลย”

“ในการทำสัญญาคือขอให้แกละหมาด 5 เวลา ให้ถือศีลตลอด ก็ต่อรองทั้งคำพูด ทั้งลายลักษณ์อักษร”

“หลังจากพูดว่าเขาไม่อยู่กับเราแล้ว ไม่ต้องการเราแล้ว ตอนหลัง ๆ ไม่มาเขาก็พูด เราก็ออยู่ห่าง ๆ จากเขา แม้จะอยู่ในบ้านเดียวกัน ข้าวก็ไม่หุงให้ ให้หุงเอง เวลาเราโกรธเขาก็ไม่ทำให้ เราก็อทำกินกับลูก กินไปไม่ชวน แกกิน แกก็ไม่กล้าพอรู้ว่าเราโกรธจริง ๆ ก็รู้นิสัยกันอยู่ว่ายังไง เวลาเมื่อไรที่ต้องสื่อสารกันก็สื่อสารผ่านลูก (ผลกระทบต่อลูก) ก็จะพูดกับลูกว่า บอกพ่อด้วยนะ”

(ก๊ะเซอร์ (นามสมมุติ), 10 สิงหาคม 2562 : สัมภาษณ์)

ดังนั้น เมื่อต้องเผชิญหน้ากับผู้ติ่มสุรา สำหรับพื้นที่ชีวิตของก๊ะเซอร์นับเป็นการช่วงชิงพลังอำนาจกันไปมา บางครั้งจบด้วยน้ำตาของก๊ะเซอร์และลูกที่ผู้ติ่มสุราได้แสดงถึงชัยชนะและพลังอำนาจของตัวเอง และในระยะหลัง ลูกก็จะหวาดกลัว หนีไปบ้านยาย เพราะไม่อยากใช้ชีวิตในพื้นที่ชีวิตที่พ่อและแม่มีปัญหาหว่านกัน ดังนั้น ความรุนแรงในครอบครัวที่พ่อแม่สร้างขึ้นจะทิ้งความทรงจำซ้ำ ๆ ให้แก่ลูก บางครั้งก็จบลงด้วยการเข้ามามีบทบาทของ พ่อ แม่ หรือญาติของก๊ะเซอร์ ที่ทำให้ผู้ติ่มสุราเป็นฝ่ายล่าถอย ซึ่งวังวนเหล่านี้สลับกันไปมาซ้ำแล้วซ้ำเล่า

ส่วนก๊ะนาก็เคยใช้วิธีการต่อสู้ ดิ้นรน ไม่ได้จำยอมต่อพลังอำนาจของผู้ติ่มสุราเพียงฝ่ายเดียว แต่เมื่อเวลาผ่านไป ก๊ะนาก็ปรับวิธีการในการเผชิญหน้าเพื่อรับมือกับผู้ติ่มสุราตามจังหวะและช่วงชีวิตที่เข้ามาในพื้นที่ชีวิต โดยในช่วงแรกที่รับรู้ว่ามีผู้ติ่มสุรา ก๊ะนาก็ใช้วิธีการในการต่อสู้ ดิ้นรน ไม่ได้จำยอมต่อพลังอำนาจของผู้ติ่มสุรา โดยก๊ะนากล่าวว่า

“เมื่อก่อน ตอนที่เขาเริ่มติ่มสุราใหม่ ๆ บ้านไม่เจอปัญหาค่าใช้จ่ายเหมือนตอนนี้ ก๊ะก็ตามเขาเมื่อรู้ว่าเขาไปกินเหล้าที่ไหน หรือไปมั่วผู้หญิงยังไง เคยแม่กระทั่งเอาขวดเหล้าฟาดหัวเขาจนแตก หรือไม่ก็ตามไปด่าทอ เขากลางวงเหล้า”

“ในช่วงแรกที่ก๊ะตาม เขาก็อาจจะรู้สึกบ้าง แต่เมื่อเวลาผ่านไป เหมือนกับเขาชิน กลายเป็นเรื่องสนุก เราไปว่า ไปด่าเขา เขาก็ยิ่งสนุก ชวนเพื่อนในวงเหล้าหัวเราะ เห็นเราเป็นต้วตลก ยิ่งเราด่าว่าด้วยถ้อยคำที่รุนแรงเท่าใด แทนที่เขาจะรู้สึกโกรธแต่กลับหัวเราะสนุกสนาน พวกหัวเราะทั้งวงเหล้า เลยเหนื่อยที่จะตาม เพราะทำไปก็ไม่มื่ออะไรเปลี่ยนแปลง หันมาจัดการกับอารมณ์ตัวเอง ทำใจให้ได้ ถ้าเราตามไปตลอดเราก็เหนื่อย หมดเรี่ยวหมดแรงกับการตาม จะทำมาหากินก็ไม่ไหว ทำมาหากินดีกว่า มุ่งไปที่ลูก ตอนนี่ก็ยอม ยอมแกลไปในบางเรื่อง ที่ยอมให้แกลทำในบางสิ่งแล้วช่วยลดปัญหาอื่นคือ บางสิ่งเราก็ยอมแกลบางสิ่งเราก็ปล่อยไป”

(ก๊ะนา (นามสมมุติ), 30 กรกฎาคม 2562 : สัมภาษณ์)

พื้นที่ชีวิตของก๊ะนาคือภาวะที่เป็นหนี้ แต่ละวันที่ผ่านไปก็ต้องต่อสู้ ดิ้นรนเพื่อให้สามารถเลี้ยงดูตัวเองและลูก ๆ ได้ บางครั้งก็ต้องยอมทำทั้ง ๆ ที่ไม่อยากทำ เพื่อที่จะให้มีเงินประทังชีวิตในแต่ละวัน แม้จะใช้วิธีการมากมายในการรับมือกับผลกระทบที่เข้ามา บ่อยครั้งที่ก๊ะนาต้องต่อรองกับสามีเพื่อให้มีเงินเหลือ เพื่อให้ลูกได้ไปโรงเรียน หรือใช้ในเรื่องจำเป็นภายในบ้าน

“ก็จะยอม ยอมเขาไป คอยกับเขาว่าอย่าออกไปกินเหล้า เราไม่มีเงินที่จะให้ลูกไปโรงเรียนแล้ว หรือต้องเอาเงินไปใช้อย่างอื่น ก็พยายามคุยกับเขาดี ๆ แต่ก็มีสิ่งที่จะต้องแลกแหละส่วนใหญ่ คือเขาก็จะกินอย่างอื่นแทน

ต้มน้ำกระท่อมในบ้านบ้าง หรือไม่ให้คนขายน้ำกระท่อมเอามาส่งเลย ก็ยอมให้เขากินน้ำกระท่อม ซึ่งถูกกว่าเหล้า กินไปก็จะได้หลับ ๆ จะได้ไม่เสียดัง ทำลายโน่นนี่เหมือนกินเหล้า”

“แต่เมื่อจัดการกับอารมณ์ของตัวเองได้ ก็เป็นเรื่องของการจัดการอารมณ์ของลูก โดยเฉพาะลูกสาวที่อยู่ในวัยมัธยม เขาก็จะรู้สึกมากกว่าคนอื่น ๆ เพราะวัยเขาก็รับรู้ทุกอย่างที่เกิดขึ้น มีเพื่อน มีสังคม สงสารเขา เวลากลับมาจากโรงเรียนแล้วพอใช้ทำนั่นนี้ ลูกเรียนก็เหนื่อยมากพอแล้ว พอเจอพอใช้ทำโน่นทำนี่ สิ่งที่ใช้ก็ใช้ว่าจะดี ลูกก็เหนื่อย ท้อ ร้องไห้ ก็บอกลูกว่า ไปทำให้พ่อเถอะ เราเลือกไม่ได้ เขาเป็นพ่อ”

“ตอนนี้ก็เลิกตามแล้ว แต่เขาก็กังวลกับการฟังก็ด่าว่าเขา นั่งอยู่ในวงเหล้าก็โทรมาให้ก็ด่า แล้วพากันหัวเราะ สนุกสนาน เมื่อก่อนก็ด่า ว่าเขาเพราะเราเจ็บใจ เขาทำยังไงเราก็ได้ตอบกลับไปด้วยวิธีนั้น จนเมื่อถึงจุดหนึ่งก็รู้สึกเหนื่อย และก็เลือกที่จะเงียบในที่สุด”

(ก๊าะนา (นามสมมุติ), 30 กรกฎาคม 2562 : สัมภาษณ์)

การรับมือกับสถานการณ์ปัญหาในพื้นที่ชีวิตของก๊าะนาพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างผู้หญิงและผู้ดื่มสุรา หลังจากรับรู้ถึงสถานการณ์ปัญหาจากการดื่มสุราของบุคคลในครอบครัว ผู้หญิงเริ่มต้นด้วยการตั้งรกรากต่อสู้อย่างมีความคาดหวังว่าผู้ดื่มสุราจะลด ละ เลิกการดื่มสุรา แต่เมื่อมีการเผชิญหน้ากันมากขึ้น กลับได้เรียนรู้ว่า ผู้ดื่มสุรากลัวยุติสถานการณ์ปัญหามากขึ้น ก็ปรับเปลี่ยนเป็นการต่อรอง แต่สถานการณ์กลับไม่ดีขึ้น เลยนำไปสู่การเงียบเฉยชา ไม่อยากต่อสู้ ตั้งรกราก และหยุดปฏิบัติการชีวิตประจำวันในเรื่องความสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับผู้ดื่มสุรา

“ที่บ้านก๊าะเขาไม่รู้ ก๊าะไม่ได้เล่าพวกเขา ไม่อยากให้อาตมาฟังนี่ เพราะว่าถ้าเขารู้เขาก็จะไม่ให้ก๊าะกลับมาอยู่ที่นี้ ก๊าะเก็บเงียบอยู่คนเดียว ไม่อยากเล่าให้ใครฟัง”

(ก๊าะนา (นามสมมุติ), 30 กรกฎาคม 2562 : สัมภาษณ์)

ไม่ใช่เงียบเพียงแคกับผู้ดื่มสุรา ก๊าะนาเริ่มรับมือกับสถานการณ์ปัญหาที่ต้องเผชิญในปัจจุบันด้วยการนิ่งเงียบ และสื่อสารกับบุคคลรอบข้างน้อยที่สุด ทั้ง ๆ ที่ก่อนหน้านี้ก๊าะนาจะใช้วิธีการด่าทอ ทำร้ายร่างกายของผู้ดื่มสุรา ตามผู้ดื่มสุราไปยังร้านจำหน่ายสุรา และใช้ขวดสุราทุบตีผู้ดื่มสุรามาก่อน แต่เมื่อเวลาผ่านไปกับการเผชิญสถานการณ์ปัญหาที่เข้ามาอย่างต่อเนื่อง จนนำไปสู่บทสรุปจากประสบการณ์บนพื้นที่ชีวิตของตัวเอง ก๊าะนาจึงเลิกตาม และด่าทอผู้ดื่มสุราน้อยลงโดยใช้ความนิ่งเงียบเข้ามาแทนที่ และแทบไม่เอ่ยถึงผู้ดื่มสุราเลย ไม่ใช่เงียบเพียงแคกับผู้ดื่มสุรา แต่ทุกสิ่งทุกอย่างที่เกี่ยวกับสัมพันธ์ภาพของตัวเองและผู้ดื่มสุรา ก๊าะนาก็ไม่ได้เอ่ยให้พ่อแม่หรือญาติพี่น้องฟังตัวเอง ทราบ เพราะรู้ว่าอาจมีปัญหาเพิ่มขึ้นตามมาอีก

“ปัญหาที่มีในบ้านเราก็กังวลพอแล้ว ถ้าจะบอกพ่อแม่เราให้รู้ ก็คงมีปัญหาเพิ่มเข้ามาอีก พ่อแม่เขาเป็นห่วงเรา มาเป็นทุกข์ มากังวลซะเปล่า เงียบแหละน่าจะดีที่สุด”

“ตอนนี้ทำใจแล้ว เพราะสงสารลูก แต่ว่าเท่าที่นึกได้ตอนนี้คือไม่อยากอยู่ด้วยกันแบบนี้ไปจนตายแล้ว ไม่รู้จะหมดความอดทนเมื่อไหร่ รอให้ลูกจบม. 6 เข้ามาหาลัยก่อน ตอนนี้คือวางแผนเงียบ ๆ ที่เงียบไม่ใช่อะไรนะ แค่รอเวลา ที่เราทนอยู่ก็เพราะลูก คือเราหมดแล้วกับแก ถ้าหากไม่กินเหล้าแกเป็นอัมพฤกษ์แบบนี้ก็คงสงสาร แต่พอกินเหล้าทำลายข้าวของทั้งหมดของกินก็เททิ้งหากไม่ถูกใจ ไม่รู้จะทำใจได้นานสักแค่ไหนบอกไม่ถูก”

(ก๊าะนา (นามสมมุติ), 30 กรกฎาคม 2562 : สัมภาษณ์)

พื้นที่ชีวิตของก๊าะนาและสัมพันธ์ภาพกับสามีที่ติดสุรายุบนความอดทนที่ก๊าะนาบอกว่า “เผื่อรอเวลา” เพื่อให้ลูกจบม.6 ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญในการเตรียมการ เพราะหากเลิกกับสามีไปแล้ว ตัวเองและลูกก็จะไม่มีที่อยู่อาศัย เพราะชีวิตคู่ที่อยู่กันมา 20 กว่าปีนั้น ได้สร้างบ้านไว้บนที่ดินของสามี

ก๊วยเยาะเพื่อรอเวลาให้สามารถหาคำตอบและหนทางในพื้นที่ชีวิตของตนเอง แต่ก๊วยเยาะเจ็บเพราะความรู้สึกที่ไร้ที่พึ่ง อับอาย และไม่เห็นประโยชน์จากการใช้เสียงเพรียกในการร้องขอความช่วยเหลือ และรู้สึกว่าเพราะเสียงเพรียกของตัวเองที่ทำให้ชีวิตกลับมาสู่วังวนเดิมอีกครั้ง ความเจ็บปวดครั้งแล้วครั้งเล่าจากการถูกทำร้ายร่างกาย ส่งผลให้ความรู้สึกก๊วยเยาะทวีไปในทางลบเรื่อย ๆ ทั้งน้อยใจ เสียใจ เจ็บปวด หวาดกลัว และคับแค้นใจ

“เคยนะ เคยคิดในใจ อยากจะวางยาเบื่อหนูให้กิน ให้เขาตาย ๆ ไปเลย ก็แค่คิดนะ แต่มันทำไม่ได้ มันบาป นึกถึงบาปแล้วทรมานน้อง(ผู้วิจัย) ทรมานมาก ๆ เหมือนอยู่ในนรกบนดิน นรกบนดินยา (โลกนี้) คือนรก มันคือนรกน้อง คือนรกบนดินที่เราไม่รู้ว่ามันจะสิ้นสุดเมื่อใด คือความทรมานที่ไม่รู้ว่าเมื่อไหร่จะหมดไปสักที”

“สามีเดิมเป็นคนต่างศาสนาที่เข้ามารับอิสลาม ก็บอกเขาว่าคนมุสลิมเราเขาไม่ดื่มกิน เขาก็ไม่สนใจ ขอร้องให้ละหมาด ไปมัสยิดบ้างก็เฉย ไม่เลย ไม่ทำเลย ไม่ทำอะไรสักอย่าง ไม่ละหมาด ไม่ถือศีลอด บางครั้งถ้าพากันเตือนมาก ๆ ยิ่งพูดก็เหมือนเขายังแกล้ง ก็กินเข้าไปอีก กินมากกว่าเดิม ยิ่งห้ามเหมือนยิ่งยุ”

“เคยต่อรอง คุยกินดี ๆ เพื่อให้กินเหล้าให้น้อยลง แต่ไม่เคยเลยน้อง(ผู้วิจัย) ไม่เคยสำเร็จ วันนั้นเขาบอกมาว่า 10 บาทก็ได้ เราก็ตามประสาผู้หญิงนะ สามีขอก็กิน สิบบาทไม่จริงก็มากกว่านั้นอยู่ดี”

“บางครั้งลูกที่เป็นผู้หญิงก็พูดบอกว่า ป๊ะ (พ่อ) เลิกเหอะของไม่ดี ดูครอบครัวเราซีไม่เหมือนครอบครัวอื่น ๆ เลย แต่ก็เท่านั้นแหละน้อง(ผู้วิจัย) เข้าหุซัยยะทะเลหุซวา แกก็นอนกองอยู่กับขวดเหล้ารอบตัวเหมือนเดิม”

“หากใครมาพูด มาเตือนในตอนที่เขาเมา เขาก็จะอาละวาด โวยวายทำลายข้าวของ ทำลายทุกอย่างทุกอย่างของในครัว เครื่องใช้ ทุกอย่างที่อยู่ตรงหน้าเขาขว้างทิ้งหมด อาหาร ของกิน หากเราซื้ออะไรไว้ก็จะเขวี้ยงทิ้งหมดหากไม่ถูกใจเขา แล้วผู้หญิงเราเมื่อเจอสถานการณ์แบบนี้ก็รู้สึกแค้น ความเศร้า ความเครียดก็เริ่มเร้าเข้ามา รู้สึกอับอาย อายคน อายเพื่อนบ้านที่เขาผิดกรรมแบบนี้ ก็ไม่รู้จะทำยังไงเวลาที่เขาเมา ก็ได้แต่หนีไปอยู่ที่อื่น”

“ด้วยความทรมาน บางครั้งเราก็ไปหาอิหม่าม อิหม่ามก็ปลอบจนเราก็สงสารลูกก็คืนดีกัน”

(ก๊วยเยาะ (นามสมมุติ), 16 กันยายน 2562 : สัมภาษณ์)

ก๊วยเยาะที่โดนสามีซึ่งเมาสุราทำร้ายร่างกายอยู่เสมอ ครั้งหนึ่งสามีได้เอย์คำหยาออกมา และในช่วงที่ยังคืนดีกันได้อยู่ ทั้งคู่ก็ไปหาอิหม่าม และอิหม่ามได้ทำการประณิษยนอม จนทั้งคู่ได้กลับมาใช้ชีวิตร่วมกันอีกครั้ง และพื้นที่ชีวิตของก๊วยเยาะก็กลับไปสู่วังวนเดิม คือโดนสามีทำร้ายร่างกาย สามีขโมยเงิน ฉก ชิง เงินและทรัพย์สินอื่น ๆ ภายในบ้าน ทุกอย่างเลวร้ายกว่าเดิม ก๊วยเยาะได้รับผลกระทบที่รุนแรงมากขึ้น และการไปหาอิหม่ามในครั้งนั้นแม้จะมีการประณิษยนอมให้คืนดีกัน แต่อิหม่ามก็ได้ทำเงื่อนไขในสัญญาการคืนดีโดยระบุว่า หากสามีของก๊วยเยาะทำร้ายร่างกายอีกครั้ง ก็จะต้องเป็นการหย่าขาดโดยอัตโนมัติ (ตามหลักการของอิสลาม หากหญิงและชายทำการนิกาหฺ (สมรส) กัน และได้วางเงื่อนไขข้อตกลงไว้ ว่าหากทำผิดเงื่อนไขตามทีระบุในสัญญานิกาหฺ ซึ่งมีเรื่องของการที่สามีทำร้ายร่างกายภรรยาอยู่ด้วย หากสามีละเมิดในสิ่งที่ได้ตกลงกันไว้ในสัญญานั้นก็จะเป็นการหย่าขาดโดยอัตโนมัติ โดยที่สามีไม่จำเป็นต้องเอย์คำหยาแต่อย่างใด การคืนดีระหว่างสามีภรรยาที่เช่นเดียวกัน หากได้ทำสัญญาไว้แล้วมีการละเมิดเกิดขึ้นก็จะถือเป็นการหย่าโดยอัตโนมัติ) แม้เสียงเพรียกในครั้งแรกจะทำให้รู้สึกในช่วงแรกว่านำชีวิตมาสู่ความเจ็บปวดมากกว่าเดิม แต่ผลของเสียงเพรียกนั้น ก็ทำให้ก๊วยเยาะเป็นอิสระจากสามีในที่สุด

ก๊วยเยาะได้กล่าวถึงความรู้สึกของตัวเองว่า

“ตอนนี้เลิกกันแล้ว ไม่เหลือแล้ว ไม่มีแล้วความเสียใจที่เกิดจากการต้องเลิกกัน มันหมดแล้ว หมดไปแล้วกับการที่เขาทำร้ายเราขนาดนี้ พ่อแม่เรายังไม่เคยทำร้ายเราเลย พ่อแม่เรารับรู้ เขาเห็นสภาพเรา แยก แยก ญาติ

พี่น้องสงสารเราทุกคน คนในชุมชนไม่รู้ณะว่าเราโดนทำร้ายขนาดนี้ เขารู้เพียงแค่ว่าเราโดนสามีที่ เราเลิกกันเท่านั้นเอง”

“เราก็ไม่ได้บอกใคร ไม่ได้เล่าใคร มีคนรู้น้อยมาก คนส่วนใหญ่ก็เข้าใจว่าเรามีปัญหาอื่น ทะเลาะกันเฉย ๆ แต่ญาติ ๆ คนที่รู้จักสงสารเรามาก เพราะรู้ว่าเราทรมาณแค่ไหน”

“เมื่อเขาขอเงินแล้วเราไม่ให้ เขาก็ทำร้ายเรา ถึงแม้เขาจะมีงานทำ เขาก็ยังขอเงินเราเมื่อเงินที่เขาไม่พอที่จะซื้อเหล้า ช่วงมีลูกใหม่ ๆ ก็เริ่มหนักมากขึ้น ดื่มจนไม่ฟังใครเลย พี่น้องเพื่อนฝูงห้ามก็ไม่ฟัง ทุกคนพากันเตือน เขาก็ดื้อไม่ฟังใคร ก็มีปัญหาทะเลาะกันทุกวันไม่เว้นแม้สักวัน ไม่มีวันไหนที่ไม่ทะเลาะกัน เขาก็ทำร้ายเราทั้งดบทั้งดี มันเป็นความทรมาณที่เราไม่สามารถเอื่อยอะไรได้”

“สามีกับภรรยาอะนะ ส่วนใหญ่แล้วเราก็ไม่พูด ไม่อยากบอกให้เพื่อนรู้ เราราย อับอายคนในสังคม เขาก็ทำได้แค่นั่งฟังเราแหละ จะทำอะไรได้ ไม่พูด ไม่บอกใครถ้าทนได้อยู่ เหมือนเราเองได้สามีมาแบบนี้ ทำร้ายเราแบบนี้ เราจะกล้าทำอะไรที่จะไปพูดอะไร เขารู้สึกมีแต่มอง บางคนที่อาจจะเวทนาเราอีก เราก็เลยพูดอะไรไม่ได้ ได้แต่เก็บไว้ เกรียคน้อง(ผู้วิจัย) ไม่รู้จะทำยังไงแล้ว”

(ก๊ะเยาะ (นามสมมุติ), 16 กันยายน 2562 : สัมภาษณ์)

ก๊ะเยาะเล่าว่า ที่ไม่พูดไม่โชว์ว่าไม่รู้สึก ความเจ็บปวด คับแค้นใจมีอยู่เต็มหัวใจ แต่ก๊ะเยาะรู้ว่าการเงียบจะทำให้ตัวเองและลูกปลอดภัยและง่ายในการหนีจากการโดนสามีที่กำลังเมาสุราทำร้ายร่างกาย

“เวลาเขาเมาเราก็โกรธ จิตขึ้นมาทันที แต่เราไม่เคยด่าว่าเขานะ เราก็หนีไปที่อื่น กลัวเขาทำร้าย ถ้ารู้ว่าเขาดื่มเราก็ไม่อยู่แล้ว เพราะเขาทำร้ายเราจริง ๆ ก๊ะเคยโดนมาแล้ว คือการทำร้ายจริง ๆ ไม่ใช่แค่แกล้งทำแกล้งจ้งมือจะทำ ไม่ใช่ คือการโดนทำร้ายจริง ๆ เราเลยต้องหนีไปอยู่ที่อื่น”

(ก๊ะเยาะ (นามสมมุติ), 16 กันยายน 2562 : สัมภาษณ์)

การเงียบของก๊ะเยาะคือความหวาดกลัวและต้องการความปลอดภัย แต่ความเงียบของน้องหญิงคือความเงียบของลูกที่ต้องระวังความรู้สึกของพ่อ

“เวลาพ่อเมา เขาเพ่นพ่าน มีถ้ำน้ำก็ยกโยนทิ้งให้แตก หากพ่อได้ปลามา พ่อก็จะทำปลาเอง ทำเสร็จก็วางทิ้งเกะกะไว้ตรงนั้นแหละ ไม่ทำความสะอาดแล้ว กลับมาที่บ้านก็เหนียวนะ เหนียว แต่พูดอะไรไม่ได้ใจเราเป็นลูก พูดไปพ่อก็น้อยใจ ก็ต้องระวังความรู้สึกพ่อกับน้องเลยเลือกที่จะเงียบ เวลาพ่อขำของ เราแก้ปัญหาคด้วยการเดินออก ไม่อยู่ใกล้”

(น้องหญิง (นามสมมุติ), 28 กันยายน 2562 : สัมภาษณ์)

น้องหญิงเล่าอีกว่า ไม่ว่าจะเหนื่อยใจ ท้อ หรืออยากจะตะโกนใส่พ่ออย่างไร แต่ในความเป็นลูกที่ไม่อยากกระทำในสิ่งที่ลูกไม่ควรปฏิบัติกับพ่อ และพ่อไม่ได้ต้องการเพื่อนคุยหรือคนโต้ตอบด้วย สิ่งที่น้องหญิงเลือกทำก็คือการเงียบ จัดการสถานการณ์ปัญหาตรงหน้าด้วยการไม่เอ่ยคำใด ๆ ให้พ่อต้องรู้สึกไม่ดี แม้ตัวเองจะรู้สึกแย่ ท้อแท้ และเหนื่อยใจเพียงใดก็ตาม

ส่วนก๊ะเยาะก็เงียบเช่นกัน เงียบเพราะสงสารลูกที่ต้องมารองรับอารมณ์ของพ่อที่เมาสุรา

“มีครั้งหนึ่งลูกกลับมาจากทำงาน บอกว่าหิวข้าว เราก็บอกลูกว่า ไปอาบน้ำก่อนเดี๋ยวค่อยมากิน ลูกก็ไปอาบน้ำ แต่เขาก็กลับมา เมา เลยเอากับข้าวที่เราทำไว้ไปเททิ้งหมด สาดทิ้ง ทั้งข้าวทั้งแกงยกหม้อ กับข้าวที่

ทำตั้งไว้ลูกก็ไม่ได้กิน ลูกออกมาหลังจากแต่งตัวเรียบร้อยจะทานข้าว แต่ไม่มีแล้ว เราก็ร้องไห้เลยตอนนั้นรู้สึกสงสาร ลูก ท้อใจ ได้แต่บอกลูกว่า ไปหาทานที่อื่นนะ ไปหาข้าวบ้านคนอื่นกิน ก็ไม่ทะเลาะกับเขาแล้ว ไม่เสียงดังแล้ว ก็ร้องเงียบ ๆ และปลอบลูก”

(ก๊ะเซาะ (นามสมมุติ), 18 กันยายน 2562 : สัมภาษณ์)

ความเจ็บและการยินยอมของก๊ะเซาะในฐานะแม่ของลูกที่มีพ่อตี้มสุรา ก๊ะเซาะยอมเจ็บเพื่อที่จะไม่ต้องเสียงดัง ทะเลาะ ต่ำทอกันให้ลูกได้ยิน และก็เป็นการป้องกันตัวเองไปด้วย จะได้ไม่โดนทำร้ายโดยสามีที่เมาสุรา

ส่วนน้องยะก็เลือกที่จะเจ็บเพื่อให้คนรู้น้อยที่สุด เพื่อที่จะดูแลหัวใจของพ่อและแม่ ป้องกันไม่ให้รู้ปัญหาและความทุกข์ของตัวเอง

“เคยขอร้องเขานะ ให้เขาเลิกตี้มบ้าง แต่ก็ได้แค่วันสองวัน ไม่เคยมากกว่านั้น ถามว่าเคยขอร้องจนร้องไห้มั้ย นั้นมันเมื่อก่อน คือร้องจนตอนนั้นไม่มีความรู้สึกอยากจะร้องให้อีกแล้ว ไม่ใช่ตอนนั้นที่หยุดแล้ว ไม่ร้องให้แล้ว ตอนนั้นคิดว่าไม่ ไม่มีทางสำเร็จหรอก ต่อให้ขอร้อง ร้องให้แค่ไหนก็ตาม ไม่มี ไม่มีทาง ไม่มีทางที่เขาจะเลิกตี้ม”

“บางทีก็โกรธ เราก็ทำร้ายเขา บางทีก็หนีไปบ้าง แต่แกก็ไม่ทำเรานะ เวลาแกโกรธแกก็จะเดินหนีปกติเราก็ไม่ค่อยทำแคะ เราเองก็ไม่อยากมีปัญหาเหมือนกัน ก็เดินหนีไม่เข้าใกล้กัน”

“ตอนแรก ๆ ก็อาจจะทะเลาะกัน มีเสียงดังบ้าง แต่ตอนหลังๆ ไม่แล้ว ก็จะไม่เจ็บ เพราะสงสารปีะกับมะที่ต้องมารับรู้ในสิ่งที่เราเผชิญอยู่ ก็เลยเจ็บ ไม่อยากแสดงอาการ ไม่ร้องไห้ ไม่ไว้วาย ไม่ร้องขอ ไม่ต่ออรองอะไรทั้งสิ้น เพราะรู้ว่าการส่งเสียง การแสดงอาการ ความเจ็บปวดของเราคือสิ่งที่จะกลับไปทำร้ายพ่อกับแม่ของเรา ให้เจ็บปวดไปกับเราด้วย เลยเจ็บและอดทน ไม่พูดอะไรเลยตอนนี้”

“ตอนที่รู้ก็คุยกันว่าอย่าทำ เราก็ไม่รู้จะทำอย่างไร แต่ก็ยังคงเก็บเจ็บไว้คนเดียว เมื่อนานวันก็รู้สึกว่ายังคงตี้มอยู่ และเริ่มที่จะหนักขึ้น ก็เลยปรึกษาคนอื่น ๆ มีแต่คนแนะนำว่าให้พูดกับเขาดี ๆ เราก็พยายามพูดดี แต่เขาก็ไม่เปลี่ยน ตอนนั้นก็เครียดมาก ไม่รู้จะทำยังไงดี เพราะไม่ว่าจะทำอย่างไรเขาก็ยังไปตี้ม เราก็เก็บ เก็บความเครียด ความกังวลไว้กับตัวเอง ตอนนี้เป็นกลัวคนรู้มากขึ้น กลัวว่าเขาจะพูดถึงเรายังไง ยิ่งพ่อแม่เรา คืออายคนมาก ๆ เลย อยากให้เขาเลิก เพราะตอนแต่งงานใหม่ ๆ เวลาเมื่อไรก็จะพูดคุยและปรึกษากัน แต่เมื่อเขาตี้มก็ยากแล้ว เราก็ไม่รู้จะพูดกับเขายังไง พูด ปรึกษา ขอความเห็น ก็จะไม่บอกว่าเป็นเครียด และก็นำไปสู่การตี้มอีก เราก็ทำได้แค่ขอร้องไห้พยายามเลิก เขาก็อึม ๆ รับปากตลอด รับปากไปแบบนั้นแหละ แต่ก็ยังคงตี้ม ไปตี้มอีกแล้ว เราารู้สึกว่าเขาตี้มและมักอ้างสาเหตุของการตี้มโดยโทษคนอื่น โทษคนโน้นคนนี้ทำให้ตัวเองเครียดและต้องไปตี้ม ไม่เคยเลยที่จะโทษตัวเอง เวลาเขาเมา เขาก็จะพูด จะสอนอย่างกับเขาเป็นผู้รู้ เราก็จะเจ็บ ฟังเฉย ๆ เพราะไม่อยากไปโต้แย้งอะไรกับเขา เพราะเดี๋ยวก็จะทะเลาะกัน และคนในบ้านจะได้ยินก็สงสารพ่อกับแม่และไม่สบายใจ ก็พยายามอดทน พ่อแม่จะได้ไม่ลำบากใจ”

“เวลาเราพูดกับเขาเรื่องที่เขาตี้ม เวลาเรามีปัญหาไปปรึกษาเขา เขาก็จะหันไปตี้มสุราอีก โดยให้เหตุผลว่าเครียด มีสถานการณ์อะไรในบ้านที่เป็นข้ออ้างว่าเครียดก็จะนำไปสู่การตี้มตลอด แม้กระทั่งทำงานกลับมา ก็บอกว่าเครียด ก็ตี้มเหล้าอีก ทุกเรื่องที่จะนำมาเป็นข้ออ้าง เป็นสาเหตุที่เขาเอามาต่ออรอง เอามาเป็นประเด็นให้ตัวเองได้ตี้มสุรา ยิ่งเขาเป็นแบบนี้ ระหว่างเรากับเขาก็ยิ่งห่างกัน และเราเองก็ยังรู้สึกไม่อยากอยู่ใกล้เขา เพราะไม่ว่าจะใช้วิธีไหนก็เข้าทางเขาหมด พูดไปมากแล้ว ตอนนี้อยู่ต่อรองด้วยความเจ็บ”

(น้องยะ (นามสมมุติ), 7 กันยายน 2562 : สัมภาษณ์)

พื้นที่ชีวิตของน้องยะคือภาวะที่ต้องแบกรับหน้าที่ ทั้งหน้าที่ของแม่ที่อยากให้ลูกมีพ่อ เพราะน้องยะรู้ว่า ลูกผูกพันและต้องการพ่อ ต้องแบกรับหน้าที่ของลูกที่ต้องดูแลหัวใจพ่อแม่ซึ่งเคร่งครัดในหลักการ ผิดหวัง และเจ็บปวดกับการที่ลูกสาวมีสามีที่ดื่มสุรา แบกรับหน้าที่ของครู ซึ่งน้องยะคิดว่า ครูจะต้องมีวิถีชีวิต มีครอบครัว มีการปฏิสัมพันธ์กับบุคคล และดำเนินชีวิตตามครรลองของศาสนา สามารถเป็นแบบอย่างให้แก่ผู้เรียน และสังคมที่อาศัยอยู่ได้ แต่เมื่อพื้นที่ชีวิตของน้องยะไม่สามารถเป็นไปในสิ่งที่วางแผนและคาดหวังว่าควรเป็นแล้ว ปฏิบัติการชีวิตประจำวันของน้องยะและสัมพันธภาพต่อผู้ดื่มสุราจึงดำเนินไปบนความนิ่งเงียบ ไร้เสียงทั้งคำพูดและการกระทำ มีความเฉยชาเข้ามาแทนที่ทุกปฏิบัติการณชีวิตประจำวันในพื้นที่ชีวิตของน้องยะและผู้ดื่มสุรา

การเงียบของน้องหญิงก็มีนัยยะเช่นเดียวกัน คือเป็นการเงียบในนามความเป็นลูก ที่แม่จะรู้สึกว่าการดื่มสุราของพ่อไม่ใช่เรื่องที่ดี แต่ปฏิบัติการชีวิตประจำวันของน้องหญิงต่อพ่อก็คือการใช้ความเงียบในการรับมือกับปัญหาที่กำลังเผชิญอยู่

“ร้องไห้มั้ย ไม่ร้อง ก็ไม่อยากเถียงกับแก ไม่อยากใช้เสียงดัง เพราะแกก็น้อยใจ ล้อก ประตูเข้าห้องเรียกก็ไม่ขาน ก็กังวลอีก เกรงว่าแกจะคิดสั้น ก็ต้องงัดประตูบ้านกัน เพราะเราไม่รู้ว่่า การที่พูดแซวกันไปมาเรื่องพ่อ จะผูกคอตายนั้นเป็นเรื่องจริงรึเปล่า ก็ต้องระวังความรู้สึกของลูกที่มีพ่อดื่มสุรา ก็รู้สึกไม่สบายใจ อย่างเช่นเวลาออกไปธุระข้างนอก แล้วพ่อบอกเราไม่เจอ พ่อจะไม่พอใจ ก็จะคุยสิ่งของที่มีในบ้านออกมาวางหน้าบ้าน ขวางไว้บนถนนนั่นแหละ ที่นอนบ้าง โต๊ะบ้าง พัดลมบ้าง เอามาวางขวางไว้บนถนน เป็นวิธีการของพ่อที่จะเรียกให้ทุกคนกลับไปที่บ้าน กลับถึงบ้านแล้วแกก็จะเดินว่า เดินด่า ชวนทะเลาะ แม่พ่อก็จะเป็นแบบนี้ บ่อยครั้งที่เลือกที่จะเงียบเพราะประเมินแล้วว่า ถ้าพูดออกไปก็ทำให้สถานการณ์ยิ่งแย่ง”

(น้องหญิง (นามสมมุติ), 28 กันยายน 2562 : สัมภาษณ์)

“เคยต่อรองนะ แต่ก็ต้องดูท่าทีพ่อด้วยว่าอยู่ในสภาวะไหน เช่น หากพ่ออารมณ์ดี ไม่ได้เมา ก็จะขอว่าอย่าดื่มเลย แกก็ฟังนะ แต่หากพ่อเมาหนัก ๆ ขอเท่าไรก็ไม่ยอม บางครั้งก็ตะคอกกลับมา จะไปไหนก็ไป รีบชนเสื้อผ้าออกไปเลย นั่นคือกับน้อง คือยังคุยกันได้อยู่ แต่กับแม่คือไม่ คุยเลย จะไม่ฟัง”

“น้องก็พูดกับพ่อก่อนแล้วนะ พ่อไม่ปรับปรุงตัวเอง ก็ปีก็ปีก็เมาอยู่นั้น พ่อก็จะตอบมาว่า เบื่อพ่อก็ไปเสียซี พ่อเราไปจริง ๆ พ่อก็ด่าว่าเรา เราก็ตอบไปว่า เหนื่อยมากแล้วนะ ข้างหลังน้ำเค็มขึ้น เอาจุกไปแช่ให้ตายเลยไป ก็พูดที่เล่นที่จริง บางครั้งพี่สาวก็หยอก เดี่ยวเอาเชือกแขวนคอไว้วะ แล้วลูกก็ปิดประตู ปล่อยให้ล็อกเก้านาที่ลิบนาที่พ่อก็คงตายแล้ว ก็พูดแซว ๆ กันไป พ่อก็จะแซวกลับมาว่า ไม่ พ่อก็กลัวตายเหมือนกันนะ ไม่เอา ก็ขำกัน เราแค่จะสื่อให้แกรู้ว่า เหนื่อยแล้วนะ ก็แซวไปมา บางครั้งพ่อก็มักพูดว่า ขออยู่สักปีนึงก็พอ เราก็ตอบไปว่า นานไป สักครึ่งปีก็พอ พ่อก็จะตอบมาว่า ไม่นะ ไม่ตายก่อน ยังอยากอยู่กับลูกกับหลาน”

“ก็เป็นสถานการณ์ที่สลับกันไปมา ตอนที่เราเหนื่อย ไม่ไหว พ่อที่รู้ ก็จะปรับเปลี่ยนอารมณ์ให้ตลก ชวนหัวเราะ ถ้าเราแสดงอาการเป็นห่วง พ่อก็จะอยากตายขึ้นมาทันที ก็ประมาณนั้นแหละ”

(น้องหญิง (นามสมมุติ), 28 กันยายน 2562 : สัมภาษณ์)

จากข้อมูลข้างต้นสรุปได้ว่า บริบทพื้นที่ชีวิตของผู้หญิง (living space) กับปฏิบัติการชีวิตประจำวันที่ต้องเผชิญและรับมือกับปัญหาผลกระทบจากการมีบุคคลในครอบครัวดื่มสุราด้วยวิธีการดังต่อไปนี้

1. บริบทพื้นที่ชีวิตของผู้หญิง (living space) กับปฏิบัติการชีวิตประจำวันที่ต้องเผชิญและรับมือกับปัญหาผลกระทบจากการมีบุคคลในครอบครัวดื่มสุราด้วยการดิ้นรน ต่อสู้เมื่อต้องเผชิญหน้ากับผู้ดื่มสุรา โดยพบว่าเป็น

วิธีการรับมือที่ผู้หญิงมีโอกาสน้อยที่สุด นั้นเป็นเพราะความเป็นรองในด้านต่าง ๆ บนพื้นที่ชีวิต ทั้งทางด้านพลังกำลัง การช่วงชิงพื้นที่ และพลังอำนาจในการรับมือ โดยพบว่าผู้หญิงที่สามารถใช้วิธีการรับมือด้วยการดิ้นรน และต่อสู้เมื่อต้องเผชิญหน้ากับผู้ตีมีสุรามักเป็นผู้หญิงที่มีพลังอำนาจเนื่องจากอยู่ในพื้นที่ชีวิตที่มีบุคคลรายล้อมซึ่งสามารถให้ความช่วยเหลือและสามารถปกป้องได้ในกรณีที่ผู้หญิงไม่สามารถในการปกป้องตัวเองได้

2. บริบทพื้นที่ชีวิตของผู้หญิง (living space) กับปฏิบัติการชีวิตประจำวันที่ต้องเผชิญและรับมือกับปัญหาผลกระทบจากการมีบุคคลในครอบครัวตีมีสุราด้วยการต่อรอง แลกเปลี่ยนเมื่อต้องเผชิญหน้ากับผู้ตีมีสุรา เป็นวิธีที่ผู้หญิงมักใช้ในลำดับต่อมาหลังจากที่ใช้วิธีการต่อสู้ ในการเผชิญหน้ากับผู้ตีมีสุราแล้วไม่สำเร็จ การเผชิญหน้าเพื่อการต่อรองจึงเป็นอีกวิธีหนึ่งที่ผู้หญิงเลือกใช้ในลำดับต่อมา ซึ่งส่วนใหญ่วิธีการนี้เกิดขึ้นเนื่องจากเกิดสถานการณ์ปัญหาในด้านต่าง ๆ เข้ามารุมเร้าในพื้นที่ชีวิตของผู้หญิง เป็นรองในการเผชิญหน้า แต่ก็ยังเหลือโอกาสให้ผู้หญิงได้ต่อรอง

3. บริบทพื้นที่ชีวิตของผู้หญิง (living space) กับปฏิบัติการชีวิตประจำวันที่ต้องเผชิญและรับมือกับปัญหาผลกระทบ (coping mechanism) จากการมีบุคคลในครอบครัวตีมีสุราด้วยการนั่งเงียบ จำยอม และหลีกเลี่ยง ผู้หญิงส่วนใหญ่เริ่มต้นด้วยการต่อสู้ดิ้นรน เพื่อช่วงชิงพลังอำนาจ บางคนสำเร็จในการช่วงชิงพลังอำนาจ กล่าวคือ สามารถหลีกเลี่ยงจากผู้ตีมีสุราได้สำเร็จ บางคนสามารถกำหนดพื้นที่ชีวิต ต่อรองจนตัวเองมีพลังอำนาจมากกว่า หรือสลับกันไปมา แต่พื้นที่ชีวิตของผู้หญิงส่วนใหญ่ยังอยู่ในสถานะที่ต้องจำยอม หลีกหนี หรือนั่งเงียบ ยามเมื่อต้องเผชิญหน้ากับผู้ตีมีสุราในครอบครัว โดยการเงียบของผู้หญิงเป็นความเงียบที่ไร้เสียงเพรียก ไม่มีการส่งเสียง แต่มีนัยยะและความหมายที่แตกต่างกันออกไป ทั้งเงียบเพราะความจำเป็น หวาดกลัว ต้องเฝ้าระวังความปลอดภัยของตนเองและบุคคลอื่น ๆ ในครอบครัว ห่วงใยความรู้สึกของผู้ตีมีสุราที่อยู่ในฐานะของความเป็นพ่อหรือบุคคลสำคัญในความรู้สึกหรือเงียบไม่มีเสียงเพรียก ไร้การส่งเสียงเพราะห่วงใยความรู้สึกของบุคคล/หรือกลุ่มเปราะบางอื่น ๆ ในครอบครัว โดยพบว่า แม้จะเงียบงันที่สุด แต่ผู้หญิงส่วนใหญ่ก็สะท้อนให้ทราบว่า เป็นวิธีการที่เจ็บปวดที่สุดในพื้นที่ชีวิตของพวกเธอ เพราะเป็นภาวะที่ไร้เสียงเพรียกที่เอ่ยออกมาเป็นถ้อยคำ

พื้นที่ชีวิตของผู้หญิงในแต่ละคนกับบริบทพื้นที่ชีวิต (living space) ปฏิบัติการชีวิตประจำวันและกลไกในการเผชิญและรับมือกับปัญหาผลกระทบ (coping mechanism) ของผู้หญิงที่ได้รับผลกระทบจากการตีมีสุราของสมาชิกในครอบครัวที่ตีมีสุราล้วนไม่ได้ยึดติดอยู่ที่วิธีการใดวิธีการหนึ่ง แต่ใช้วิธีการสลับสับเปลี่ยนไปเรื่อย ๆ นับเป็นการต่อสู้ดิ้นรนของผู้หญิงในฐานะกลุ่มเปราะบาง ซึ่งเป็นผู้ที่อ่อนแอกว่าผู้ชาย หรือผู้หญิงในครอบครัวที่เป็นผู้ตีมีสุรา ผู้หญิงที่มีคนในครอบครัวตีมีสุราใช้สถานการณ์ที่หลากหลาย ทั้งการนั่งเงียบ จำยอม และหลีกเลี่ยงเมื่อต้องเผชิญหน้ากับผู้ตีมีสุรา การต่อรอง แลกเปลี่ยนเมื่อต้องเผชิญหน้ากับผู้ตีมีสุรา และการดิ้นรน ต่อสู้เมื่อต้องเผชิญหน้ากับผู้ตีมีสุรา

พื้นที่ชีวิตของผู้หญิงเหล่านี้ไม่เคยหยุดนิ่ง ยังคงต่อสู้ดิ้นรนต่อพลังอำนาจที่มีอิทธิพลต่อความรู้สึก ความสุขทุกข์ ทั้งของผู้หญิงเองและบุคคลรายล้อมที่ล้วนมีผลต่อพื้นที่ชีวิตของผู้หญิงเหล่านี้ พวกเธอ ไม่เคยหยุดนิ่งโดยใช้วิธีการเดียวในการต่อสู้ ดิ้นรนในการต่อรองในปฏิบัติการชีวิตประจำวันบนพื้นที่ชีวิตของพวกเธอ และในขณะเดียวกัน เสียงเพรียกของการขอความช่วยเหลือยังมีอยู่ในทุกขั้นตอนของการพูดคุย

ผลการกำกับติดตามและประเมินผล

วิจารณ์และสรุปผลการดำเนินงาน

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับพื้นที่ชีวิตของผู้หญิง (Living space of women) กับประสบการณ์การเผชิญสถานการณ์ (ปัญหา) ของผู้หญิงกับบุคคลในครอบครัวที่ตีมีสุรา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาว่า ผู้หญิงที่มีบุคคล

ในครอบครัวดื่มสุราบ้างและให้ความหมายต่อพฤติกรรมการดื่มสุราของบุคคลในครอบครัวอย่างไร ประสบการณ์ของผู้หญิงจากการได้รับผลกระทบจากการดื่มสุราของสมาชิกในครอบครัวที่ดื่มสุรา และเพื่อศึกษาบริบทพื้นที่ชีวิต (living space) ปฏิบัติการชีวิตประจำวัน และกลไกในการเผชิญและรับมือกับปัญหาผลกระทบ (coping mechanism) ของผู้หญิงที่ได้รับผลกระทบจากการดื่มสุราของสมาชิกในครอบครัวที่ดื่มสุรา โดยเฉพาะประเด็นสัมพันธภาพกับผู้ดื่มสุรา ปรากฏข้อค้นพบ สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะตามวัตถุประสงค์ดังนี้

ประเด็นที่ 1 ผลการศึกษาการรับรู้และการให้ความหมายต่อพฤติกรรมของผู้ดื่มสุราของผู้หญิงที่มีสมาชิกในครอบครัวดื่มสุรา สามารถอภิปรายผลดังต่อไปนี้

1. ผู้หญิงรับรู้และให้ความหมายต่อสาเหตุการดื่มสุราของคนในครอบครัวว่า มีสาเหตุจากสิ่งแวดล้อม/สถาบันต่าง ๆ ที่เป็นจุดเริ่มต้นในการถ่ายทอดพฤติกรรมการดื่ม ได้แก่ การถ่ายทอดพฤติกรรมการดื่มจากสถาบันครอบครัว จากรุ่นสู่รุ่น จากพ่อสู่ลูก จากปู่สู่หลาน จากสถาบันการศึกษา จากรุ่นพี่สู่รุ่นน้อง จากเพื่อนสู่เพื่อน จากสถานที่ทำงาน จากหัวหน้าสู่ลูกน้อง จากเพื่อนสู่เพื่อน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า สถาบันต่าง ๆ มีส่วนสำคัญในการหล่อหลอมบุคคลให้เติบโต มีความเชื่อ การปฏิบัติตน และการใช้ชีวิต ประสบการณ์ที่ได้พบเห็นในสถาบันต่าง ๆ ตั้งแต่ครอบครัวซึ่งเป็นสถาบันที่เล็กที่สุดไปยังสถานศึกษา ที่ให้ความรู้ ประสบการณ์เมื่อบุคคลเริ่มเติบโตและเรียนรู้ จนกระทั่งสถานที่ทำงาน ซึ่งเป็นการนำบุคคลไปสู่สังคม และการเลือกปฏิบัติตนในโลกของการเป็นผู้ใหญ่ โดยสาเหตุทางด้านสิ่งแวดล้อมเชื่อมโยงกับพฤติกรรมและความเชื่อ จากบุคคลรอบข้างที่ใช้วิธีการชักชวนให้ดื่มสุราเพื่อวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันออกไป และจากพฤติกรรมของผู้ดื่มสุราเอง ทั้ง ความอยากลอง อยากเลียนแบบจากสาเหตุ จากวิธีคิด และความเชื่อในการดำเนินชีวิต โดยสถาบันต่าง ๆ ที่หล่อหลอมบุคคลและความเชื่อนับเป็นปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่วิธีคิด ซึ่งทำให้บุคคลเลือกเส้นทางการดื่มสุราให้เข้ามาในวิถีชีวิต ซึ่งการศึกษานี้สอดคล้องกับการศึกษาของอรัทัย วลีวงศ์ และคณะ (2553) ที่พบว่า บทบาทและพฤติกรรมของพ่อแม่ที่มีต่อผลการดื่มเครื่องดื่มสุราของเยาวชนไทยพบว่า ผลกระทบทางอ้อม พฤติกรรมการดื่มสุราของบิดามารดาเป็นตัวแบบที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการดื่มสุราของบุตรเป็นอย่างมาก โดยพบว่า หากบิดามารดามีทัศนคติที่ดีต่อการดื่มสุราบุตรจะมีความสนใจในการดื่มสุรา แสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมการดื่มสุราของบุคคลในครอบครัวเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการดื่มสุราของสมาชิกอื่นในครอบครัว และพฤติกรรมการดื่มสุราเป็นลักษณะที่ส่งผ่านกันได้จากรุ่นสู่รุ่น และศูนย์วิจัยปัญหาสุรา (2558) ยังพบว่า บุตรที่บิดามารดาติดสุรามีอัตราเสี่ยงต่อการติดสุราเพิ่มขึ้น จากการศึกษาพบว่า พันธุกรรมมีส่วนในการทำให้ป่วยเป็นโรคติดสุรา แต่ยังไม่ทราบยีนส์ที่ชัดเจน ผลการศึกษาในเรื่องยีนส์ที่เกี่ยวข้องกับการติดสุรานั้น ส่วนใหญ่พบว่า ยีนส์ที่มักเป็นสาเหตุคือยีนส์ที่เกี่ยวข้องกับเอนไซม์ที่มีหน้าที่ทำลายสุรา เช่น เอนไซม์ alcohol dehydrogenase (ADH) และเอนไซม์aldehyde dehydrogenase (ALDH) การที่สุราและสารเสพติดชนิดอื่นส่งผลต่อสารสื่อประสาทหลายตัว และทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการทำงานของระบบประสาทหลายประการ ทำให้คาดว่ายีนส์ที่เกี่ยวข้องกับสารสื่อประสาทบางตัวอาจเกี่ยวข้องกับการติดสุราและสารเสพติดชนิดอื่นด้วย เช่น ยีนส์ที่เกี่ยวข้องกับกรดแกมมาอะมิโนบิวทีริก (gamma-aminobutyric acid หรือ GABA) โดปามีน (dopamine) และอะเซทิลโคลีน (acetylcholine)

และอรัทัย วลีวงศ์ สุรศักดิ์ ไชยสงค์ และทักษพล ธรรมรังสี (2553: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับบทบาทและพฤติกรรมของพ่อแม่ที่มีต่อผลการดื่มเครื่องดื่มสุราของเยาวชนไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทและพฤติกรรมของพ่อแม่ที่มีผลต่อการดื่มสุราของเยาวชน ได้แก่ พฤติกรรมการดื่มสุราของเยาวชนและพ่อแม่ และบทบาทของพ่อแม่ในการควบคุมการดื่มเครื่องดื่มสุราของเยาวชน รวมทั้งพฤติกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดื่มสุราของพ่อแม่ โดยเก็บข้อมูลโดยแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์จากเยาวชนไทยอายุ 13 – 18 ปี ในสถานศึกษาและในชุมชนจากสี่จังหวัดในสี่ภาคของประเทศไทยจำนวน 997 คน พบว่า เยาวชนที่ทั้งพ่อและแม่ดื่มสุราและเยาวชนที่

มีพ่อหรือแม่คนใดคนหนึ่งดื่มสุราจะมีโอกาสที่จะมีพฤติกรรมดื่มสุรามากกว่าเยาวชนที่ทั้งพ่อและแม่ไม่ดื่มสุรา 1.94 เท่า สำหรับบทบาทของพ่อแม่ในการควบคุมการดื่มเครื่องดื่มสุราของลูกพบว่า เยาวชนที่พ่อแม่อนุญาตให้ดื่มสุราได้ จะมีโอกาสเป็นนักดื่มมากกว่าเยาวชนกลุ่มที่พ่อแม่ห้ามไม่ให้ดื่ม 4.92 เท่า ส่วนพฤติกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดื่มสุราของพ่อแม่ได้แก่ การดื่มและเมาให้ลูกเห็น การใช้ให้ลูกไปซื้อเครื่องดื่มสุราให้ การชักชวนและย่นเครื่องดื่มสุราให้ลูก เป็นพฤติกรรมที่พบเห็นได้บ่อยของครอบครัวไทยที่ดื่มสุรา และเป็นพฤติกรรมที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มสุราของเยาวชน โดยงานวิจัยชิ้นนี้แสดงให้เห็นว่า บทบาทและพฤติกรรมของพ่อแม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการดื่มสุราของเยาวชน นโยบายควรให้ความสำคัญและตระหนักถึงบทบาทของพ่อแม่ว่ามีส่วนในการป้องกันและควบคุมการดื่มสุราของเยาวชนไทยได้

นอกจากนี้ยังพบว่า อายุเฉลี่ยที่เริ่มต้นดื่มเครื่องดื่มสุราครั้งแรกของเยาวชนคือ 14.3 ปี (SD 1.83/ ค่ากลาง 15 ปี) อายุเฉลี่ยที่ดื่มจนมีเมามากครั้งแรกคือ 14.6 ปี (SD 2.32) สถานที่ดื่มสุราครั้งแรกคือ บ้านเพื่อน ร้อยละ 50.4 รองลงมาคือ บ้านตัวเอง ร้อยละ 18.9 สถานที่อื่น ๆ (เช่น บ้านญาติ) ร้อยละ 13.1 ตามลำดับ ซึ่งอายุเฉลี่ยในการดื่มเครื่องดื่มสุราครั้งแรกคือ 14.3 ปี ซึ่งแสดงให้เห็นว่า วัยที่เริ่มดื่มสุราคือวัยขณะที่กำลังศึกษาอยู่ในสถานศึกษา ดังนั้น นอกจากพฤติกรรมการดื่ม การชักชวนของคนในครอบครัวแล้ว เพื่อนซึ่งอยู่ในสถานศึกษา/ต่างสถาบันซึ่งเป็นเจ้าของสถานที่ในการดื่มสุราก็เป็นจุดเริ่มต้นหนึ่งที่น่าไปสู่พฤติกรรมการดื่มสุราของบุคคล สอดคล้องกับการค้นพบว่า วิธีการได้มาของเครื่องดื่มสุร่าบ่อยที่สุดคือ การเข้าถึงโดยการซื้อหา ร้อยละ 60 แบ่งเป็น การรวมเงินกับเพื่อนซื้อ ร้อยละ 55.3 และซื้อดื่มเอง ร้อยละ 4.7 ส่วนการเข้าถึงทางสังคมมีร้อยละ 40 แบ่งเป็น ดื่มฟรีโดยดื่มร่วมกับเพื่อน ร้อยละ 10.2 และดื่มฟรีโดยดื่มร่วมกับพ่อแม่ ผู้ปกครองที่เลี้ยงดู ญาติพี่น้อง ร้อยละ 8.8 และดื่มฟรีตามสถานที่จัดงานเลี้ยง ซึ่งแสดงให้เห็นว่า เพื่อนและครอบครัวล้วนมีผลต่อการดื่มสุราของบุคคลทั้งสิ้น

2. ผู้หญิงรับรู้และให้ความหมายต่อพฤติกรรมของผู้ดื่มสุราของผู้ดื่มสุราไว้ว่า ยามเมื่อเมาสุรา ผู้ดื่มสุรามักส่งเสียงดังรบกวน ใช้คำพูดหยาบคาย สร้างความรำคาญ ความอับอายให้แก่ผู้หญิง สร้างความเสียหายต่อทรัพย์สิน มีการฉก ฉิง ลักขโมยเงินหรือทรัพย์สินมีค่า ทำร้ายร่างกายผู้หญิง หรือกลุ่มเปราะบางในบ้าน และพฤติกรรมของผู้ดื่มสุราเมื่อไม่ได้ดื่ม/เมาสุราก็มีทั้งเหมือนและแตกต่างกันไป โดยพบว่า ผู้ดื่มสุรามักทำบุญ ปฏิบัติศาสนกิจ อยู่ในกรอบของศาสนา ใจเย็นและแสดงออกถึงลักษณะที่ดี บางกลุ่มของผู้ดื่มสุราเก็บตัวเงียบ ไม่สูงลิ้งกับใคร ยามที่ไม่เมาก็จะแสดงลักษณะที่ต่างจากตอนเมา หรือบางกลุ่มใช้ชีวิตปกติ มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลในสังคม ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า การดื่มสุราล้วนส่งผลให้บุคคลขาดการยั้งคิด จนนำไปสู่การกระทำตนในลักษณะอันไม่สมควร ซึ่งบางกลุ่มก็ปฏิบัติตนเช่นเดียวกันทั้งในขณะที่เมาสุราและไม่เมาสุรา ซึ่งเป็นพฤติกรรมของผู้ดื่มสุราที่ไม่ตระหนักถึงหน้าที่ศีลธรรม หรือข้อปฏิบัติอันดีงามที่ควรกระทำ ทั้งนี้เนื่องจากผู้ดื่มสุราไม่สามารถปฏิบัติตนในหนทางอันดีได้ เนื่องจากมุงหวังเพียงอย่างเดียวก็คือการได้ดื่มสุรา แต่มีผู้ดื่มสุราบางส่วนที่ปฏิบัติในสิ่งที่ดีและมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลในครอบครัวและสังคมยามเมื่อไม่เมาสุรา แต่อย่างไรก็ตาม ยามเมื่อเมาสุรา ผู้ดื่มสุราส่วนใหญ่ก็ขาดความยั้งคิด กระทำตนในสิ่งที่ไม่สมควร จนก่อให้เกิดพฤติกรรมเชิงลบอย่างสม่ำเสมอ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า การดื่มสุราจะนำไปสู่พฤติกรรมอันไม่เหมาะสม แม้พื้นฐานของบุคคลยามเมื่อไม่เมาสุราจะมีพฤติกรรมที่ดีเพียงใด ดังหลักคำสอนของศาสนาต่าง ๆ ที่สอนว่า การดื่มสุรานั้นเป็นสิ่งที่ไม่ดีในศาสนาพุทธ เป็นบาปใหญ่ที่นำไปสู่การสร้างบาปอื่น ๆ ตามมาในหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม สอดคล้องกับการศึกษาของทิพย์ จิตสว่าง (2553) ที่พบว่า การดื่มเครื่องดื่มสุราเป็นปัจจัยหลักในการประกอบอาชญากรรมที่เกี่ยวกับความผิดต่อชีวิตและร่างกาย และจากการศึกษาพฤติกรรมการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนในสถานพินิจพบว่า ร้อยละ 40.8 ยอมรับว่าก่อคดีภายใน 5 ชั่วโมงหลังดื่มสุรา โดยร้อยละของคดีต่าง ๆ ต่อไปนี้เกิดขึ้นระหว่างการดื่มสุรา ร้อยละ 55.9 ของคดีความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย, ร้อยละ 46.2 ของคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ, ร้อยละ 41.4 ของคดีเกี่ยวกับอาวุธและวัตถุ

ระเบิด, ร้อยละ 35.3 ของคดีความผิดต่อทรัพย์สิน, ร้อยละ 31.3 ของคดีเกี่ยวกับความสงบสุขของสังคม และร้อยละ 29.2 ของคดีเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ

ประเด็นที่ 2 ผลการศึกษาประสบการณ์ (ปัญหา) ของผู้หญิงจากการได้รับผลกระทบจากการตีศีรษะของสมาชิกในครอบครัว สามารถอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

1. ส่งผลกระทบต่อประสบการณ์ (ปัญหา) โดยตรงต่อผู้หญิง ทั้งด้านคุณภาพชีวิตของผู้หญิงทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านสุขภาพกาย (Physical Domain) ด้านจิตใจ (Psychological Domain) ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม (Social Relationships) และด้านสิ่งแวดล้อม (Environment) โดยพบว่า 1) การมีบุคคลในครอบครัวตีศีรษะทำให้ผู้หญิงประสบปัญหาสุขภาพกาย โดยเริ่มตั้งแต่การต้องดูแลผู้ตีศีรษะจนส่งผลต่อกิจวัตรประจำวันที่ไม่เหมือนบุคคลทั่วไป การต้องดูแลผู้ตีศีรษะที่มีปัญหาด้านสุขภาพจนไม่ได้พักผ่อน หรือการที่ผู้ตีศีรษะมีพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดปัญหาสุขภาพ เช่น การส่งเสียงดัง การขว้างปาสิ่งของจนทำให้ตกใจ และมีปัญหาด้านสุขภาพกายตามมา รวมทั้งการถูกทำร้ายร่างกายอย่างรุนแรงจากผู้ตีศีรษะจนไม่สามารถรักษาและใช้ชีวิตอย่างคนปกติได้ 2) เกิดปัญหาด้านจิตใจ โดยพบว่า ผู้หญิงหวาดผวากจากการต้องเผชิญหน้ากับผู้ตีศีรษะ ในขณะที่เดียวกันก็กังวลและหวงใยผู้ตีศีรษะ รวมทั้งเกิดความทุกข์ใจขณะที่ต้องต่อสู้กับสถานการณ์ปัญหาในชีวิตที่ต้องเผชิญในปฏิบัติการชีวิตประจำวันของตนเอง และหวาดระแวงว่า การมีบุคคลที่ตีศีรษะในครอบครัวจะมีสถานะใดต่อการรับรู้ของคนในสังคม ซึ่งสถานการณ์เหล่านี้เป็นสิ่งที่ผู้หญิงต้องเผชิญ ส่งผลให้ประสบปัญหาด้านสุขภาพใจ 3) เกิดปัญหาด้านความสัมพันธ์ทางสังคม โดยพบว่า ผู้หญิงขาดความสัมพันธ์ทางสังคม ซึ่งมักมีจุดเริ่มต้นจากความรู้สึกอายที่มีบุคคลในครอบครัวตีศีรษะ กังวลว่าคนในสังคมจะรู้สึกอย่างไร ผู้หญิงอยากปกป้องตัวเอง โดยหลีกเลี่ยงการพบปะกับผู้คน เพื่อที่จะต้องไม่รู้หรือรับฟังเกี่ยวกับผู้ตีศีรษะ นอกจากนี้ ผู้หญิงบางกลุ่มยังรู้สึกว่าการแสดงออกในเชิงเห็นใจจากสังคมก็ยังคงเป็นสิ่งที่ผู้หญิงกังวลเนื่องจากเกิดความไม่มั่นใจว่าคือความรู้สึกที่แท้จริงจากสังคมหรือไม่ นอกจากนี้ ผู้หญิงบางกลุ่มยังเลี่ยงความสัมพันธ์ทางสังคมเนื่องจากผู้ตีศีรษะไม่ชอบและแสดงอาการไม่สุภาพต่อบุคคลในสังคมของผู้หญิงยามเมื่อพบเจอว่าผู้หญิงมีความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลในสังคม 4) เกิดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม โดยพบว่า ผู้หญิงมีปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมเนื่องจากพฤติกรรมของผู้ตีศีรษะที่ไร้ความสะอาด ทำลายสิ่งของต่าง ๆ เมื่อเมาสุรา ส่งผลให้ผู้หญิงต้องประสบปัญหาด้านคุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อมอีกประการหนึ่ง ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า การตีศีรษะของคนในครอบครัวล้วนส่งผลและก่อให้เกิดสถานการณ์ปัญหาในพื้นที่ชีวิตของผู้หญิง เนื่องจากผู้หญิงเป็นนับเป็นกลุ่มเปราะบางในสังคม และเป็นรองในด้านพลังกำลัง จึงส่งผลให้ถูกกดขี่และเป็นที่ยอมรับอารมณ์ได้ง่าย อีกทั้งเมื่อโดนทำร้ายและเมื่อเริ่มต้นประสบปัญหาด้านคุณภาพชีวิตในด้านต่าง ๆ ผู้หญิงไม่รู้กลวิธีต่อรองเพื่อปกป้องตนเอง หรือเมื่อต่อสู้ ตีรันแล้วไม่ประสบความสำเร็จ หรือยิ่งทำให้สถานการณ์เลวร้ายไปกว่าเดิม จึงส่งผลให้ผู้หญิงประสบปัญหาด้านคุณภาพชีวิตทางด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคมและด้านสิ่งแวดล้อมตามมาอย่างต่อเนื่องและทวีความรุนแรงขึ้น และกลายเป็นปฏิบัติการชีวิตประจำวันของผู้หญิงรู้สึกว่าไร้อำนาจต่อรอง เนื่องจากผู้ตีศีรษะมีพลังอำนาจเหนือกว่าจนสามารถช่วงชิงพื้นที่มากกว่า จนทำลายคุณภาพชีวิตในปฏิบัติการชีวิตประจำวันบนพื้นที่ชีวิตของผู้หญิง สอดคล้องกับการศึกษาของอรัทัย วลีวงศ์และคณะ (2557) ได้ระบุว่า การบริโภคสุราก่อให้เกิดปัญหาและผลกระทบต่อทั้งตัวผู้ตีและคนรอบข้างในครอบครัว ชุมชน และสังคม ผ่านการเป็นพิษ การมีเมมา และการเสพติด ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาได้โดยฉับพลันและแบบเรื้อรัง ได้แก่ ปัญหาสุขภาพ ปัญหาครอบครัว ปัญหาการใช้ความรุนแรง และปัญหาทางการเงิน ด้านสังคม ด้านความรุนแรงในครอบครัว (Domestic violence) มีความหมายกว้างไปกว่าเพียงแค่การทะเลาะวิวาททำร้ายร่างกายสมาชิกในครอบครัวเท่านั้น แต่ยังรวมรวมถึงการทำร้ายทางจิตใจ การไม่ใส่ใจดูแลและการล่วงละเมิดทางเพศ ซึ่งผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการก่อเหตุดังกล่าวย่อมเป็นกลุ่มเปราะบางในพื้นที่ที่อาศัย และผู้หญิงซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของบ้านก็นับเป็นหนึ่งในบุคคลกลุ่มนั้น

นอกจากนี้ยังพบว่า ผู้หญิงยังได้รับผลกระทบในทุกระดับ ตั้งแต่ความรุนแรงในระดับน้อย อย่างเช่น ทำให้เกิดความอับอาย เกิดความวิตกกังวล และขาดความมั่นใจในการเข้าสังคม จนกระทั่งถึงความรุนแรงระดับมาก เช่น การถูกทำร้ายร่างกายอย่างรุนแรง และพบว่า ผู้หญิงที่มีบุคคลในครอบครัวดื่มสุราได้รับผลกระทบในทุกมิติ ทั้งผลกระทบสุขภาพแบบเฉียบพลันของผู้ดื่มสุรา ที่ผู้ดื่มสุราประสบอุบัติเหตุและเกิดอาการบาดเจ็บจำเป็นต้องเป็นหน้าที่ของผู้หญิงที่ต้องดูแล ได้รับผลกระทบจากปัญหาสุขภาพเรื้อรังของผู้ดื่มสุรา ต้องดูแลผู้ดื่มสุราเนื่องจากปัญหาสุขภาพเรื้อรัง ทั้งเบาหวาน ความดัน อัมพฤกษ์ที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ ได้รับผลกระทบจากปัญหาสังคมเฉียบพลัน อันเนื่องมาจากการดื่มสุราของสมาชิกในครอบครัว เช่น ความรุนแรง และการก่อเหตุต่าง ๆ โดยผู้ดื่มสุรา เช่น การทำร้ายร่างกายเด็ก/เยาวชน ผู้หญิง และคนชรา จนนำไปสู่ปัญหาสุขภาพเรื้อรังของผู้หญิง หรือไม่สามารถรักษาให้หายกลับมาปกติได้ การเจตนาสร้างความรุนแรง เช่น การขว้างปาสิ่งของ การใช้ยานพาหนะในการชน/ทำลายอาคารบ้านเรือน และเกิดปัญหาสังคมเรื้อรัง ทั้งความยากจน เนื่องมาจากสาเหตุการดื่มสุราของบุคคลในครอบครัว การศึกษา การขาดแบบอย่างและแนวปฏิบัติที่ดีให้แก่เยาวชน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ทุกสิ่งที่เกิดขึ้นในพื้นที่ชีวิตของผู้คนล้วนเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงกัน โดยปัญหาอาจเริ่มต้นจากเล็กน้อย ภายใต้คำว่า “ไม่เป็นไร” และเป็นการดื่มเพียงเล็กน้อย “ไม่ก่อให้เกิดปัญหา” ซึ่งจากการศึกษาพบว่า ผู้หญิงบางกลุ่มที่มีบุคคลในครอบครัวดื่มสุราในช่วงแรกมองว่าไม่น่าจะก่อให้เกิดปัญหา หรือบางกลุ่มก็ไม่รับรู้ว่ามีบุคคลในครอบครัวดื่มสุรา เมื่อตระหนักถึงสิ่งที่ก่อให้เกิดปัญหา ผลกระทบที่เกิดขึ้นจึงขยายวงกว้างมากขึ้น จากเล็กน้อยจนมากขึ้น จากแค่บางมิติก็เกิดปัญหาในทุกมิติของพื้นที่ชีวิต ซึ่งการค้นพบนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ อรทัย วลีวงศ์ และคณะ (2558 : 112-113) ที่ได้ระบุว่า ผลกระทบและปัญหาจากการบริโภคเครื่องดื่มสุราแบ่งได้เป็นสี่มิติได้แก่ 1) ผลกระทบต่อสุขภาพแบบเฉียบพลัน ได้แก่ อุบัติเหตุและการบาดเจ็บต่าง ๆ, 2) ผลกระทบต่อสุขภาพแบบเรื้อรัง/ระยะยาว เช่น โรคตับแข็ง มะเร็ง โดยความรุนแรงของผลกระทบต่อสุขภาพหลายประเภหามีความสัมพันธ์กับปริมาณสุราที่บริโภคมากขึ้น (dose-response relationship), 3) ปัญหาสังคมเฉียบพลัน เช่น ปัญหาความรุนแรงและอาชญากรรมต่าง ๆ และ 4) ปัญหาสังคมเรื้อรัง เช่น ปัญหาความยากจน ปัญหาครอบครัว การสูญเสียผลิตภาพ โดยผลกระทบเหล่านี้มีความเกี่ยวข้องโดยตรงและโดยอ้อมกับระบบสุขภาพ ระบบยุติธรรม และความมั่นคง ระบบการศึกษา ระบบประกันภัย ระบบสวัสดิการและแรงงานของประเทศ และเชื่อมโยงไปถึงระบบเศรษฐกิจในระดับมหภาคของประเทศในที่สุด

นอกจากนี้ สิ่งที่น่าเป็นห่วงอีกประการหนึ่งคือ คนในสังคมไทยส่วนใหญ่ยังมองว่า เป็นเรื่องภายในครอบครัว สามภรรยาทะเลาะกัน จะไม่เข้าไปช่วยเหลือคน ดังวาทกรรมที่รับรู้กันมาคือ “อย่ายุ่งเรื่องของผัวเมีย” ทักษณคดีเช่นนี้ถือเป็นหนึ่งในอุปสรรคสำคัญของการให้ความช่วยเหลือทั้งในระดับ หน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ รวมทั้งคนส่วนใหญ่ในสังคมยังไม่รู้ไม่เข้าใจและไม่ตระหนักถึงสิทธิของบุคคล สิทธิสตรีและสิทธิเด็กที่ควรจะได้รับ ความคุ้มครองและการปกป้อง ไม่รู้และไม่เข้าใจว่าในฐานะพลเมืองมีสิทธิที่จะให้การปกป้องช่วยเหลือผู้หญิงที่ได้รับผลกระทบ ผู้หญิงไม่กล้าดำเนินคดีหรือใช้กฎหมายเพราะถือเป็นเรื่องอับอาย ไม่รู้ช่องทาง ที่สำคัญผู้หญิงมองไม่เห็นหน่วยงานหรือองค์กรที่ทำหน้าที่ให้การช่วยเหลือในด้านนี้ กฎหมายและข้อบังคับทางสังคมไม่เข้มแข็งและไม่เอื้ออำนวยในการดำเนินมาตรการทางความผิดอย่างรุนแรงและทันที่ส่งผลให้คนในสังคมไม่มีความมั่นใจหากเข้าไปช่วยเหลือ หลายกรณีที่มีเรื่องและแจ้งความ ลงบันทึกประจำวัน แล้วกลับบ้านก็เกิดความเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดี ส่งผลให้คนรอบข้างไม่กล้าให้ความช่วยเหลือ เกรงว่าจะได้รับผลกระทบหรือการถูกทำร้ายภายหลัง หรือบางกรณีอาจถูกกล่าวหาจากคนในชุมชนด้วยกันเองว่าเข้าไปยุ่งเรื่องของสามีภรรยา สอดคล้องกับนุรไลลาห์ หลังปูเต๊ะ และเกษตรชัย และหิม (มปพ.) พบว่าปรากฏการณ์ความรุนแรงในสถาบันครอบครัวเกิดขึ้นในสังคมไทยตั้งแต่สมัยอดีตจนถึงปัจจุบัน ทักษณคดีของคนในสังคมส่วนใหญ่ยอมรับว่าปัญหาการใช้ความรุนแรงในครอบครัวเป็นปัญหาส่วนตัว เป็นเรื่องภายในครอบครัวที่บุคคลภายนอกไม่ควรที่จะเข้าไปยุ่งเกี่ยว แม้กระทั่งเจ้าหน้าที่รัฐ ทั้งที่จากการศึกษาพบว่า มีผู้หญิงมุสลิมบางกลุ่มที่สามารถรับมือกับปัญหาด้วยการต่อรองกับผู้ดื่มสุราจนประสบความสำเร็จ

โดยพบว่า พลังอำนาจของผู้หญิงมุสลิมที่สามารถต่อรอง หรือต่อสู้ดิ้นรนท่ามกลางสถานการณ์ปัญหาที่เผชิญได้ เพราะการอยู่ท่ามกลางคุณภาพชีวิตด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมในชุมชนที่เกื้อหนุน เอื้ออาทรต่อกัน ดังนั้น ชุมชนสิ่งแวดล้อม การตื่นรู้และไม่นิ่งเฉยต่อสถานการณ์ปัญหาที่ผู้หญิงมุสลิมหรือกลุ่มเปราะบางอื่น ๆ ที่ต้องเผชิญสถานการณ์ปัญหาเนื่องจากการตีตราของบุคคลในครอบครัว จึงเป็นเรื่องที่มีอาจมองข้ามในการให้ความช่วยเหลือ และมีส่วนร่วมในการดูแลพื้นที่ชีวิตของผู้หญิงมุสลิมที่ต้องเผชิญสถานการณ์ปัญหาเนื่องจากการตีตราของคนในครอบครัวจึงเป็นเรื่องจำเป็นที่ไม่อาจละเลย ฉะนั้น การสร้างความตระหนักรู้โดยการถ่ายทอดประเด็นปัญหาและผลกระทบเกี่ยวกับประสบการณ์การเผชิญสถานการณ์ปัญหาของผู้หญิงกับบุคคลในครอบครัวที่ตีตราคนทุกกลุ่มในชุมชนได้รับทราบ สร้างองค์ความรู้ในสิทธิและประเด็นที่เกี่ยวข้องให้แก่ผู้หญิง คนในชุมชน ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา รวมทั้งการใช้เครือข่ายทางสังคมในการป้องกันความรุนแรง ให้ความช่วยเหลือ เช่น เครือญาติพี่น้อง ใกล้เคียงชุมชน กลไกทางศาสนา ข้อตกลงชุมชนโดยยกระดับให้มีความเข้มแข็งเพื่อควบคุมพฤติกรรมและการป้องกันความรุนแรงที่เกิดจากบุคคลในครอบครัวที่ตีตราซึ่งได้กระทำต่อผู้หญิงและกลุ่มเปราะบาง

อย่างไรก็ตาม แม้จะบ่อยครั้งของการช่วงชิงอำนาจ ผู้หญิงจะต่อรองไม่สำเร็จและไม่สามารถทำได้ตามในสิ่งที่คาดหวัง แต่ก็ได้ยินยอมพร้อมใจที่จะยอมให้ผู้ตีตราซึ่งมีอำนาจเหนือกว่าเป็นผู้กุมอำนาจในทุกสิ่ง ในปฏิบัติการชีวิตประจำวันท่ามกลางการถูกกดขี่ของผู้ตีตราไม่ให้เห็นพลังอำนาจนั้น อีกมุมหนึ่งของพื้นที่ชีวิตผู้หญิงยังมีการต่อต้านในรูปแบบเฉพาะของแต่ละคนผ่านการนิ่งเฉย หลีกห่าง ถอยหนี เลี่ยงการประจันหน้า พบเจอ ซึ่งเป็นรูปแบบหนึ่งที่ผู้ตีตราที่มีพลังอำนาจมากกว่าไม่ได้ต้องการให้เป็นแบบนั้น เป็นการต่อสู้โดยมิได้ต่อสู้โดยไม่ได้ใช้พลังกำลังทางกาย ซึ่งผู้หญิงมักจะเป็นรองด้านพลังกำลัง และนำไปสู่ความเจ็บปวดและบาดเจ็บทางกาย ดังนั้น การต่อสู้ด้วยกลวิธีที่ผู้ตีตราไม่ชอบด้วยการไม่เปิดโอกาสให้ถูกข่มเหง รังแก จนในบางพื้นที่ชีวิตผู้หญิงกลับกลายเป็นผู้มีพลังอำนาจมากกว่า คือสามารถสร้างพื้นที่ปลอดภัยให้ตัวเองผ่านมาตรการสังคม กฎหมาย หรือหลักการของศาสนา ดังคำกล่าวของอัญชลิตา สุวรรณะชฎ (ออนไลน์) ที่ได้กล่าวถึงแนวคิดเรื่องพื้นที่ปฏิบัติการชีวิตประจำวัน นับเป็นแนวทางหนึ่งในการศึกษาเชิงสังคมวิทยา ซึ่งในปัจจุบันได้หันมาให้ความสำคัญกับโครงสร้างขนาดเล็ก ซึ่งอาจเป็นพื้นที่ของครอบครัวในสังคม และนำไปสู่การตีความ การวิเคราะห์ทางด้านวัฒนธรรม หรือเป็นเรื่องเกี่ยวกับการแย่งชิงและต่อรองความสัมพันธ์เชิงอำนาจ (power relation) ซึ่งอำนาจและการต่อต้านไม่ได้แยกออกจากกัน แต่คือการเปิดโอกาสให้ชีวิตประจำวันได้แสดงศักยภาพที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้วยตัวเอง โดย “ชีวิตประจำวัน” คำกล่าวนี้อสอดคล้องกับสันต์ สุวจฉกรภินันท์ (2552: 112) และ สุธาริน คุณผล (2550: 140) ที่ได้กล่าวว่า เพราะแท้จริงแล้วชีวิตประจำวันไม่ได้ปลอดภัยจากการต่อรอง การแข่งขัน และการควบคุมอำนาจซึ่งเป็นสถานการณ์ปกติในพื้นที่ชีวิตของผู้คน ซึ่งนับเป็นการต่อสู้ ดิ้นรน เพื่อให้ปฏิบัติการชีวิตประจำวันของตนเองขับเคลื่อนไปได้ ท่ามกลางพื้นที่สถานการณ์ในพื้นที่ชีวิตของผู้หญิงที่มีบุคคลในครอบครัวตีตรา

2. ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ การเงินของครอบครัว โดยพบว่า ผู้ตีตราไม่ทำงาน/ไม่สามารถทำงาน ครอบครัวขาดรายได้ เนื่องจากไร้ความรับผิดชอบและภาวะสุขภาพ ผู้ตีตราเป็นภาระด้านการเงิน เนื่องจากผลกระทบจากการรักษาพยาบาลที่มีสาเหตุมาจากอุบัติเหตุ/ความเจ็บป่วยเนื่องจากการตีตรา ครอบครัวเกิดปัญหาทางด้านเศรษฐกิจเนื่องจากสูญเสียทรัพย์สินจากอุบัติเหตุทางจราจรขณะเมาสุรา หรือการขาย จำนองทรัพย์สิน เนื่องจากต้องการเงินมาใช้ในการซื้อสุรา การเกิดปัญหาทางด้านเศรษฐกิจเนื่องจากสูญเสียทรัพย์สินจากอุบัติเหตุทางการจราจรขณะเมาสุรา หรือการขายทรัพย์สินเนื่องจากต้องการเงินมาใช้ในการซื้อสุรา เป็นหนี้เนื่องจากตีตราครอบครัวไร้เงินออมสำหรับอนาคต โดยการเกิดปัญหาทางด้านเศรษฐกิจเนื่องจากการตีตรา ครอบครัวไร้เงินออมสำหรับอนาคต ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้ตีตราเมื่อตีตราเป็นประจำจนกระทั่งเสพติดสุราแล้ว ย่อมมีพฤติกรรมในทางลบในด้านต่าง ๆ ข้างต้น เนื่องจากจิตใจมีความต้องการที่จะตีตรานอกจากสิ่งอื่นใด ความยับยั้งใจหรือบอกตนเองให้รับผิดชอบต่อหน้าที่ เช่น การทำงานเพื่อรับผิดชอบครอบครัวก็ห่างหายไป นอกจากนี้ การตีตรา

ก็ส่งผลให้ผู้ดื่มสุราเกิดความเครียดและวิตกกังวล เชื่อมั่นในความสามารถของตนเองจนนำไปสู่การประสบอุบัติเหตุและเป็นภาระให้แก่ครอบครัวในการดูแลสุขภาพ ซึ่งผู้ได้รับผลกระทบโดยตรงต่อปัญหานี้ก็คือผู้หญิงที่เป็นกลุ่มเปราะบางในสังคม เป็นผู้มีพื้นที่ชีวิตที่ในบางครั้งขาดอำนาจต่อรอง ถูกกดขี่ และขาดโอกาสในการแสดงความต้องการหรืออัตลักษณ์ของตนเอง ส่งผลให้พื้นที่ชีวิต (living space) ได้รับผลกระทบจากกลุ่มที่เข้มแข็งกว่า ก็คือผู้ดื่มสุราที่มีอำนาจมากกว่านั่นเอง โดยการค้นพบนี้สอดคล้องกับการศึกษาของกนกวรรณ จังอินทร์ และสมเดช พิณจสุนทร (2560) ที่พบว่า ครอบครัวได้รับผลกระทบด้านเศรษฐกิจครอบครัวสูงสุดโดยการขาดคนทำงานช่วยครอบครัว เนื่องจากบริบทพื้นที่วิจัยประชากรโดยส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม วิถีชีวิตคนในพื้นที่อยู่แบบครอบครัวขยายเวลาทำงานจะช่วยกันทั้งครอบครัว แต่เมื่อมีคนในครอบครัวดื่มสุราจนไม่สามารถช่วยงานครอบครัวได้และยังต้องมีคนที่ไม่ดื่มมาคอยดูแลผู้ดื่ม ทำให้ครอบครัวนั้นขาดคนทำงานให้ครอบครัวไปอย่างน้อย 1-2 คน จึงเกิดปัญหาขาดคนทำงานช่วยครอบครัว ซึ่งพบว่า สถานการณ์ปัญหาของผู้หญิงที่มีบุคคลในครอบครัวดื่มสุราก็ประสบปัญหาดังกล่าว สอดคล้องกับการศึกษาของมนตรีรัตน์ ถาวรเจริญทรัพย์ และคณะ (2551: 1) ซึ่งระบุว่า สุราก่อให้เกิดความสูญเสียทางเศรษฐกิจต่อสังคม นั่นคือก่อให้เกิดค่าใช้จ่ายหรือต้นทุนหลายชนิด ได้แก่ ต้นทุนค่ารักษาพยาบาล (Health Care Cost) ต้นทุนจากการสูญเสียผลิตภาพ (Cost of productivity loss) ต้นทุนจากทรัพย์สินที่เสียหาย (Cost of property damage) และต้นทุนจากการบังคับใช้กฎหมายและการฟ้องร้องคดีความ (Cost of law enforcement and criminal justice) โดยการค้นพบนี้เป็นไปในทิศทางเดียวกับการศึกษาของอรทัย วลีวงศ์ และคณะ (2558) ที่พบว่า ผลกระทบและปัญหาจากการบริโภคเครื่องดื่มสุราอาจแบ่งได้เป็นสี่มิติ ได้แก่ 1) ผลกระทบต่อสุขภาพแบบเฉียบพลัน ได้แก่ อุบัติเหตุและการบาดเจ็บต่าง ๆ 2) ผลกระทบต่อสุขภาพแบบเรื้อรัง/ระยะยาว เช่น โรคตับแข็ง มะเร็ง โดยความรุนแรงของผลกระทบต่อสุขภาพหลายประเภทมีความสัมพันธ์กับปริมาณสุราที่บริโภคมากขึ้น (dose-response relationship) 3) ปัญหาสังคมเฉียบพลัน เช่น ปัญหาความรุนแรงและอาชญากรรมต่าง ๆ และ 4) ปัญหาสังคมเรื้อรัง เช่น ปัญหาความยากจน ปัญหาครอบครัว การสูญเสียผลิตภาพ โดยผลกระทบเหล่านี้มีความเกี่ยวข้องโดยตรงและโดยอ้อมกับระบบสุขภาพ ระบบยุติธรรมและความมั่นคง ระบบการศึกษา ระบบประกันภัย ระบบสวัสดิการและแรงงานของประเทศ และเชื่อมโยงไปถึงระบบเศรษฐกิจในระดับมหภาคของประเทศในที่สุด ทั้งนี้ ส่วนสำคัญคือกระทบต่อครอบครัวและพื้นที่ชีวิตของผู้หญิง (living space of women) ซึ่งส่งผลต่อปฏิบัติการชีวิตประจำวันของผู้หญิงที่เป็นกลุ่มเปราะบางในสังคม โดยส่งผลกระทบต่อพื้นที่ชีวิตและปฏิบัติการชีวิตประจำวันของผู้หญิงจนแทบเป็นสถานการณ์ปัญหารายวันในปฏิบัติการชีวิตประจำวันบนพื้นที่ชีวิตของผู้หญิงที่มีบุคคลในครอบครัวดื่มสุรา

3. ส่งผลกระทบต่อสมาชิกครอบครัวของผู้หญิงที่มีบุคคลในครอบครัวดื่มสุรา ทั้งผลกระทบต่อเด็ก/เยาวชน โดยเกิดความรุนแรงต่อเด็ก/เยาวชน รวมทั้งทำให้เด็ก/เยาวชนไร้โอกาสทางการศึกษาและการพัฒนาศักยภาพตามวัย และไร้ซึ่งแบบอย่างที่ดีที่เด็ก/เยาวชนจะนำมาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต เกิดผลกระทบต่อคนชรา บุพการีของผู้หญิง/ผู้ดื่มสุราเอง โดยเกิดความรุนแรงต่อคนชรา/บุพการี สร้างความทุกข์ใจ อับอาย และเกิดผลกระทบต่อทุกคนในครอบครัว โดยทำลายความมั่นใจในการเข้าสังคม เกิดความหวาดกลัว หวาดระแวง ไม่อยากเชื่อมความสัมพันธ์ร่วมกับผู้ดื่มสุราซึ่งเป็นสมาชิกคนหนึ่งของครอบครัว ก่อให้เกิดผลกระทบต่อครอบครัวโดยภาพรวมและนำไปสู่การไร้ซึ่งเวลาคุณภาพของครอบครัวในที่สุด ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้ได้รับผลกระทบส่วนใหญ่เป็นเด็ก/เยาวชน ผู้หญิง และคนชรา ซึ่งนับเป็นกลุ่มเปราะบางในสังคม ไร้อำนาจในการต่อรอง ไม่รู้วิธีการเรียกร้องหรือปกป้องตนเอง ความอ่อนด้อยในเรื่องพลังกำลัง และสรีระทำให้ได้รับผลกระทบได้ง่าย สอดคล้องกับการศึกษาของอรทัย วลีวงศ์ และคณะ (2558: 8) ที่ระบุว่า ระดับของปัญหาการศึกษาผลกระทบของการดื่มสุราต่อผู้อื่นในระดับระหว่างบุคคลโดยให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์หลักทางสังคมของตัวผู้ดื่มกับผู้ได้รับผลกระทบเป็นหลัก ซึ่งจัดแบ่งได้ 5 รูปแบบความสัมพันธ์ ได้แก่ 1) ผลกระทบที่เกิดขึ้นในครอบครัว เช่น ลูก คู่สมรส/คู่รัก พ่อ แม่ 2) ผลกระทบที่

เกิดขึ้นในครอบครัว เช่น ญาติพี่น้อง 3) ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากเพื่อน เพื่อนบ้าน หรือคนรู้จักอื่น ๆ 4) ผลกระทบที่เกิดขึ้นในสถานที่ทำงาน เช่น เพื่อนร่วมงานด้วยกันหรือนายจ้าง และ 5) ผลกระทบที่เกิดขึ้นในชุมชนหรือในสังคมโดยรวม ซึ่งพบว่า สถานการณ์ปัญหาในพื้นที่ชีวิตของผู้หญิงที่มีบุคคลในครอบครัวดื่มสุราล้วนได้รับผลกระทบในรูปแบบความสัมพันธ์ เนื่องจากตัวผู้หญิงเองและกลุ่มเปราะบางในพื้นที่ชีวิตของผู้หญิงล้วนมีพฤติกรรมการชีวิตประจำวันที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงสถานการณ์ปัญหาที่นำไปสู่การได้รับผลกระทบดังกล่าว นอกจากนี้ การแสดงออกของผู้ดื่มสุราล้วนเป็นแรงผลักดันที่สำคัญที่น่ากลุ่มเปราะบางในบ้าน ทั้งเด็ก ผู้หญิงและคนชราให้ไปสู่ผลกระทบดังกล่าว และขัดแย้งกับนพรัตน์ พาทีทิน (2561 : 81) พบว่า เมื่อผู้ดื่มเป็นคนในครอบครัว เพื่อน หรือคนรู้จัก มีผู้ตอบว่าเคยได้รับผลกระทบ จากการดื่มของพวกเขาสูงสุด (393 คน ร้อยละ 87.3) โดยส่วนใหญ่เห็นว่า ภาพรวมขนาดของผลกระทบที่ได้รับนั้นอยู่ในระดับน้อย (321 คน ร้อยละ 81.7) ซึ่งในงานวิจัยพื้นที่ชีวิตของผู้หญิงที่มีบุคคลในครอบครัวดื่มสุราพบว่า ผู้ได้รับผลกระทบส่วนใหญ่ได้รับผลกระทบอยู่ในระดับมาก ซึ่งความรุนแรงต่อเด็ก/เยาวชนในบ้านอยู่ในระดับที่รุนแรง คือเกิดภาพจำในทางลบ เนื่องจากพฤติกรรมของผู้ดื่มสุราหรือการทะเลาะ ทำร้ายร่างกาย ต่ำทอระหว่างผู้หญิงและผู้ดื่มสุราส่งผลให้ไร้แบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิต การดื่มสุราของสมาชิกในครอบครัวส่งผลให้ขาดโอกาส/ผู้สนับสนุนในการจัดการศึกษา/พัฒนาตามศักยภาพของวัย ซึ่งนอกจากเด็กแล้ว ผู้หญิงและคนชราในบ้านยังได้รับผลกระทบที่รุนแรงจากการสร้างความหวาดกลัว ถูกข่มขู่ และโดนทำร้ายร่างกาย จนเกิดภาวะความหวาดกลัว หวาดระแวงและเป็นทุกข์ มีปัญหาสุขภาพกาย จิตใจ ความสัมพันธ์และสิ่งแวดล้อมตามมา สำหรับประสบการณ์ที่เคยได้รับผลกระทบนั้น สอดคล้องกับการศึกษาของนพรัตน์ พาทีทิน (2561 : 81) ที่พบว่า ผู้ได้รับผลกระทบรู้สึกไม่สบายใจ ไม่อยากสนใจคนในครอบครัว เพื่อนหรือคนรู้จัก (ร้อยละ 62.9) รองลงมาคือ เคยรู้สึกเสียใจหรือรู้สึกถูกเพิกเฉยเนื่องจากการดื่มสุราของคนในครอบครัว หรือเพื่อนหรือคนรู้จัก (ร้อยละ 46.9) ตามมาด้วยเคยรู้สึกอยากหลีกเลี่ยงที่ต้องพบปะเพื่อน ญาติพี่น้อง เพราะรู้สึกอายกับพฤติกรรมการดื่มสุราของคนในครอบครัว (ร้อยละ 37.6) ซึ่งความรู้สึกเหล่านี้เนื่องมาจากสถานการณ์ปัญหาในพื้นที่ชีวิตของผู้หญิงที่ต้องพบเจอในพฤติกรรมการชีวิตประจำวัน

ประเด็นที่ 3 ผลการศึกษาบริบทพื้นที่ชีวิต (living space) พฤติกรรมประจำวัน และกลไกในการเผชิญและรับมือกับปัญหาผลกระทบ (coping mechanism) ของผู้หญิงที่ได้รับผลกระทบจากการดื่มสุราของสมาชิกในครอบครัวที่ติดสุรา โดยเฉพาะประเด็นสัมพันธ์ภาพกับผู้ติดสุรา

1. จากการศึกษาบริบทพื้นที่ชีวิต (living space) พฤติกรรมประจำวัน และกลไกในการเผชิญและรับมือกับปัญหาผลกระทบ (coping mechanism) ของผู้หญิงที่ได้รับผลกระทบจากการดื่มสุราของสมาชิกในครอบครัวที่ติดสุราพบว่าผู้หญิงที่มีบุคคลในครอบครัวดื่มสุรามีบริบทพื้นที่ชีวิต (living space) พฤติกรรมประจำวันและกลไกในการเผชิญและรับมือกับปัญหาผลกระทบ (coping mechanism) ในพื้นที่ชีวิตภายใต้สถานการณ์ (ปัญหา) ที่ต้องเผชิญแตกต่างกันไปตามสถานการณ์ปัญหาที่เข้ามาในพื้นที่ชีวิตด้วยวิธีการแตกต่างกันไปตามจังหวะสถานการณ์ในพื้นที่ชีวิต ได้แก่ 1) การรับมือกับผลกระทบด้วยการดิ้นรน ต่อสู้เมื่อต้องเผชิญหน้ากับผู้ดื่มสุรา โดยพบว่า เป็นวิธีการรับมือที่ผู้หญิงมีโอกาสใช้น้อยที่สุด นั่นเป็นเพราะความเป็นรองในด้านต่าง ๆ บนพื้นที่ชีวิต ทั้งทางด้านพลังกำลัง การช่วงชิงพื้นที่ และพลังอำนาจในการรับมือ โดยพบว่าผู้หญิงที่สามารถใช้วิธีการรับมือด้วยการดิ้นรนและต่อสู้เมื่อต้องเผชิญหน้ากับผู้ดื่มสุรา มักเป็นผู้หญิงที่มีพลังอำนาจ เนื่องจากอยู่ในพื้นที่ชีวิตที่มีบุคคลรายล้อมซึ่งสามารถให้ความช่วยเหลือ และสามารถปกป้องได้ในกรณีที่ผู้หญิงไม่สามารถในการปกป้องตัวเองได้ 2) ด้วยการต่อรอง แลกเปลี่ยนเมื่อต้องเผชิญหน้ากับผู้ดื่มสุรา เป็นวิธีที่ผู้หญิงมักใช้ในลำดับต่อมา หลังจากที่ใช้วิธีการต่อสู้ในการเผชิญหน้ากับผู้ดื่มสุราแล้วไม่สำเร็จ การเผชิญหน้าเพื่อการต่อรองจึงเป็นอีกวิธีหนึ่งที่ผู้หญิงเลือกใช้ในลำดับต่อมา ซึ่งส่วนใหญ่วิธีการนี้เกิดขึ้นเนื่องจากเกิดสถานการณ์ปัญหาในด้านต่าง ๆ เข้ามารุมเร้าในพื้นที่ชีวิตของผู้หญิง เป็นรอง

ในการเผชิญหน้า แต่ก็ยังเหลือโอกาสให้ผู้หญิงได้ต่อรอง 3) ด้วยความนิ่งเฉย จำยอม และหลีกเลี่ยง โดยพบว่า พื้นที่ชีวิตของผู้หญิงส่วนใหญ่ ยังอยู่ในสถานะที่ต้องจำยอม หลีกหนี หรือนิ่งเฉยยามเมื่อต้องเผชิญหน้ากับผู้ตีเมียในครอบครัว โดยการเฉยของผู้หญิงเป็นความเฉยที่ไร้เสียงเพรียก ไม่มีการส่งเสียง แต่มีนัยยะและความหมายที่แตกต่างกันออกไป ทั้งเฉยเพราะความจำเป็น หวาดกลัว ต้องเฝ้าระวังความปลอดภัยของตนเองและบุคคลอื่น ๆ ในครอบครัว ห่วงใยความรู้สึกของผู้ตีเมียที่อยู่ในฐานะของความเป็นพ่อหรือบุคคลสำคัญในความรู้สึก หรือเฉยไม่มีเสียงเพรียก ไร้การส่งเสียงเพราะห่วงใยความรู้สึกของบุคคล/หรือกลุ่มประาะบางอื่น ๆ ในครอบครัว โดยพบว่า แม้จะเฉยบังนที่สุด แต่ผู้หญิงส่วนใหญ่ก็สะท้อนให้ทราบว่า เป็นวิธีการที่เจ็บปวดที่สุดในพื้นที่ชีวิตของพวกเธอ เพราะเป็นภาวะที่ไร้เสียงเพรียกที่เอ่ยออกมาเป็นถ้อยคำ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า พื้นที่ชีวิตของผู้คนมีความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กันไปในทุกแง่มุม ผู้ที่อ่อนแอกว่าทั้งด้านพลังกำลังและความพร้อมในด้านอื่น ๆ มักไม่มีโอกาสต่อรองในปฏิบัติการชีวิตประจำวันมากนัก ดังที่จารุวรรณ ข้าเพชร และคณะ (2555 :39-40) ได้ระบุ ไว้ว่า พื้นที่ชีวิตเป็นพื้นฐานของรูปแบบต่าง ๆ ในการอยู่ร่วมกันของมนุษย์ (fundamental) ภายใต้บริบทพื้นที่ที่แตกต่างกัน โดยการต่อสู้ดิ้นรนและการต่อรองความสัมพันธ์ระหว่างกันของผู้คนเพื่อช่วงชิงพื้นที่ หรือแสดงตัวตนของผู้คนหรือสังคม รวมทั้งความทรงจำ พื้นที่ทางความคิด ความรู้สึก การรับรู้ การให้ความหมาย การจินตนาการ การต่อสู้ดิ้นรน ซึ่งล้วนส่งผลต่อปฏิบัติการในชีวิตประจำวันของผู้คนแ่ประาะบางในสังคมมักเป็นผู้ที่ไร้อำนาจในการต่อรอง เมื่อได้รับผลกระทบจากการตีเมียของสมาชิกในครอบครัว จึงทำให้รูปแบบการต่อรองขาดโอกาสและพลังอำนาจ

2. การต่อรองระหว่างผู้หญิงกับผู้ตีเมียพบว่า ปฏิบัติการชีวิตประจำวันในพื้นที่ชีวิตของผู้หญิงบางคน เมื่อพ่อแม่ ญาติพี่น้องและทุกคนในสังคมรับรู้ถึงพฤติกรรมของสามีที่ตีเมีย ทำให้รู้สึกว่าตัวเองมีอำนาจในการต่อรองมากขึ้น สามารถรับมือกับสถานการณ์ปัญหาในพื้นที่ชีวิตด้วยความมั่นใจมากขึ้น สามารถดิ้นรน ต่อสู้เพื่อให้พื้นที่ชีวิตของตนเองปลอดภัยเมื่อต้องเผชิญหน้ากับผู้ตีเมีย และนำไปสู่การมีพื้นที่ชีวิตในรูปแบบที่ตัวเองต้องการมากขึ้น และเป็นอิสระจากผู้ตีเมียในที่สุด ซึ่งโดยปกติแล้วความประาะบางของผู้หญิงที่มักเป็นที่รองรับอารมณ์และไร้ซึ่งอำนาจการต่อรอง เป็นสิ่งที่มักเกิดขึ้นในพื้นที่ชีวิตของผู้หญิงที่มีคนในครอบครัวตีเมีย แต่ผู้หญิงบางคนสามารถมีพลังอำนาจจนนำไปสู่อิสระจากผู้ตีเมียที่มักคุกคามพื้นที่ชีวิตอยู่เสมอ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า พื้นที่ชีวิตของผู้หญิงที่มีบุคคลในครอบครัวตีเมียมักมีความแตกต่างจากพื้นที่ชีวิตของผู้หญิงคนอื่น ๆ เพราะพื้นที่ชีวิตอยู่ท่ามกลางชุมชนและครอบครัวที่เข้มแข็ง มีความชัดเจนและมีแนวปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกัน นั่นคือ หากมีการทำร้ายร่างกายหรือการทะเลาะกันระหว่างผู้หญิงและผู้ตีเมียอยู่ในสถานการณ์ที่น่าเป็นห่วง ทุกคนที่รายล้อม ทั้งครอบครัว เพื่อนบ้าน คนในสังคมพร้อมเข้ามาให้ความช่วยเหลือและกล้าที่จะแสดงบทบาทของตน ทั้งครอบครัวที่พร้อมจะปกป้อง ชุมชนที่ไม่ละเลยและเฝ้าระวัง ผู้นำที่มีระบบการจัดการอย่างชัดเจน เช่น การเขียนสัญญาเมื่อมีการนิกาหุ (สมรส) หรือการคืนดีกันระหว่างสามีภรรยา ว่า หากมีการทำร้ายร่างกายและผู้หญิงร้องเรียนก็ทำให้เป็นการหย่าโดยอัตโนมัติ แม้ผู้ชายไม่ได้เอ่ยคำหย่าก็ตาม แม้บ่อยครั้งของการช่วงชิงอำนาจ ผู้หญิงจะต่อรองไม่สำเร็จและไม่สามารถทำได้ตามที่คาดหวัง แต่ก็มิได้ยินยอมพร้อมใจที่จะยอมให้ผู้ตีเมียซึ่งมีอำนาจเหนือกว่าเป็นผู้กุมอำนาจในทุกสิ่ง ในปฏิบัติการชีวิตประจำวันท่ามกลางการถูกกดขี่ของผู้ตีเมียไม่ให้เห็นพลังอำนาจนั้น อีกมุมหนึ่งของพื้นที่ชีวิตผู้หญิง ยังมีการต่อต้านในรูปแบบเฉพาะของแต่ละคนผ่านการยิงเฉย หลีกห่าง ถอยหนี เลี่ยงการประจันหน้า พบเจอ ซึ่งเป็นรูปแบบหนึ่งของผู้ตีเมียที่มีพลังอำนาจมากกว่าไม่ได้ต้องการให้เป็นแบบนั้น เป็นการต่อสู้โดยมิได้ต่อสู้โดยไม่ได้ใช้พลังกำลังทางกาย ซึ่งผู้หญิงมักจะเป็นรองด้านพลังกำลัง และนำไปสู่ความเจ็บปวดและบาดเจ็บทางกาย ดังนั้น การต่อสู้ด้วยกลวิธีที่ผู้ตีเมียไม่ชอบด้วยการไม่เปิดโอกาสให้ถูกข่มเหง รังแก จนในบางพื้นที่ชีวิต ผู้หญิงกลับกลายเป็นผู้มีพลังอำนาจมากกว่า คือสามารถสร้างพื้นที่ปลอดภัยให้ตัวเองผ่านมาตรการสังคม กฎหมาย หรือหลักการของศาสนา ดังคำกล่าวของอัญชิตา สุวรรณชฎ (ออนไลน์) ที่ได้กล่าวถึงแนวคิดเรื่องพื้นที่ปฏิบัติการชีวิตประจำวัน นับเป็นแนวทางหนึ่งในการศึกษาเชิงสังคมวิทยา ซึ่งในปัจจุบันได้มีนำมาให้ความสำคัญกับ

โครงสร้างขนาดเล็ก ซึ่งอาจเป็นพื้นที่ของคนธรรมดาในสังคม และนำไปสู่การตีความ การวิเคราะห์ทางด้านวัฒนธรรม หรือเป็นเรื่องเกี่ยวกับการแย่งชิงและต่อรองความสัมพันธ์เชิงอำนาจ (power relation) ซึ่งอำนาจและการต่อต้านไม่ได้แยกออกจากกัน แต่คือการเปิดโอกาสให้ชีวิตประจำวันได้แสดงศักยภาพที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้วยตัวเอง โดย “ชีวิตประจำวัน” คำกล่าวนี้สอดคล้องกับสันต์ สุวัจฉารักษ์ (2552: 112) และ สุธา ริน คุณผล (2550: 140) ที่ได้กล่าวว่า เพราะแท้จริงแล้วชีวิตประจำวันไม่ได้ปลอดจากการต่อรอง การแข่งขัน และการควบคุมอำนาจซึ่งเป็นสถานการณ์ปกติในพื้นที่ชีวิตของผู้คน ซึ่งนับเป็นการต่อสู้ ดิ้นรนเพื่อให้ปฏิบัติการชีวิตประจำวันของตนเองขับเคลื่อนไปได้ ท่ามกลางพื้นที่สถานการณ์ในพื้นที่ชีวิตของผู้หญิงที่มีบุคคลในครอบครัวตีมูลค่า โดยพบว่า ผู้หญิงที่มีความเท่าทัน เรียนรู้ทักษะชีวิต มีความสามารถหลากหลาย ทำให้มีโอกาสในการต่อสู้ ดิ้นรน ต่อรองความสัมพันธ์ได้ดี และสามารถสร้างพลังอำนาจให้แก่ตัวเอง สามารถพัฒนาพื้นที่ชีวิตของตัวเองให้ปลอดภัย มีคุณภาพ ก่อให้เกิดความสุขในปฏิบัติการชีวิตประจำวันได้ ดังนั้น การเปิดโอกาสให้รู้ทักษะชีวิต การรู้เท่าทันการป้องกันตัวเองจะทำให้เขามีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น (ดร.แพง ชินพงศ์, 2563 : ออนไลน์)

1.8.4 ผลอื่น ๆ ที่ได้รับนอกเหนือจากเป้าหมายที่วางไว้

1) หลังจากได้ดำเนินการเก็บข้อมูลและให้ข้อมูลย้อนกลับในระหว่างการเก็บข้อมูลเพิ่มเติม โดยให้ข้อมูลย้อนกลับในระดับต่าง ๆ ตั้งแต่บุคคล ได้แก่ ผู้หญิง และบุคคลแวดล้อมของผู้หญิงที่มีคนในครอบครัวตีมูลค่า ผู้นำชุมชน ผู้นำธรรมชาติ และผู้นำศาสนา โดยพบว่า หลังจากได้ทราบผลการวิจัย สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดสตูลได้ดำเนินการลงพื้นที่ให้ความรู้ สร้างความตระหนักให้แก่หน่วยงาน องค์กรต่าง ๆ ในชุมชนสังคม รวมทั้งครอบครัว ในการสร้างการมีส่วนร่วมในการดูแลพื้นที่ชีวิตของกลุ่มเปราะบางในชุมชน เช่น ผู้หญิง เด็ก/เยาวชน และคนชรา

2) เยาวชนในพื้นที่ได้รับรู้ถึงพื้นที่ชีวิตของผู้หญิง (living space of women) ประสบการณ์การเผชิญสถานการณ์ (ปัญหา) ของผู้หญิงกับบุคคลในครอบครัวที่ตีมูลค่าและนำข้อมูลที่ได้รับรู้จากเสียงเพรียกของผู้หญิงเหล่านี้ผ่านการคืนข้อมูลในกระบวนการวิจัยไปใช้ในการจัดกิจกรรมของกลุ่มเยาวชน เช่น การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในชุมชน การจัดกิจกรรมเพื่อฝึกเยาวชนในการเล่าเรื่อง เล่านิทาน และการพัฒนาเยาวชนสู่การเป็นนักผลิตเนื้อหา เพื่อเผยแพร่สถานการณ์ปัญหาของผู้หญิงที่มีคนในครอบครัวตีมูลค่า และจัดทำหนังสือ “เรื่องเล่าของหนู เรื่องเล่าของพ่อ” เพื่อตีแผ่เรื่องราวจากสถานการณ์จริง ถ่ายทอดเป็นหนังสือพร้อมภาพประกอบเรื่องราว

ผลอื่น ๆ ที่ได้นอกเหนือจากเป้าหมายที่วางไว้

1. หลังจากได้ดำเนินการเก็บข้อมูล และให้ข้อมูลย้อนกลับในระหว่างการเก็บข้อมูลเพิ่มเติม โดยให้ข้อมูลย้อนกลับในระดับต่าง ๆ ตั้งแต่ บุคคล ได้แก่ผู้หญิง และบุคคลแวดล้อมของผู้หญิงที่มีคนในครอบครัวตีมูลค่า ผู้นำชุมชน ผู้นำธรรมชาติ และผู้นำศาสนา โดยพบว่า หลังจากได้ทราบผลการวิจัย สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดสตูล ได้ดำเนินการลงพื้นที่ ให้ความรู้ สร้างความตระหนัก ให้แก่หน่วยงาน องค์กรต่าง ๆ ในชุมชนสังคม รวมทั้งครอบครัว ในการสร้างมีส่วนร่วมในการดูแลพื้นที่ชีวิตของกลุ่มเปราะบางในชุมชน เช่น ผู้หญิง เด็ก และคนชรา

2. เยาวชนในพื้นที่ได้รับรู้ถึงพื้นที่ชีวิตของผู้หญิง (living space of women) ประสบการณ์การเผชิญสถานการณ์ (ปัญหา) ของผู้หญิงกับบุคคลในครอบครัวที่ตีมูลค่าและนำข้อมูลที่ได้รับรู้จากเสียงเพรียกของผู้หญิงเหล่านี้ผ่านการคืนข้อมูลในกระบวนการวิจัย ไปใช้ในการจัดกิจกรรมของกลุ่มเยาวชน เช่น การจัด กิจกรรมส่งเสริมการอ่านในชุมชน การจัดกิจกรรมเพื่อฝึกเยาวชนในการเล่าเรื่อง เล่านิทาน และการพัฒนาเยาวชนสู่การเป็นนักผลิต

เนื้อหา เพื่อเผยแพร่สถานการณ์ปัญหาของผู้หญิงที่มีคนในครอบครัวดื่มสุรา และจัดทำหนังสือ “เรื่องเล่าของหนู เรื่องเล่าของพ่อ” เพื่อตีแผ่เรื่องราวจากสถานการณ์จริง ถ่ายทอดเป็นหนังสือพร้อมภาพประกอบเรื่องราว

ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

การแก้ไขสถานการณ์ปัญหาหาผลกระทบจากสุราจะไม่สามารถขับเคลื่อนได้โดยผู้กำหนดนโยบายหรือหน่วยงานระดับประเทศเพียงอย่างเดียว เพราะผู้ที่อยู่ในพื้นที่ชีวิตของกลุ่มนี้คือบุคคลหรือองค์กรในชุมชน จึงเสนอแนะวิธีการดำเนินงานเพื่อสร้างความพร้อมในการรับมือผลกระทบจากปัญหาสุราในการกำหนดนโยบายการดำเนินงานในกลุ่มองค์กรในสถานการณ์ต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะในการกำหนดนโยบายสำหรับหน่วยงาน องค์กร และผู้ปฏิบัติงาน

1.1 หน่วยงานในชุมชน ควรมีการอบรมเจ้าหน้าที่ทุกระดับที่ปฏิบัติหน้าที่ในชุมชน เพราะนับเป็นด่านหน้าที่ได้รับรู้สถานการณ์ปัญหาในพื้นที่ชีวิตผู้หญิง/กลุ่มเปราะบางอื่น ๆ เพื่อนำไปสู่ระบบการให้คำแนะนำและแก้ไขสถานการณ์ปัญหาอย่างเป็นระบบ โดยให้ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ระดับชุมชนทราบขั้นตอนในการดูแลช่วยเหลือผู้หญิง/กลุ่มเปราะบางในกรณีที่ได้รับรู้ถึงสถานการณ์ปัญหาในพื้นที่ชีวิตของบุคคลเหล่านี้

1.2 โรงพยาบาล/หน่วยงานสาธารณสุข ควรมีช่องทางในการให้คำปรึกษาที่เอื้อต่อผู้หญิง/กลุ่มเปราะบางในสังคม เช่น การเปิดพื้นที่ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการรับมือต่อสถานการณ์ปัญหาในพื้นที่ชีวิตเนื่องจากผลกระทบจากสุรา มิใช่มุ่งเน้นเกี่ยวกับความเครียด วิตกกังวล หรือด้านจิตเวช แต่เป็นการเปิดพื้นที่เพื่อรับฟัง ให้คำแนะนำในการรับมือกับสถานการณ์ปัญหาที่เผชิญในพื้นที่ชีวิตเพราะผลกระทบจากสุรา

1.3 สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด/องค์กรด้านศาสนา เนื่องจากผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามมักใช้หลักคำสอนของศาสนาเป็นวิถีในการดำเนินชีวิต โดยเฉพาะยามประสบปัญหาในพื้นที่ชีวิต ซึ่งหน่วยงานแรกๆ มักจะนึกถึงคือองค์กร/หน่วยงานด้านศาสนา แต่กลับพบว่าหน่วยงานเหล่านี้ยังขาดแคลนบุคลากรหรือผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านจิตวิทยาในการให้คำแนะนำ/รับฟังสถานการณ์ปัญหาในพื้นที่ชีวิตของผู้หญิงมุสลิม ดังนั้น ควรจัดให้มีบุคลากรหรือผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านนี้ในหน่วยงาน/องค์กร หรืออาจมีการประสานความร่วมมือหรือส่งต่อที่เป็นระบบระหว่างองค์กรด้านศาสนาและหน่วยงานที่มีบุคลากรที่เชี่ยวชาญ รวมทั้งควรจัดให้มีเจ้าหน้าที่ที่เป็นผู้หญิงในหน่วยงานมาร่วมทำหน้าที่ในการรับฟัง ดูแลกลุ่มเปราะบางที่ประสบปัญหาเนื่องจากการดื่มสุราของบุคคลในครอบครัว เนื่องจากสถานการณ์ปัญหาบางอย่างที่ผู้หญิงเผชิญอยู่อาจเป็นเรื่องลำบากใจที่จะถ่ายทอดให้กับบุคคลต่างเพศรับฟัง

2. ข้อเสนอแนะในการกำหนดนโยบายเพื่อการทำงานที่เป็นรูปธรรม

2.1 ควรมีมาตรการที่ชัดเจนในการดูแลผู้หญิงหรือกลุ่มเปราะบางกลุ่มอื่น ๆ หลังจากรับทราบถึงสถานการณ์ปัญหาเนื่องจากผู้ดื่มสุราในครั้งแรก รวมทั้งทำงานร่วมกับหน่วยงานด้านสังคมสงเคราะห์และสวัสดิการสังคม การนำระบบกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมเข้ามาร่วมกันจัดการ ดูแล และเยียวยาผู้หญิงหรือกลุ่มเปราะบางกลุ่มอื่น ๆ ทั้งนี้ ควรให้ความสำคัญและคำนึงถึงความครอบคลุมในมาตรการเชิงป้องกันปัญหาให้มากขึ้น ตั้งแต่ระดับประเทศ จังหวัด ท้องถิ่น และโดยเฉพาะการออกมาตรการและป้องกันปัญหาในระดับชุมชนที่ต้องมีกฎหมาย หลักศาสนา และหลักจารีตประเพณีรองรับ เพื่อการจัดการ เข้าถึง และช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบได้อย่างทันเหตุการณ์และยั่งยืน ทั้งนี้ สิ่งที่จะต้องดำเนินการควบคู่กันไปด้วยคือ การมีฐานข้อมูลของผู้หญิงที่ได้รับ

ผลกระทบจากการตีตราของสมาชิกในครอบครัวที่ตีตรา เพื่อใช้ติดตาม วิเคราะห์สถานการณ์และเฝ้าระวังความปลอดภัยแก่ผู้หญิงได้อย่างตรงจุดและทันสถานการณ์

2.2 ควรมีหน่วยงาน/องค์กรที่ปฏิบัติงานด้านการดูแลกลุ่มเปราะบางโดยตรง มีกลไกและกระบวนการทำงานที่เป็นระบบ มีมาตรการเด่นชัดในการให้ความช่วยเหลือผู้หญิง/กลุ่มเปราะบางอื่น ๆ ที่ตกเป็นเหยื่อความรุนแรง โดยเป็นการประสานความร่วมมือของชุมชนกับหน่วยงานของรัฐ และผู้ประสบเหตุความรุนแรง สามารถประสานขอความช่วยเหลือได้ผ่านกระบวนการที่ไม่ซับซ้อน/ยุ่งยากในการปฏิบัติ ประกอบด้วยคณะทำงานที่มีพลังอำนาจในการต่อรองกับผู้ตีตรา ซึ่งมีรูปแบบในการดำเนินงานเชิงรุกด้วยกลไกการดำเนินงานที่เริ่มต้นด้วยความเป็นมิตร เข้าถึงผู้ตีตรา มีการติดตามผลอย่างเป็นรูปธรรม องค์กรนี้อาจประกอบด้วยผู้นำทางจิตวิญญาณ/ผู้นำศาสนาในชุมชน ผู้นำธรรมชาติที่มีอิทธิพลต่อคนในพื้นที่ เป็นต้น

2.3 หน่วยงานข้างต้นควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความสำเร็จและอุปสรรคจากการให้ความช่วยเหลือกลุ่มเปราะบางที่เป็นเหยื่อจากความรุนแรง ปรับปรุง และพัฒนาการทำงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ภายใต้การเก็บข้อมูล วิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดต่อเหยื่อจากความรุนแรง ซึ่งในการดำเนินงานระดับพื้นที่ต้องมีพันธมิตรที่หลากหลาย ได้แก่ ผู้นำชุมชน กลุ่มองค์กรต่าง ๆ รวมทั้งประชาชนทั่วไป สตรีเด็กและเยาวชน เพื่อศึกษาข้อมูลและเปิดพื้นที่รับฟังทุกกลุ่ม ให้ทุกเสียงในพื้นที่ที่มีความหมาย เพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาผลกระทบจากสุรารายอย่างแท้จริง

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการเผยแพร่ เฝ้าระวังปัญหาจากสุรา

3.1 การจัดทำสื่อ ควรจัดทำสื่อ/คู่มือเกี่ยวกับการดูแลและรับมือกับสถานการณ์ปัญหาในพื้นที่ชีวิตของกลุ่มเปราะบางอย่างเป็นระบบขั้นตอนที่ชัดเจนให้แก่บุคคล หรือกลุ่มต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ปัญหาสุรา ได้แก่ กลุ่มผู้นำชุมชน องค์กรต่าง ๆ ในชุมชน กลุ่มผู้หญิง เด็ก และเยาวชน ในการรับมือ/ขอความช่วยเหลือ/ให้ความช่วยเหลือเมื่อพบเจอสถานการณ์ปัญหาผลกระทบจากการตีตรา

3.2 การจัดอบรม ควรมีการจัดอบรมในประเด็นการรับมือเมื่อต้องเผชิญสถานการณ์ปัญหา การขอความช่วยเหลือจากบุคคลหรือหน่วยงานในชุมชนให้แก่ผู้ได้รับผลกระทบ นอกจากนี้ ควรจัดอบรมให้แก่เยาวชนในพื้นที่โดยมุ่งเผยแพร่สถานการณ์ปัญหาและผลกระทบจากสุราให้เยาวชนได้ตระหนักรู้ และพัฒนาเยาวชนสู่การเป็นนักผลิตเนื้อหา มีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังและป้องกันปัญหาจากสุรา

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. จากข้อค้นพบในการศึกษาครั้งนี้พบว่า นอกจากผู้หญิงแล้ว ยังมีกลุ่มเปราะบางกลุ่มอื่นๆ ที่ได้รับผลกระทบจากการที่มีคนในครอบครัวตีตรา ดังนั้น ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับพื้นที่ชีวิตประเด็นผลกระทบจากการมีบุคคลในครอบครัวตีตราของกลุ่มเปราะบางอื่น ๆ เช่น เด็ก/เยาวชน คนชรา เพื่อได้รับรู้ถึงสถานการณ์ต่าง ๆ ในพื้นที่ชีวิตของกลุ่มเปราะบางแต่ละกลุ่ม ซึ่งจะนำไปสู่การจัดการและแก้ไขปัญหาได้อย่างตรงจุดตามกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ

2. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับพื้นที่ชีวิตประเด็นเสียงเพรียกของผู้หญิงหรือกลุ่มเปราะบางอื่น ๆ เกี่ยวกับความจำเป็น ความหวัง และความต้องการของผู้หญิงท่ามกลางพื้นที่ชีวิตที่มีบุคคลในครอบครัวตีตรา

3. จากงานวิจัยพบว่า มีผู้หญิงที่เผชิญหน้าและรับมือกับผู้ตีตราจนมีพลังอำนาจต่อรองในพื้นที่ชีวิตของตนเอง จนนำไปสู่การรับมือกับสถานการณ์ปัญหา มีระบบในการจัดการที่ดี สร้างพื้นที่ชีวิตที่มีความสุข และข้ามผ่าน

สถานการณ์ปัญหาได้ ดังนั้น จึงควรศึกษาเกี่ยวกับวิธีการรับมือเมื่อพื้นที่ชีวิตต้องเจอสถานการณ์ จากการศึกษาที่มีบุคคลในครอบครัวตีตมสุรา

4. จากงานวิจัยพบว่า มีผู้หญิงบางกลุ่มได้รับความช่วยเหลือจากชุมชน หน่วยงานที่เข้ามามีบทบาทในการจัดการเพื่อช่วยเหลือผู้หญิงกลุ่มดังกล่าว แต่ยังมีอีกบางกลุ่มที่ยังไม่ได้รับความช่วยเหลือดังกล่าว ดังนั้น ควรมีการศึกษาเพื่อพัฒนาระบบหรือวิธีการในการดูแลผู้หญิงหรือกลุ่มเปราะบางอื่น ๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของสังคมในการดูแลกลุ่มเปราะบางท่ามกลางปัญหาการตีตมสุราในครอบครัวและสังคมต่อไป

5. ควรมีการส่งเสริมและเปิดโอกาสให้ผู้หญิงได้รู้ทักษะชีวิต รู้เท่าทันในการป้องกันตนเอง เพื่อที่จะสามารถเผชิญหน้าในสถานการณ์ต่าง ๆ อันเกี่ยวข้องกับผู้ตีตมสุรา การวางตัวหรือการใช้ชีวิตทางสังคมกับผู้คนรอบข้างได้ดียิ่งขึ้น รวมทั้งการเปิดพื้นที่ให้ผู้หญิงมีทักษะที่หลากหลาย ทั้งทักษะการประกอบอาชีพเพื่อการดูแลตนเอง ไม่พึ่งพาผู้ตีตมสุราหากเกิดกรณีที่ได้รับผลกระทบจากผู้ตีตมสุราที่ไม่สามารถแก้ไขได้ ทั้งนี้ จะต้องมีการวิจัยและพัฒนาให้สามารถจัดการเรื่องดังกล่าวได้ ซึ่งจะช่วยให้ผู้หญิงมีคุณภาพชีวิตที่ดียิ่งขึ้น

6. สิ่งที่น่ากังวลอีกประการหนึ่งที่เกิดขึ้นในสังคมไทยคือ วัฒนธรรมและความเชื่อที่ถูกส่งต่อกันมาในกลุ่มผู้ตีตมสุรา ที่เชื่อว่าการฝึกตีตมสุราตั้งแต่อายุยังน้อย “จนคอแข็ง” จะสามารถช่วยให้บุคคลนั้นมีเกราะที่แข็งแรงในการใช้ชีวิตหากต้องเกี่ยวข้องกับสุรา จึงมีการ “ยื่นเหล้าให้เด็กตีตม” เกิดขึ้นในสังคมไทยอยู่เสมอ แม้ผู้หญิงจะรู้สึกกังวลและไม่พึงใจมากแค่ไหน แต่ท่ามกลางบุคคลรายล้อมในขณะเกิดสถานการณ์ก็ไม่สามารถแสดงบทบาทความเป็นแม่ที่ห่วงใยลูกได้ ดังนั้น จึงควรมีวิธีการสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่เด็กและเยาวชนให้มีความรู้เกี่ยวกับโทษของสุรา ตลอดจนวิธีการปฏิเสธผู้ใหญ่อย่างถูกวิธี ทั้งนี้พบว่า เด็กและเยาวชนจะให้ความสนใจต่อสื่อต่าง ๆ ดังนั้น ควรมีการวิจัยและพัฒนาสื่อเพื่อใช้ในการแก้ปัญหาดังกล่าว อีกทั้งแหล่งเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนคือสถานศึกษา ดังนั้น ควรมีการดำเนินงานเชิงรุกเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับสถานการณ์ดังกล่าว จัดทำสื่อ เรื่องเล่าให้แก่สถานศึกษาได้เผยแพร่ความรู้ให้แก่เด็กและเยาวชน ทั้งนี้ควรมีการศึกษาวิจัยในประเด็นการพัฒนาสื่อเพื่อใช้ในการแก้ปัญหานี้ต่อไป

บรรณานุกรม

- กนกวรรณ จังอินทร์ และ สมเดช. 2560. พินิจสุนทร พฤติกรรมการตีตมแอลกอฮอล์และผลกระทบต่อครอบครัวของผู้ตีตมแอลกอฮอล์ที่เข้าบำบัดในโรงพยาบาลธัญญารักษ์อุดรธานี. มหาวิทยาลัยขอนแก่น. วารสารการพัฒนาศุภาพชุมชน. 5 (3) (กรกฎาคม – กันยายน).
- เกษตรชัย และหิมา. 2559. สาเหตุ ผลกระทบ และแนวทางการแก้ไขปัญหาการใช้ความรุนแรงภายในครอบครัวระหว่างคู่สมรสไทยมุสลิมในจังหวัดสตูล. งบประมาณแผ่นดิน มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- จารุวรรณ ขำเพชร. (2555). พื้นที่เมืองและชีวิตของคนในชอยควาบอย. ปริญญาานิพนธ์ศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาศิลปวัฒนธรรมวิจัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- ชาอีตะห์ เกษา. 2558. **วัยรุ่นกับความรุนแรงเชิงวัฒนธรรมในอำเภอเมือง จังหวัดสตูล**. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาความขัดแย้งและสันติศึกษา. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- ฐาปนี เสาวภาจรัสกุล. (2552). **เสียงเพรียกจากปัตตานี : พื้นที่ทางสังคมและการต่อรองตัวตนคนมลายู ภายใต้พหุวัฒนธรรม**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ณฤดี สีแก้วมี. (2557). **กระบวนการแก้ปัญหาด้านการออกแบบพื้นที่ขนาดเล็กด้วยวิธีการลงตา กรณีศึกษา : การแก้ปัญหาพื้นที่ของอาคารชุดขนาดเล็กในกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์สถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสถาปัตยกรรมภายใน. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- นิษฐา ศรีหาใต้. 2561. **วัยรุ่นมุสลิมกับโลกสมัยใหม่: กรณีศึกษา วัยรุ่นมุสลิมในมหาวิทยาลัยรัฐในกรุงเทพฯ**. รายงานการศึกษาเฉพาะบุคคลศิลปศาสตรบัณฑิต ภาควิชามานุษยวิทยา คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ปิยวดี คุ่มเดช. (2554). **ปฏิบัติการในชีวิตประจำวันของคนเมืองบนพื้นที่บาทวิถี ถนนสีลม**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมวิทยา. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พระครูวิจิตรธรรมานนท์ (สงทอง). (2554). **การศึกษาพฤติกรรมการดำเนินชีวิตในสังคมตามหลักสัมมาอาชีวะของชุมชน เขตตำบลบก อำเภอโนนคูณ จังหวัดศรีสะเกษ**. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์ มหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระไพศาล วิสาโล. 2536. **ประวัติศาสตร์การบริโภคสุราในประเทศไทย**. กรุงเทพฯ: คณะกรรมการระบอบาติวิทยาแห่งชาติ สถาบันวิจัยสาธารณสุขไทย มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ.
- พระไพศาล วิสาโล. 2537. **ประวัติการบริโภคสุราในประเทศไทย**. กรุงเทพมหานคร : บริษัท ดีไซน์ จำกัด.
- ภัทรชวีญ ทองเถาว์. (2554). **ภาพคนชายขอบในวรรณกรรมเยาวชน**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- มูลนิธิเพื่อนหญิง. 2549. **เลิกเหล้าชุมชนสร้างสุข**. กรุงเทพฯ: บริษัท พิมพ์ดีการพิมพ์จำกัด.
- ยุพา พูนขำ. (2553). **การศึกษาแนวทางการส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันพฤติกรรมเสี่ยง และปัญหาสุขภาพเยาวชน**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กระทรวงสาธารณสุข. นนทบุรี
- รณภูมิ สามัคคีคารมย์. (2550). **การข่มขืนผู้ร่วมสายเลือด : คำอธิบายจากชุมชน**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศาสตร์การแพทย์และสาธารณสุข. มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วาริพร ชูศรี และคณะ. 2561. **ผลกระทบต่อครอบครัวจากการดื่มสุราของผู้ป่วยโรคติดสุราที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลในเขตจังหวัดสงขลา**. ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.).
- วิริยา วิฑูรย์สกุลย์ศิลป์. (2548). **การศึกษาอัตลักษณ์ชนชั้นกลางไทยผ่านการเล่าเรื่องในสื่อหนังสือบันทึกการเดินทาง The Construction of Thai Middle-Class Identities: A Narrative Analysis of Travel Writings**. วิทยานิพนธ์วารสารศาสตร์มหาบัณฑิต (สื่อสารมวลชน) คณะวารสารศาสตร์ และสื่อมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วิมลีน มีศิริ. (2551). **หนังสือภาพ : โครงสร้างการเล่าเรื่องกับการสื่อสารความหมายสำหรับเด็ก**. วิทยานิพนธ์วารสารศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาสื่อการสอนมวลชน คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา. 2556. **สถานการณ์การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และผลกระทบในประเทศไทย ปี 2556**. สำนักงานพัฒนานโยบายสุขภาพระหว่างประเทศ. กระทรวงสาธารณสุข.

- สิริกร นามลาบุตร และ วราณีษฐ์ ลำไย. (2561) **ลักษณะของภัยเหล่านี้มือสองที่เกิดจากการตีของเยาวชนในสถานศึกษาแห่งหนึ่งในจังหวัดหนองคาย** ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.).
- สุภางค์ จันทวานิช. 2547. **การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมนทิพย์ จิตสว่าง. 2551. **ความสัมพันธ์ของการเสพสุรากับอาชญากรรม**. ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรศักดิ์ บุญรอด. (2557). **ปฏิบัติการในชีวิตประจำวันของผู้ค้าเสื้อผ้ามือสองในตลาดนัดเกาะหมี่**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนามนุษย์และสังคม. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- อรทัย วลีวงศ์และคณะ. 2558. **การศึกษาผลกระทบของการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่อบุคคลรอบข้างผู้ดื่มในประเทศไทย (ระยะที่ 1)**. สำนักวิจัยนโยบายสร้างเสริมสุขภาพ สำนักงานพัฒนานโยบายสุขภาพระหว่างประเทศ.
- Foucault, Michel. (1884). **Space, knowledge, and power**, in Paul Rabinow, ed..*The Foucault reader*. Ny: Pantheon Books.
- Laeheem, K. 2016. Factors affecting domestic violence risk behaviors among Thai Muslim married couples in Satun province. *Kasetsart Journal of Social Sciences*. 37(3). 182-189.

บทความวิจัย

- กัญยปริญ ทองสามสี และ อิศระ ทองสามสี. “ผลของความรุนแรงในครอบครัวจากการดื่มสุรา: บทวิเคราะห์ข่าวหนังสือพิมพ์ระหว่างปี 2554-2558”. *Walailak Journal of Social Sciences*. 12 (1) (January – June 2019)
- คะนิงนิจ พรหมนัส. 2559. **การต่อรอง ปฏิบัติการในชีวิตประจำวัน และอำนาจในตลาดชายแดนไทย-กัมพูชา กรณีศึกษาแรงงานเข็นรถรับจ้างขนสินค้าชาวกัมพูชา ตลาดโรงเกลือ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว**.
- จารุวรรณ ขำเพชร. 2560. “พื้นที่เศรษฐกิจสร้างสรรค์ย่านสุขุมวิท”. *ว.วิชาการนวัตกรรมสื่อสารสังคม*. 5: 42-50.
- จารุวรรณ ขำเพชร และคณะ. (2555). “พื้นที่เมืองและชีวิตของคนในซอยคาวบอย”. *พฤติกรรมศาสตร์เพื่อการพัฒนา*. 4: 37-52
- ฐิติวัจน์ ทองแก้ว. 2559. “การสร้างพื้นที่ทางสังคมและการดำรงอัตลักษณ์ของคนพิการที่ทำงานในองค์กรด้านการสื่อสารโทรคมนาคม”.
- นาสนีน อาแซ และเก็ตถวา บุญปราการ. 2556. “การสร้างอัตลักษณ์ของเลขานุการแพทย์ในสถานพยาบาล. บทความวิจัย”. *การประชุมมหาดใหญ่วิชาการ ครั้งที่ 4*. 10 พฤษภาคม 2556. หน้า 43-52
- นุรไลลาห์ หลังปู่เต๊ะ และเกษตรชัย และหิม. มปป. *ภูมิหลังทางครอบครัวคู่สมรสที่มีพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงในครอบครัว: กรณีศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสตูล*. มหาวิทยาลัยทักษิณ. *วารสารปาริชาติ*. 28(3) (ฉบับพิเศษ)

- มิ่งขวัญ คงเจริญ, และอาชัญญา รัตนอุบล. (2554). “การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างพลังอำนาจของชุมชนเพื่อเสริมสร้างความยั่งยืนของชุมชนแห่งการเรียนรู้”. พฤษภาคม-สิงหาคม 2554. หน้า 19-36.
- รณภูมิ สามัคคีคารมย์. 2560. “นิยาม และมายาคติกับความเป็นจริงของคนไร้บ้านผ่านการสำรวจในพื้นที่กรุงเทพมหานคร”.
- วันเพ็ญ สุภาจันทร์, เกตถวา บุญปรากฏ, และเอมอร เจียรมาศ. 2556. “ปฏิบัติการในชีวิตประจำวันผ่านพื้นที่การแต่งงานข้ามชาติพันธุ์”. *ว.ศิลปศาสตร์*. 5: 76-89
- สมักร์ กอเข็ม. 2559. “ความเป็นชายชอบกับการรับรู้ชายแดน วิวิธวิทยาว่าด้วยพรมแดนศาสนาและชาติพันธุ์ของมุสลิมในค่ายผู้ลี้ภัย”.
- สโรชพันธุ์ สุภาวรรณ. 2559. “ปฏิบัติการในชีวิตประจำวันกับการต่อรองอัตลักษณ์ของผู้สูงอายุ”. *ว.สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์*. 42: 34-58
- สิริกร นามลาบุตร. 2561. ลักษณะของภัยเหล้ามือสองที่เกิดจากการดื่มของเยาวชนในสถานศึกษาแห่งหนึ่งในจังหวัดหนองคาย. *วารสารคุณภาพชีวิตกับกฎหมาย*. 14 (2) (กรกฎาคม-ธันวาคม)
- สุธาริน คุณผล. (2550, พฤษภาคม - สิงหาคม) เรื่องของชีวิตประจำวัน *รัฐศาสตร์สาร*. 28(2): 113 - 141.
- สันต์ สุวัจนราภินันท์. (2552) ปัญหาและความรู้ของที่ว่าง: ศึกษาจากทฤษฎีว่าด้วยที่ว่างของฮองรีเลอแพร็บ และมีเซล เดอ แซร์โต. *รัฐศาสตร์สาร*. 3: 29 - 45.
- อรทัย วลีวงศ์และคณะ. 2557. ผลกระทบของการดื่มแอลกอฮอล์ต่อผู้อื่น: แนวคิด สถานการณ์ และช่องว่างของความรู้ของประเทศไทย. กรุงเทพฯ: *วารสารวิจัยระบบสาธารณสุข*.

อ้างอิงออนไลน์

- กระปุก. 2560. สืบค้นเมื่อ 08 มีนาคม 2562, **แม่อัมพฤกษ์วัย 60 ปี ถูกลูกทรพีเมาทำร้ายสาหัส**. สืบค้นจาก <https://highlight.kapook.com/view/149931>
- ข่าวสด. 2562. **แก๊งค์วัยรุ่นงานบวชเสนอ สทศ.พิจารณาจัดสอบใหม่ จากเหตุบุกทำร้ายนักเรียน**. สืบค้นเมื่อ 08 มีนาคม 2562, สืบค้นจาก https://www.khaosod.co.th/special-stories/news_2247367.
- ข่าวสด. 2562. **สพฐ.สรุปค่าเสียหายแล้ว หลัง แก๊งงานบวช บุกทำร้ายครู-นักเรียน โรงเรียนวัดสิงห์**. สืบค้นเมื่อ 08 มีนาคม 2562, สืบค้นจาก https://www.khaosod.co.th/around-thailand/news_2282004
- ข่าวสดออนไลน์. 2562. **อ้อมท้องร้ายให้**. สืบค้นเมื่อ 08 มีนาคม 2562, สืบค้นจาก https://www.khaosod.co.th/special-stories/news_2254923
- ช่องวัน. 2562. สืบค้นเมื่อ 08 มีนาคม 2562, **ทนไม่ไหวกับพฤติกรรม**. สืบค้นจาก <https://www.one31.net/news/detail/7696>
- เดลินิวส์. 2562. สืบค้นเมื่อ 08 มีนาคม 2562, **แม่พิวส์ขาด ทางลูกชี้เหล้าดับ**. สืบค้นจาก <https://www.dailynews.co.th/crime/689248>
- ไทยรัฐ. 2562. สืบค้นเมื่อ 08 มีนาคม 2562. **ทนไม่ไหวจริง ๆ**. สืบค้นจาก <https://www.thairath.co.th/content/1514830>.
- ไทยรัฐ. 2562. สืบค้นเมื่อ 08 มีนาคม 2562, **แม่ไม่ได้ตั้งใจ**. สืบค้นจาก <https://www.thairath.co.th/content/1476960>
- แพง ชินพงศ์. 2555. **มศว.วิจัย แหวกม่านย่านโลเกีย ซอยควาบอย สะท้อนเข้าใจผู้หญิงราตรี**. สืบค้นเมื่อ 08 มีนาคม 2562, สืบค้นจาก <https://mgronline.com/qol/detail/9550000022450>.

- โพสต์ทูเดย์. 2560. องค์กรงตเหล้าชี้ "เบียร์ไร้แอลกอฮอล์" ส่อเจตนาธุรกิจน้ำเมาหวังโฆษณาได้ตลอดเวลา
สืบค้นเมื่อ 08 มีนาคม 2562, สืบค้นจาก [https://www.posttoday.com/social/general/
583056?utm_source=notification&utm](https://www.posttoday.com/social/general/583056?utm_source=notification&utm).
- ภาวิณี เทพคำราม. 2562. สุราคือสารเสพติด. สืบค้นเมื่อ 08 มีนาคม 2562, สืบค้นจาก
<https://www.thaihealth.or.th/Content/24803>.
- อาสาสมัครพิทักษ์เมือง อำเภอนาดใหญ่ .2562. ยิงกลางตลาดสดเมืองหาดใหญ่. สืบค้นเมื่อ 08 มีนาคม 2562.
สืบค้นจาก [https://www.facebook.com/Hatyai911/posts/1446969835440538?hc_
location=ufi](https://www.facebook.com/Hatyai911/posts/1446969835440538?hc_location=ufi).
- อัญชลิตา สุวรรณชะฎ. 2554. ปฏิบัติการของชีวิตประจำวัน. สืบค้นเมื่อ 08 มีนาคม 2562, สืบค้นจาก
http://tpir53.blogspot.com/2011/03/blog-post_23.html.
- bugaboo.tv. 2561. ชายเมาสุรา ทะเลาะวิวาทกับภรรยาของตัวเอง และซ้อมจนภรรยาเสียชีวิต สืบค้นเมื่อ 08
มีนาคม 2562, สืบค้นจาก <https://www.bugaboo.tv/watch/386725>.
- CH7NEWS.2562. “กลุ่มใช้แรงงาน-ข้าราชการ-ตร.” ติดอันดับ “เมา” สืบค้นเมื่อ 08 มีนาคม 2562, สืบค้น
จาก <https://mgronline.com/qol/detail/9590000120825>.

ภาคผนวก

ชื่อและรายละเอียดผู้รับผิดชอบโครงการและคณะ (ประวัติ ผลงาน ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้อง)

➤ หัวหน้าโครงการวิจัย

- ◆ ชื่อ – สกุล นางไมชาเรีระ ขุนรักษ์ หมานระเด็น
- ◆ ที่อยู่ ที่สามารถติดต่อได้ 111 ม. 5 ต.เกตุร้อ. เมืองสตูล จ. สตูล 91140
- ◆ เบอร์โทร 08-9659-9134
- ◆ E - Mail : mairhchem@gmail.com

➤ ประวัติการศึกษา

◆ ปริญญาตรี วิทยาศาสตร์บัณฑิต (ศึกษาศาสตร์) สาขาเคมี จากมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

◆ ปริญญาโท ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขา การบริหารและการจัดการการศึกษาอิสลาม จาก มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

➤ งานที่ทำในปัจจุบัน

- ◆ ตำแหน่ง อาจารย์พิเศษ/หัวหน้าสาขาอิสลามศึกษา ◆ หน่วยงาน วิทยาลัยชุมชนสตูล
- ◆ ที่อยู่ ที่ทำงาน 271 หมู่ 4 ถนนยนตรการกำธร ตำบลเกตรี อำเภอเมืองสตูล จังหวัดสตูล 91140
- ◆ ตำแหน่ง ผู้บริหารสำนักพิมพ์ AM Book Point ◆ หน่วยงาน สำนักพิมพ์ AM Book Point 111 หมู่ 5 ตำบลเกตรี อำเภอเมืองสตูล จังหวัดสตูล 91140
- ◆ วิทยากรเกี่ยวกับอิสลามศึกษา ครอบครัว มนุษย์สัมพันธ์และการจัดกิจกรรมสำหรับเด็ก
- ◆ ผู้เขียนหนังสือเกี่ยวกับเด็กและครอบครัว

➤ ผลงานด้านวิชาการ

ประสบการณ์ด้านงานวิจัย

◆ หัวข้อโครงการวิจัย เรื่อง พื้นที่ชีวิตของผู้หญิง (Living space of women) ความทรงจำ การต่อสู้ดิ้นรน และการต่อรองความสัมพันธ์กับบุคคลในครอบครัวที่เสพติดสุรา

◆ หัวข้อโครงการวิจัย เรื่อง “บุหงาบุดะฮฺ : การมีส่วนร่วมของชุมชน สู่การขึ้นทะเบียนเป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม สาขา แนวความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติและจักรวาล” (ได้รับทุนจาก กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม)

◆ หัวข้อโครงการวิจัย การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ผ่านวิธีการตรียะฮฺ : กรณีศึกษา โรงเรียนเอกชน จ.สงขลา ได้รับทุนจาก สถาบันทดสอบการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) (สทศ.)

◆ ผู้ร่วมโครงการวิจัย การนำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน : กรณีศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดสตูล ได้รับทุนจาก สถาบันทดสอบการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) (สทศ.)

◆ หัวข้อโครงการวิจัย “มัสยิดครบวงจร” มุสลิมไทยสนับสนุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) พ.ศ. 2560

◆ หัวข้อโครงการวิจัย ภาวะความพร้อมและความเข้าใจของแม่วัยรุ่นในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ในการเลี้ยงดูบุตรได้รับทุนสนับสนุนจากโครงการพัฒนาองค์ความรู้และศักยภาพเครือข่ายเพื่อคุณภาพชีวิตมุสลิมไทยสนับสนุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) พ.ศ. 2560

◆ ผู้ร่วมโครงการ/วิจัย โครงการศึกษาภาวะสุขภาพผู้ที่นับถือศาสนาอิสลาม ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ และ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา ประเทศไทย ได้รับทุนวิจัย จากมูลนิธิสร้างสุขมุสลิมไทย สสม.

◆ วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท เรื่อง “วิธีการตรียะฮฺนักเรียนในโรงเรียนขนาดใหญ่วิทยาการ” ได้รับผลการประเมินในระดับ ดีมาก

ประสบการณ์การเขียน/นำเสนอบทความวิจัย

◆ ผู้นำเสนอบทความวิจัย ในการเสนอผลงานวิชาการแบบบรรยาย (Oral Presentation) ในหัวข้อ บุหงาบุดะฮฺ การมีส่วนร่วมของชุมชนสู่การขึ้นทะเบียนเป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม สาขาแนวความรู้และ

ปฏิบัติเกี่ยวกับธรรมชาติและจักรวาล ในเวทีนำเสนอผลงานวิชาการระดับชาติ ประจำปี 2561 เมื่อวันที่ 18 ธันวาคม 2562 ณ มหาวิทยาลัย ฟาฏอนี

◆ รางวัลผู้นำเสนอบทความวิจัยดีเด่น (100 คะแนน) ในการเสนอผลงานวิชาการแบบบรรยาย (Oral Presentation) ในหัวข้อ บูหงาบุดะฮู การมีส่วนร่วมของชุมชนสู่การขึ้นทะเบียนเป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม สาขาแนวความรู้และปฏิบัติเกี่ยวกับธรรมชาติและจักรวาล ในเวทีนำเสนอผลงานวิชาการระดับชาติ ประจำปี 2561 เมื่อวันที่ 18 ธันวาคม 2562 ณ มหาวิทยาลัย ฟาฏอนี

◆ นำเสนอบทความวิจัยเรื่อง “วิธีการตรึงยีสต์นักเรียนในโรงเรียนหาดใหญ่วิทยาการ” ณ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

◆ นำเสนอบทความวิชาการเรื่อง “วิธีการตรึงยีสต์นักเรียน” ณ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

◆ เขียนบทความวิจัย ในวารสารอัล นูร มหาวิทยาลัยฟาฏอนี เรื่องการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ผ่านวิธีการตรึงยีสต์ : กรณีศึกษา โรงเรียนเอกชน จ.สงขลา

◆ เขียนบทความวิจัย ในวารสารอัล นูร มหาวิทยาลัยฟาฏอนี เรื่องการนำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน : กรณีศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดสตูล

ผู้ร่วมวิจัย

➤ ข้อมูลส่วนบุคคล

- ◆ ชื่อ – สกุล นายอัปดุลเลาะ หมัดอะด้า
- ◆ ที่อยู่ ที่สามารถติดต่อได้ 75 ม. 5 ต.ท่าช้าง อ. บางกล่ำ จ. สงขลา 90110
- ◆ เบอร์โทร 06-3313-1283
- ◆ E - Mail : toiyiban@gmail.com

➤ ประวัติการศึกษา

- ◆ปริญญาตรี ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาอิสลามศึกษา จากมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
- ◆ปริญญาโท ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขา การบริหารและการจัดการการศึกษาอิสลาม จากมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

➤ งานที่ทำในปัจจุบัน

- ◆ ตำแหน่ง อาจารย์พิเศษ/สาขาอิสลามศึกษา ◆ หน่วยงาน วิทยาลัยชุมชนสตูล
- ◆ ที่อยู่ ที่ทำงาน 271 หมู่ 4 [ถนนยนตรการกำธร ตำบลเกตุรี อำเภอเมืองสตูล จังหวัดสตูล](#) 91140
- ◆ ตำแหน่ง หัวหน้าสำนักบริหารกิจการสหกรณ์ (สบส.) ◆ หน่วยงาน สหกรณ์อิสลามอัศตีดิก จำกัด 1332 ถ.เพชรเกษม ต.หาดใหญ่ อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา หมู่ 90110
- ◆ คณะทำงานองค์กรปาตานีฟอรัม 188/84 ถ.โรงเหล้าสาย ข ซ.7 ต.รูสะมิแล อ.เมือง จ.ปัตตานี 94000

➤ ผลงานด้านวิชาการ

ประสพการณ์ด้านงานวิจัย

- ◆ ผู้ร่วมโครงการวิจัย เรื่อง พื้นที่ชีวิตของผู้หญิง (Living space of women) ความทรงจำ การต่อสู้ดิ้นรน และการต่อรองความสัมพันธ์กับบุคคลในครอบครัวที่เสพติดสุรา พ.ศ. 2562-2563
- ◆ ผู้ร่วมวิจัยโครงการ “มัศยิดครบวงจร”มุสลิมไทยสนับสนุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) พ.ศ. 2560
- ◆ ผู้ร่วมวิจัยโครงการวิจัย ภาวะความพร้อมและความเข้าใจของแม่วัยรุ่นในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ในการเลี้ยงดูบุตรได้รับทุนสนับสนุนจากโครงการพัฒนาองค์ความรู้และศักยภาพเครือข่ายเพื่อคุณภาพชีวิตมุสลิมไทยสนับสนุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) พ.ศ. 2560
- ◆ วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท เรื่อง “การจัดการศึกษาอิสลามในเกาะบูโหลนจังหวัดสตูล” พ.ศ. 2558 ได้รับผลการประเมินในระดับ ดีมาก
- ◆ คณะทำงาน จัดทำรายงานวิจัย “ข้อเสนอนโยบายสาธารณะเพื่อการสื่อสารสันติภาพปาตานี/ชายแดนใต้ ปาตานีฟอรัม พ.ศ.2558
- ◆ ผู้ร่วมวิจัย โครงการวิจัยปฏิบัติการ “การศึกษาเพื่อพัฒนาชุมชนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนเกาะบูโหลนดอนและเกาะบูโหลนเล ต.ปากน้ำ อ.ละงู” จ.สตูล มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ พ.ศ.2555
- ◆ ผู้ร่วมวิจัย โครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการ “การส่งเสริมบทบาทเยาวชนระดับอุดมศึกษาเพื่อพัฒนากระบวนการยุติธรรมชุมชน ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ” (สถาบันสมุทรรัฐเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี และกระทรวงยุติธรรม) พ.ศ.2553

ประสบการณ์การเขียน/นำเสนอบทความวิจัย

- ◆ นำเสนอวิจัยเรื่อง “บทบาทของศาสนิกชนในความขัดแย้งจังหวัดชายแดนภาคใต้ สสำรวจประเด็นการอยู่ร่วมกันระหว่างคนต่างศาสนา” ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ◆ บทความวิจัย เรื่อง “การจัดการศึกษาอิสลามในเกาะบูโหลน จังหวัดสตูล” วารสารอิสลามศึกษา ปีที่ 9 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2561
- ◆ นำเสนอบทความวิจัยเรื่อง “การจัดการศึกษาอิสลามในเกาะบูโหลนจังหวัดสตูล” ณ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี 2557

ข้อมูลส่วนบุคคล

- ◆ ชื่อ – สกุล นายอารีฟ หมานระเด็น
- ◆ ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้ 111 ม. 5 ต.เกตรี อ. เมืองสตูล จ. สตูล 91140
- ◆ เบอร์โทร 081-470-4297
- ◆ E - Mail : arif2279@gmail.com

ประวัติการศึกษา

- ◆ ปริญญาตรี ศิลปศาสตรบัณฑิต (วิทยาลัยอิสลามศึกษา) สาขาอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

งานที่ทำในปัจจุบัน

- ◆ ตำแหน่ง บรรณาธิการ
- ◆ หน่วยงาน สำนักพิมพ์ AM Book Point
- ◆ ที่อยู่ทำงาน 111 หมู่ 5 [ตำบลเกตรี อำเภอเมืองสตูล จังหวัดสตูล](#) 91140

- ◆ ครูสอนอัลกุรอานและศาสนาในชุมชน

ผลงานด้านวิชาการ

ประสบการณ์ด้านงานวิจัย

- ◆ ผู้ร่วมโครงการวิจัย เรื่อง พื้นที่ชีวิตของผู้หญิง (Living space of women) ความทรงจำ การต่อสู้ดิ้นรน และการต่อรองความสัมพันธ์กับบุคคลในครอบครัวที่เสพติดสุรา
- ◆ ผู้ร่วมโครงการวิจัย เรื่อง “บุหงาบุตะฮู : การมีส่วนร่วมของชุมชน สู่การขึ้นทะเบียนเป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม สาขา แนวความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติและจักรวาล” (ได้รับทุนจาก กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม)
- ◆ ผู้ร่วมโครงการวิจัย การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ผ่านวิธีการดรรบียะฮู : กรณีศึกษา โรงเรียนเอกชน จ.สงขลา ได้รับทุนจาก สถาบันทดสอบการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) (สทศ.)
- ◆ ผู้ร่วมโครงการวิจัย การนำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน : กรณีศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดสตูล ได้รับทุนจาก สถาบันทดสอบการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) (สทศ.)
- ◆ ผู้ร่วมโครงการวิจัย “มัสยิดครบวงจร” มุสลิมไทยสนับสนุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) พ.ศ. 2560
- ◆ ผู้ร่วมโครงการวิจัย ภาวะความพร้อมและความเข้าใจของแม่วัยรุ่นในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ในการเลี้ยงดูบุตรได้รับทุนสนับสนุนจากโครงการพัฒนาองค์ความรู้และศักยภาพเครือข่ายเพื่อคุณภาพชีวิตมุสลิมไทยสนับสนุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) พ.ศ. 2560
- ◆ ผู้ร่วมโครงการ/วิจัย โครงการศึกษาภาวะสุขภาพผู้ที่นับถือศาสนาอิสลาม ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ และ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา ประเทศไทย ได้รับทุนวิจัย จากมูลนิธิสร้างสุขมุสลิมไทย สสม.

โครงสร้างการบริหารจัดการ

-

ภาคีเครือข่ายและการให้การสนับสนุน (ภาครัฐ, ภาคเอกชน, ภาคประชาชน)(ถ้ามี)

- สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดสตูล
- โรงพยาบาลสตูล
- ผู้นำชุมชน ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน
- องค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่
- อาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.)
- กลุ่มเยาวชนในพื้นที่
- สำนักพิมพ์ AM Book Point
- กลุ่มเยาวชน “อ่านเพื่อพลังชีวิต”

ตารางเปรียบเทียบผลการดำเนินงาน

ตารางเปรียบเทียบวัตถุประสงค์ กิจกรรมที่วางแผนไว้ กิจกรรมที่ดำเนินงานมา และผลที่ได้รับตลอดโครงการ
แสดงตารางเปรียบเทียบตัวชี้วัดหรือเป้าหมายที่วางไว้ กับที่สามารถดำเนินการได้จริง

ชื่อกิจกรรม	รายละเอียดกิจกรรม	กิจกรรมที่สามารถดำเนินการได้จริง
การเตรียมความพร้อมของคณะวิจัยก่อนเก็บข้อมูล	<ul style="list-style-type: none"> - การประชุมทีมวิจัย และการประชุมร่วมกับผู้นำชุมชน/ผู้ประสานงานแต่ละพื้นที่ - การประสานงาน ชี้แจง และทำข้อตกลงตามจริยธรรมการวิจัย 	<ul style="list-style-type: none"> - ประชุมทีมวิจัย และการประชุมร่วมกับผู้นำชุมชน/ผู้ประสานงานแต่ละพื้นที่ - การประสานงาน ชี้แจง และทำข้อตกลงตามจริยธรรมการวิจัย โดยได้รับความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องเป็นอย่างดี สามารถชี้แจงถึงรายละเอียดของการทำวิจัย และนำไปสู่การประสานงานกับกลุ่มตัวอย่างได้อย่างเป็นระบบ
การเก็บข้อมูลแบบเจาะลึก โดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก	<ul style="list-style-type: none"> - สัมภาษณ์ผู้หญิงที่บุคคลในครอบครัวเสพติดสุรา จำนวน 15 คน - ประชุมสรุปข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้หญิงที่มีบุคคลในครอบครัวเสพติดสุรา - สรุปข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ 	<ul style="list-style-type: none"> - สัมภาษณ์ผู้หญิงที่บุคคลในครอบครัวเสพติดสุรา จำนวน 15 คน โดยผู้หญิงที่ให้ข้อมูล มีความไว้วางใจคณะวิจัย และยินดีที่จะให้ข้อมูล เพราะอยากให้เป็นวิทยาทานให้แก่คนอื่น ๆ และยินดีบอกเล่าประสบการณ์ให้แก่คณะวิจัย แม้บางเรื่องราวจะไม่เคยบอกเล่าใครมาก่อน - ประชุมสรุปข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้หญิงที่มีบุคคลในครอบครัวเสพติดสุรา - สรุปข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์
3. การสนทนากลุ่ม ร่วมกับผู้หญิงที่บุคคลในครอบครัวเสพติดสุรา	<ul style="list-style-type: none"> - เก็บข้อมูลวิจัยโดยการสนทนากลุ่มร่วมกับผู้หญิงที่บุคคลในครอบครัวเสพติดสุรา จำนวน 15 คน - ประชุมสรุปข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม - สรุปข้อมูลที่ได้จากกานสนทนากลุ่ม 	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถเก็บข้อมูลวิจัยโดยการสนทนากลุ่มร่วมกับผู้หญิงที่บุคคลในครอบครัวเสพติดสุรา จำนวน 15 คน โดยได้รับทราบถึงมุมมอง ในสถานะของผู้ที่เป็นบุคคลรายล้อมของผู้หญิงที่มีบุคคลดื่มสุรา นอกเหนือจากการได้ข้อมูลจากการวิจัยแล้ว ข้อมูลที่ได้เป็นประโยชน์ให้แก่หน่วยงานและผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มที่ได้รับทราบข้อมูลในมุมมองของพื้นที่ชีวิตของบุคคลอื่น นำไปสู่การแลกเปลี่ยนความรู้และวิธีการในการรับมือ - ประชุมสรุปข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม - สรุปข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม
4. การสนทนากลุ่มครั้งที่ 2 ซึ่งเป็นบุคคลแวดล้อมผู้หญิงที่บุคคลในครอบครัวเสพติดสุรา จำนวน 15 คน	<ul style="list-style-type: none"> - เก็บข้อมูลวิจัยโดยการสนทนากลุ่มร่วมกับบุคคลแวดล้อมผู้หญิงที่บุคคลในครอบครัวเสพติดสุรา จำนวน 15 คน 	<ul style="list-style-type: none"> - จัดการสนทนากลุ่มร่วมกับบุคคลแวดล้อมผู้หญิงที่บุคคลในครอบครัวเสพติดสุรา จำนวน 15 คน นอกจากจะได้รับความรู้ตามวัตถุประสงค์ที่ได้วางไว้ การสนทนากลุ่มในครั้งนี้อย่างเกิดข้อ

	<ul style="list-style-type: none"> - ประชุมสรุปข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม - สรุปข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม 	<p>แลกเปลี่ยนระหว่างกัน ของผู้หญิงที่มีบุคคลในครอบครัวดื่มสุรา</p> <ul style="list-style-type: none"> - จัดประชุมสรุปข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม - สรุปข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม
5. การประชุมเพื่อสรุปข้อมูลจากการเก็บข้อมูลวิจัย และเขียนข้อมูลวิจัยที่ได้จากการสนทนากลุ่ม	<ul style="list-style-type: none"> - ประชุมเพื่อสรุปข้อมูลจากการเก็บข้อมูลวิจัย - เขียนข้อมูลวิจัยที่ได้จากการเก็บข้อมูล 	<ul style="list-style-type: none"> - ประชุมเพื่อสรุปข้อมูลจากการเก็บข้อมูลวิจัย - เขียนข้อมูลวิจัยที่ได้จากการเก็บข้อมูล
6. การประชุมเพื่อเขียนรายงานวิจัย	<ul style="list-style-type: none"> - ประชุมเพื่อเขียนรายงานวิจัย 	<ul style="list-style-type: none"> - ประชุมเพื่อเขียนรายงานวิจัย
7. การประชุมเพื่อแก้ไขรายงานวิจัยตามข้อเสนอแนะของหน่วยงาน	<ul style="list-style-type: none"> - การแก้ไขรายงานวิจัย ตามข้อเสนอแนะของหน่วยงาน - ชี้แจงเพิ่มเติมในกรณีที่หน่วยงานต้องการคำตอบในบางประเด็นของงานวิจัย 	<ul style="list-style-type: none"> - ได้รายงานวิจัย

ตัวชี้วัด

วัตถุประสงค์การวิจัย	ตัวชี้วัดที่วางไว้	สิ่งที่สามารถดำเนินการได้จริง
1. เพื่อศึกษาการรับรู้และการให้ความหมายต่อพฤติกรรมของผู้ติดสุราของผู้หญิงที่มีสมาชิกในครอบครัวติดสุรา	ทราบถึงการรับรู้และการให้ความหมายต่อพฤติกรรมของผู้ติดสุราของผู้หญิงที่มีสมาชิกในครอบครัวติดสุรา	ทราบถึงการรับรู้และการให้ความหมายต่อพฤติกรรมของผู้ติดสุราของผู้หญิงที่มีสมาชิกในครอบครัวติดสุรา
2. เพื่อศึกษาประสบการณ์ของผู้หญิงจากการได้รับผลกระทบจากการดื่มสุราของสมาชิกในครอบครัวที่ดื่มสุรา	ทราบถึงประสบการณ์ของผู้หญิงจากการได้รับผลกระทบจากการดื่มสุราของสมาชิกในครอบครัวที่ดื่มสุรา	ทราบถึงประสบการณ์ของผู้หญิงจากการได้รับผลกระทบจากการดื่มสุราของสมาชิกในครอบครัวที่ดื่มสุรา
3. เพื่อศึกษาบริบทพื้นที่ชีวิต (living space) ปฏิบัติการประจำวัน และกลไกในการเผชิญและรับมือกับปัญหาผลกระทบ (coping mechanism) ของผู้หญิงที่ได้รับผลกระทบจากการดื่มสุราของสมาชิกในครอบครัวที่ติดสุรา โดยเฉพาะประเด็นสัมพันธภาพกับผู้ติดสุรา	รับรู้ถึงบริบทพื้นที่ชีวิต (living space of women) ปฏิบัติการประจำวัน และกลไกในการเผชิญและรับมือกับปัญหาผลกระทบ (coping mechanism) ของผู้หญิงที่ได้รับผลกระทบจากการดื่มสุราของสมาชิกในครอบครัวที่ติดสุรา โดยเฉพาะประเด็นสัมพันธภาพกับผู้ติดสุรา	รับรู้ถึงบริบทพื้นที่ชีวิต (living space of women) ปฏิบัติการประจำวัน และกลไกในการเผชิญและรับมือกับปัญหาผลกระทบ (coping mechanism) ของผู้หญิงที่ได้รับผลกระทบจากการดื่มสุราของสมาชิกในครอบครัวที่ติดสุรา โดยเฉพาะประเด็นสัมพันธภาพกับผู้ติดสุรา

ผลลัพธ์ (outcom/impact)

ลำดับ	ผลลัพธ์ระยะสั้น	ผลลัพธ์ระยะกลาง	ผลลัพธ์ระยะยาว
1.	ทีมวิจัยมีความเข้าใจในการดำเนินการวิจัย และสามารถกำหนดบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบตามภาระงานของแต่ละคน ตลอดจนสามารถประสานงานกับกลุ่มเป้าหมายได้	ผู้ให้ข้อมูลมีความไว้วางใจต่อทีมวิจัย เต็มใจ และพร้อมในการตอบคำถามการวิจัย สามารถขับเคลื่อนงานวิจัยตามวัตถุประสงค์ได้	สามารถนำข้อมูลที่ได้เขียนเป็นรายงานวิจัยและนำเสนอต่อสาธารณะชน และนำไปสู่การเฝ้าระวัง การจัดระบบสังคม ป้องกัน แก้ไข รวมไปถึงการกำหนดนโยบาย เพื่อดูแลผู้หญิง ซึ่งเป็นกลุ่มอ่อนแอ และเปราะบางในสังคม
2.	ผู้ให้ข้อมูลมีความพร้อมในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้และการให้ความหมายต่อพฤติกรรมของผู้ติดสุราของผู้หญิงที่มีสมาชิกในครอบครัวติดสุรา	ได้ข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้และการให้ความหมายต่อพฤติกรรมของผู้ติดสุราของผู้หญิงที่มีสมาชิกในครอบครัวติดสุรา	
3.	ได้รับ ข้อมูล เกี่ยวกับ ประสบประสบการณ์ของผู้หญิงที่ได้รับผลกระทบจากการดื่มสุราของสมาชิกในครอบครัว	ทราบถึงประสบประสบการณ์ของผู้หญิงที่ได้รับผลกระทบจากการดื่มสุราของสมาชิกในครอบครัว	
4.	ได้รับข้อมูลเกี่ยวกับบริบทพื้นที่ชีวิต (living space) ปฏิบัติการประจำวัน และกลไกในการเผชิญและรับมือกับปัญหาผลกระทบ (coping mechanism) ของผู้หญิงที่ได้รับผลกระทบจากการดื่มสุราของสมาชิกในครอบครัวที่ติดสุรา โดยเฉพาะประเด็นสัมพันธภาพกับผู้ติดสุรา	ทราบถึงบริบทพื้นที่ชีวิต (living space) ปฏิบัติการประจำวัน และกลไกในการเผชิญและรับมือกับปัญหาผลกระทบ (coping mechanism) ของผู้หญิงที่ได้รับผลกระทบจากการดื่มสุราของสมาชิกในครอบครัวที่ติดสุรา โดยเฉพาะประเด็นสัมพันธภาพกับผู้ติดสุรา	
5.	คืนข้อมูลเกี่ยวกับพื้นที่ชีวิตของผู้หญิงที่มีบุคคลในครอบครัวเสพติดสุราให้แก่คนในชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในชุมชน	ชุมชนและสังคมทราบถึงพื้นที่ชีวิต ประสบการณ์ สถานการณ์ (ปัญหา) ของผู้หญิงที่มีบุคคลในครอบครัวเสพติดสุรา	- ชุมชนมีความตระหนักรู้ และเกิดกลไกในชุมชนในการปกป้องผู้หญิงที่มีพื้นที่ชีวิต และประสบการณ์ การเผชิญ

			<p>สถานการณ์กับบุคคลในครอบครัวที่ติดสุรา</p> <ul style="list-style-type: none"> - ประชาชน สังคม และหน่วยงานต่าง ๆ ในพื้นที่จังหวัดสตูล ทราบถึงพื้นที่ชีวิตของผู้หญิงที่มีบุคคลในครอบครัวเสพติดสุรา - หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับข้อมูลอันเป็นประโยชน์ในการการเฝ้าระวัง การจัดระบบสังคม ป้องกัน แก้ไข รวมไปถึงการกำหนดนโยบาย เพื่อดูแลผู้หญิง ซึ่งเป็นกลุ่มอ่อนแอ และเปราะบางในสังคม
--	--	--	---

กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการนำผลจากโครงการไปใช้ประโยชน์

- จากการจัดกิจกรรมสนทนากลุ่ม เพื่อสะท้อนสถานการณ์ปัญหาในพื้นที่ชีวิตของผู้หญิง ทำให้หน่วยงาน ได้แก่ องค์กรปกครองท้องถิ่น อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดสตูล ได้รับทราบสถานการณ์ปัญหาในพื้นที่ชีวิตของผู้หญิงเนื่องจากบุคคลในครอบครัวที่ดื่มสุรา นาย อิบรอหิม อาดำ คณะกรรมการอิสลามแห่งประเทศไทย ได้นำเสนอข้อมูลที่ได้นำผลการลงพื้นที่ในชุมชน จังหวัดสตูล พบปะสมาชิกในชุมชน และพูดคุย ติดตามสถานการณ์และพบปะสัปบุรุษในมัซยิด นำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์พื้นที่ชีวิตของผู้หญิงและกลุ่มเปราะบางอื่น ๆ เพื่อสร้างความตระหนัก และการมีส่วนร่วมในการดูแลผู้ที่มีบุคคลในครอบครัวดื่มสุรา
- เยาวชนในพื้นที่ได้รับรู้ถึงพื้นที่ชีวิตของผู้หญิง (living space of women) ประสบการณ์การเผชิญสถานการณ์ (ปัญหา) ของผู้หญิงกับบุคคลในครอบครัวที่ดื่มสุราและนำข้อมูลที่ได้รับรู้จากเสียงเพรียกของผู้หญิงเหล่านี้ผ่านการคืนข้อมูลในกระบวนการวิจัย ไปใช้ในการจัดกิจกรรมของกลุ่มเยาวชน เช่น การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในชุมชน การจัดกิจกรรมเพื่อฝึกเยาวชนในการเล่าเรื่อง เล่านิทาน และการพัฒนาเยาวชนสู่การเป็นนักผลิตเนื้อหา เพื่อเผยแพร่สถานการณ์ปัญหาของผู้หญิงที่มีคนในครอบครัวดื่มสุรา และจัดทำหนังสือ “เรื่องเล่าของหนู เรื่องเล่าของพ่อ” เพื่อตีแผ่เรื่องราวจากสถานการณ์จริง ถ่ายทอดเป็นหนังสือพร้อมภาพประกอบเรื่องราว
- การคืนข้อมูล และนำเสนอให้แก่หน่วยงาน เช่น สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อนำไปสู่การวางแผนและเฝ้าระวังกันต่อไป

บทความสำหรับเผยแพร่

พื้นที่ชีวิตของผู้หญิง (Living Space of Women)

ประสบการณ์การเผชิญสถานการณ์ (ปัญหา) ของผู้หญิงกับบุคคลในครอบครัวที่ดื่มสุรา
(Living Space of Women Facing Problem of Drunkards in Family of Women)

ได้รับทุนสนับสนุนโดย แผนงานศูนย์วิจัยปัญหาสุรา (ศวส.) คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

โดย ไมซาเร๊ะ ชูนรักษ์ ฆมานระเด็น อับดุลเลาะ หมดอะด้า อารีฟ ฆมานระเด็น

เครื่องตีแอลกอฮอล์หรือสุรานอกจากส่งผลกระทบต่อผู้ดื่มเองแล้ว ยังส่งผลกระทบต่อผู้อื่นอีกด้วย หนึ่งในกลุ่มผู้ได้รับผลกระทบเมื่อคนในครอบครัวดื่มสุราก็คือ ผู้หญิง ซึ่งเป็นกลุ่มเปราะบางในครอบครัวของผู้ดื่มสุรา โดยมักได้รับผลกระทบและต้องพบเจอสถานการณ์ปัญหาในพื้นที่ชีวิตแทบทุกด้าน ทั้งปัญหาโดยฉับพลันและปัญหาเรื้อรัง ส่งผลให้ผู้หญิงที่ได้รับผลกระทบดังกล่าวกลายเป็นประชากรที่เปราะบาง อ่อนแอ และเข้าถึงยากในบางบุคคลเนื่องจากสถานการณ์ปัญหาที่ต้องเผชิญในปฏิบัติการประจำวันในพื้นที่ชีวิต คณะวิจัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการศึกษาถึงผลกระทบดังกล่าว เพราะเสียงเพรียกของคนในสังคมทุกเสียงมีความหมายและเป็นประสบการณ์ที่มีคุณค่าแม้เป็นเสียงของคนตัวเล็กที่เป็นกลุ่มเปราะบางในสังคม แต่ทว่าสถานการณ์จริงในพื้นที่ชีวิตของผู้หญิงเหล่านี้ก็ไม่ใช่เป็นรองต่อผู้ดื่มสุราที่มีภูมิโอกาสกลุ่มพลังอำนาจเสมอไป ยังมีการต่อรองและผลักดันเป็นผู้กุมอำนาจบนพื้นที่ชีวิตในปฏิบัติการชีวิตประจำวัน นับเป็นกลยุทธ์การดิ้นรนต่อสู้ที่ควรตีแผ่เพื่อเป็นประสบการณ์ให้แก่ผู้คนในสังคม

ดังนั้น งานวิจัยนี้จึงมุ่งศึกษาพื้นที่ชีวิตของผู้หญิง (Living Space of Women) ประสบการณ์การเผชิญสถานการณ์ (ปัญหา) ของผู้หญิงกับบุคคลในครอบครัวที่ดื่มสุรา โดยการเก็บข้อมูลจากผู้หญิงที่มีคนในครอบครัวที่ดื่มสุราในพื้นที่จังหวัดสตูลจำนวน 15 คน และบุคคลแวดล้อมผู้หญิงซึ่งประกอบด้วยคนในครอบครัว ญาติพี่น้อง เพื่อน หรือผู้นำกลุ่มต่าง ๆ ที่แวดล้อมผู้หญิงจำนวน 15 คน งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการรับรู้และการให้ความหมายต่อพฤติกรรมของผู้ดื่มสุราของผู้หญิงที่มีสมาชิกในครอบครัวที่ดื่มสุรา 2) ศึกษาประสบการณ์ของผู้หญิงจากการได้รับผลกระทบจากการดื่มสุราของสมาชิกในครอบครัวที่ดื่มสุรา และ 3) ศึกษาบริบทพื้นที่ชีวิต (living space) ปฏิบัติการประจำวัน และกลไกในการเผชิญและรับมือกับปัญหาผลกระทบ (coping mechanism) ของผู้หญิงที่ได้รับผลกระทบจากการดื่มสุราของสมาชิกในครอบครัว โดยเฉพาะประเด็นสัมพันธ์ภาพกับผู้ดื่มสุรา จากการศึกษาพบข้อมูลดังต่อไปนี้

ผลการศึกษาการรับรู้และการให้ความหมายต่อพฤติกรรมของผู้ดื่มสุราของผู้หญิงที่มีสมาชิกในครอบครัวที่ดื่มสุรา

1. การรับรู้และการให้ความหมายต่อสาเหตุการดื่มสุราของคนในครอบครัวพบว่า มีสาเหตุจากสิ่งแวดล้อม/สถาบันต่าง ๆ ที่เป็นจุดเริ่มต้นในการถ่ายทอดพฤติกรรมการดื่ม ได้แก่ การถ่ายทอดพฤติกรรมการดื่มจากสถาบันครอบครัวจากรุ่นสู่รุ่น จากพ่อสู่ลูก จากปู่หลาน สถาบันการศึกษาจากรุ่นพี่สู่รุ่นน้อง จากเพื่อนสู่เพื่อน สถานที่ทำงานจากหัวหน้าสู่ลูกน้อง โดยพบว่าพฤติกรรมการดื่มและการชักชวนของคนในครอบครัว เพื่อนนับเป็นจุดเริ่มต้นหนึ่งที่น่าไปสู่พฤติกรรมการดื่มสุรา ส่วนวิธีการได้มาของสุราคือ การมอบให้โดยคนในครอบครัวในช่วงสังสรรค์ในเทศกาลต่าง ๆ การหาซื้อด้วยการรวมเงินกับเพื่อนหรือคนในสังคม ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ครอบครัว เพื่อน และสังคมล้วนมีผลต่อการดื่มสุราของบุคคลทั้งสิ้น

2. การรับรู้และการให้ความหมายต่อพฤติกรรมของผู้ดื่มสุรายามเมื่อเมาสุรา ผู้หญิงได้สะท้อนถึงพฤติกรรมผู้ดื่มสุราว่ามักส่งเสียงดังรบกวน ใช้คำพูดหยาบคาย สร้างความรำคาญ ความอับอายให้แก่ผู้หญิง สร้างความเสียหายต่อทรัพย์สิน มีการฉกชิง ลักขโมยเงินหรือทรัพย์สินที่มีค่า นอกจากนี้ ยังทำร้ายร่างกายผู้หญิงหรือกลุ่มเปราะบางในบ้าน ทั้งผู้หญิง เด็ก และคนชรา สำหรับพฤติกรรมของผู้ดื่มสุราเมื่อไม่ได้ดื่ม/เมาสุราก็ทั้งเหมือนและแตกต่างกันไป โดยพบว่า ผู้ดื่มสุรามักทำบุญ ปฏิบัติศาสนกิจ อยู่ในกรอบของศาสนา ใจเย็น และแสดงออกถึงลักษณะที่ดี บางกลุ่มอาจเก็บตัวเงียบไม่ยุ่งเกี่ยวกับใคร ในยามที่ไม่เมา หรือบางกลุ่มใช้ชีวิตปกติ ปฏิสัมพันธ์กับบุคคลในสังคมด้วยมารยาทที่ดีแตกต่างจากยามเมาสุราอย่างสิ้นเชิง

ผลการศึกษาประสบการณ์ (ปัญหา) ของผู้หญิงจากการได้รับผลกระทบจากการดื่มสุราของสมาชิกในครอบครัวที่ดื่มสุรา สามารถอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

1. ส่งผลกระทบต่อประสบการณ์ (ปัญหา) โดยตรงต่อผู้หญิง ทั้งด้านคุณภาพชีวิตของผู้หญิงทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านสุขภาพกาย (Physical Domain) โดยพบว่า ผู้หญิงประสบปัญหาคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพกาย โดยมีสาเหตุหลักมาจากการโดนผู้ดื่มสุราทำร้ายร่างกายอย่างรุนแรง ทั้งตบตี เตะ ต่อย หรือใช้เท้ากระแทกบนร่างกายอย่างสม่ำเสมอ บางคนโดนทำร้ายร่างกายทุกวันจนทำให้มีความเจ็บปวดทางกายยาวนานถึงขั้นไม่สามารถรักษาให้หายเป็นปกติ ซึ่งสิ่งที่ผู้ดื่มสุราแสดงออกควบคู่กับการทำร้ายร่างกายก็คือ การใช้คำพูดที่เป็นการด่าทอ ดูถูก เหยียดหยาม ด้อยค่า ด้วยการตะคอกเสียงดังอย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้ผู้หญิงยังต้องดูแลผู้ดื่มสุราที่ประสบอุบัติเหตุจนต้องเข้าโรงพยาบาล หรือเจ็บป่วยจนไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ ซึ่งสถานการณ์ที่ต้องเผชิญเหล่านี้ ทำให้ผู้หญิงต้องทำหน้าที่เป็นเสาหลักของครอบครัวต้องทำงานหนักมากขึ้น อีกทั้งการดูแลสุขภาพของผู้ดื่มสุรา ส่งผลให้ผู้หญิงพักผ่อนไม่เพียงพอและเกิดความเครียด กังวล จนส่งผลต่อ

คุณภาพชีวิตด้านร่างกาย อย่างไรก็ตาม แม้จะประสบปัญหาด้านสุขภาพกาย แต่กลับพบว่า ผู้หญิงบางคนสามารถใช้สถานการณ์เหล่านี้ไปต่อรองกับผู้ตีมสุรา สามารถช่วงชิงอำนาจจากผู้ตีมสุราได้ ในยามที่ผู้ตีมสุราไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ สถานการณ์ที่เกิดขึ้นทำให้ผู้หญิงสามารถวางเงื่อนไขให้ผู้ตีมสุราได้ลด ละ เลิกสุราได้ในขณะหนึ่ง และบางคนลด ละ เลิกสุราได้เป็นระยะเวลาสั้น นอกจากนี่ยังพบว่า การโดนทำลายคุณภาพชีวิตด้านร่างกายด้วยการทำร้ายร่างกายจนมีบุคคลรอบข้างรับรู้และแสดงตนเพื่อปกป้องผู้หญิง ก็จะช่วยให้อำนาจต่อรองของผู้ตีมสุราลดลง (Psychological Domain) พบว่า ผู้หญิงหวาดผวามาจากการต้องเผชิญหน้ากับผู้ตีมสุรา กลัวว่าผู้ตีมสุราที่เมาสุราจะทำร้ายร่างกาย หรือบางคนก็โดนทำร้ายร่างกายจนหวาดกลัวกลายเป็นภาพจำที่ไม่สามารถลบออกจากความทรงจำได้ ยังคงหวาดกลัวการเผชิญหน้ากับผู้ตีมสุรา แต่ในขณะเดียวกันกลับพบว่า ผู้หญิงมีความกังวลและห่วงใยผู้ตีมสุรา เนื่องจากความรัก ความเป็นห่วง รวมทั้งเมื่อได้รับรู้พฤติกรรมข้อดีของผู้ตีมสุรายามเมื่อไม่ได้เมาสุรา ก็ส่งผลให้ผู้ตีมสุราที่เมาสุราไม่ได้รับการยอมรับจากคนในสังคม ซึ่งเป็นสถานการณ์ในพื้นที่ชีวิตที่พลิกผันไปตามช่วงจังหวะ ในปฏิบัติการชีวิตประจำวัน ซึ่งล้วนส่งผลต่อคุณภาพชีวิตด้านจิตใจของผู้หญิงทั้งสิ้น 3) ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม (Social Relationships) พบว่า ผู้หญิงขาดความสัมพันธ์ทางสังคม ซึ่งมักมีจุดเริ่มต้นจากความรู้สึกอับอายที่มีบุคคลในครอบครัวตีมสุรา กังวลว่าคนในสังคมจะรู้สึกอย่างไร ผู้หญิงอยากปกป้องตัวเอง โดยหลีกเลี่ยงการพบปะกับผู้คน เพื่อที่จะต้องไม่รู้หรือรับฟังเกี่ยวกับผู้ตีมสุรา นอกจากนี้ ผู้หญิงบางกลุ่มยังรู้สึกว่าการแสดงออกในเชิงเห็นใจจากสังคมก็ยังเป็นสิ่งที่ยังคงกังวล เนื่องจากเกิดความไม่มั่นใจว่าคือความรู้สึกที่แท้จริงจากสังคมหรือไม่ นอกจากนี้ ผู้หญิงบางกลุ่มยังเลี่ยงความสัมพันธ์ทางสังคมเนื่องจากผู้ตีมสุราไม่ชอบให้มีการพบปะกับบุคคลในสังคม ส่งผลให้ผู้ตีมสุราแสดงอาการไม่สุภาพต่อบุคคลในสังคมของผู้หญิง เพื่อหลีกเลี่ยงจากสถานการณ์ปัญหาที่กังวล ส่งผลให้ผู้ตีมสุราขาดคุณภาพชีวิตด้านสังคมในที่สุด และ 4) ด้านสิ่งแวดล้อม (Environment) พบว่า ผู้หญิงมีปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมเนื่องจากพฤติกรรมของผู้ตีมสุราที่ไร้ความสะอาด ทำลายสิ่งของต่าง ๆ เมื่อเมาสุรา ผู้หญิงจึงต้องใช้ชีวิตอยู่ท่ามกลางความสกปรก ไม่เป็นระเบียบ มีมลภาวะทั้งทางเสียงและกลิ่นรบกวน

2. ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและการเงินของครอบครัว โดยพบว่า ผู้ตีมสุราไม่ทำงาน/ไม่สามารถทำงานได้ ครอบครัวขาดรายได้ อันเนื่องมาจากการไร้ความรับผิดชอบและภาวะสุขภาพของผู้ตีมสุรา และผู้ตีมสุรายังเป็นภาระด้านการเงิน เนื่องจากต้องใช้เงินในการรักษาพยาบาลที่สาเหตุมาจากอุบัติเหตุ/ความเจ็บป่วยเนื่องจากการตีมสุรา ครอบครัวเกิดปัญหาด้านเศรษฐกิจจากการสูญเสียทรัพย์สินจากอุบัติเหตุทางการจราจรขณะเมาสุรา หรือการขาย จำนองทรัพย์สิน เนื่องจากต้องการเงินมาใช้ในการซื้อสุรา เป็นหนี้เนื่องจากตีมสุรา ครอบครัวไร้เงินออมสำหรับอนาคต

3. ส่งผลกระทบต่อสมาชิกในครอบครัวของผู้หญิงที่มีบุคคลในครอบครัวตีมสุรา ทั้งผลกระทบต่อเด็ก/เยาวชน โดยเกิดความรุนแรงต่อเด็ก/เยาวชน รวมทั้งทำให้เด็ก/เยาวชนไร้โอกาสทางการศึกษาและการพัฒนาศักยภาพตามวัย และไร้แบบอย่างที่ดีที่เด็ก/เยาวชนจะนำมาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต เกิดผลกระทบต่อคนชรา บุพการีของผู้หญิง/ผู้ตีมสุราเอง โดยเกิดความรุนแรงต่อคนชรา/บุพการี สร้างความทุกข์ใจ อับอาย และเกิดผลกระทบต่อทุกคนในครอบครัว โดยทำลายความมั่นใจในการเข้าสังคม หวาดกลัว ระแวง ไม่อยากเชื่อมความสัมพันธ์ร่วมกับผู้ตีมสุราซึ่งเป็นสมาชิกคนหนึ่งของครอบครัว ก่อให้เกิดผลกระทบต่อครอบครัวโดยภาพรวม และนำไปสู่การไร้ซึ่งเวลาคุณภาพของครอบครัวในที่สุด

ประเด็นที่ 3 ผลการศึกษาบริบทพื้นที่ชีวิต (living space) ปฏิบัติการชีวิตประจำวัน และกลไกในการเผชิญและรับมือกับปัญหาผลกระทบ (coping mechanism) ของผู้หญิงที่ได้รับผลกระทบจากการตีมสุราของสมาชิกในครอบครัวที่ตีมสุรา โดยเฉพาะประเด็นสัมพันธ์ภาพกับผู้ตีมสุรา

จากการศึกษาพบว่า ปฏิบัติการชีวิตประจำวันและกลไกในการเผชิญและรับมือกับปัญหาผลกระทบ (coping mechanism) ในพื้นที่ชีวิตภายใต้สถานการณ์ (ปัญหา) ที่ต้องเผชิญแตกต่างกันไปตามสถานการณ์ปัญหาที่เข้ามาในพื้นที่ชีวิตด้วยวิธีการแตกต่างกันไปตามจังหวะสถานการณ์ในพื้นที่ชีวิต ได้แก่

1. การรับมือกับผลกระทบด้วยการดิ้นรน ต่อสู้เมื่อต้องเผชิญหน้ากับผู้ตีมสุรา โดยพบว่า เป็นวิธีการรับมือที่ผู้หญิงมีโอกาสใช้น้อยที่สุด นั่นเป็นเพราะความเป็นรองในด้านต่าง ๆ บนพื้นที่ชีวิต ทั้งทางด้านพลังกำลัง การช่วงชิงพื้นที่ และพลังอำนาจในการรับมือ พบว่า ผู้หญิงที่สามารถใช้วิธีการรับมือด้วยการดิ้นรนและต่อสู้เมื่อต้องเผชิญหน้ากับผู้ตีมสุรามักเป็น

ผู้หญิงที่มีพลังอำนาจเนื่องจากอยู่ในพื้นที่ชีวิตที่มีบุคคลรายล้อมซึ่งสามารถให้ความช่วยเหลือ และสามารถปกป้องได้ในกรณี
ที่ผู้หญิงไม่สามารถปกป้องตัวเองได้ ซึ่งผู้หญิงจะใช้กลยุทธ์ในการดิ้นรนต่อสู้กับผู้ตีมีสุราได้ก็ต่อเมื่อ ผู้หญิงมีผู้ที่ช่วย
เสริมสร้างพลังอำนาจจากทุกหน่วยที่รายล้อมผู้หญิง ทั้งบุคคลในครอบครัว เพื่อนบ้าน หน่วยงาน และองค์กรต่าง ๆ ใน
สังคม ที่พร้อมแสดงบทบาทของตนอย่างเต็มที่เมื่อผู้หญิงต้องเผชิญสถานการณ์ปัญหาดังกล่าว การตระหนักรู้ของบุคคลกลุ่ม
นี้ จะเป็นตัวช่วยเสริมพลังอำนาจของผู้หญิงให้สามารถต่อกรกับผู้ตีมีสุราได้มากขึ้น จนนำไปสู่การมีโอกาสในการกุมพลัง
อำนาจในที่สุด อย่างไรก็ตาม ผู้หญิงไม่ได้เป็นผู้กุมอำนาจเสมอไป แต่ทุกครั้งที่เปลี่ยนแปลงในการต่อกรและเจอสถานการณ์
ปัญหาในพื้นที่ชีวิต การไม่เพิกเฉยของผู้คนในสังคมคือกลไกสำคัญที่จะช่วยให้ผู้หญิงสามารถข้ามผ่านสถานการณ์อย่างไม่
โดดเดี่ยวในพื้นที่ชีวิตที่มีคนในครอบครัวตีมีสุรา

2. ด้วยการต่อกร แลกเปลี่ยนเมื่อต้องเผชิญหน้ากับผู้ตีมีสุรา เป็นวิธีที่ผู้หญิงมักใช้ในลำดับต่อมา หลังจากที่ใช้
วิธีการต่อสู้ในการเผชิญหน้ากับผู้ตีมีสุราแล้วไม่สำเร็จ และบุคคลแวดล้อมอาจไม่ได้มีส่วนร่วมในการต่อกรกับผู้ตีมีสุราอย่าง
เต็มที่ ส่งผลให้ผู้หญิงกังวล หวาดกลัวหากต้องเผชิญหน้ากับผู้ตีมีสุราโดยตรง ผนวกกับสถานการณ์ปัญหาเข้ามารุมเร้าใน
พื้นที่ชีวิต ผู้หญิงเป็นรองในการเผชิญหน้าและเสี่ยงต่อการโดนทำร้ายร่างกาย แต่ยังมีเหลือโอกาสให้ผู้หญิงได้ต่อกร ซึ่งแม้จะ
ไม่ได้เป็นผู้ที่กำหนดพื้นที่ชีวิตโดยเบ็ดเสร็จ แต่กลับพบว่า เมื่อมีการต่อกรกันเกิดขึ้น ก็ยังมีช่องทางให้ปฏิบัติการ
ชีวิตประจำวันได้ดำเนินไปในรูปแบบที่ดีขึ้นกว่า ไม่ทำอะไรเลยในมุมมองของผู้หญิง “บางครั้งไม่让她ไปกินเหล้า เราก็ยอม
ให้เขากินน้ำกระเทียม จะได้หลับ ๆ ไป ไม่มาทำร้ายร่างกายเรา ไม่ต้องเสียงดังให้เหนื่อย” นั่นคือการต่อกรที่ผู้หญิงบางคน
บอกว่าตัวเองก็สามารถช่วงชิงพลังอำนาจได้ชั่วขณะหนึ่ง แม้อีกมุมมองหนึ่งคือการส่งเสริมให้ผู้ตีมีสุราไปช้ยาเสพติดชนิดอื่น
แต่สำหรับผู้หญิงที่ต้องเผชิญสถานการณ์ปัญหาจากการที่มีคนในครอบครัวตีมีสุรา ก็นับเป็นการดิ้นรนต่อสู้ให้พื้นที่ชีวิตของ
ตนเองได้ดำเนินต่อไปได้โดยมีสถานการณ์ปัญหาที่ไม่หนักหน่วงจนเกินไป

3. ด้วยการนั่งเงียบ จำยอม และหลีกเลี่ยง โดยพบว่า พื้นที่ชีวิตของผู้หญิงส่วนใหญ่ยังอยู่ในสถานะที่ต้องจำยอม
หลีกเลี่ยง หรือนั่งเงียบ ยามเมื่อต้องเผชิญหน้ากับผู้ตีมีสุราในครอบครัว โดยการเงียบของผู้หญิงเป็นความเงียบที่ไร้เสียง
เพรียก ไม่มีการส่งเสียง แต่มีนัยยะและความหมายที่แตกต่างกันออกไป ทั้งเงียบเพราะความจำเป็น หวาดกลัว ต้องเฝ้าระวัง
ความปลอดภัยของตนเองและบุคคลอื่น ๆ ในครอบครัว ห่วงใยความรู้สึกของผู้ตีมีสุราที่อยู่ในฐานะของความเป็นพ่อหรือ
บุคคลสำคัญในความรู้สึก หรือเงียบ ไม่มีเสียงเพรียก ไร้อารมณ์ส่งเสียงเพราะห่วงใยความรู้สึกของบุคคล/หรือกลุ่มเพราะบางอัน
ๆ ในครอบครัว โดยพบว่า แม้จะเงียบงันที่สุด แต่ผู้หญิงส่วนใหญ่ก็สะท้อนให้ทราบว่า เป็นวิธีการที่เจ็บปวดที่สุดในพื้นที่ชีวิต
ของพวกเธอ เพราะเป็นภาวะที่ไร้เสียงเพรียกที่เอื่อยออกมาเป็นถ้อยคำ การละเลยจากผู้คนและสังคมแวดล้อมคือกลไกสำคัญ
ที่ทำให้ผู้หญิงต้องเผชิญภาวะดังกล่าว สถานการณ์ปัญหาที่เข้ามาในพื้นที่ชีวิต จึงไม่มีที่ท่าว่าจะลดน้อยลง ยังคงอยู่ในพื้นที่
ชีวิต และที่ต้องเผชิญสถานการณ์ปัญหาเนื่องจากคนในครอบครัวตีมีสุราในปฏิบัติการชีวิตประจำวัน

จากข้อค้นพบข้างต้นที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า พื้นที่ชีวิตของผู้คนมีความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กันไปในทุกแง่มุม ผู้
ที่อ่อนแอกว่าทั้งด้านพลังกำลังและความพร้อมในด้านอื่น ๆ มักไม่มีโอกาสต่อกรในปฏิบัติการชีวิตประจำวันมากนัก ดังที่
จารุวรรณ ขำเพชร และคณะ (2555: 39-40) ได้ระบุไว้ว่า พื้นที่ชีวิตเป็นพื้นฐานของรูปแบบต่าง ๆ ในการอยู่ร่วมกันของ
มนุษย์ (fundamental) ภายใต้บริบทพื้นที่ที่แตกต่างกัน โดยการต่อสู้ดิ้นรนและการต่อกรความสัมพันธ์ระหว่างกันของผู้คน
เพื่อช่วงชิงพื้นที่ หรือแสดงตัวตนของผู้คนหรือสังคม รวมทั้งความทรงจำ พื้นที่ทางความคิด ความรู้สึก การรับรู้ การให้
ความหมาย การจินตนาการ การต่อสู้ดิ้นรน ซึ่งล้วนส่งผลต่อปฏิบัติการในชีวิตประจำวันของผู้คนแอบบางในสังคมมัก
เป็นผู้ที่ไร้อำนาจในการต่อกร อย่างไรก็ตามกลับพบว่า เมื่อบุคคลแวดล้อมในสังคมรับรู้ถึงพฤติกรรมของคนในครอบครัวที่
ตีมีสุรา และแสดงออกถึงความพร้อมและมีการรวมตัวเพื่อแสดงพลังอำนาจที่เหนือกว่าผู้ตีมีสุราเพื่อปกป้องผู้หญิง ครอบครัว
และชุมชนที่เข้มแข็ง มีความชัดเจนและมีแนวปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกัน นั่นคือ หากมีการทำร้ายร่างกาย หรือการทะเลาะ
กันระหว่างผู้หญิงและผู้ตีมีสุราอยู่ในสถานการณ์ที่น่าเป็นห่วง ทุกคนแวดล้อมพร้อมเข้ามาให้ความช่วยเหลือและกล้าที่จะ
แสดงบทบาทของตน ทั้งครอบครัวที่พร้อมจะปกป้อง ชุมชนที่ไม่ละเลยและเฝ้าระวัง ผู้นำที่มีระบบการจัดการอย่างชัดเจน
ก็จะช่วยให้ผู้หญิงมีพลังอำนาจในพื้นที่ชีวิตมากขึ้นจนนำไปสู่การมีโอกาสต่อกร และดิ้นรนต่อสู้ได้สำเร็จ ดังคำกล่าว
ของอัญชลิตา สุวรรณะชฎ (ออนไลน์) ที่ได้กล่าวถึงแนวคิดเรื่องพื้นที่ปฏิบัติการชีวิตประจำวัน นับเป็นแนวทางหนึ่งใน
การศึกษาเชิงสังคมวิทยา ซึ่งในปัจจุบันได้หันมาให้ความสำคัญกับโครงสร้างขนาดเล็ก ซึ่งอาจเป็นพื้นที่ของคนธรรมดาใน

สังคม และนำไปสู่การตีความ การวิเคราะห์ทางด้านวัฒนธรรม หรือเป็นเรื่องเกี่ยวกับการแย่งชิงและต่อรองความสัมพันธ์เชิงอำนาจ (power relation) ซึ่งอำนาจและการต่อต้านไม่ได้แยกออกจากกัน แต่คือการเปิดโอกาสให้ชีวิตประจำวันได้แสดงศักยภาพที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้วยตัวเองโดย “ชีวิตประจำวัน” คำกล่าวนี้สอดคล้องกับสันต์ สุวีจรรย์นันท (2552: 112) และสุธากริน คุณผล (2550: 140) ที่ได้กล่าวว่า เพราะแท้จริงแล้วชีวิตประจำวันไม่ได้ปลอดจากการต่อรอง การแข่งขัน และการควบคุมอำนาจ ซึ่งเป็นสถานการณ์ปกติในพื้นที่ชีวิตของผู้คน ซึ่งนับเป็นการต่อสู้ ตื่นรน เพื่อให้ปฏิบัติการชีวิตประจำวันของตนเองขับเคลื่อนไปได้ ท่ามกลางสถานการณ์ในพื้นที่ชีวิตของผู้หญิงที่มีบุคคลในครอบครัวตีตรา ที่ทุกเสียงเพรียกของผู้หญิงเหล่านี้มีความหมายที่ผู้คนในสังคมไม่อาจละเลย การตระหนักรู้ในสถานการณ์ปัญหาในพื้นที่ชีวิตของผู้หญิงเหล่านี้พร้อมที่จะแสดงบทบาทในการช่วยเหลือคือปัจจัยแห่งพลังอำนาจที่สำคัญซึ่งช่วยให้พื้นที่ชีวิตของผู้หญิงได้หลุดพ้นจากสถานการณ์ปัญหาที่มีคนในครอบครัวตีตรา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

การแก้ไขสถานการณ์ปัญหาผลกระทบจากสุรานั้นไม่สามารถขับเคลื่อนได้โดยผู้กำหนดนโยบายหรือหน่วยงานระดับประเทศเพียงอย่างเดียว เพราะผู้ที่อยู่ในพื้นที่ชีวิตของคนกลุ่มนี้คือบุคคลหรือองค์กรในชุมชน จึงเสนอแนะวิธีการดำเนินงานเพื่อสร้างความพร้อมในการรับมือผลกระทบจากปัญหาสุราในการกำหนดนโยบายการดำเนินงานของกลุ่มองค์กรในสถานการณ์ต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะในการกำหนดนโยบายสำหรับหน่วยงาน องค์กร และผู้ปฏิบัติงาน

1.1 หน่วยงานในชุมชนควรมีการอบรมเจ้าหน้าที่ทุกระดับที่ปฏิบัติหน้าที่ในชุมชน เพราะนับเป็นด่านหน้าที่ได้รับรู้สถานการณ์ปัญหาในพื้นที่ชีวิตผู้หญิงมุสลิม/กลุ่มเปราะบางอื่น ๆ เพื่อนำไปสู่ระบบการให้คำแนะนำและแก้ไขสถานการณ์ปัญหาอย่างเป็นระบบ โดยให้ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ระดับชุมชนทราบขั้นตอนในการดูแลช่วยเหลือผู้หญิง/กลุ่มเปราะบางในกรณีที่ได้รับรู้ถึงสถานการณ์ปัญหาในพื้นที่ชีวิตของบุคคลเหล่านี้

1.2 โรงพยาบาล/หน่วยงานสาธารณสุขควรมีช่องทางในการให้คำปรึกษาที่เอื้อต่อผู้หญิงมุสลิม/กลุ่มเปราะบางในสังคม เช่น การเปิดพื้นที่ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการรับมือต่อสถานการณ์ปัญหาในพื้นที่ชีวิตเนื่องจากผลกระทบจากสุรา มิใช่มุ่งเน้นเกี่ยวกับความเครียด วิตกกังวล หรือด้านจิตเวช แต่เป็นการเปิดพื้นที่เพื่อรับฟัง ให้คำแนะนำในการรับมือกับสถานการณ์ปัญหาที่เผชิญในพื้นที่ชีวิตเพราะผลกระทบจากสุรา

1.3 สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด/องค์กรด้านศาสนา เนื่องจากผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามมักใช้หลักคำสอนของศาสนาเป็นวิถีในการดำเนินชีวิต โดยเฉพาะยามประสบปัญหาในพื้นที่ชีวิต ซึ่งหน่วยงานแรกที่มีกระสือถึงคือองค์กร/หน่วยงานด้านศาสนา แต่กลับพบว่า หน่วยงานเหล่านี้ยังขาดแคลนผู้ที่มีความรู้ด้านจิตวิทยาในการให้คำแนะนำ/รับฟังสถานการณ์ปัญหาในพื้นที่ชีวิตของผู้หญิงมุสลิม ดังนั้น ควรจัดให้มีบุคลากรที่มีความรู้ด้านนี้ในหน่วยงาน/องค์กร หรืออาจมีการประสานความร่วมมือหรือส่งต่อที่เป็นระบบระหว่างองค์กรด้านศาสนาและหน่วยงานที่มีบุคลากรที่เชี่ยวชาญ รวมทั้งควรจัดให้มีเจ้าหน้าที่ที่เป็นผู้หญิงในหน่วยงานซึ่งร่วมทำหน้าที่ในการรับฟัง ดูแลกลุ่มเปราะบางที่ประสบปัญหาเนื่องจากการตีตราของบุคคลในครอบครัว เนื่องจากสถานการณ์ปัญหาบางอย่างที่ผู้หญิงเผชิญอยู่อาจเป็นเรื่องลำบากใจที่จะถ่ายทอดให้บุคคลต่างเพศรับฟัง

2. ข้อเสนอแนะในการกำหนดนโยบายเพื่อการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรม

2.1 ควรมีมาตรการที่ชัดเจนในการดูแลผู้หญิงหรือกลุ่มเปราะบางกลุ่มอื่น ๆ หลังจากรับทราบถึงสถานการณ์ปัญหาเนื่องจากผู้ตีตราในครั้งแรก รวมทั้งทำงานร่วมกับหน่วยงานด้านสังคมสงเคราะห์และสวัสดิการสังคม การนาระบบกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมเข้ามาร่วมกันจัดการ ดูแล และเยียวยาผู้หญิงหรือกลุ่มเปราะบางกลุ่มอื่น ๆ ทั้งนี้ ควรให้ความสำคัญและคำนึงถึงความครอบคลุมในมาตรการเชิงป้องกันปัญหาให้มากขึ้น ตั้งแต่ระดับประเทศ จังหวัด ท้องถิ่น และโดยเฉพาะการออกมาตรการและป้องกันปัญหาในระดับชุมชนที่ต้องมีกฎหมาย หลักศาสนา และหลักจารีตประเพณีรองรับเพื่อการจัดการ เข้าถึง และช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบได้อย่างทันเหตุการณ์และยั่งยืน ทั้งนี้ สิ่งที่จะต้องดำเนินการควบคู่กัน

ไปก็คือ การมีฐานข้อมูลของผู้หญิงที่ได้รับผลกระทบจากการตีมีสุราของสมาชิกในครอบครัว เพื่อใช้ในการติดตาม วิเคราะห์ สถานการณ์ และเฝ้าระวังความปลอดภัยแก่ผู้หญิงได้อย่างตรงจุดและทันสถานการณ์

2.2 ควรมีหน่วยงาน/องค์กรที่ปฏิบัติงานด้านการดูแลกลุ่มเปราะบางโดยตรง มีกลไกและกระบวนการการทำงานที่เป็นระบบ มีมาตรการเด่นชัดในการให้ความช่วยเหลือผู้หญิงมุสลิม/กลุ่มเปราะบางอื่น ๆ ที่ตกเป็นเหยื่อความรุนแรง โดยเป็นการประสานความร่วมมือกันของชุมชนกับหน่วยงานของรัฐ และผู้ประสบเหตุความรุนแรง สามารถประสานขอความช่วยเหลือได้โดยผ่านกระบวนการที่ไม่ซับซ้อน/ยุ่งยากในการปฏิบัติ ประกอบด้วยคณะทำงานที่มีพลังอำนาจในการต่อรองกับผู้ตีมีสุรา ซึ่งมีรูปแบบในการดำเนินงานเชิงรุกด้วยกลไกการดำเนินงานที่เริ่มต้นด้วยความเป็นมิตร เข้าถึงผู้ตีมีสุรา มีการติดตามผลอย่างเป็นรูปธรรม องค์กรนี้อาจประกอบด้วยผู้นำทางจิตวิญญาณ/ผู้นำศาสนาในชุมชน ผู้นำธรรมชาติที่มีอิทธิพลต่อคนในพื้นที่ เป็นต้น

2.3 หน่วยงานข้างต้นควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความสำเร็จและอุปสรรคจากการให้ความช่วยเหลือกลุ่มเปราะบางที่เป็นเหยื่อจากความรุนแรง ปรับปรุง และพัฒนาการทำงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ภายใต้การเก็บข้อมูล วิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดต่อเหยื่อจากความรุนแรง ซึ่งในการดำเนินงานระดับพื้นที่ต้องมีพันธมิตรที่หลากหลาย ได้แก่ ผู้นำชุมชน กลุ่มองค์กรต่าง ๆ รวมทั้งประชาชนทั่วไป สตรี เด็กและเยาวชน เพื่อศึกษาข้อมูลและเปิดพื้นที่รับฟังทุกกลุ่ม ให้ทุกเสียงในพื้นที่ที่มีความหมาย เพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาผลกระทบจากสุราอย่างแท้จริง

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการเผยแพร่ เฝ้าระวังปัญหาจากสุรา

3.1 การจัดทำสื่อ ควรจัดทำสื่อ/คู่มือประเด็นเกี่ยวกับการดูแลและการรับมือกับสถานการณ์ปัญหาในพื้นที่ชีวิตของกลุ่มเปราะบาง ทั้งกลุ่มผู้หญิง เด็ก และเยาวชนในการรับมือ/ขอความช่วยเหลือ/ให้ความช่วยเหลือเมื่อพบเจอสถานการณ์ปัญหาผลกระทบจากการตีมีสุราให้แก่บุคคลหรือกลุ่มต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการตีมีสุรา ได้แก่ กลุ่มผู้นำชุมชนหรือองค์กรต่าง ๆ ในชุมชนอย่างเป็นระบบ และมีขั้นตอนที่ชัดเจน

3.2 การจัดอบรม ควรมีการจัดอบรมให้แก่ผู้ได้รับผลกระทบ ในประเด็นการรับมือเมื่อต้องเผชิญสถานการณ์ปัญหา การขอความช่วยเหลือจากบุคคลหรือหน่วยงานในชุมชน นอกจากนี้ ควรจัดอบรมให้แก่เยาวชนในพื้นที่ โดยมุ่งเผยแพร่สถานการณ์ปัญหาจากผลกระทบของสุราให้เยาวชนได้ตระหนักรู้ และพัฒนาเยาวชนสู่การเป็นนักผลิตเนื้อหา มีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังและป้องกันปัญหาเนื่องจากสุรา

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. จากข้อค้นพบในการศึกษาครั้งนี้พบว่า นอกจากผู้หญิงแล้ว ยังมีกลุ่มเปราะบางกลุ่มอื่น ๆ ที่ได้รับผลกระทบจากการตีมีสุราในครอบครัวตีมีสุราตามมา ดังนั้น ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับพื้นที่ชีวิตในประเด็นผลกระทบจากการมีบุคคลในครอบครัวตีมีสุราของกลุ่มเปราะบางอื่น ๆ เช่น เด็ก/เยาวชน คนชรา เพื่อได้รับรู้ถึงสถานการณ์ต่าง ๆ ในพื้นที่ชีวิตของกลุ่มเปราะบางแต่ละกลุ่ม ซึ่งจะนำไปสู่การจัดการและแก้ไขปัญหาได้อย่างตรงตามกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ

2. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับพื้นที่ชีวิตในประเด็นเสียงเพรียกของผู้หญิงหรือกลุ่มเปราะบางอื่น ๆ เกี่ยวกับความจำเป็น ความหวัง และความต้องการของผู้หญิงท่ามกลางพื้นที่ชีวิตที่มีบุคคลในครอบครัวตีมีสุรา

3. จากงานวิจัยพบว่า มีผู้หญิงที่เผชิญหน้าและรับมือกับผู้ตีมีสุราจนมีพลังอำนาจต่อรองในพื้นที่ชีวิตของตนเอง จนนำไปสู่การรับมือกับสถานการณ์ปัญหา มีระบบในการจัดการที่ดี สร้างพื้นที่ชีวิตที่มีความสุข และข้ามผ่านสถานการณ์ปัญหาได้ ดังนั้น จึงควรศึกษาเกี่ยวกับวิธีการรับมือเมื่อพื้นที่ชีวิตต้องเจอสถานการณ์ จากการศึกษาที่มีบุคคลในครอบครัวตีมีสุรา

4. จากงานวิจัยพบว่า มีผู้หญิงบางกลุ่ม ได้รับความช่วยเหลือจากชุมชน หน่วยงาน ที่เข้ามามีบทบาทในการจัดการเพื่อช่วยเหลือผู้หญิงกลุ่มดังกล่าว และอีกบางกลุ่มก็ยังไม่ได้รับความช่วยเหลือ ดังนั้น ควรมีการศึกษา เพื่อพัฒนาระบบหรือวิธีการในการดูแลผู้หญิงหรือกลุ่มเปราะบางอื่น ๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของสังคมในการดูแลกลุ่มเปราะบางท่ามกลางปัญหาการตีมีสุราในครอบครัวและสังคมต่อไป

5. ควรมีการส่งเสริมและเปิดโอกาสให้ผู้หญิงได้รู้ทักษะชีวิต รู้เท่าทันในการป้องกันตนเอง เพื่อที่จะสามารถเผชิญหน้าในสถานการณ์ต่าง ๆ อันเกี่ยวข้องกับผู้ตีมีสุรา การวางตัวหรือการใช้ชีวิตทางสังคมร่วมกับผู้คนรอบข้างได้ดียิ่งขึ้น รวมทั้งการเปิดพื้นที่ให้ผู้หญิงมีทักษะที่หลากหลาย ทั้งทักษะการประกอบอาชีพเพื่อการดูแลตนเอง ไม่พึ่งพาผู้ตีมีสุราหาก

เกิดกรณีที่ได้รับผลกระทบจากผู้ติ่มสุราที่ไม่สามารถแก้ไขได้ ทั้งนี้ จะต้องมีการวิจัยและพัฒนาให้สามารถจัดการเรื่องดังกล่าวได้ ซึ่งจะทำให้ผู้หญิงที่มีบุคคลในครอบครัวติ่มสุราสามารถมีคุณภาพชีวิตที่ดียิ่งขึ้น

6. สิ่งที่น่ากังวลอีกประการหนึ่งที่เกิดขึ้นในสังคมไทยก็คือ วัฒนธรรมและความเชื่อที่ถูกส่งต่อกันมาในกลุ่มผู้ติ่มสุราที่เชื่อว่าการฝึกติ่มสุราตั้งแต่อายุยังน้อย “จนคอแข็ง” จะสามารถช่วยให้บุคคลนั้นมีเกราะที่แข็งแรงในการใช้ชีวิตหากต้องข้องเกี่ยวกับสุรา จึงมีการ “ยื่นเหล้าให้เด็กติ่ม” เกิดขึ้นในสังคมไทยอยู่เสมอ แม้ผู้หญิงจะรู้สึกกังวลและไม่พึงใจมากแค่ไหน แต่ท่ามกลางบุคคลรายล้อมในขณะเกิดสถานการณ์ก็ไม่สามารถแสดงบทบาทความเป็นแม่ที่ห่วงใยลูกได้ ดังนั้น จึงควรมีวิธีการสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่เด็กและเยาวชนให้มีความรู้เกี่ยวกับโทษของสุรา ตลอดจนวิธีการปฏิเสธผู้ใหญ่อย่างถูกวิธี ทั้งนี้ พบว่า เด็กและเยาวชนจะให้ความสนใจต่อสื่อต่าง ๆ ดังนั้น ควรมีการวิจัยและพัฒนาสื่อเพื่อใช้ในการแก้ปัญหาดังกล่าว อีกทั้งแหล่งเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนคือสถานศึกษา ดังนั้น ควรมีการดำเนินงานเชิงรุกเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับสถานการณ์ดังกล่าว จัดทำสื่อ เรื่องเล่าให้แก่สถานศึกษาได้เผยแพร่ความรู้ให้แก่เด็กและเยาวชน ทั้งนี้ ควรมีการศึกษาวิจัยในประเด็นการพัฒนาสื่อเพื่อใช้ในการแก้ปัญหานี้ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- จารุวรรณ ข้าเพชรและคณะ.(2555). “พื้นที่เมืองและชีวิตของคนในซอยคาวบอย”. ว.พฤติกรรมศาสตร์เพื่อการพัฒนา.4: 37-52
- สันต์ สุวจจรานันท์. (2552) ปัญหาและความรู้ของที่ว่าง: ศึกษาจากทฤษฎีว่าด้วยที่ว่างของฮองรีเลอแพร็บ และมิเชล เดอ แชรโต. รัฐศาสตร์สาร. 3 : 29 - 45.
- สุธาริน คุณผล. (2550, พฤษภาคม - สิงหาคม) เรื่องของชีวิตประจำวัน รัฐศาสตร์สาร. 28(2): 113 - 141.
- อัญชลิตา สุวรรณชะฎ. 2554. ปฏิบัติการของชีวิตประจำวัน. สืบค้นเมื่อ 08 มีนาคม 2562, สืบค้นจาก http://tpir53.blogspot.com/2011/03/blog-post_23.html.

ภาพถ่ายกิจกรรม

การเตรียมความพร้อมของคณะวิจัยก่อนเก็บข้อมูล การประชุมเตรียมความพร้อมทีมวิจัย และประชุมร่วมกับผู้นำชุมชน ผู้ประสานงานแต่ละพื้นที่รวมทั้ง ชี้แจง และทำข้อตกลงตามจริยธรรมการวิจัย

การเก็บข้อมูลแบบเจาะลึกโดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลผู้หนึ่งที่บุคคลในครอบครัวตี๋มสุรา
เป็นการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 15 คน ที่มีบริบทแตกต่างกันไปแต่ละพื้นที่

การสนทนากลุ่มร่วมกับผู้หญิงที่บุคคลในครอบครัวตี๋มสุราเป็นบรรยากาศในการพูดคุย แลกเปลี่ยน ถ่ายทอด
ความรู้สึกระหว่างผู้เข้าร่วมสนทนา ทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นประจักษ์ หลากหลายมุมมองมากขึ้น

การสนทนากลุ่มครั้งที่ 2 ซึ่งเป็นบุคคลแวดล้อมผู้หญิงที่บุคคลในครอบครัวเสพติดสุราผู้นำชุมชน
ผู้นำศาสนา และผู้นำตามธรรมชาติ จำนวน 15 คน

การประชุมเพื่อสรุปข้อมูลจากการเก็บข้อมูลวิจัยและเขียนข้อมูลวิจัยที่ได้จากการสนทนากลุ่ม

การประชุมเพื่อแก้ไขรายงานวิจัยตามข้อเสนอแนะของหน่วยงาน
และชี้แจงเพิ่มเติมในกรณีที่หน่วยงานต้องการคำตอบในบางประเด็นของงานวิจัย